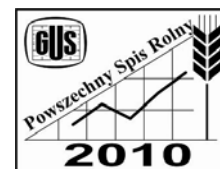

GLÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
URZĄD STATYSTYCZNY W OLSZTYNIE

CHARAKTERYSTYKA
OBSZARÓW WIEJSKICH
W 2008 R.

Olsztyn 2010

KOMITET REDAKCYJNY GŁÓWNEGO URZĘDU STATYSTYCZNEGO

PRZEWODNICZĄCY

Józef Oleński

REDAKTOR GŁÓWNY

Halina Dmochowska

CZŁONKOWIE

Ewa Adach-Stankiewicz, Wojciech Adamczewski, Marek Cierpiał-Wolan, Maria Jeznach, Stanisław Kamiński, Liliana Kursa, Bogusław Lasocki, Grażyna Marciniak, Lucyna Nowak, Dominika Rogalińska, Grażyna Szydłowska, Wanda Tkaczyk, Katarzyna Walkowska, Agnieszka Zgierska

SEKRETARZ

Hanna Poławska

Opracowanie publikacji:	Ośrodek Badań Obszarów Wiejskich Urzędu Statystycznego w Olsztynie przy współpracy Departamentu Badań Regionalnych i Środowiska Głównego Urzędu Statystycznego
pod kierunkiem:	Marka Morze – Dyrektora Urzędu Statystycznego w Olsztynie Dominiki Rogalińskiej – Dyrektora Departamentu Badań Regionalnych i Środowiska Głównego Urzędu Statystycznego
Redakcja merytoryczna:	Janusz Pappelbon – Zastępca Dyrektora Urzędu Statystycznego w Olsztynie
Autorzy opracowania:	Monika Borawska, Izabela Lech, Katarzyna Wielechowska, Łukasz Jankowski – Urząd Statystyczny w Olsztynie prof. dr hab. Daniela Szymańska, dr Jadwiga Biegańska – Zakład Studiów Miejskich i Rekreacji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu – rozdział 1 i 3 dr Katarzyna Brodzińska – Katedra Agrobiznesu i Ekonomii Środowiska Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie – rozdział 7 dr Zbigniew Brodziński – Katedra Agrobiznesu i Ekonomii Środowiska Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie – rozdział 8
Prace obliczeniowe i edytorskie:	Katarzyna Wielechowska Łukasz Jankowski
Graficzne wykonanie wykresów i rysunków:	Katarzyna Wielechowska
Projekt okładki:	Joanna Balcerzak-Kalata – Wydział Analiz i Udostępniania Informacji Urzędu Statystycznego w Olsztynie
Druk i oprawa:	Wydział Poligraficzny Urzędu Statystycznego w Olsztynie 10-959 Olsztyn, ul. Kościuszki 78/82

**Przy publikowaniu danych GUS
prosimy o podanie źródła**

ISBN 978-83-88130-83-8

Publikacja dostępna na CD oraz w Internecie
– www.stat.gov.pl

Zamówienie nr 15/WP/2010 Nakład 330 egz. i 220 CD
Cena publikacji z płytą CD 27,00 zł

PRZEDMOWA

Obszary wiejskie charakteryzują się znacznym zróżnicowaniem zarówno pod względem poziomu rozwoju gospodarczego, wysokości zrealizowanych inwestycji, wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, jak i poziomu zamożności samorządów oraz warunków życia mieszkańców. Zachodzące zmiany funkcji obszarów wiejskich stanowią wyzwanie dla polityki rolnej i regionalnej kraju.

Niniejsza publikacja zawiera informacje, charakteryzujące sytuację społeczno-gospodarczą obszarów wiejskich w zakresie: cech demograficznych, sytuacji ekonomicznej ludności, infrastruktury technicznej i społecznej, podmiotów gospodarki narodowej, wykorzystania powierzchni ziemi m.in. w zakresie rolnictwa, wybranych źródeł finansowania obszarów wiejskich oraz ekonomicznych aspektów ochrony środowiska.

Zgromadzone dane przedstawiono w ujęciu retrospektywnym w skali kraju dla lat: 2003, 2004, 2006 i 2008, zaś w ujęciu wojewódzkim dla lat 2003 i 2008. Ponadto najważniejsze cechy charakteryzujące obszary wiejskie porównano z danymi ogólnokrajowymi i danymi dla obszarów miejskich.

Zakres prezentowanych danych, w porównaniu do edycji z 2006 r., został wzbogacony o rozbudowaną część tabelaryczną, w tym o tablice przeglądowe. Dodatkowo zamieszczono tablicę zawierającą wybrane dane o obszarach wiejskich według klasyfikacji OECD na poziomie podregionów.

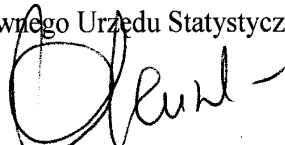
Część analityczną publikacji uzupełniają wykresy i mapy ilustrujące przebieg najważniejszych zjawisk społeczno-gospodarczych, umożliwiając tym samym dokonywanie porównań międzywojewódzkich.

Publikacja, opracowana w Ośrodku Badań Obszarów Wiejskich Urzędu Statystycznego w Olsztynie przy współpracy Departamentu Badań Regionalnych i Środowiska GUS, jest ostatnią edycją z tej serii, w 2010 r. zostanie zastąpiona przez publikację „Obszary wiejskie w Polsce”.

Główny Urząd Statystyczny składa wszystkim osobom i instytucjom serdeczne podziękowania za współpracę i przekazane dane. Otrzymane sugestie i wnioski stanowią cenny wkład w kształtowanie treści oraz formy publikacji.

Przekazując Państwu niniejszą publikację wyrażam nadzieję, że stanie się ona ważnym źródłem wiedzy dla szerokiego grona osób i instytucji zainteresowanych problematyką obszarów wiejskich.

Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego

prof. dr hab. Józef Oleński

Warszawa, luty 2010 r.

PREFACE

The rural areas are characterized by significant differentiation level of socio-economic development, the amount of realised financial investments, the facilities of technical and social infrastructure as well as the level of local government wealth and living conditions. The progressive changes of rural areas functions are challenge for agricultural and regional policies of the country.

The publication contains information characterising a socio-economic situation of rural areas in the scope of: demographic characteristics, economic situation of population, technical and social infrastructure, entities of the national economy, land use inter alia in the scope of agriculture, selected sources of rural areas financing and economic aspects of environmental protection.

Collected data have been presented in retrospection at national level for years: 2003, 2004, 2006 and 2008, while by voivodships for 2003 and 2008. Additionally, the most important features characterising rural areas compared with national and urban areas data.

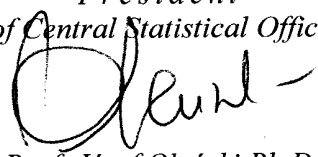
The scope of presented data, in comparison with 2006 edition, has been widened by extended table part and review tables. Additionally, we have placed the table containing selected data regarding rural areas by OECD regional typology on the subregions level.

The analytical part of the publication has been expanded by graphs and maps illustrating course of the most important socio-economic phenomenas, which allow to make regional comparisons.

The publication has been elaborated in the Research Centre for Rural Areas in Statistical Office in Olsztyn in cooperation with Regional and Environmental Surveys Division in Central Statistical Office, is the last edition of this series, in 2010 it will be replace with the publication „Rural areas in Poland”.

Central Statistical Office would like to express sincere gratitude to all persons and institutions for their cooperation and provided information. All received suggestions and remarks have been valuable contribution in shaping content and form of the publication.

Presenting this publication I hope it will become an important source of knowledge for a wide range of readers and institutions that are interested in the rural areas issues.

*President
of Central Statistical Office*

Prof. Józef Oleński Ph.D.

Warsaw, February 2010

SPIS TREŚCI
CONTENTS

	<u>Str.</u>
PRZEDMOWA..... PREFACE	3
UWAGI OGÓLNE..... GENERAL NOTES	22
UWAGI METODYCZNE ..... METHODOLOGICAL NOTES	25
I. Źródła i zakres danych..... <i>Sources and range of data</i>	25
II. Objasnienia podstawowych pojęć..... <i>Explanations of basic definitions</i>	25
OBSZARY WIEJSKIE W POLSCE WEDŁUG KLASYFIKACJI OECD .... RURAL AREAS IN POLAND BY OECD REGIONAL TYPOLOGY	42
Tabl. I. Wybrane dane o podregionach według klasyfikacji OECD..... <i>Tabl. I. Selected data regarding subregions by OECD regional typology</i>	45
CZEŚĆ ANALITYCZNA..... ANALYTICAL PART	49
1. Potencjał demograficzny..... <i>Demographic potential</i>	49
2. Sytuacja ekonomiczna ludności..... <i>Economic situation of population</i>	55
3. Infrastruktura techniczna. Warunki mieszkaniowe..... <i>Technical infrastructure. Dwelling conditions</i>	61
4. Infrastruktura społeczna..... <i>Social infrastructure</i>	67
5. Podmioty gospodarki narodowej..... <i>Entities of the national economy</i>	77
6. Gospodarowanie ziemią..... <i>Land management</i>	83
7. Rolnictwo..... <i>Agriculture</i>	87
8. Wybrane źródła finansowania obszarów wiejskich..... <i>Selected sources of rural areas financing</i>	91
9. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska..... <i>Economic aspects of environmental protection</i>	101
PODSUMOWANIE ..... SUMMARY	103

	Tabl.	Str.
CZEŚĆ TABELARYCZNA TABLE PART		
Tablica przeglądowa. Wybrane dane charakteryzujące obszary wiejskie w porównaniu z danymi dla Polski i obszarów miejskich..... <i>Review table. Selected data characterizing rural areas in comparison with data on Poland and urban areas</i>		106
1. Potencjal demograficzny <i>Demographic potential</i>		
Powierzchnia i ludność obszarów wiejskich oraz liczba miejscowości wiejskich według województw ..... <i>Area and population in rural areas and number of rural localities by voivodships</i>	1.1.	112
Gminy według liczby ludności wiejskiej i województw ..... <i>Gminas by number of rural population and voivodships</i>	1.2.	113
Gminy według gęstości zaludnienia obszarów wiejskich i województw ..... <i>Gminas by population density in rural areas and voivodships</i>	1.3.	114
Ludność obszarów wiejskich według grup wieku, płci i województw ..... <i>Rural areas population by age groups, sex and voivodships</i>	1.4.	115
Wybrane wskaźniki demograficzne dla obszarów wiejskich według województw..... <i>Selected demographic indicators for rural areas by voivodships</i>	1.5.	118
Ruch naturalny ludności na obszarach wiejskich według województw ..... <i>Vital statistics of population in rural areas by voivodships</i>	1.6.	119
Zgony na obszarach wiejskich według przyczyn i województw..... <i>Deaths in rural areas by causes and voivodships</i>	1.7.	120
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków i województw..... <i>Internal migration of population for permanent residence by directions and voivodships</i>	1.8.	121
Migracje ludności na pobyt stały na obszarach wiejskich według województw..... <i>Migration of population for permanent residence in rural areas by voivodships</i>	1.9.	122
2. Sytuacja ekonomiczna ludności <i>Economic situation of population</i>		
Ludność na wsi według ekonomicznych grup wieku, płci i województw..... <i>Population in rural areas by economic age groups, sex and voivodships</i>	2.1.	123
Ludność wiejska w wieku 15 lat i więcej według związku z gospodarstwem rolnym, płci i aktywności ekonomicznej w IV kwartale ..... <i>Rural population aged 15 and more by connection with agricultural farm, sex and economic activity in IV quarter</i>	2.2.	126
Ludność wiejska w wieku 15 lat i więcej według aktywności ekonomicznej, wieku i związku z gospodarstwem rolnym w IV kwartale..... <i>Rural population aged 15 and more by economic activity, age and connection with agricultural farm in IV quarter</i>	2.3.	127
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej na obszarach wiejskich w IV kwartale według województw..... <i>Economic activity of population aged 15 and more in rural areas in IV quarter by voivodships</i>	2.4.	129

Pracujący na wsi według płci i województw	2.5.	130
<i>Employed persons in rural areas by sex and voivodships</i>		
Pracujący na wsi według rodzajów działalności i województw	2.6.	131
<i>Employed persons in rural areas by kinds of activity and voivodships</i>		
Bezrobotni zarejestrowani mieszkający na wsi według grup wieku, płci i województw.....	2.7.	132
<i>Registered unemployed persons living in rural areas by age groups, sex and voivodships</i>		
Dojazdy do pracy ludności wiejskiej według województw w 2006 r.	2.8.	135
<i>Rural population commuting to work by voivodships in 2006</i>		
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych.....	2.9.	135
<i>Gross nominal disposable income in the households sector</i>		
Dynamika nominalnych i realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych	2.10.	136
<i>Indices of gross nominal and real disposable income in the households sector</i>		
Emerytury i renty w I-IV kwartale.....	2.11.	136
<i>Retirement pay and pensions in I-IV quarter</i>		
Zasiłki i odszkodowania powypadkowe z tytułu ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych.....	2.12.	137
<i>Benefits and accident compensations from social insurance for farmers</i>		
Fundusz emerytalno-rentowy	2.13.	137
<i>Pension fund</i>		
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny w gospodarstwach domowych.....	2.14.	138
<i>Average monthly available income in households</i>		
Przeciętne miesięczne wydatki w gospodarstwach domowych	2.15.	138
<i>Average monthly expenditures in households</i>		
Przeciętne miesięczne wydatki na towary i usługi konsumpcyjne na 1 osobę w gospodarstwach domowych	2.16.	139
<i>Average monthly expenditures on consumer goods and services per capita in households</i>		
Gospodarstwa domowe wyposażone w wybrane przedmioty trwałego użytkowania	2.17.	140
<i>Households furnished with selected durable goods</i>		
Wyposażenie gospodarstw domowych w wybrane przedmioty trwałego użytkowania według miejsca zamieszkania	2.18.	142
<i>Furnishing of households with selected durable goods by place of residence</i>		
3. Infrastruktura techniczna. Warunki mieszkaniowe		
<i>Technical infrastructure. Dwelling conditions</i>		
Zasoby mieszkaniowe na wsi według województw	3.1.	144
<i>Dwelling stocks in rural areas by voivodships</i>		
Mieszkania na wsi wyposażone w podstawowe instalacje według województw ...	3.2.	145
<i>Dwellings in rural areas fitted with basic installations by voivodships</i>		
Mieszkania oddane do użytkowania na wsi według województw	3.3.	146
<i>Dwellings completed in rural areas by voivodships</i>		
Budynki oddane do użytkowania na wsi według rodzajów budynków	3.4.	147
<i>Buildings completed in rural areas by type of buildings</i>		
Budynki oddane do użytkowania na wsi według województw	3.5.	148
<i>Buildings completed in rural areas by voivodships</i>		

Odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na wsi według województw	3.6.	149
<i>Consumers and consumption of electricity in households in rural areas by voivodships</i>		
Sieć rozdzielcza na obszarach wiejskich według województw	3.7.	150
<i>Distributions network in rural areas by voivodships</i>		
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych na obszarach wiejskich według województw	3.8.	151
<i>Connections leading to residential buildings in rural areas by voivodships</i>		
Odbiorcy gazu oraz zużycie gazu i wody z sieci na obszarach wiejskich według województw	3.9.	152
<i>Consumers of gas and consumption of gas from gas-line system and consumption of water from water-line system in rural areas by voivodships</i>		
Ludność korzystająca z urządzeń komunalnych na obszarach wiejskich według województw	3.10.	153
<i>Population using municipal installations in rural areas by voivodships</i>		
Gospodarka ściekowa na obszarach wiejskich według województw	3.11.	154
<i>Waste water management in rural areas by voivodships</i>		
Drogi publiczne zamiejskie o twardej nawierzchni według województw	3.12.	155
<i>Non-urban hard surface public roads by voivodships</i>		
Placówki pocztowe, telefoniczne łącza główne oraz aparaty telefoniczne ogólnodostępne samoinkasujące na wsi według województw	3.13.	156
<i>Post offices, telephone main lines and public pay telephones in rural areas by voivodships</i>		
Użytkownicy Internetu według miejsca zamieszkania	3.14.	157
<i>Internet users by place of residence</i>		
Osoby korzystające z Internetu w sprawach prywatnych według celu i miejsca zamieszkania	3.15.	158
<i>Persons using the Internet for private purposes by aim and place of residence</i>		
4. Infrastruktura społeczna		
<i>Social infrastructure</i>		
Wychowanie przedszkolne na wsi według województw	4.1.	159
<i>Pre-primary education in rural areas by voivodships</i>		
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży na wsi według województw	4.2.	160
<i>Primary schools for children and youth in rural areas by voivodships</i>		
Wybrane wskaźniki dotyczące szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży na wsi według województw	4.3.	161
<i>Selected indicators regarding primary schools for children and youth in rural areas by voivodships</i>		
Gimnazja dla dzieci i młodzieży na wsi według województw	4.4.	162
<i>Lower secondary schools for children and youth in rural areas by voivodships</i>		
Wybrane wskaźniki dotyczące gimnazjów dla dzieci i młodzieży na wsi według województw	4.5.	163
<i>Selected indicators regarding lower secondary schools for children and youth in rural areas by voivodships</i>		
Komputery w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży na wsi według województw	4.6.	164
<i>Personal computers in primary schools for children and youth in rural areas by voivodships</i>		

Komputery w gimnazjach dla dzieci i młodzieży na wsi według województw ..... <i>Personal computers in lower secondary schools for children and youth in rural areas by voivodships</i>	4.7.	165
Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów dowożeni do szkoły według klas i odległości miejsca zamieszkania na wsi od szkoły oraz województw..... <i>Pupils of primary and lower secondary schools commuting to school by grades and distance to school in rural areas and voivodships</i>	4.8.	166
Biblioteki publiczne (z filiami) na wsi według województw ..... <i>Public libraries (with branches) in rural areas by voivodships</i>	4.9.	167
Kina stałe i muzea na wsi według województw ..... <i>Fixed cinemas and museums in rural areas by voivodships</i>	4.10.	168
Działalność domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic na wsi ..... <i>Activity of cultural centres and establishments, clubs and community centres in rural areas</i>	4.11.	169
Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na wsi według województw ..... <i>Cultural centres and establishments, clubs and community centres in rural areas by voivodships</i>	4.12.	170
Abonenci radiowi, telewizyjni i telefoniczni na wsi według województw ..... <i>Radio, television and telephone subscribers in rural areas by voivodships</i>	4.13.	171
Ambulatoryjna opieka zdrowotna na wsi według województw ..... <i>Out-patient health care in rural areas by voivodships</i>	4.14.	172
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne na wsi według województw ..... <i>Public pharmacies and pharmaceutical outlets in rural areas by voivodships</i>	4.15.	173
Pomoc społeczna stacjonarna na wsi według województw ..... <i>Stationary social welfare in rural areas by voivodships</i>	4.16.	174
Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania na wsi według województw .... <i>Collective tourist accommodation establishments in rural areas by voivodships</i>	4.17.	175
Korzystający z noclegów w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania na wsi według województw ..... <i>Tourists accommodated in collective tourists accommodation establishments in rural areas by voivodships</i>	4.18.	176

5. Podmioty gospodarki narodowej *Entities of the national economy*

Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON prowadzące działalność gospodarczą na obszarach wiejskich według liczby pracujących, sektorów własności i województw ..... <i>Entities of the national economy recorded in the REGON register conducting economic activity in rural areas by number of employed persons, ownership sectors and voivodships</i>	5.1.	177
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON prowadzące działalność gospodarczą na obszarach wiejskich według sekcji PKD 2004 i województw ..... <i>Entities of the national economy recorded in the REGON register conducting economic activity in rural areas by sections of the Polish Classification of Activities 2004 and voivodships</i>	5.2.	178
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON prowadzące działalność gospodarczą na obszarach wiejskich według rodzajów działalności i województw ..... <i>Entities of the national economy recorded in the REGON register conducting economic activity in rural areas by kinds of activity and voivodships</i>	5.3.	180

Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON prowadzące działalność gospodarczą na obszarach wiejskich według wybranych form prawnych i województw	5.4.	181
<i>Entities of the national economy recorded in the REGON register conducting economic activity in rural areas by selected legal status and voivodships</i>		
Osoby fizyczne zarejestrowane w rejestrze REGON prowadzące działalność gospodarczą na obszarach wiejskich według liczby pracujących i województw....	5.5.	182
<i>Natural persons recorded in the REGON register conducting economic activity in rural areas by number of employed persons and voivodships</i>		
Osoby fizyczne zarejestrowane w rejestrze REGON prowadzące działalność gospodarczą na obszarach wiejskich według sekcji PKD 2004 i województw	5.6.	183
<i>Natural persons recorded in the REGON register conducting economic activity in rural areas by sections of the Polish Classification of Activities 2004 and voivodships</i>		
Osoby fizyczne zarejestrowane w rejestrze REGON prowadzące działalność gospodarczą na obszarach wiejskich według rodzajów działalności i województw.....	5.7.	185
<i>Natural persons recorded in the REGON register conducting economic activity in rural areas by kinds of activity and voivodships</i>		
Podmioty gospodarki narodowej nowozarejestrowane w rejestrze REGON prowadzące działalność gospodarczą na obszarach wiejskich według liczby pracujących i województw	5.8.	186
<i>Entities of the national economy newly recorded in the REGON register conducting economic activity in rural areas by number of employed persons and voivodships</i>		
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane z rejestru REGON prowadzące działalność gospodarczą na obszarach wiejskich według liczby pracujących i województw	5.9.	187
<i>Entities of the national economy deleted from the REGON register conducting economic activity in rural areas by number of employed persons and voivodships</i>		
Podmioty gospodarki narodowej nowozarejestrowane w rejestrze REGON prowadzące działalność gospodarczą na obszarach wiejskich według rodzajów działalności i województw	5.10.	188
<i>Entities of the national economy newly recorded in the REGON register conducting economic activity in rural areas by kinds of activity and voivodships</i>		
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane z rejestru REGON prowadzące działalność gospodarczą na obszarach wiejskich według rodzajów działalności i województw	5.11.	189
<i>Entities of the national economy deleted from the REGON register conducting economic activity in rural areas by kinds of activity and voivodships</i>		
6. Gospodarowanie ziemią		
<i>Land management</i>		
Stan geodezyjny i kierunki wykorzystania powierzchni kraju	6.1.	190
<i>Geodesic status and directions of use of the country land</i>		
Powierzchnia geodezyjna kraju według kierunków wykorzystania i województw....	6.2.	191
<i>Geodesic area of the country by directions of use and voivodships</i>		
Powierzchnia geodezyjna terenów miejskich i wiejskich według województw	6.3.	195
<i>Geodesic urban and rural areas by voivodships</i>		
Zagospodarowanie gruntów włączonych do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (WRSP) według województw	6.4.	196
<i>Management of land incorporated into the Agricultural Property Stock of the State Treasury by voivodships</i>		

Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji oraz grunty zrekultywowane i zagospodarowane według województw	6.5.	197
<i>Devastated and degraded land requiring reclamation as well as reclaimed and managed land by voivodships</i>		
Melioracje podstawowe według województw	6.6.	198
<i>Basic meliorations by voivodships</i>		
Powierzchnia zmeliorowanych użytków rolnych według województw	6.7.	199
<i>Area of drained agricultural land by voivodships</i>		
Nawadniane użytki rolne i grunty leśne według sposobu nawadniania i województw....	6.8.	200
<i>Irrigated agricultural and forest land by irrigation method and voivodships</i>		
Rodzinne ogrody działkowe według województw	6.9.	201
<i>Family allotments by voivodships</i>		
Zalesienia użytków rolnych nieprzydatnych do produkcji rolnej oraz nieużytków według województw	6.10.	202
<i>Afforestations of land area useless to agricultural production and wasteland by voivodships</i>		
7. Rolnictwo		
<i>Agriculture</i>		
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych według siedziby użytkownika i województw	7.1.	203
<i>Land use in farms by holder residence and voivodships</i>		
Użytki rolne według siedziby użytkownika, form własności i województw	7.2.	204
<i>Agricultural land by holder residence, ownership forms and voivodships</i>		
Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych i województw	7.3.	205
<i>Agricultural farms by area groups of agricultural land and voivodships</i>		
Liczba i powierzchnia ekologicznych gospodarstw rolnych według województw	7.4.	206
<i>Number and size of ecological farms by voivodships</i>		
Powierzchnia zasiewów według grup ziemiopłodów rolnych i województw	7.5.	207
<i>Sown area by crop groups and voivodships</i>		
Zbiory głównych ziemiopłodów rolnych według województw	7.6.	208
<i>Harvest of main crops by voivodships</i>		
Plony głównych ziemiopłodów rolnych według województw	7.7.	209
<i>Yields of main crops by voivodships</i>		
Pogłowie zwierząt gospodarskich według województw	7.8.	210
<i>Livestock by voivodships</i>		
Obsada zwierząt gospodarskich według województw	7.9.	211
<i>Livestock density by voivodships</i>		
Wybrane dane o produkcji rolniczej według województw	7.10.	212
<i>Selected data about agricultural production by voivodships</i>		
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik w roku gospodarczym według województw	7.11.	213
<i>Consumption of mineral or chemical and lime fertilizers in terms of pure ingredient in the farming year by voivodships</i>		
Wartość skupu produktów rolnych według województw (ceny bieżące)	7.12.	214
<i>Procurement value of agricultural products by voivodships (current prices)</i>		
Przeciętne ceny skupu wybranych produktów rolnych według województw	7.13.	215
<i>Average procurement prices of selected agricultural products by voivodships</i>		

Globalna, końcowa i towarowa produkcja rolnicza według województw (ceny stałe) .... <i>Gross, final and market agricultural output by voivodships (constant prices)</i>	7.14.	216
Struktura towarowej produkcji rolniczej według województw (ceny stałe)..... <i>Structure of market agricultural output by voivodships (constant prices)</i>	7.15.	217
8. Wybrane źródła finansowania obszarów wiejskich <i>Selected sources of rural areas financing</i>		
Dochody i wydatki budżetów gmin oraz dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego z tytułu podatku rolnego według województw ..... <i>Revenue and expenditure of gminas budgets and revenue of local self-government entities on agricultural tax by voivodships</i>	8.1.	218
Kwota dokonanych płatności w ramach programu SAPARD według województw ... <i>Amount of realized payments from the SAPARD programme by voivodships</i>	8.2.	219
Wykorzystanie środków finansowych z Sektorowego Programu Operacyjnego (SPO) „Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich 2004-2006” ..... <i>Use of funds from the Sectoral Operational Programme (SOP) „Restructuring and Modernisation of the Food Sector and Rural Development 2004-2006”</i>	8.3.	220
Wykorzystanie środków finansowych z Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006..... <i>Use of funds from the Rural Development Plan 2004-2006</i>	8.4.	222
Wykorzystanie środków finansowych z Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006 według województw ..... <i>Use of funds from the Rural Development Plan 2004-2006 by voivodships</i>	8.5.	223
Kwota zrealizowanych płatności w ramach płatności bezpośrednich do gruntów rolnych według województw ..... <i>Amount of realized payments in the scope of direct payments to agricultural land by voivodships</i>	8.6.	224
Liczba wniosków i powierzchnia deklarowana w zakresie płatności bezpośrednich do gruntów rolnych według województw..... <i>Number of applications submitted and area declared in the scope of direct payments to agricultural land by voivodships</i>	8.7.	225
Płatności zrealizowane w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 według województw ..... <i>Realized payments in the scope of the Rural Development Programme 2007-2013 by voivodships</i>	8.8.	226
Kredyty inwestycyjne z dopłatami Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa .... <i>Investment credits with subsidies from Agency of Restructuring and Modernisation of Agriculture</i>	8.9.	227
9. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska <i>Economic aspects of environmental protection</i>		
Nakłady na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące)..... <i>Outlays on fixed assets for environmental protection and water management (current prices)</i>	9.1.	229
Efekty rzeczowe inwestycji oddanych do użytku w zakresie wodociągów zbiorowych i stacji uzdatniania wody na wsi według województw..... <i>Tangible effects of completed investments in the scope of collective water-line systems and water treatment plants in rural areas by voivodships</i>	9.2.	229

Nakłady inwestycyjne w zakresie wodociągów zbiorowych i stacji uzdatniania wody na wsi według województw	9.3.	230
<i>Investment outlays in the scope of collective water-line systems and water treatment plants in rural areas by voivodships</i>		
Nakłady inwestycyjne w zakresie kanalizacji zbiorczej na wsi według województw	9.4.	231
<i>Investment outlays in the scope of sewerage in rural areas by voivodships</i>		
Nakłady inwestycyjne w zakresie zbiorczych oczyszczalni ścieków na wsi według województw	9.5.	232
<i>Investment outlays in the scope of waste water treatment plants in rural areas by voivodships</i>		
Nakłady inwestycyjne w zakresie indywidualnych wiejskich oczyszczalni ścieków według województw	9.6.	233
<i>Investment outlays in the scope of individual rural waste water treatment plants voivodships</i>		
Nakłady inwestycyjne w zakresie wysypisk odpadów na wsi według województw	9.7.	234
<i>Investment outlays in the scope of dumping grounds in rural areas by voivodships</i>		
Efekty rzeczowe inwestycji oddanych do użytku w zakresie sieci kanalizacyjnej, oczyszczalni ścieków i wysypisk odpadów na wsi według województw	9.8.	235
<i>Tangible effects of completed investments in the scope of sewerage system, waste water treatment plants and dumping grounds in rural areas by voivodships</i>		
Wyposażenie wsi w niektóre urządzenia oraz obiekty ochrony środowiska i gospodarki wodnej według województw	9.9.	236
<i>Equipment of rural areas with some devices and establishments of environmental protection and water management by voivodships</i>		
Gromadzenie środków pieniężnych Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych według województw	9.10.	238
<i>Accumulation of financial resources of Agricultural Land Protection Fund by voivodships</i>		
Wykorzystanie środków Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych według województw	9.11.	239
<i>Use of funds of Agricultural Land Protection Fund by voivodships</i>		
Prace i przedsięwzięcia zrealizowane w oparciu o środki Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych według województw	9.12.	240
<i>Works and undertakings executed from funds of Agricultural Land Protection Fund by voivodships</i>		

SPIS TABEL ANALITYCZNYCH
LIST OF ANALITYCAL TABLES

Ludność według miejsca zamieszkania	1.	49
<i>Population by place of residence</i>		
Wybrane wskaźniki demograficzne	2.	51
<i>Selected demographic indicators</i>		
Ruch naturalny ludności	3.	51
<i>Vital statistics of population</i>		
Migracje ludności na pobyt stały według kierunków	4.	53
<i>Migration of population for permanent residence by directions</i>		

Ludność według ekonomicznych grup wieku	5.	55
<i>Population by economic age groups</i>		
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale	6.	56
<i>Economic activity of population aged 15 and more in IV quarter</i>		
Bezrobotni zarejestrowani.....	7.	58
<i>Registered unemployed persons</i>		
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny w gospodarstwach domowych w 2008 r. ...	8.	59
<i>Average monthly available income in households in 2008</i>		
Przeciętne miesięczne wydatki w gospodarstwach domowych w 2008 r.	9.	60
<i>Average monthly expenditures in households in 2008</i>		
Sieć rozdzielcza.....	10.	61
<i>Distribution network</i>		
Zużycie gazu, wody i energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	11.	62
<i>Consumption of gas, water and electricity in households</i>		
Gospodarka ściekowa	12.	63
<i>Waste water management</i>		
Placówki pocztowe, telefoniczne łącza główne oraz aparaty telefoniczne ogólnodostępne samoinkasujące	13.	64
<i>Post offices, telephone main lines and public pay telephones</i>		
Zasoby mieszkaniowe.....	14.	65
<i>Dwelling stocks</i>		
Mieszkania wyposażone w podstawowe instalacje	15.	66
<i>Dwellings fitted with basic instalations</i>		
Mieszkania oddane do użytkowania	16.	66
<i>Dwellings completed</i>		
Wychowanie przedszkolne.....	17.	67
<i>Pre-primary education</i>		
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży	18.	69
<i>Primary schools for children and youth</i>		
Gimnazja dla dzieci i młodzieży	19.	70
<i>Lower secondary schools for children and youth</i>		
Biblioteki publiczne (z filiami).....	20.	72
<i>Public libraries (with branches)</i>		
Abonenci radiowi, telewizyjni i telefoniczni.....	21.	73
<i>Radio, television and telephone subscribers</i>		
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna stacjonarna.....	22.	74
<i>Health care and stationary social welfare</i>		
Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania.....	23.	76
<i>Collective tourist accommodation establishments</i>		
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według liczby pracujących i sektorów własności	24.	78
<i>Entities of the national economy recorded in the REGON register by number of employed persons and ownership sectors</i>		

Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według rodzajów działalności.....	25.	79
<i>Entities of the national economy recorded in the REGON register by kinds of activity</i>		
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według wybranych form prawnych.....	26.	80
<i>Entities of the national economy recorded in the REGON register by selected legal status</i>		
Podmioty gospodarki narodowej nowozarejestrowane w rejestrze REGON według liczby pracujących.....	27.	81
<i>Entities of the national economy newly recorded in the REGON register by number of employed persons</i>		
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane z rejestru REGON według liczby pracujących	28.	82
<i>Entities of the national economy deleted from the REGON register by number of employed persons</i>		
Zagospodarowanie gruntów włączonych do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (WRSP).....	29.	86
<i>Management of land incorporated into the Agricultural Property Stock of the State Treasury</i>		

SPIS MAP

LIST OF MAPS

Podregiony według klasyfikacji OECD w 2008 r.	1.	44
<i>Subregions by OECD regional typology in 2008</i>		
Gminy według klasyfikacji OECD w 2008 r.	2.	44
<i>Gminas by OECD regional typology in 2008</i>		
Gęstość zaludnienia na obszarach wiejskich w 2008 r.	3.	54
<i>Population density in rural areas in 2008</i>		
Kobiety przypadające na 100 mężczyzn na obszarach wiejskich w 2008 r.	4.	54
<i>Females per 100 males in rural areas in 2008</i>		
Udział ludności w wieku do 15 lat w ogólnej liczbie ludności obszarów wiejskich w 2008 r.	5.	54
<i>Share of population aged up to 15 years in total rural population in 2008</i>		
Udział ludności w wieku 15-64 lata w ogólnej liczbie ludności obszarów wiejskich w 2008 r.	6.	54
<i>Share of population aged 15-64 years in total rural population in 2008</i>		
Udział ludności w wieku powyżej 64 lat w ogólnej liczbie ludności obszarów wiejskich w 2008 r.	7.	54
<i>Share of population aged above 64 years in total rural population in 2008</i>		
Małżeństwa zawarte na 1000 osób zamieszkujących obszary wiejskie w 2008 r.	8.	54
<i>Marriages contracted per 1000 rural population in 2008</i>		
Rozwody orzeczone na 1000 osób zamieszkujących obszary wiejskie w 2008 r.	9.	54
<i>Divorces per 1000 rural population in 2008</i>		
Urodzenia żywe na 1000 osób zamieszkujących obszary wiejskie w 2008 r.	10.	54
<i>Live births per 1000 rural population in 2008</i>		
Zgony na 1000 osób zamieszkujących obszary wiejskie w 2008 r.	11.	54
<i>Deaths per 1000 rural population in 2008</i>		
Przyrost naturalny na 1000 osób zamieszkujących obszary wiejskie w 2008 r.	12.	54
<i>Natural increase per 1000 rural population in 2008</i>		

Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych na obszarach wiejskich w 2008 r. .... <i>Infant deaths per 1000 live births in rural areas in 2008</i>	13.	54
Saldo migracji na 1000 osób zamieszkujących obszary wiejskie w 2008 r. .... <i>Net migration per 1000 rural population by voivodships in 2008</i>	14.	54
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym na obszarach wiejskich w 2008 r. .... <i>Non-working age population per 100 working age population in rural areas in 2008</i>	15.	60
Udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszarów wiejskich w 2008 r. .... <i>Share of working age population in total rural population in 2008</i>	16.	60
Współczynnik aktywności zawodowej na obszarach wiejskich w 2008 r. .... <i>Activity rate in rural areas in 2008</i>	17.	60
Wskaźnik zatrudnienia na obszarach wiejskich w 2008 r. .... <i>Employment rate in rural areas in 2008</i>	18.	60
Stopa bezrobocia na obszarach wiejskich w 2008 r. .... <i>Unemployment rate in rural areas in 2008</i>	19.	60
Pracujący na 1000 osób zamieszkujących obszary wiejskie w 2008 r. .... <i>Employed persons per 1000 rural population in 2008</i>	20.	60
Bezrobotni zarejestrowani na wsi w 2008 r. .... <i>Registered unemployed persons in rural areas in 2008</i>	21.	60
Bezrobotni zarejestrowani na wsi nieposiadający prawa do zasiłku w 2008 r. .... <i>Registered unemployed persons not entitled to benefit in rural areas in 2008</i>	22.	60
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na obszarach wiejskich w 2008 r. .... <i>Average usable floor space of dwelling in rural areas in 2008</i>	23.	66
Przeciętna liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie na obszarach wiejskich w 2008 r. .... <i>Average number persons per dwelling in rural areas in 2008</i>	24.	66
Udział mieszkań wyposażonych w wodociąg sieciowy w ogólnej liczbie mieszkań na obszarach wiejskich w 2008 r. .... <i>Share of dwellings fitted with water-line system in total dwellings in rural areas in 2008</i>	25.	66
Udział mieszkań wyposażonych w ustęp w ogólnej liczbie mieszkań na obszarach wiejskich w 2008 r. .... <i>Share of dwellings fitted with lavatory in total dwellings in rural areas in 2008</i>	26.	66
Udział mieszkań wyposażonych w łazienkę w ogólnej liczbie mieszkań na obszarach wiejskich w 2008 r. .... <i>Share of dwellings fitted with bathroom in total dwellings in rural areas in 2008</i>	27.	66
Udział mieszkań wyposażonych w gaz z sieci w ogólnej liczbie mieszkań na obszarach wiejskich w 2008 r. .... <i>Share of dwellings fitted with gas-line system in total dwellings in rural areas in 2008</i>	28.	66
Udział mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie w ogólnej liczbie mieszkań na obszarach wiejskich w 2008 r. .... <i>Share of dwellings fitted with central heating in total dwellings in rural areas in 2008</i>	29.	66
Gęstość sieci wodociągowej rozdzielczej na obszarach wiejskich w 2008 r. .... <i>Density of water-line distribution network in rural areas in 2008</i>	30.	66

Gęstość sieci kanalizacyjnej rozdzielczej na obszarach wiejskich w 2008 r. .... <i>Density of sewerage distribution network in rural areas in 2008</i>	31.	66
Gęstość sieci gazowej rozdzielczej na obszarach wiejskich w 2008 r. .... <i>Density of gas-line distribution system in rural areas in 2008</i>	32.	66
Gęstość dróg publicznych zamiejskich o nawierzchni twardej w 2008 r. .... <i>Density of non-urban hard surface public roads in 2008</i>	33.	66
Telefoniczne łącza główne na 1000 ludności obszarów wiejskich w 2008 r. ... <i>Telephone main lines per 1000 rural population in 2008</i>	34.	66
Dzieci w przedszkolach na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat na wsi w roku szkolnym 2008/09 ..... <i>Children attending nursery schools per 1000 children aged 3-5 years in rural areas in 2008/09 school year</i>	35.	76
Uczniowie przypadający na 1 szkołę podstawową dla dzieci i młodzieży na wsi w roku szkolnym 2008/09 ..... <i>Pupils per primary school for children and youth in rural areas in 2008/09 school year</i>	36.	76
Współczynnik skolaryzacji netto w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży na wsi w roku szkolnym 2008/09 ..... <i>Net enrolment rate of primary schools for children and youth in rural areas in 2008/09 school year</i>	37.	76
Uczniowie przypadający na 1 gimnazjum dla dzieci i młodzieży na wsi w roku szkolnym 2008/09 ..... <i>Pupils per lower secondary school for children and youth in rural areas in 2008/09 school year</i>	38.	76
Współczynnik skolaryzacji netto w gimnazjach dla dzieci i młodzieży na wsi w roku szkolnym 2008/09 ..... <i>Net enrolment rate of lower secondary schools for children and youth in rural areas in 2008/09 school year</i>	39.	76
Uczniowie przypadający na 1 komputer przeznaczony do użytku uczniów w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży na wsi w roku szkolnym 2008/09 ..... <i>Pupils per personal computers used by pupils in primary schools for children and youth in rural areas in 2008/09 school year</i>	40.	76
Uczniowie przypadający na 1 komputer przeznaczony do użytku uczniów w gimnazjach dla dzieci i młodzieży na wsi w roku szkolnym 2008/09 ..... <i>Pupils per personal computers used by pupils in lower secondary schools for children and youth in rural areas in 2008/09 school year</i>	41.	76
Odsetek uczniów szkół podstawowych dowożonych do szkoły na wsi w roku szkolnym 2008/09 ..... <i>Percentage of primary schools pupils commuting to school in rural areas in 2008/09 school year</i>	42.	76
Odsetek uczniów gimnazjów dowożonych do szkoły na wsi w roku szkolnym 2008/09 ..... <i>Percentage of lower secondary schools pupils commuting to school in rural areas in 2008/09 school year</i>	43.	76
Biblioteki publiczne (z filiami) na wsi w 2008 r. .... <i>Public libraries (with branches) in rural areas in 2008</i>	44.	76
Czytelnicy na 1000 ludności obszarów wiejskich w 2008 r. .... <i>Borrowers per 1000 rural population in 2008</i>	45.	76
Muzea (łącznie z oddziałami) na wsi w 2008 r. .... <i>Museums (with branches) in rural areas in 2008</i>	46.	76

Institucje kultury na wsi w 2007 r. .... <i>Cultural institutions in rural areas in 2007</i>	47.	76
Abonenci radiowi na 1000 ludności obszarów wiejskich w 2008 r. .... <i>Radio subscribers per 1000 rural population in 2008</i>	48.	76
Abonenci telewizyjni na 1000 ludności obszarów wiejskich w 2008 r. .... <i>Television subscribers per 1000 rural population in 2008</i>	49.	76
Standardowe łącza główne na 1000 ludności obszarów wiejskich w 2008 r. ... <i>Standard main telephone lines per 1000 rural population in 2008</i>	50.	76
Zakłady opieki zdrowotnej na wsi w 2008 r. .... <i>Health care institutions in rural areas in 2008</i>	51.	76
Porady udzielone na 1 mieszkańca obszarów wiejskich w 2008 r. .... <i>Consultations provided per capita in rural areas in 2008</i>	52.	76
Ludność przypadająca na 1 aptekę i punkt apteczny na wsi w 2008 r. .... <i>Population per pharmacy and pharmaceutical outlet in rural areas in 2008</i>	53.	76
Miejsca w zakładach stacjonarnej pomocy społecznej na wsi w 2008 r. .... <i>Places in stationary social welfare facilities outlet in rural areas in 2008</i>	54.	76
Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania na 1000 km ² obszarów wiejskich w 2008 r. .... <i>Collective tourist accommodation establishments per 1000 km² in rural areas in 2008</i>	55.	76
Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania na 1000 ludności obszarów wiejskich w 2008 r. .... <i>Number of beds in collective tourist accommodation establishments per 1000 rural population in 2008</i>	56.	76
Udzielone noclegi w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania na 1000 ludności obszarów wiejskich w 2008 r. .... <i>Nights spent in collective tourist accommodation establishments per 1000 rural population in 2008</i>	57.	76
Korzystający z noclegów w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania na 1000 ludności obszarów wiejskich w 2008 r. .... <i>Tourists accommodated in collective tourist accommodation establishments per 1000 rural population in 2008</i>	58.	76
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON prowadzące działalność gospodarczą na obszarach wiejskich na 1000 ludności obszarów wiejskich w 2008 r. .... <i>Entities of the national economy recorded in the REGON register conducting economic activity in rural areas per 1000 rural population in 2008</i>	59.	82
Podmioty gospodarki narodowej nowozarejestrowane w rejestrze REGON prowadzące działalność gospodarczą na obszarach wiejskich na 1000 ludności obszarów wiejskich w 2008 r. .... <i>Entities of the national economy newly recorded in the REGON register conducting economic activity in rural areas per 1000 rural population in 2008</i>	60.	82
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane z rejestru REGON prowadzące działalność gospodarczą na obszarach wiejskich na 1000 ludności obszarów wiejskich w 2008 r. .... <i>Entities of the national economy deleted from the REGON register conducting economic activity in rural areas per 1000 rural population in 2008</i>	61.	82
Osoby fizyczne zarejestrowane w rejestrze REGON prowadzące działalność gospodarczą na obszarach wiejskich na 1000 ludności obszarów wiejskich w 2008 r. .... <i>Natural persons recorded in the REGON register conducting economic activity in rural areas per 1000 rural population in 2008</i>	62.	82

Udział gospodarstw rolnych o powierzchni użytków rolnych do 1 ha w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych w 2008 r. .... <i>Share of agricultural farms not exceeding 1 ha area of agricultural land in total agricultural farms in 2008</i>	63.	90
Udział gospodarstw rolnych o powierzchni użytków rolnych 1-5 ha w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych w 2008 r. .... <i>Share of agricultural farms with 1-5 ha area of agricultural land in total agricultural farms in 2008</i>	64.	90
Udział gospodarstw rolnych o powierzchni użytków rolnych 5-30 ha w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych w 2008 r. .... <i>Share of agricultural farms with 5-30 ha area of agricultural land in total agricultural farms in 2008</i>	65.	90
Udział gospodarstw rolnych o powierzchni użytków rolnych powyżej 30 ha w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych w 2008 r. .... <i>Share of agricultural farms exceeding 30 ha area of agricultural land in total agricultural farms in 2008</i>	66.	90
Średnia powierzchnia gospodarstwa ekologicznego z certyfikatem w 2008 r. .... <i>Average area of ecological farm with certificate in 2008</i>	67.	90
Średnia powierzchnia gospodarstwa będącego w okresie przestawiania na produkcję ekologiczną w 2008 r. .... <i>Average area of farm moving into ecological production in 2008</i>	68.	90
Udział zbóż w ogólnej powierzchni zasiewów w 2008 r. .... <i>Share of cereals in total sown area in 2008</i>	69.	90
Plony zbóż w 2008 r. .... <i>Yields of cereals in 2008</i>	70.	90
Obsada bydła w 2008 r. .... <i>Density of cattle in 2008</i>	71.	90
Obsada trzody chlewnej w 2008 r. .... <i>Density of pigs in 2008</i>	72.	90
Obsada drobiu kurzego w 2008 r. .... <i>Density of hens in 2008</i>	73.	90
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych w przeliczeniu na czysty składnik w roku gospodarczym 2007/08..... <i>Consumption of mineral or chemical fertilizers in terms of pure ingredient in 2007/08 farming year</i>	74.	90

SPIS WYKRESÓW
LIST OF CHARTS

Ludność obszarów wiejskich według płci i wieku w 2008 r. .... <i>Rural population by sex and age in 2008</i>	1.	54
Współczynniki reprodukcji według miejsca zamieszkania w 2008 r. .... <i>Rates reproduction by place of residence in 2008</i>	2.	54
Urodzenia żywe i zgony na obszarach wiejskich w 2008 r. .... <i>Live births and deaths in rural areas in 2008</i>	3.	54
Napływ i odpływ ludności na obszarach wiejskich w 2008 r. .... <i>Inflow and outflow of population to rural areas in 2008</i>	4.	54
Zgony na 10 tys. ludności według przyczyn i miejsca zamieszkania w 2008 r. .... <i>Deaths per 10 thous. population by causes and place of residence in 2008</i>	5.	54
Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania w 2008 r. <i>Structure of population by economic age groups and place of residence in 2008</i>	6.	60

Wybrane wskaźniki dotyczące ludności wiejskiej w wieku 15 lat i więcej według związku z gospodarstwem rolnym i aktywności ekonomicznej w 2008 r.	7.	60
<i>Selected indicators regarding rural population aged 15 and more by connection with agricultural farm and economic activity in 2008</i>		
Struktura pracujących na wsi według rodzajów działalności	8.	60
<i>Structure of employed persons in rural areas by kinds of activity</i>		
Struktura ludności dojeżdżającej do pracy według miejsca zamieszkania w 2006 r.	9.	60
<i>Structure of population commuting to work by place of residence in 2006</i>		
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według grup wieku i miejsca zamieszkania w 2008 r.	10.	60
<i>Structure of registered unemployed persons by age groups and place of residence in 2008</i>		
Wyposażenie gospodarstw domowych rolników w wybrane przedmioty trwałego użytkowania w 2008 r.	11.	60
<i>Furnishing of households of farmers with selected durable goods in 2008</i>		
Przeciętne miesięczne wydatki na towary i usługi konsumpcyjne na 1 osobę w gospodarstwie domowym.....	12.	60
<i>Average monthly expenditures on consumer goods and services per capita in household</i>		
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności obszarów wiejskich....	13.	66
<i>Dwellings completed per 1000 rural population</i>		
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 zawartych małżeństw na obszarach wiejskich.....	14.	66
<i>Dwellings completed per 1000 marriages contracted in rural areas</i>		
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania na obszarach wiejskich.....	15.	66
<i>Average usable floor space of dwelling completed in rural areas</i>		
Długość sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej na obszarach wiejskich w ogólnej długości każdej z tych sieci w 2008 r.	16.	66
<i>Length of water-line system, sewerage system and gas-line system in rural areas in total length of each one of them in 2008</i>		
Użytkownicy Internetu według miejsca zamieszkania	17.	66
<i>Internet users by place of residence</i>		
Struktura podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON według sekcji PKD 2004 i miejsca prowadzenia działalności w 2008 r.	18.	82
<i>Structure of entities of the national economy recorded in the REGON register by sections of the Polish Classification of Activities 2004 and place of conducting activity in 2008</i>		
Struktura podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON według rodzajów działalności i miejsca prowadzenia działalności w 2008 r.	19.	82
<i>Structure of entities of the national economy recorded in the REGON register by kinds of activity and place of conducting activity in 2008</i>		
Struktura podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON według form prawnych i miejsca prowadzenia działalności w 2008 r. ...	20.	82
<i>Structure of entities of the national economy recorded in the REGON register by selected legal status and place of conducting activity in 2008</i>		
Udział podmiotów prowadzących działalność rolniczą w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej na obszarach wiejskich.....	21.	82
<i>Share of entities conducting agriculture activity in total number of entities of the national economy in rural areas</i>		
Struktura użytków rolnych w gospodarstwach rolnych	22.	90
<i>Structure of agricultural land in agricultural farms</i>		

Udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych	23.	90
<i>Share of agricultural land in total area agricultural farms</i>		
Struktura gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych....	24.	90
<i>Structure of agricultural farms by area groups of agricultural land</i>		
Liczba gospodarstw ekologicznych.....	25.	90
<i>Number of ecological farms</i>		
Plony głównych ziemiopłodów rolnych.....	26.	90
<i>Yields of main crops</i>		
Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2007 r.	27.	90
<i>Structure of market agricultural output in 2007</i>		
Dochody budżetów gmin bez miast na prawach powiatu z tytułu podatku rolnego	28.	100
<i>Revenue of budgets of gminas without cities with powiat status on agricultural tax</i>		
Struktura dokonanych płatności w ramach programu SAPARD według wybranych działań w 2006 r.	29.	100
<i>Structure of realized payments from the SAPARD programme by selected actions in 2006</i>		
Środki wypłacone z Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006 na 1 mieszkańca wsi.....	30.	100
<i>Funds from the Rural Development Plan 2004-2006 per capita in rural areas</i>		
Środki wypłacone z Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006 na 1 gospodarstwo rolne.....	31.	100
<i>Funds from the Rural Development Plan 2004-2006 per agricultural farm</i>		
Środki wypłacone z Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006 na 1 ha użytków rolnych	32.	100
<i>Funds from the Rural Development Plan 2004-2006 per hectare of agricultural land</i>		
Struktura wykorzystania środków finansowych z Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006 według działań.....	33.	100
<i>Structure of use of funds from the Rural Development Plan 2004-2006 by actions</i>		

UWAGI OGÓLNE

1. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorazowym podziałem administracyjnym kraju**.

Informacje przedstawiono według **województw** oraz w podziale na **miasta i wieś**. Przez „**miasta**” rozumie się obszar położony w granicach administracyjnych tych jednostek, przez „**wieś**” – pozostałe terytorium kraju.

2. Dane prezentowane dla województw odpowiadają poziomowi 2 Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS), która została opracowana na podstawie *Nomenclature of Territorial Units for Statistics* (NUTS), obowiązującej w krajach Unii Europejskiej, zgodnie z *gentlemen's agreement* ustanawiającym klasyfikację NUTS w oparciu o rozporządzenie (WE) Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 V 2003 r. (Dz. Urz. UE L 154 z 21 VI 2003 r., z późniejszymi zmianami). Klasyfikacja ta ma na celu zapewnienie zbierania, opracowywania i udostępniania na obszarze UE porównywalnych danych dla określonych statystyk regionalnych państw członkowskich.

3. Dane prezentuje się:

- 1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD)**, opracowanej na podstawie wydawnictwa Urzędu Statystycznego Wspólnot Europejskich EUROSTAT – „*Nomenclature des Activités de Communauté Européenne* – NACE rev. 1.1”. PKD wprowadzona została z dniem 1 V 2004 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 20 I 2004 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (Dz. U. Nr 33, poz. 289). Wprowadzenie tej klasyfikacji, w miejsce PKD obowiązującej do 30 IV 2004 r., nie wpływa na dotychczas prezentowane dane.

Od 2003 r. przedszkola i oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych zaliczane są do sekcji „Edukacja” (do 2002 r. zaliczane były do sekcji „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna”).

W stosunku do PKD 2004 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo”, „Przetwórstwo przemysłowe” oraz „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę”.

Dane prezentowane w podziale według rodzajów działalności w:

- a) usługach rynkowych dotyczą sekcji: „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego”, „Hotele i restauracje”, „Transport, gospodarka magazynowa i łączność”, „Pośrednictwo finansowe”, „Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej” oraz „Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała”,
- b) usługach nierynkowych – sekcji: „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne”, „Edukacja” oraz „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna”.

- 2) według **sektorów własności**:

- a) **sektor publiczny** – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,
- b) **sektor prywatny** – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego

- i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu z wyodrębnieniem **gospodarstw rolnych w użytkowaniu indywidualnym**.
- 3) według **Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB)**, na podstawie której dokonuje się grupowania produktów budownictwa. PKOB, opracowana na podstawie Europejskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), wprowadzona została z dniem 1 I 2000 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 XII 1999 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1316) z późniejszymi zmianami.
4. Prezentowane informacje przedstawione zostały stosownie do zakresu prowadzonych badań uwzględniających podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują podmioty o liczbie pracujących:
- do 9 osób,
  - od 10 do 49 osób,
  - powyżej 49 osób.
5. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacji gospodarki narodowej**.
6. Prezentowane informacje o produkcji rolniczej **metodą rodzaju działalności** dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji PKD, do której są zaliczane.
7. Dane w podziale według sekcji PKD 2004 oraz w podziale terytorialnym opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – tzw. **metodą przedsiębiorstw**. Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.
8. Dane w **cenach bieżących** odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.
9. Jako **cenę stałą** przyjęto w przypadku:
- produkcji rolniczej, produkcji globalnej, końcowej i towarowej – ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego;
  - nakładów inwestycyjnych – ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.
10. **Liczby względne (wskaźniki, odsetki)** obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.
11. Przy **przeliczeniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.)** danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczeniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności) – według stanu w dniu 30 VI.
12. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

13. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Głównego Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami.
14. **Wyjaśnienia metodyczne** dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach metodycznych. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki znajdują się w publikacjach tematycznych oraz w serii „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje” GUS.
15. W stosunku do Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2004) zastosowano skróty; skrócone nazwy oznaczone zostały znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podano poniżej:

SKRÓT

Handel i naprawy

Obsługa nieruchomości i firm

Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne

PEŁNA NAZWA SEKCJI PKD 2004

Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego

Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej

Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne

WAŻNIEJSZE SKRÓTY

tys.	= tysiąc	ha	= hektar
mln	= milion	l	= litr
zł	= złoty	dam ³	= dekametr sześcienny
wol.	= wolumin	hm ³	= hektometr sześcienny
szt.	= sztuka	kW·h	= kilowatogodzina
kg	= kilogram	GW·h	= gigawatogodzina
dt	= decytona	r.	= rok
t	= tona	cd.	= ciąg dalszy
km	= kilometr	dok.	= dokończenie
km ²	= kilometr kwadratowy	tabl.	= tablica
m ²	= metr kwadratowy	pp.	= punkt procentowy
m ³	= metr sześcienny	rys.	= rysunek

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

Kreska	(-)	–	zjawisko nie wystąpiło
Zero	(0)	–	zjawisko istniało, w wielkości mniejszej od 0,5
	(0,0)	–	zjawisko istniało, w wielkości mniejszej od 0,05
Kropka	(.)	–	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych
Znak	x	–	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe
„W tym”		–	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy

UWAGI METODYCZNE

I. Źródła i zakres danych

Przedstawiona w publikacji analiza obejmuje obszary wiejskie wyodrębnione na podstawie podziału terytorialnego według Krajowego Rejestru Urzędowego Podziału Terytorialnego Kraju (TERYT), w którym za obszary wiejskie uznaje się gminy wiejskie i część wiejską gmin miejsko-wiejskich. Zgromadzone dane przedstawiono w ujęciu retrospektywnym w skali kraju dla lat: 2003, 2004, 2006 i 2008, zaś w ujęciu wojewódzkim dla lat 2003 i 2008. W części analitycznej i tablicy przeglądowej wskaźniki dotyczące obszarów wiejskich porównano z danymi ogólnopolskimi oraz z danymi charakteryzującymi obszary miejskie.

Dane zawarte w publikacji opracowano na podstawie:

- wyników badań GUS zebranych w badaniu wtórnym „Statystyczny system informacyjny obszarów wiejskich”;
- źródeł administracyjnych: Agencja Nieruchomości Rolnych, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Dyrekcja Generalna Poczty Polskiej, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Główny Urząd Geodezji i Kartografii, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Ministerstwo Finansów, Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Polski Związek Działkowców, Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

II. Objaśnienia podstawowych pojęć

Potencjał demograficzny

1. Tablice dotyczące **ludności** opracowano na podstawie:
  - 1) bilansów stanu i struktury ludności faktycznie zamieszkałej na terenie gminy. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu:
    - a) zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych;
    - b) różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych (uzyskiwaną z cyklicznie przeprowadzanych badań), która stanowi jednocześnie różnicę między liczbą osób zameldowanych na pobyt stały w gminie a liczbą osób faktycznie mieszkających na terenie gminy;
  - 2) rejestrów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały;
  - 3) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
  - 4) sprawozdawczości sądów – o prawomocnie orzeczonych rozwodach.
2. Dane o **stanie i strukturze ludności** w przekroju terytorialnym opracowano według faktycznego miejsca zamieszkania. Do ludności faktycznie zamieszkałej w danej jednostce podziału terytorialnego zalicza się ludność zameldowaną na pobyt stały i faktycznie tam

zamieszkałą oraz ludność przebywającą tam czasowo (zameldowaną w danej jednostce podziału terytorialnego na pobyt czasowy ponad 3 miesiące).

3. **Bilans ludności** w poszczególnych jednostkach terytorialnych (gminach) dla wszystkich prezentowanych lat opracowano w oparciu o wyniki NSP 2002.
4. **Mediana wieku** to przeciętny wiek osób w danej zbiorowości (np. zamieszkującej określone terytorium). Wartość mediany wyznacza granicę wieku, którą połowa osób w danej zbiorowości już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.
5. Dane o **ruchu naturalnym ludności** w podziale terytorialnym opracowano:
  - 1) małżeństwa – według miejsca zameldowania męża przed ślubem (jeżeli mąż mieszkał za granicą – według miejsca zamieszkania żony);
  - 2) rozwody – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo;
  - 3) urodzenia – według miejsca zameldowania matki noworodka;
  - 4) zgony – według miejsca zameldowania osoby zmarłej.
6. **Płodność kobiet** mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat). Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15-19 lat, urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45-49 lat.
7. **Współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłyby kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15-49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie.
8. **Współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę, przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym (15-49 lat) będzie rodzić z częstotliwością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności).
9. **Współczynnik dynamiki demograficznej** wyraża stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.
10. **Przyrost naturalny ludności** stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.
11. Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.
12. **Przeciętne trwanie życia** wyraża średnią liczbę lat, jaką ma do przeżycia noworodek urodzony w danym roku, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.
13. **Migracje wewnętrzne ludności** są to zmiany miejsca zamieszkania w kraju. Wyróżnia się migracje na pobyt stały lub czasowy trwający ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące). Dane o migracjach wewnętrznych na pobyt stały opracowane zostały na podstawie informacji ewidencji gmin o zameldowaniu osób na pobyt stały. Od 2006 r. dane są pobierane ze zbioru PESEL.

Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy, z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

14. **Migracje zagraniczne ludności** są to zmiany kraju zamieszkania, czyli wyjazdy za granicę (emigracja) lub przyjazdy z zagranicy (imigracja) – na pobyt stały lub czasowy. Ze względu na okres przebywania za granicą wyróżnia się:
- 1) migracje krótkookresowe – zmiany kraju zamieszkania na okres od 3 miesięcy do 1 roku (do 2005 r. od 2 miesięcy do 1 roku),
  - 2) migracje długookresowe – zmiany kraju zamieszkania na okres od 1 roku lub dłużej, a więc również wyjazdy za granicę (przyjazdy z zagranicy) na pobyt stały.
- Dane o migracjach zagranicznych na pobyt stały opracowano na podstawie informacji ewidencji gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja). Podobnie jak w przypadku migracji wewnętrznych – od 2006 r. dane te są pobierane ze zbioru PESEL.
15. **Saldo migracji** dla obszarów wiejskich jest to różnica między napływem ludności na wieś z miast i zagranicy a odpływem ludności ze wsi do miast i za granicę.
16. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności zameldowanej na pobyt stały (według stanu w dniu 30 VI).

Sytuacja ekonomiczna ludności

17. Przez ludność w wieku **produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, a dla kobiet – 18-59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku **mobilnym**, tj. ludność w wieku 18-44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni – 45-64 lata, kobiety – 45-59 lat. Przez ludność w wieku **nieprodukcyjnym** rozumie się ludność w wieku **przedprodukcyjnym**, tj. poniżej 18 lat oraz ludność w wieku **poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej oraz kobiety – 60 lat i więcej.
18. Podstawowe definicje przyjęte w **Badaniu Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**
- Ludność **aktywna zawodowo** (tzw. siła robocza) obejmuje wszystkie osoby uznane za pracujące lub bezrobotne, zgodnie z definicjami podanymi poniżej.
- 1) Do **pracujących** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:
    - a) wykonywały przez co najmniej 1 godzinę jakąkolwiek pracę przynoszącą dochód lub zarobek, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym lub dzierżawionym gospodarstwie rolnym albo prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem;
    - b) miały pracę, ale jej nie wykonywały:
      - z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego lub wypoczynkowego,
      - z innych powodów, przy czym długość przerwy w pracy wynosiła:
        - do 3 miesięcy,

- powyżej 3 miesięcy, ale osoby te były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia (od I kwartału 2006 r.).

Do pracujących – zgodnie z międzynarodowymi standardami – zaliczano również uczniów, z którymi zakład pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczanie do określonej pracy, jeżeli otrzymywali wynagrodzenie.

2) **Bezrobotni** są to osoby w wieku 15-74 lata, które spełniały jednocześnie 3 warunki:

- a) w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- b) aktywnie poszukiwały pracy,
- c) były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po badanym tygodniu.

Do bezrobotnych zalicza się także osoby, które nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące oraz były gotowe tę pracę podjąć (do 2003 r. włącznie, definicja nie uwzględniała ich gotowości do podjęcia pracy).

3) Ludność **bierna zawodowo** to osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne, tzn. osoby, które w okresie badanego tygodnia:

- a) nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały,
- b) nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie były zdolne (gotowe) do jej podjęcia w ciągu 2 tygodni następujących po badanym tygodniu,
- c) nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie:
  - dłuższym niż 3 miesiące,
  - do 3 miesięcy, ale nie były gotowe tej pracy podjąć (od 2004 r.).

4) **Współczynnik aktywności zawodowej** jest to procentowy udział aktywnych zawodowo w ogólnej liczbie ludności danej kategorii (wyróżnionej m.in. ze względu na wiek, poziom wykształcenia, stan cywilny).

5) **Wskaźnik zatrudnienia** jest to procentowy udział pracujących w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

6) **Stopa bezrobocia** jest to procentowy udział bezrobotnych w liczbie aktywnych zawodowo danej kategorii.

19. **Ludność wiejska** została podzielona na dwie zbiorowości:

- 1) ludność związana z gospodarstwem rolnym, tj. osoby mieszkające na wsi, będące członkami gospodarstwa domowego użytkowników gospodarstwa rolnego lub działki rolnej;
- 2) ludność bezrolna, tj. osoby mieszkające na wsi, będące członkami gospodarstwa domowego, w którym żadna osoba nie jest użytkownikiem gospodarstwa rolnego lub działki rolnej.

20. Dane o **pracujących (opracowane na podstawie sprawozdawczości oraz szacunków)** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód. Dane zaprezentowane w publikacji podano przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania osób w głównym miejscu pracy. Do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) lub stosunku służbowego;
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
  - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), tj. pracujących

- w gospodarstwach rolnych, na działkach rolnych oraz właścicieli zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych,
- b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin); z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce, podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
  - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
  - 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
  - 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych, innych spółdzielni zajmujących się produkcją rolną i spółdzielni kółek rolniczych);
  - 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.
21. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** w powiatowych urzędach pracy prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy obowiązującą od 1 VI 2004 r. (Dz. U. Nr 99, poz. 1001 z późniejszymi zmianami).
- Bezrobotni zarejestrowani**, według ustawy, to osoby niezatrudnione i nie wykonujące innej pracy zarobkowej, zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli są to osoby niepełnosprawne – zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczące się w szkole z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępujące do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie wieczorowym albo zaocznym, zarejestrowane we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukujące zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli m.in.:
- 1) ukończyły 18 lat;
  - 2) nie ukończyły: kobiety – 60 lat, mężczyźni – 65 lat;
  - 3) nie nabyły prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty socjalnej, renty rodzinnej w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę albo po ustaniu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej nie pobierają świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego lub macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego;
  - 4) nie są właścicielami lub posiadaczami (samoistnymi lub zależnymi) nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych powyżej 2 ha przeliczeniowych, nie podlegają ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe;
  - 5) nie posiadają wpisu do ewidencji działalności gospodarczej albo nie podlegają na podstawie odrębnych przepisów obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników;
  - 6) nie są tymczasowo aresztowane lub nie odbywają kary pozbawienia wolności;
  - 7) nie uzyskują miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę, z wyłączeniem przychodów uzyskanych z tytułu odsetek lub innych przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych;
  - 8) nie pobierają na podstawie przepisów o pomocy społecznej zasiłku stałego;
  - 9) nie pobierają na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania;
  - 10) nie pobierają po ustaniu zatrudnienia świadczenia szkoleniowego.

22. Prezentowane w dziale dane o dochodach do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych opracowano według zasad systemu rachunków narodowych, zgodnie z zaleceniami „ESA 1995”.

23. **Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych** uzyskuje się w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o: podatki od dochodów i majątku, składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, świadczenia z ubezpieczeń społecznych, świadczenia z pomocy społecznej i transfery. Na dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych składają się: nadwyżki operacyjne brutto, wynagrodzenia (łącznie ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płaconymi przez ubezpieczonych pracowników) i inne dochody związane z pracą najemną (łącznie z odpisami na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych), składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców oraz dochody z tytułu własności. Dochody z tytułu własności obejmują: saldo odsetek, dochody przypisane posiadaczom polis ubezpieczeniowych, wypłaty z tytułu udziału w zysku i nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dywidendy akcjonariuszy oraz wykorzystaną na cele własne część dochodów pracodawców i pracujących na własny rachunek z liczbą pracujących powyżej 9 osób.

Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych przeliczono na wartości realne przy zastosowaniu wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych według grup gospodarstw domowych.

24. **Świadczenia z ubezpieczeń społecznych** obejmują:

- 1) emerytury i renty (bez wypłacanych ze środków zagranicznych),
- 2) zasiłki, świadczenia rehabilitacyjne i odszkodowania wypadkowe.

Dane o świadczeniach podaje się w ujęciu brutto, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych. Opodatkowaniu nie podlegają zasiłki: chorobowy (wyłącznie w przypadku rolników indywidualnych), porodowy, pogrzebowy oraz jednorazowe odszkodowania powypadkowe.

25. Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa – w ramach odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa i dotacji celowej (do 2006 r. w ramach dotacji celowej), a także ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz budżetu państwa (renty kombatanckie i socjalne), w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

26. **Świadczenia emerytalne i rentowe** obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych) uwzględniając w 2007 r. zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy. Od 1995 r. świadczenia nie obejmują zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych wypłacanych emerytom i rencistom na członków ich rodzin.

Dane dotyczące **przeciętnej miesięcznej emerytury i renty** obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

27. **Zasiłki i odszkodowania powypadkowe** z tytułu ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych finansowane są z Funduszu Składowego Rolników (z wyjątkiem zasiłku pogrzebowego finansowanego z Funduszu Emerytalno-Rentowego); odszkodowania wypłacane są z tytułu doznania stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu albo śmierci wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej.

28. **Dochód rozporządzalny** obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek – rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów: z pracy najemnej, ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych, świadczeń pomocy społecznej, bez składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek.
29. **Wydatki** w gospodarstwach domowych obejmują:
- 1) wydatki na towary i usługi konsumpcyjne – przeznaczone na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują wydatki na towary i usługi zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego. Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, artykuły farmaceutyczne), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory);
  - 2) pozostałe wydatki obejmują m.in.: kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem, alimenty od osób prywatnych; niektóre podatki, np. od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości; straty pieniężne. Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne zagregowano zgodnie z Klasyfikacją Spożycia Indywidualnego według Celu do Badania Budżetów Gospodarstw Domowych (COICOP/HBS). Od 2004 r. dane uzyskane z badania budżetów gospodarstw domowych zostały przeważone strukturą gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzącą z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 (zaś za lata poprzednie – z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności – BAEL).
30. Dane dotyczące **wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania** opracowano na podstawie wyników reprezentacyjnych badań budżetów gospodarstw domowych (metodologia badania w uwagach ogólnych do działu „Badania budżetów gospodarstw domowych” w Roczniku Statystycznym RP) i zaprezentowano w dwóch ujęciach, tj. w przeliczeniu na 100 gospodarstw domowych oraz jako odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w te przedmioty.

Infrastruktura techniczna. Warunki mieszkaniowe

31. Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytku** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hotelu pracowniczych, domów studenckich i internatów, domów opieki społecznej i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkanymi (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i in.).

32. Dane o **zasobach mieszkaniowych** podano na podstawie:
- 1) wyników spisów powszechnych oraz Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań według stanu w dniu 20 V 2002 r.,
  - 2) bilansu zasobów mieszkaniowych – według stanu w dniu 31 XII, w każdorazowym podziale administracyjnym.
33. **Mieszkanie** jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych dla jednej rodziny, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.
34. **Izba** jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię – jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.
35. Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby użytkowane stale i wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.
36. **Powierzchnia użytkowa mieszkania** jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.
37. **Budynki mieszkalne** są to obiekty budowlane, których co najmniej połowa całkowitej powierzchni użytkowej jest wykorzystywana do celów mieszkalnych.
38. Informacje o **budynkach oddanych do użytkowania** (wykonanych przez wszystkich inwestorów) w zakresie liczby budynków dotyczą budynków nowo wybudowanych, natomiast w zakresie kubatury dotyczą budynków nowych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).
39. Informacje o **mieszkaniach, powierzchni użytkowej mieszkań** oraz o **izbach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.
40. **Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne** obejmuje mieszkania, w których występuje co najmniej jedno urządzenie, tj. wodociąg, ustęp splukiwany, łazienka, centralne ogrzewanie lub gaz z sieci.
41. Informacje o sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej obejmują sieć obsługującą gospodarstwa domowe i innych użytkowników. Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej (bez połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów) oraz sieci przesyłowej (magistralnej), tj. przewodach doprowadzających do sieci rozdzielczej wodę i od 2003 r. – gaz.
- Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

42. Przez **połączenia wodociągowe i kanalizacyjne** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) oraz **połączenia gazowe** prowadzące do budynków (łącznie z budynkami niemieszkalnymi) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji – z siecią ogólnospławną.
43. Dane o **korzystających z wodociągu i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci oraz ludność korzystającą z wodociągu poprzez źródła podwórzowe i uliczne (urządzenia zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego), a w przypadku kanalizacji – wpusty kanalizacyjne.
Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalację gazu z sieci (bez korzystających z gazomierzy zbiorczych).
44. Dane o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** do 2004 r. nie obejmują gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie. Dane o **liczbie odbiorców i zużyciu gazu** odnoszą się do wszystkich gospodarstw domowych.
45. Informacje o **zużyciu energii elektrycznej i gazu z sieci** w gospodarstwach domowych (w tym również zużycie w gospodarstwach domowych prowadzących drobną działalność usługową) ustalono w oparciu o zaliczkowy system opłat.
46. Jako **ścieki wymagające oczyszczania** przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi, lub do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.
47. Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.
48. Dane o **placówkach pocztowych** obejmują placówki pocztowe, agencje, pośrednictwa, oddziały i kioski (obsługiwane przez pracowników operatora publicznego).
49. Do **dróg zamiejskich** zalicza się drogi leżące poza granicami administracyjnymi miast. Do **dróg krajowych** zalicza się:
- 1) autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągu do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych,
  - 2) drogi międzynarodowe,
  - 3) drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych,
  - 4) drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch międzynarodowy osobowy i ciężarowy,
  - 5) drogi alternatywne dla autostrad płatnych,
  - 6) drogi stanowiące ciągi obwodnicowe dużych aglomeracji miejskich,
  - 7) drogi o znaczeniu obronnym.

Infrastruktura społeczna

50. Z dniem 1 IX 1999 r. rozpoczęto wprowadzanie reformy ustroju szkolnego, której zasady reguluje ustawa z dnia 8 I 1999 r. – Przepisy wprowadzające reformę ustroju szkolnego (Dz. U. Nr 12, poz. 96 z późniejszymi zmianami). W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji:
- 1) w roku szkolnym 1999/2000 w miejsce 8-letnich szkół podstawowych powstały 6-letnie szkoły podstawowe i 3-letnie gimnazja, w których nauka jest obowiązkowa;
  - 2) w roku szkolnym 2002/03 zaczął funkcjonować system szkół ponadgimnazjalnych, obejmujący: 2-3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe, 3-letnie licea ogólnokształcące, 3-letnie licea profilowane i 4-letnie technika oraz w roku szkolnym 2004/05 – dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące i 3-letnie technika uzupełniające oraz – dla absolwentów gimnazjum – 3-letnie specjalne szkoły przysposabiające do pracy.
51. Z dniem 1 IX 2004 r. wprowadzono obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego przez dzieci w wieku 6 lat w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych i przedszkolach (łącznie ze specjalnymi); do roku szkolnego 2003/04 dzieci miały prawo do rocznego przygotowania przedszkolnego.
52. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwa) oraz inne osoby prawne i fizyczne.
Wyjaśnienia metodyczne z tego zakresu w uwagach ogólnych do działu „Edukacja i wychowanie” w Roczniku Statystycznym RP.
53. **Współczynnik skolaryzacji brutto** jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.
54. **Współczynnik skolaryzacji netto** jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.
55. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.
56. Za **czytelnika** uważa się osobę, która w ciągu roku sprawozdawczego została zarejestrowana w bibliotece i dokonała co najmniej jednego wypożyczenia.
57. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo). Zwraca się uwagę, że do kin na wsi zalicza się również mini- i multipleksy otwierane w centrach handlowych zlokalizowanych na obrzeżach wielkich miast.
58. Dane o **abonentach radiowych i telewizyjnych** dotyczą osób i instytucji, które uiściły opłaty abonamentowe uprawniające do korzystania z urządzeń odbiorczych radiofonii

bezczłowiekiej oraz z odbiorczych urządzeń telewizyjnych. Dane dotyczą także osób korzystających – na mocy szczególnych przepisów – z prawa do bezpłatnego korzystania z urządzeń odbiorczych (np. inwalidów wojennych i wojskowych). Dane obejmują również instytucje opłacające abonament za korzystanie z odbiorników radiowych i telewizyjnych w samochodach.

59. Dane dotyczące **ochrony zdrowia** odnoszą się do cywilnej służby zdrowia (wyjaśnienia metodyczne w uwagach ogólnych do działu „Ochrona zdrowia i opieka społeczna” w Roczniku Statystycznym RP.

Informacje o **zakładach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej** obejmują przychodnie, ośrodki zdrowia i od 2001 r. poradnie (samodzielne). Udzielone porady podaje się w zakresie w/w zakładów.

60. **Apteki ogólnodostępne** nie obejmują aptek szpitalnych w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej, które działają na potrzeby tych zakładów.

61. **Punkty apteczne** są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony. Punkt apteczny może być prowadzony przez farmaceutę z rocznym stażem lub technika farmaceutycznego z trzyletnim stażem pracy w aptekach ogólnodostępnych.

62. Dane o **domach i zakładach pomocy społecznej** dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne. Rodzaje domów i zakładów prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r.

63. **Baza noclegowa turystyki** dotyczy turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty; nie obejmuje pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych.

64. **Korzystający z noclegów w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania** to liczba osób (turystów), które rozpoczęły pobyt w obiekcie w danym miesiącu (tj. zostały zameldowane). Oznacza to, że osoby przebywające w obiekcie na przełomie miesięcy, w opracowaniach będą ujmowane tylko raz, czyli będą wykazywane tylko w jednym miesiącu (tj. w chwili zameldowania).

65. Liczba **udzielonych noclegów** (osobonocy) to iloczyn osób (turystów) i liczba dni (nocy) ich pobytu.

66. **Turyści zagraniczni** korzystający z turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazywany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

Podmioty gospodarki narodowej

67. Dane na temat podmiotów gospodarki narodowej, opracowano na podstawie Krajowego Rejestru Urzędowego Podmiotów Gospodarki Narodowej, zwanego dalej rejestrem **REGON**. Jest to rejestr administracyjny, prowadzony przez Prezesa GUS. Zasady

prowadzenia rejestru REGON określają przepisy ustawy z dnia 29 VI 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. Nr 88, poz. 439 z późniejszymi zmianami) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 VII 1999 r. (Dz. U. Nr 69, poz. 763 z późniejszymi zmianami) w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji rejestru podmiotów gospodarki narodowej w tym wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń, oraz szczegółowych warunków i trybu współdziałania służb statystyki publicznej z innymi organami prowadzącymi rejestry i systemy informatyczne administracji publicznej.

Do rejestru REGON wpisywane są podmioty gospodarki narodowej, zwane dalej jednostkami prawnymi, czyli osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą oraz ich jednostki lokalne, czyli zakłady, oddziały, filie położone w miejscu zidentyfikowanym odrębnym adresem, pod którym lub z którego prowadzona jest działalność co najmniej przez jedną osobę pracującą. Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej w sposób jednoznaczny i niepowtarzalny, co realizuje się poprzez nadawanie im numerów identyfikacyjnych REGON posiadających walor unikatowości.

Szczegółowe uwagi metodyczne z tego zakresu znajdują się w dziale „Uwagi metodyczne” publikacji GUS „Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej”.

Gospodarowanie ziemią

68. Dane o **stanie i zmianach w ewidencyjnym przeznaczeniu gruntów** od 2002 r. opracowywane są na podstawie rocznych wykazów gruntów wprowadzonych rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. Nr 38, poz. 454). W kolejnych rozporządzeniach klasyfikacje zaliczenia gruntów do poszczególnych użytków gruntowych były zmieniane m.in. ze względu na potrzebę dostosowywania do standardów międzynarodowych. Wykazy gruntów sporządzają Główny Urząd Geodezji i Kartografii oraz wojewódzkie wydziały geodezji i gospodarki gruntami. Dane te prezentowane są według powierzchni geodezyjnej.
69. Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).
70. **Rekultywacja gruntów** polega na: nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawieniu właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowaniu stosunków wodnych, odtworzeniu gleb, umocnieniu skarp oraz odbudowaniu lub zbudowaniu niezbędnych dróg. Grunty zrekultywowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolniczemu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.
71. **Powierzchnia zmeliorowanych użytków rolnych** obejmuje grunty orne oraz trwałe użytki zielone nawadniane i zdrenowane (w tym objęte utrzymaniem, co oznacza powierzchnię, na której znajdują się sprawne pod względem technicznym urządzenia melioracyjne) oraz powierzchnię użytków rolnych wymagających melioracji.

72. Dane o wykorzystaniu wody w rolnictwie i leśnictwie dotyczą zużycia wody na potrzeby **nawodnień gruntów rolnych i leśnych** o powierzchni obiektów co najmniej 20 ha oraz eksploatacji stawów rybnych o powierzchni obiektów co najmniej 10 ha. Oprócz poboru wody, charakterystyką objęto powierzchnię nawadnianych gruntów rolnych oraz napełnianych stawów rybnych. Dane te nie obejmują poboru wody na zaopatrzenie konsumpcyjno-sanitarne ludności zamieszkałej na wsi i na potrzeby chowu inwentarza żywego.
73. Informacje o **rodzinnych ogrodach działkowych** (do 2004 r. – pracowniczych ogrodach działkowych – nazwa zmieniona zgodnie z ustawą z dnia 8 VII 2005 r. o rodzinnych ogrodach działkowych Dz. U. 2005 Nr 169, poz. 1419) opracowano na podstawie danych z systemu informacyjnego Krajowej Rady Polskiego Związku Działkowców.

Rolnictwo

74. Dane o **użytkowaniu gruntów** opracowano na podstawie uogólnionych wyników czerwcowych badań reprezentacyjnych w gospodarstwach indywidualnych oraz sprawozdań statystycznych z gospodarstw państwowych, spółdzielczych i spółek (badanie pełne), a także Powszechnego Spisu Rolnego 2002. Wyniki badań rolniczych opracowywane są według siedziby użytkownika gospodarstwa, tj. dla gospodarstw indywidualnych – według miejsca siedziby (zamieszkania) użytkownika gospodarstwa, a dla gospodarstw państwowych, spółdzielczych i spółek – według miejsca siedziby przedsiębiorstwa (gospodarstwa).
75. Przez **użytkowanie** rozumie się faktyczne gospodarowanie na gruntach. Dane o powierzchni użytków rolnych ogółem oraz według rodzajów użytków podaje się bez gruntów niestanowiących gospodarstw rolnych.
76. Do **ogólnej powierzchni gruntów** gospodarstwa rolnego zaliczono wszystkie grunty wchodzące w skład gospodarstwa, a więc wszystkie grunty użytkowane rolniczo (grunty orne, sady, łąki i pastwiska), będące w dobrej kulturze rolnej oraz pozostałe użytki rolne, a także wszystkie związane z nimi grunty użytkowane nierolniczo, jak lasy i grunty leśne oraz pozostałe grunty (podwórza, grunty pod zabudowaniami lub przeznaczone pod zabudowę, ogrody ozdobne, grunty pod wodami, drogi, torfowiska, kamieniołomy, zwirownie, nieużytki, powierzchnia gruntów rolnych nie użytkowanych rolniczo, jeśli grunty te nie powrócą już do użytkowania rolniczego), niezależnie od tytułu władania (własne, dzierżawione na zasadzie umowy i bezumownie, użytkowane z innego tytułu).
77. Do 2006 r. do **użytków rolnych** zalicza się: grunty orne, sady, łąki i pastwiska; od 2007 r. odpowiednio – utrzymywane w dobrej kulturze rolnej (zgodnie z normami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 III 2007 r. w sprawie minimalnych norm Dz. U. Nr 46, poz. 306) oraz użytki rolne pozostałe.
78. **Grunty orne** to grunty w uprawie, tj. pod zasiewami oraz grunty ugorowane.
79. Do **łąk i pastwisk trwałych** zalicza się grunty pokryte trwale trawami, natomiast nie zalicza się gruntów ornich obsianych trawami w ramach płodozmianu.
80. Do **lasów i gruntów leśnych** zalicza się powierzchnię pokrytą roślinnością leśną, powierzchnię przejściowo jej pozbawioną oraz grunty związane z gospodarką leśną.

Do powierzchni zalesionej zalicza się grunty pokryte uprawami leśnymi, młodnikami i drzewostanami starszymi oraz plantacjami topoli i innymi gatunkami drzew szybko rosnących prowadzonymi na gruntach leśnych. Do powierzchni przejściowo pozbawionej drzewostanu zalicza się: zręby, halizny, płazowizny i plantacje choinkowe prowadzone na gruntach leśnych oraz wylesienia powstałe na skutek oddziaływania emisji przemysłowych i górnictwa (zalewiska, zapadliska).

81. Do **powierzchni pozostałych gruntów** wchodzących w skład gospodarstwa wlicza się: grunty będące pod zabudowaniami, podwórzami, placami, ogrodami ozdobnymi, pod drogami, powierzchnię wód śródlądowych, rowów melioracyjnych, powierzchnię porośniętą wikliną w stanie naturalnym, powierzchnię innych gruntów (torfowiska, żwirownie), nieużytków, powierzchnię przeznaczoną do rekreacji, a także powierzchnię gruntów rolnych nie użytkowanych rolniczo, gdy grunty te nie powrócą już do użytkowania rolniczego.
82. **Za gospodarstwo rolne** uważa się grunty rolne wraz z gruntami leśnymi, budynkami lub ich częściami, urządzeniami i inwentarzem, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą oraz prawami i obowiązkami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.
83. **Wielkość produkcji roślinnej** obliczono na podstawie:
- 1) wyników czerwcowych badań reprezentacyjnych (w 2002 r. – wyników powszechnego spisu rolnego) w zakresie powierzchni zasiewów,
  - 2) wyników reprezentacyjnych badań plonów i zbiorów oraz ocen i ekspertyz rzeczoznawców GUS,
  - 3) sprawozdań statystycznych z gospodarstw państwowych, spółdzielczych i spółek.
84. Pod pojęciem **plon** rozumie się ilość jednostek wagowych (dt) danego ziemiopłodu zebranego z jednostki powierzchni (ha). W szacunkach plonów obowiązuje zasada obliczania plonów przeciętnych, jako średnich ważonych, gdzie wagą jest powierzchnia danej uprawy. Uwzględniane są przy tym powierzchnie, z których uzyskano wysokie, jak też i niskie plony oraz powierzchnie (ujęte w spisach i badaniach reprezentacyjnych), z których plonów nie zebrano (zostały zniszczone w wyniku gradobicia, powodzi itp.).
85. **Zbiór** jest to masa produktów roślinnych zebranych z powierzchni pola w gospodarstwie rolnym określana w jednostkach wagowych, np. w decytonach (dt).
86. **Obsada inwentarza** jest to natężenie chowu zwierząt gospodarskich w sztukach fizycznych lub w przeliczeniowych sztukach dużych (SD) na jednostkę powierzchni gruntów (np. użytków rolnych, gruntów ornych), upraw (np. ziemniaków, buraków cukrowych, zbóż) lub na 1 gospodarstwo rolne. Obsada inwentarza liczona jest poprzez podzielenie liczby zwierząt danego gatunku lub wszystkich gatunków wyrażonych w przeliczeniowych sztukach dużych przez powierzchnię gruntów lub upraw wyrażonych w hektarach lub przez liczbę gospodarstw rolnych.
87. Dane o **zwierzętach gospodarskich i produkcji zwierzęcej** opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych, powszechnych spisów rolnych oraz szacunków.
88. Dane o **produkcji żywca rzeźnego** dotyczą skupu zwierząt rzeźnych (pomniejszonego o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaży targowiskowej oraz uboju z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

89. Lata gospodarcze obejmują okres od 1 VII do 30 VI (np. rok gospodarczy 2007/08 oznacza okres od 1 VII 2007 r. do 30 VI 2008 r.).
90. **Skup produktów rolnych** dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.
91. **Globalna produkcja rolnicza** obejmuje:
- 1) produkcję roślinną, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
  - 2) produkcję zwierzęcą, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.
92. **Końcowa produkcja rolnicza** stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.
93. **Towarowa produkcja rolnicza** stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach. Produkcja towarowa w poszczególnych grupach podmiotów (gospodarstwa państwowe, spółki, spółdzielnie produkcji rolniczej i gospodarstwa indywidualne) jest pomniejszona o wartość produktów rolnych zakupionych bezpośrednio od innych grup podmiotów gospodarczych, równocześnie produkcja towarowa podmiotów gospodarczych, które dokonują sprzedaży jest powiększona o tę wartość. Produkcja towarowa nie obejmuje obrotów między poszczególnymi podmiotami gospodarczymi zaliczonymi do tej samej grupy podmiotów i sprzedaży produktów rolnych przez spółdzielnie produkcji rolniczej członkom tych spółdzielni.

Wybrane źródła finansowania obszarów wiejskich

94. **Dochody i wydatki budżetowe** są uchwalane przez właściwe organa na okres roku kalendarzowego, zgodnie z klasyfikacją budżetową, którą ustala Minister Finansów w drodze rozporządzenia.

Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego pochodzą ze źródeł własnych, dotacji celowych oraz subwencji ogólnej. Na dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się:

1) dochody własne:

- dochody podatkowe (podatek dochodowy od osób prawnych i podatek dochodowy od osób fizycznych oraz inne podatki należne gminom, w tym od nieruchomości, rolny, leśny, od środków transportowych);
- opłaty (np. skarbowe, taksa klimatyczna, za koncesje i zezwolenia);
- dochody z mienia publicznego (w tym wpływy z tytułu wynajmu, dzierżawy i podobnych umów, dochody z posiadanych akcji i udziałów w spółkach);
- pozostałe dochody (w tym wpływy ze sprzedaży biletów, wydawnictw, usług reklamowych);

- 2) dotacje celowe przyznawane na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej, na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego. W zakres tego pojęcia wchodzi także środki otrzymane z funduszy celowych;
  - 3) subwencja ogólna składająca się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej i regionalnej.
95. **Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego** dzielą się na majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m.in.:
- 1) wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi),
  - 2) wydatki na zakup materiałów i usług,
  - 3) dotacje dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego,
  - 4) wydatki na obsługę długu,
  - 5) wydatki z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji.
96. **SAPARD** (Specjalny Program Przedakcesyjny na Rzecz Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich) opierał się w Polsce na 2 zrównoważonych osiach priorytetowych:
- 1) Poprawa efektywności sektora rolno-spożywczego
  - 2) Poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej i tworzenia miejsc pracy.
- Planowane działania służyły realizacji celów strategicznych programu SAPARD w Polsce, które określono jako:
- poprawa ekonomicznej konkurencyjności polskiego sektora rolno-spożywczego na rynku krajowym i rynku międzynarodowym,
  - dostosowanie sektora rolno-spożywczego do standardów *acquis communautaire* w zakresie jakości, higieny i bezpieczeństwa żywności oraz ochrony środowiska,
  - stymulowanie wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich poprzez wspieranie rozwoju infrastruktury technicznej oraz tworzenie warunków do podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej na wsi.
97. **Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006”** stanowił jeden z elementów realizacji Narodowego Planu Rozwoju i określał strategię oraz kierunki działań w zakresie rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich. Program obejmował łącznie 15 działań zgrupowanych w 3 osiach priorytetowych:
- **Priorytet I.** Wspieranie zmian i dostosowań w sektorze rolno-żywnościowym
  - **Priorytet II.** Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich
  - **Priorytet III.** Pomoc techniczna.
98. **Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006** (PROW) był dokumentem operacyjnym, określającym cele, priorytety i zasady wspierania zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. PROW został zatwierdzony decyzją Komisji (WE) C(2004) 3373 z dnia 6 IX 2004 r. PROW obejmował 7 działań realizowanych w ramach 2 priorytetów oraz 3 działania finansowane z przyznanego budżetu:
- **Priorytet A.** Wzrost konkurencyjności gospodarstw (3 działania): renty strukturalne, wspieranie gospodarstw niskotowarowych, grupy producentów rolnych;
  - **Priorytet B.** Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich (4 działania): wspieranie działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt, zalesianie gruntów rolnych, dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów UE;

- **Pozostałe działania:** pomoc techniczna, uzupełnienie płatności obszarowych, projekty w ramach rozporządzenia nr 1268/1999 (SAPARD).

Zobowiązania wieloletnie wynikające z PROW 2004-2006 są również finansowane z budżetu Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

99. **Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013** określa strategię i główne kierunki działań w zakresie rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich na terenie naszego kraju. Ogólne i szczegółowe cele Programu zgodne są z celami określonymi przez Rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), oraz z potrzebami i problemami polskiej wsi.

Działania PROW 2007-2013 podejmowane są w ramach 4 osi priorytetowych (oraz Pomocy Technicznej), współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, a także ze środków krajowych przeznaczonych na ten cel w ustawie budżetowej. Zdefiniowano 4 Osie priorytetowe:

- **Oś 1.** Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego
- **Oś 2.** Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich
- **Oś 3.** Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej
- **Oś 4.** Leader.

Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

100. Dane o realizacji inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej na wsi w zakresie wodociągów zbiorowych, kanalizacji zbiorczej, oczyszczalni ścieków zbiorczych i indywidualnych wiejskich oraz wysypisk odpadów opracowano na podstawie informacji Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi – szczegółowe uwagi metodyczne z tego zakresu w dziale 9 publikacji „Ochrona środowiska 2009”.

101. **Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych** został utworzony na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 26 III 1982 r. (Dz. U. Nr 11, poz. 79) i utrzymany mocą nowej ustawy z dnia 3 II 1995 r. (Dz. U. Nr 16, poz. 78 z późniejszymi zmianami). Dochodami Funduszu są: należności i opłaty związane z wyłączeniem gruntów rolnych z produkcji, opłaty z tytułu niewykonania obowiązku zdjęcia i wykorzystania próchnicznej warstwy gleby, opłaty podwyższone za nieterminową rekultywację gruntów zdewastowanych, a także darowizny i inne dochody.

Fundusz dzieli się na terenowy i centralny. Środkami funduszu terenowego (80% dochodów) dysponuje samorząd województwa, a środkami funduszu centralnego, tworzonym z 20% dochodów – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

OBSZARY WIEJSKIE W POLSCE WEDŁUG KLASYFIKACJI OECD

Kryteria identyfikowania i podziału obszarów oraz regionów według klasyfikacji OECD zostały ustalone w oparciu o stopień ich zurbanizowania. Uwzględniają one 2 poziomy analizy terytorialnej: lokalny i regionalny. Poziom lokalny obejmuje podstawową jednostkę administracyjną, sklasyfikowaną jako miejska lub wiejska według następujących kryteriów:

- **obszar wiejski** to obszar, gdzie gęstość zaludnienia nie przekracza 150 osób/km²;
- **obszar miejski** to obszar, gdzie gęstość zaludnienia wynosi 150 lub więcej osób/km².

Na poziomie regionalnym (NTS 3) jednostki funkcjonalne lub administracyjne są klasyfikowane w zależności od procentowego udziału na tym terenie ludności mieszkającej na obszarach wiejskich (według kryteriów poziomu lokalnego). Wyróżniono 3 typy regionów:

- **przeważająco wiejski (*predominantly rural* – PR)** – gdy więcej niż 50% jego mieszkańców zamieszkuje obszary lokalne sklasyfikowane jako wiejskie według kryteriów poziomu lokalnego;
- **pośredni (*intermediate* – IN)** – gdy udział procentowy mieszkańców zamieszkujących obszary lokalne sklasyfikowane jako wiejskie wynosi 15-50%;
- **przeważająco miejski (*predominantly urban* – PU)** – gdy mniej niż 15% jego mieszkańców zamieszkuje obszary lokalne sklasyfikowane jako wiejskie.

Obecnie trwają prace nad rozszerzeniem typologii obszarów wiejskich na poziomie regionalnym (NTS 3) o dodatkowe kryteria, tj. wielkość populacji miasta położonego na terenie danego regionu oraz odległość od najbliższego miasta. W przypadku kryterium opartego na wielkości populacji miasta:

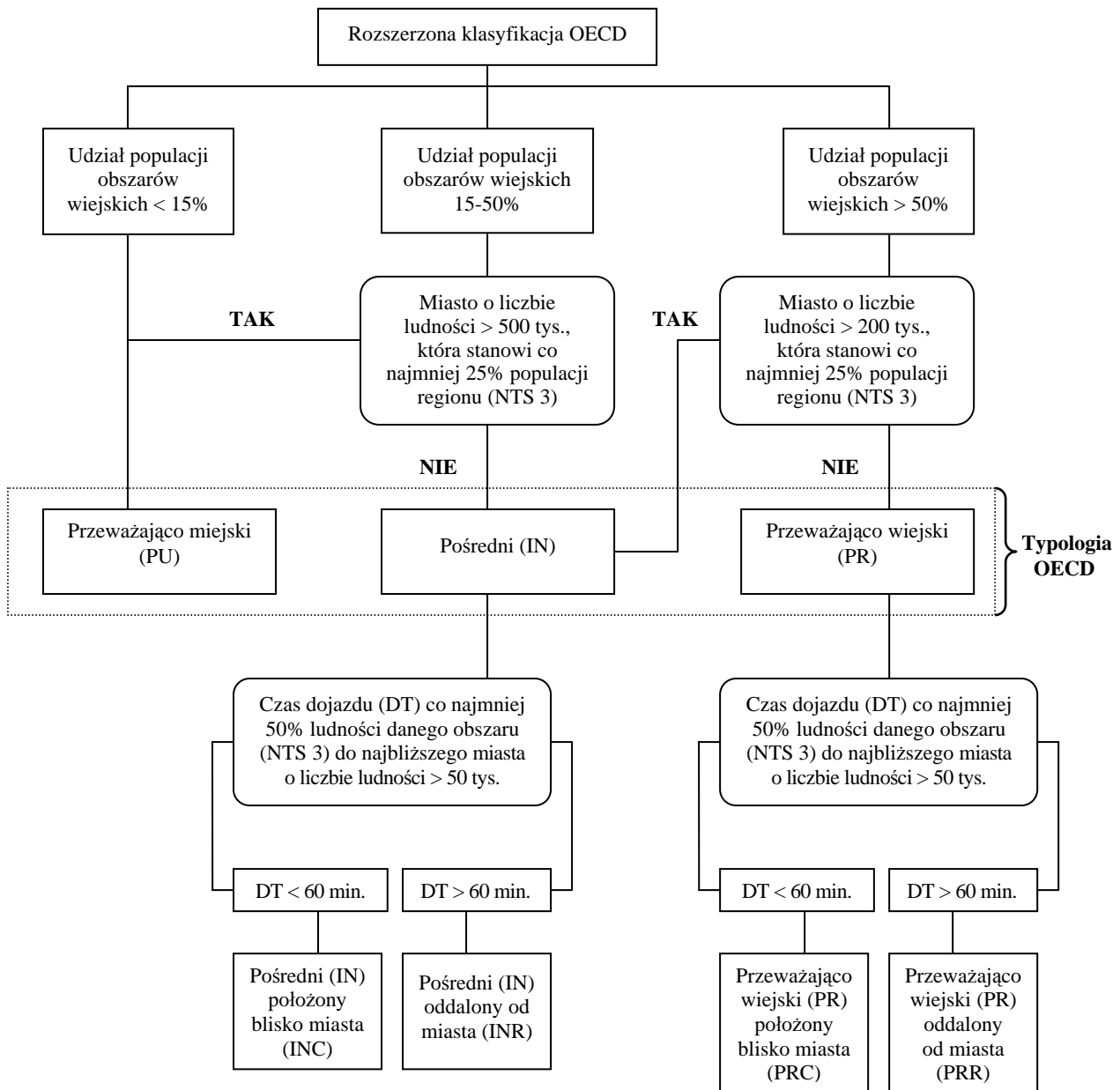
- region sklasyfikowany jako przeważająco wiejski (PR) staje się pośrednim (IN) jeżeli na jego terenie położone jest miasto o liczbie ludności powyżej 200 tys. (500 tys. w przypadku Korei i Japonii), która stanowi co najmniej 25% populacji tego regionu;
- region sklasyfikowany jako pośredni (IN) staje się przeważająco miejskim (PU) jeżeli na jego terenie położone jest miasto o liczbie ludności powyżej 500 tys. (1 mln w przypadku Korei i Japonii), która stanowi co najmniej 25% populacji tego regionu.

Równolegle prowadzone są prace, zainicjowane przez Dyрекcję Generalną ds. Polityki Regionalnej Komisji Europejskiej (*Directorate of Regional Policy of the European Commission*), nad uwzględnieniem kryterium odległości od miasta¹. Założeniem tego kryterium jest pomiar czasu dojazdu co najmniej 50% ludności danego obszaru (NTS 3) do najbliższego położonego miasta o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys. Wartość progowa czasu dojazdu jest równa 60 min. Ta rozszerzona typologia przeklasyfikowuje regiony przeważająco wiejskiej i pośrednie do jednego z 5 typów: przeważająco miejski (PU), pośredni położony blisko miasta (*intermediate close to a city* – INC), pośredni oddalony od miasta (*intermediate remote* – INR), przeważająco wiejski położony blisko miasta (*predominantly rural close to a city* – PRC), przeważająco wiejski oddalony od miasta (*predominantly rural remote* – PRR). Poniżej przedstawiono schemat rozszerzonej klasyfikacji OECD.

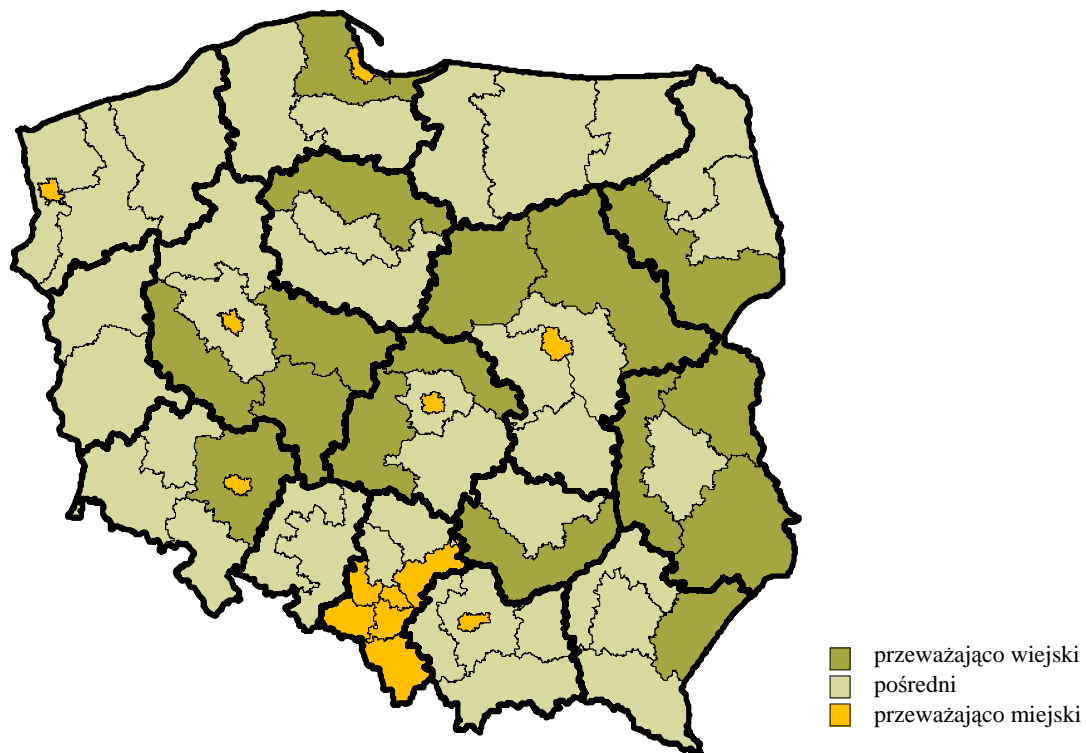
¹ L. Dijkstra and H. Poelman, 2008. *Remote Rural Regions: How the proximity to a city influences the performances of rural regions. Regional Focus No 1/08. The paper defines remote rural regions in European countries* [GOV/TDPC/TI/RD(2008)4].

Schemat rozszerzonej klasyfikacji OECD

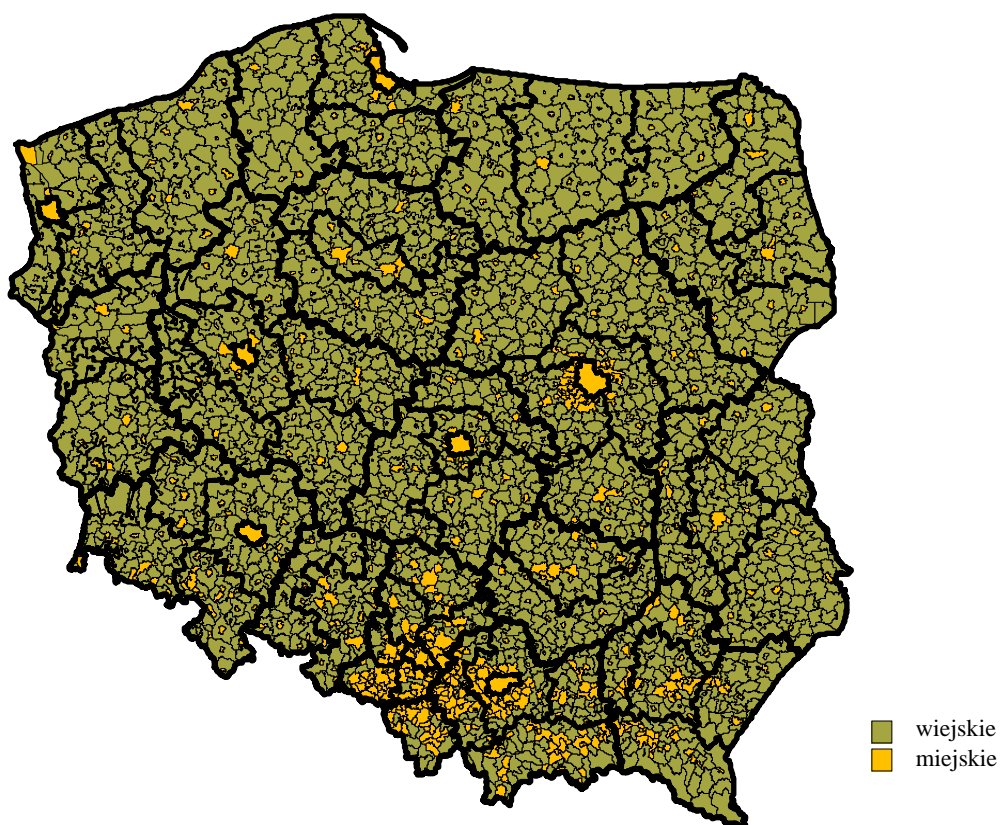

Źródło: Dokument ze spotkania grupy roboczej OECD do spraw wskaźników terytorialnych „Refinement of the OECD regional typology: the economic performance of remote rural regions”.

Rys. 1. Podregiony według klasyfikacji OECD w 2008 r.

Rys. 2. Gminy według klasyfikacji OECD w 2008 r.

TABL. I. WYBRANE DANE O PODREGIONACH WEDŁUG KLASYFIKACJI OECD

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ludność ^a		Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) ^b		Wartość dodana brutto (ceny bieżące) ^b		Bezrobocni zarejestrowani ogółem ^d	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^{ac}
		ogółem	na 1 km ²	ogółem w mln zł	na 1 mieszkańca w zł	ogółem w mln zł	na 1 pracującego w zł		
P O L S K A	2003	38190608	122	843156	22075	744357	57458	3175674	19,0
	2008	38135876	122	1176737	30873	1029442	75550	1473752	9,5
DOLNOŚLĄSKIE									
Podregiony:									
jeleniogórski	2003	587808	106	10871	18466	9597	57319	62621	26,2
	2008	578265	104	13922	23988	12179	72497	28003	13,9
legnicko-głogowski	2003	451215	130	12152	26899	10728	69856	45682	21,3
	2008	448622	129	23390	52127	20462	129132	16130	8,8
wałbrzyski	2003	694684	166	12447	17875	10989	56978	83852	29,8
	2008	677218	162	16674	24452	14587	74571	40834	17,0
wrocławski.....	2003	527058	82	9398	17873	8297	58020	49125	23,9
	2008	540792	84	13758	25723	12036	72015	18309	9,2
m. Wrocław	2003	637548	2177	20684	32396	18260	70108	36991	12,3
	2008	632162	2159	28923	45623	25303	88602	10614	3,3
KUJAWSKO-POMORSKIE									
Podregiony:									
bydgosko-toruński	2003	755318	259	19241	25460	16987	60792	52734	14,6
	2008	760017	261	26301	34683	23009	77973	21137	6,5
grudziądzki.....	2003	530062	78	8370	15795	7389	49132	63646	28,8
	2008	530577	78	11215	21192	9812	62184	33482	16,8
włocławski.....	2003	782762	95	13305	16997	11746	50153	95686	28,9
	2008	777324	94	17842	22933	15609	63924	55637	18,3
LUBELSKIE									
Podregiony:									
bialski.....	2003	312698	52	4274	13650	3773	38483	25330	19,1
	2008	307842	52	5624	18205	4920	48955	16541	13,4
chełmsko-zamojski	2003	663118	71	8952	13479	7903	35681	59932	19,4
	2008	649318	70	11997	18395	10495	46328	34862	12,4
lubelski	2003	715315	170	14149	19768	12491	50235	48142	15,1
	2008	713497	169	18767	26265	16418	63187	26431	8,9
puławski.....	2003	500041	89	6823	13628	6023	35416	41125	18,7
	2008	491175	87	8973	18187	7850	44849	23727	11,7
LUBUSKIE									
Podregiony:									
gorzowski	2003	381060	62	7434	19548	6563	57115	39551	24,3
	2008	382033	62	10381	27202	9082	70673	15145	10,4
zielonogórski	2003	627726	80	11820	18831	10435	59349	68475	26,4
	2008	626929	80	17200	27440	15047	78426	31166	13,8
ŁÓDZKIE									
Podregiony:									
łódzki.....	2003	373626	170	6826	18291	6026	51665	36018	22,9
	2008	377214	171	9774	26013	8551	67313	15928	10,8
m. Łódź.....	2003	779129	2647	21090	26971	18618	64478	65177	18,4
	2008	747152	2548	28278	37372	24738	80292	22548	6,8

TABL. I. WYBRANE DANE O PODREGIONACH WEDŁUG KLASYFIKACJI OECD (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ludność ^a		Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) ^b		Wartość dodana brutto (ceny bieżące) ^b		Bezrobotni zarejestrowani ogółem ^a	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^{ac}	
	ogółem	na 1 km ²	ogółem w mln zł	na 1 mieszkańca w zł	ogółem w mln zł	na 1 pracującego w zł			
ŁÓDZKIE (dok.)									
Podregiony:									
piotrkowski.....	2003	604229	101	11612	19206	10251	48076	60707	20,8
	2008	598257	100	15743	26267	13773	62660	26763	10,5
sieradzki	2003	459347	81	7295	15858	6440	39625	38187	17,8
	2008	453658	80	10324	22704	9031	53280	19282	9,9
skierniewicki	2003	380763	93	6154	16122	5433	41022	32975	18,8
	2008	372580	91	8536	22799	7468	53656	14670	9,4
MAŁOPOLSKIE									
Podregiony:									
krakowski	2003	653450	161	9115	14008	8047	42479	36412	14,8
	2008	673452	166	12985	19499	11360	55642	16154	6,7
m. Kraków	2003	757685	2318	25246	33331	22288	64993	29926	7,5
	2008	754624	2309	37003	48924	32371	87749	10628	2,8
nowosądecki	2003	751396	137	9545	12733	8426	36769	63806	21,1
	2008	765470	140	13264	17438	11603	48191	32327	11,4
oświęcimski	2003	631591	231	11454	18132	10111	50721	45905	17,7
	2008	633334	232	14742	23321	12897	64870	20823	9,0
tarnowski	2003	458827	176	6172	13461	5449	39862	31979	16,6
	2008	460256	177	8641	18802	7559	52478	17881	10,1
MAZOWIECKIE									
Podregiony:									
ciechanowsko-płocki	2003	629651	81	13245	21032	11693	57693	71259	24,9
	2008	624185	80	20081	32100	17567	82152	33805	13,1
ostrolęcko-siedlecki	2003	754390	62	11808	15647	10425	42714	68110	21,4
	2008	748481	62	17267	23057	15105	60529	36048	11,9
radomski	2003	628714	109	10306	16375	9099	46017	77951	28,1
	2008	622173	108	13885	22291	12147	61062	51967	20,0
m. Warszawa	2003	1689559	3269	110890	65682	97896	98047	62542	6,2
	2008	1709781	3306	160560	94185	140462	131683	20682	1,9
warszawski wschodni	2003	725338	142	12500	17279	11036	54029	48421	19,1
	2008	756745	148	18097	24295	15831	72265	19944	8,0
warszawski zachodni	2003	708080	165	17323	24579	15293	61917	35271	12,3
	2008	743130	173	26005	35547	22750	83925	15582	5,2
OPOLSKIE									
Podregiony:									
nyski	2003	416158	97	5953	14282	5255	49438	45890	28,3
	2008	408191	96	8347	20337	7302	65651	18670	13,9
opolski	2003	639509	124	12580	19619	11106	56484	35733	14,6
	2008	624849	122	18271	29048	15984	77886	17028	7,4
PODKARPACKIE									
Podregiony:									
króśnieński	2003	481896	87	6852	14224	6049	39402	47248	21,6
	2008	481430	87	9118	18955	7977	50504	28616	14,4

TABL. I. WYBRANE DANE O PODREGIONACH WEDŁUG KLASYFIKACJI OECD (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ludność ^a		Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) ^b		Wartość dodana brutto (ceny bieżące) ^b		Bezrobotni zarejestrowani ogółem ^a	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^{ac}	
	ogółem	na 1 km ²	ogółem w mln zł	na 1 mieszkańca w zł	ogółem w mln zł	na 1 pracującego w zł			
PODKARPACKIE (dok.)									
Podregiony:									
przemyski	2003	397534	93	5391	13566	4759	38351	35841	20,8
	2008	394729	92	6994	17678	6119	48349	25861	16,0
rzeszowski	2003	602234	170	10281	17085	9077	41897	47880	17,0
	2008	609375	172	13780	22725	12055	53200	30183	11,0
tarnobrzeski	2003	615584	138	10256	16657	9054	44475	51528	18,2
	2008	613961	137	13793	22456	12066	57259	30907	12,1
PODLASKIE									
Podregiony:									
białostocki	2003	504715	98	9956	19739	8789	53150	31006	14,9
	2008	504036	98	13441	26662	11758	69784	17945	9,3
łomżyński	2003	420676	48	5852	13880	5166	37315	26305	14,9
	2008	410667	47	8052	19482	7044	49486	15028	8,9
suwalski	2003	279726	45	4402	15712	3886	43548	23963	20,0
	2008	276767	44	5858	21139	5125	56877	12848	11,7
POMORSKIE									
Podregiony:									
gdański	2003	471296	107	7190	15348	6348	53419	36787	23,6
	2008	505881	114	10478	21221	9166	70870	12074	7,9
śląpski	2003	477782	58	8211	17198	7249	52450	63246	30,2
	2008	479594	59	11588	24233	10138	67834	26524	14,8
starogardzki	2003	484312	92	8709	18003	7688	60355	53316	29,0
	2008	490378	93	12043	24677	10535	74628	21724	12,8
trójmiejski	2003	755528	1821	23335	30853	20600	69154	38176	10,7
	2008	743659	1796	32964	44151	28838	94089	7449	2,4
ŚLĄSKIE									
Podregiony:									
bielski	2003	644631	274	14579	22651	12871	57207	35040	13,6
	2008	652045	277	19349	29808	16927	72655	16736	6,4
bytomski	2003	467026	297	8701	18580	7682	58736	34734	20,9
	2008	456448	290	11272	24542	9861	75700	14253	9,9
częstochoowski	2003	540150	177	10399	19226	9180	50974	40573	18,5
	2008	531079	174	14032	26275	12275	66631	20352	9,9
gliwicki	2003	511495	583	11897	23205	10503	63945	34536	17,8
	2008	499103	568	16703	33258	14613	85035	11902	6,4
katowicki	2003	791338	2081	25939	32661	22900	69330	53454	13,5
	2008	767341	2018	34261	44273	29972	89074	14991	4,3
rybnicki	2003	643482	475	12868	19970	11360	60199	39464	16,7
	2008	637147	471	17342	27179	15171	79093	13133	6,2
sosnowiecki	2003	734929	408	16529	22449	14592	64482	65911	22,7
	2008	718842	400	23872	33025	20884	89764	25133	9,7
tyski	2003	381931	405	12542	32816	11073	75882	21804	12,9
	2008	383660	406	15909	41560	13918	92566	6248	3,8

TABL. I. WYBRANE DANE O PODREGIONACH WEDŁUG KLASYFIKACJI OECD (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ludność ^a		Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) ^b		Wartość dodana brutto (ceny bieżące) ^b		Bezrobotni zarejestrowani ogółem ^a	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^{ac}	
	ogółem	na 1 km ²	ogółem w mln zł	na 1 mieszkańca w zł	ogółem w mln zł	na 1 pracującego w zł			
ŚWIĘTOKRZYSKIE									
Podregiony:									
kielecki	2003	785314	157	14346	18255	12665	49441	85617	25,2
	2008	776615	154	19855	25495	17370	64891	51995	15,7
sandomiersko-jędrzejowski	2003	506284	76	7943	15655	7012	36472	40921	17,3
	2008	496169	74	10474	21002	9163	46775	25721	11,0
WARMIŃSKO-MAZURSKIE									
Podregiony:									
elbląski	2003	533198	71	8654	16227	7640	53706	65781	30,2
	2008	529810	71	11533	21743	10089	66173	30871	16,4
ełcki	2003	284098	45	4034	14208	3562	51415	38000	34,9
	2008	283845	45	5601	19731	4900	64097	21482	21,4
olsztyński	2003	611589	59	12179	19932	10752	58812	66649	25,9
	2008	613418	59	15623	25513	13667	70260	35067	15,1
WIELKOPOLSKIE									
Podregiony:									
kaliski	2003	666114	115	11157	16756	9849	43731	55188	18,0
	2008	667734	115	15736	23599	13766	58135	19727	7,4
koniński	2003	649171	101	11658	17971	10292	50791	64854	23,5
	2008	651655	102	15134	23288	13240	62144	27238	10,8
leszczyński	2003	536468	89	9801	18301	8653	46456	36052	15,0
	2008	543242	91	13855	25635	12121	59103	13390	6,0
pilski	2003	405572	63	7303	18014	6447	52594	39414	22,9
	2008	408510	63	10002	24598	8750	67072	16491	11,0
poznański	2003	528482	107	12814	24399	11313	59822	30471	13,6
	2008	569212	115	19195	34624	16792	77672	8983	3,8
m. Poznań	2003	574125	2197	24866	43190	21953	73045	21890	6,7
	2008	557264	2128	35208	62422	30801	96778	5612	1,8
ZACHODNIOPOMORSKIE									
Podregiony:									
koszaliński	2003	593565	57	10844	18264	9574	57560	77939	32,0
	2008	591693	57	14779	24939	12929	72891	36854	16,5
stargardzki	2003	377486	55	5581	14775	4927	54815	49669	34,6
	2008	375056	55	7427	19780	6497	69361	21805	18,2
m. Szczecin	2003	414032	1376	12688	30597	11201	69502	29423	15,3
	2008	406941	1354	16163	39558	14139	83734	7394	4,3
szczeciński	2003	310990	58	6364	20475	5618	65880	33833	28,7
	2008	319267	60	8536	27000	7467	83642	16467	15,4

^a Stan w dniu 31 XII. ^b W 2008 r. dane za 2007 r. ^c W 2003 dane za 2004 r.

U w a g a. Wyróżnione podregiony, zgodnie z typologią OECD, zostały zaklasyfikowane jako przeważająco wiejskie.

CZEŚĆ ANALITYCZNA

1. Potencjał demograficzny

Liczba ludności wiejskiej w Polsce w 2008 r. wynosiła 14,8 mln i była wyższa o 170,5 tys. w porównaniu do 2003 r. A zatem, pomimo ogólnego spadku liczby ludności w kraju (z 38,2 mln w 2003 r. do 38,1 mln w 2008 r.), liczba ludności wiejskiej wzrosła. Zwiększył się także jej udział w ogólnej liczbie ludności, który w 2003 r. wynosił 38,4%, a w 2008 r. – 38,9%. W 2003 r. średnia gęstość zaludnienia na obszarach wiejskich kształtowała się na poziomie 50 osób/km², a w 2008 r. – 51 (w miastach odpowiednio 1109 i 1090 osób/km²). Najwięcej osób na 1 km² w 2008 r. na obszarach wiejskich przypadało w województwach małopolskim (123 osoby/km²) i śląskim (118), z kolei najmniej w województwach: warmińsko-mazurskim (24 osoby/km²), zachodniopomorskim i podlaskim (po 25) oraz lubuskim (27).

Tabl. 1. Ludność według miejsca zamieszkania

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ludność				
	w tys.	na 1 km ²	kobiety na 100 mężczyzn	przeciętna liczba ludności w 1 miejscowości wiejskiej	
POLSKA	2003	38190,6	122	106,6	260
	2008	38135,9	122	107,1	274
Obszary miejskie.....	2003	23513,4	1109	110,4	-
	2008	23288,2	1090	111,1	-
Obszary wiejskie.....	2003	14677,2	50	100,8	260
	2008	14847,7	51	101,1	274

W 2008 r. na obszarach wiejskich istniało 54,1 tys. miejscowości (wsi, kolonii, przysiółków), a przeciętna liczba ludności przypadająca na 1 miejscowość wiejską nie przekraczała 274 osób. W 2003 r. liczba miejscowości wiejskich była wyższa o 2,4 tys., ale na każdą miejscowość wiejską średnio przypadało mniej osób (260). W 2008 r. największe miejscowości wiejskie pod względem liczby ludności znajdowały się w województwach: małopolskim (838 osób), śląskim (763) i podkarpackim (726), natomiast najmniejsze w województwach: podlaskim (122 osoby), warmińsko-mazurskim (146) i zachodniopomorskim (169).

Biorąc pod uwagę gminy wiejskie i miejsko-wiejskie, których w 2008 r. było 2172, w 785 gminach (36,1%) liczba ludności wiejskiej nie przekraczała 5 tys., w kolejnych 584 gminach (26,9%) liczba ludności wiejskiej zawierała się w przedziale od 5-7 tys., a w 461 gminach (21,2%) w przedziale od 7-10 tys. Natomiast w 342 gminach (15,7%) zamieszkiwało więcej niż 10 tys. ludności wiejskiej. W porównaniu do 2003 r. zwiększyła się liczba gmin o liczbę ludności wiejskiej do 5 tys. (o 3,0%) i powyżej 10 tys. (o 8,6%). Największy udział gmin z liczbą ludności wiejskiej do 5 tys. w 2008 r. odnotowano w województwach: podlaskim (68,6%), lubuskim (59,5%) i zachodniopomorskim (55,3%), z kolei najmniejszy w województwach: małopolskim (11,3%), podkarpackim (15,4%) i śląskim (17,8%). Analizując gminy z liczbą ludności wiejskiej powyżej 10 tys. stwierdzono, iż największy ich udział w 2008 r. cechował województwa małopolskie (36,9%) i śląskie (35,6%), a najmniejszy

województwa podlaskie (1,9%) i lubuskie (2,7%). W odniesieniu do 2003 r., w 2008 r. zmniejszyła się liczba gmin o liczbie ludności wiejskiej 5-7 tys. (o 4,6%) i 7-10 tys. (o 4,4%). Najwyższe udziały gmin z liczbą ludności wiejskiej 5-7 tys. zarejestrowano w 2008 r. w województwach: lubelskim (33,2%), wielkopolskim (32,9%) i dolnośląskim (30,1%), zaś najniższe w województwach podlaskim (20,0%) i małopolskim (20,2%). Gminy o liczbie ludności wiejskiej 7-10 tys., największy udział miały w województwach: opolskim (38,2%), małopolskim i podkarpackim (po 31,5%), a najmniejsze w województwach: podlaskim (9,5%), lubuskim (13,5%) i zachodniopomorskim (13,6%).

Piramida płci i wieku skonstruowana dla ludności wiejskiej w 2008 r. przedstawia typowe dla Polski struktury, które są następstwem wyżu po II wojnie światowej. Liczebna przewaga mężczyzn zaznaczała się wśród roczników od 1. do 58. roku życia, a zwłaszcza od 18. do 55. roku życia. Liczebna przewaga kobiet zaznaczała się zaś od 59. roku życia i wzrastała wraz z wiekiem. Takie tendencje oznaczają, iż na obszarach wiejskich mężczyźni przeważali liczebnie w 2008 r. w grupie ludności w wieku przedprodukcyjnym i prawie w całym wieku produkcyjnym, zaś liczebna przewaga kobiet odnosiła się głównie do ludności w wieku poprodukcyjnym.

W 2008 r. na obszarach wiejskich na 100 mężczyzn przypadało 101,1 kobiet, podczas gdy w miastach – 111,1. Porównując w czasie wartości wskaźnika feminizacji można zauważyć, iż w kolejnych latach jego wartość wzrastała zarówno na obszarach wiejskich, jak i w miastach. W 2008 r. najwyższe wartości wskaźnika feminizacji na obszarach wiejskich zarejestrowano w województwach śląskim (103,9) oraz opolskim (103,7), zaś najniższe w województwach: podlaskim i warmińsko-mazurskim (po 98,1), pomorskim (98,6) oraz zachodniopomorskim (99,3).

W 2008 r. w porównaniu do 2003 r. udział ludności w wieku 0-14 lat na obszarach wiejskich zmniejszył się i wynosił odpowiednio 20,2% ogółu ludności w 2003 r. i 17,5% w 2008 r. Podobne tendencje obserwowane były także w miastach, gdzie w 2003 r. udział ten wynosił 15,4%, a w 2008 r. – 13,9%. W układzie przestrzennym na obszarach wiejskich w 2008 r. najwyższy udział ludności w wieku poniżej 15. roku życia wystąpił w województwie pomorskim (20,4%), a najniższy w województwach opolskim (14,5%) i śląskim (15,7%). Aż 69,3% ogólnej liczby ludności obszarów wiejskich w 2008 r. było w wieku od 15 do 64 lat. W poprzednich latach udział ten był niższy (w 2003 r. wynosił 66,3%). Zwiększanie się udziału ludności w wieku 15-64 lata charakteryzowało nie tylko obszary wiejskie, ale także miasta, gdzie udział ten wynosił w 2003 r. 72,0%, a w 2008 r. wzrósł do poziomu 72,5%. W układzie przestrzennym największym udziałem tej grupy ludności na obszarach wiejskich cechowały się województwa: dolnośląskie (71,8%), lubuskie (71,5%) i zachodniopomorskie (71,3%), zaś najmniejszym – województwa podlaskie (65,1%) i lubelskie (67,0%). W miastach, w analizowanych latach wzrastał udział ludności w wieku powyżej 64 lat. Na tym tle tendencje na obszarach wiejskich kształtowały się odmiennie. O ile w latach 2003-2004 odsetek ludności powyżej 64. roku życia na obszarach wiejskich zwiększył się (z 13,5% w 2003 r. do 13,6% w 2004 r.), to już w kolejnych latach obserwowany był spadek jej udziału (w 2008 r. do 13,2%). W układzie przestrzennym najwyższe udziały ludności w wieku powyżej 64 lat na obszarach wiejskich zanotowano w województwach: podlaskim (18,4%), lubelskim (16,0%), świętokrzyskim (15,6%) i łódzkim (15,4%), a najniższe w województwach: pomorskim (9,4%), zachodniopomorskim (10,6%) i wielkopolskim (11,0%).

Przewiduje się, że dziewczynki urodzone w kraju w 2008 r. będą żyły 80,0 lat, a chłopcy – 71,3 lata. Na obszarach wiejskich prognozowana długość życia dziewczynek była dłuższa niż w miastach zaś chłopców krótsza. Skutkiem tego, były większe dysproporcje w przewidywanej długości życia pomiędzy dziewczynkami a chłopcami na wsi niż w mieście. W układzie województw w 2008 r. na obszarach wiejskich najdłuższy czas przewidywanego trwania życia chłopców charakteryzował województwo podkarpackie (72,6 lat), a najkrótszy województwa lubelskie i zachodniopomorskie (po 69,0 lat). W tym samym roku najdłuższy czas prognozowanego trwania życia dziewczynek na obszarach wiejskich wyróżniał województwa podkarpackie i podlaskie (po 81,4 lata), natomiast najkrótszy – województwo dolnośląskie (78,8 lat).

Tabl. 2. Wybrane wskaźniki demograficzne

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mediana wieku ludności		Przeciętne trwanie życia		
	mężczyźni	kobiety	chłopcy	dziewczynki	
POLSKA.....	2003	34,2	38,3	70,5	78,9
	2008	35,6	39,6	71,3	80,0
Obszary miejskie.....	2003	35,0	39,9	70,9	78,8
	2008	36,3	41,3	71,6	79,8
Obszary wiejskie.....	2003	33,0	35,6	70,0	79,2
	2008	34,5	37,0	70,7	80,2

Wydłużanie się przeciętnego trwania życia oraz niska liczba urodzeń prowadzą do wzrostu mediany wieku ludności. W 2008 r. na obszarach wiejskich mediana wieku ludności była niższa niż w miastach. Mediana wieku mieszkanek wsi była o 2,5 roku wyższa niż mieszkańców wsi, a mieszkanek miast o 5 lat wyższa niż mieszkańców miast. W układzie województw najwyższa mediana wieku mężczyzn na obszarach wiejskich zarejestrowana została w województwie opolskim (37,2 lata), a kobiet w województwie podlaskim (40,2 lata). Natomiast najniższa mediana wieku zarówno mężczyzn (31,8 lat), jak i kobiet (33,2 lata) na obszarach wiejskich charakterystyczna była dla województwa pomorskiego.

W 2008 r. na obszarach wiejskich zawarto 102,8 tys. związków małżeńskich, co w przeliczeniu na 1000 ludności dawało wartość ogólnego współczynnika zawartych małżeństw – 6,9. W miastach wartość współczynnika była zbliżona. Od 2004 r. liczba zawieranych małżeństw stopniowo wzrastała, co wynikało przede wszystkim z podjęcia decyzji o zawarciu związków małżeńskich osób z roczników wyżu demograficznego z lat 80. XX wieku. Na 1000 ludności najwięcej związków małżeńskich na obszarach wiejskich zawarto w województwach: pomorskim (7,7), kujawsko-pomorskim (7,5), warmińsko-mazurskim i wielkopolskim (po 7,4), najmniej: opolskim (5,9), łódzkim (6,4), śląskim i świętokrzyskim (po 6,5).

Tabl. 3. Ruch naturalny ludności

WYSZCZEGÓLNIENIE		Małżeństwa	Rozwody ^a	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych
		na 1000 ludności					
POLSKA.....	2003	5,1	1,3	8,5	9,6	-0,4	7,0
	2008	6,8	1,7	10,9	10,0	0,9	5,6
Obszary miejskie.....	2003	5,1	1,7	9,2	9,2	-0,7	7,2
	2008	6,7	2,2	10,4	9,9	0,5	5,6
Obszary wiejskie.....	2003	5,2	0,5	10,3	10,1	0,2	6,8
	2008	6,9	0,9	11,6	10,1	1,5	5,6

^a Nie uwzględniono rozwodów, w których obie strony miały miejsce zamieszkania za granicą.

W 2008 r. na obszarach wiejskich rozwiodło się 13,1 tys. par, co oznacza, że na 1000 ludności przypadł niespełna 1 rozwód, dla porównania w miastach – 2,2. Wartość współczynnika rozwodów na obszarach wiejskich w kolejnych latach wzrastała. Jego sukcesywny wzrost odnotowano także w miastach. W układzie przestrzennym rozwód na obszarach wiejskich najczęściej orzekany był w województwach: lubuskim (1,3 na 1000 ludności), dolnośląskim, warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim (po 1,2), najrzadziej zaś w województwach Polski południowo-wschodniej, a mianowicie w: lubelskim (0,5), małopolskim, podkarpackim i świętokrzyskim (po 0,6).

Z 414,5 tys. urodzeń żywych w 2008 r., 173,2 tys. miało miejsce na wsi (41,8%). W przeliczeniu na 1000 ludności, liczba urodzeń żywych na obszarach wiejskich była wyższa (o 1,2) niż w miastach. W układzie przestrzennym najwięcej dzieci w przeliczeniu na 1000 ludności na obszarach wiejskich rodziło się w województwach: pomorskim (14,7), wielkopolskim (13,1), kujawsko-pomorskim (12,8) i warmińsko-mazurskim (12,7). Najmniejsza liczba urodzonych dzieci na 1000 ludności na obszarach wiejskich odnotowana została w województwach: opolskim (8,9), podlaskim (10,3) i śląskim (10,4).

W 2008 r. na obszarach wiejskich liczba zgonów wynosiła 150,7 tys., co w przeliczeniu na 1000 ludności dało wartość współczynnika zgonów 10,1. Wartość tego współczynnika w miastach była zbliżona. W układzie przestrzennym najwyższe wartości współczynnika zgonów na obszarach wiejskich cechowały województwa Polski wschodniej i środkowej, tj.: lubelskie (12,6), podlaskie (12,5) i łódzkie (12,4). Najniższe wartości analizowanego wskaźnika na obszarach wiejskich zarejestrowano w województwach pomorskim (7,8) i małopolskim (8,9).

Najczęstszą przyczyną zgonów w Polsce w 2007 r. były choroby układu krążenia, które spowodowały co drugi zgon na obszarach wiejskich (48,6% wszystkich zgonów), jak i w miastach (43,3%). Co czwarty zgon w analizowanym roku na wsi i w miastach był następstwem nowotworu złośliwego. Ponadto 7,2% zgonów na obszarach wiejskich było spowodowanych przyczynami zewnętrznymi, 5,4% chorobami układu oddechowego, 1,6% cukrzycą, a 0,5% chorobami zakaźnymi i pasożytniczymi. Dla porównania w miastach wskutek przyczyn zewnętrznych nastąpiło 6,1% wszystkich zgonów, chorób układu oddechowego – 5,0%, cukrzycy – 1,8%, a wskutek chorób zakaźnych i pasożytniczych – 0,7%.

Za ważny wskaźnik poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego danego kraju powszechnie uważa się współczynnik zgonów niemowląt. Na obszarach wiejskich, jak i w miastach od 2003 do 2008 r. współczynnik zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych spadł z poziomu 6,8 do 5,6. Porównując 2003 i 2008 r. należy zauważyć, iż spadek współczynnika zgonów niemowląt na obszarach wiejskich zanotowano w 11 spośród 16 województw, zaś w 5 województwach: dolnośląskim, małopolskim, opolskim, pomorskim i warmińsko-mazurskim wartość tego współczynnika wzrosła. W 2008 r. na obszarach wiejskich największe natężenie zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych cechowało województwo dolnośląskie (8,5), a najmniejsze województwa: świętokrzyskie (3,5), lubuskie i łódzkie (po 4,3).

Na obszarach wiejskich w analizowanych latach współczynnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności przyjmował dodatnie wartości, które sukcesywnie wzrastały (w 2003 r. wynosił 0,2, zaś w 2008 r. – 1,5). Dla porównania wskaźnik ten w miastach wynosił odpowiednio minus 0,7 i 0,5. Przyrost naturalny na 1000 ludności na obszarach wiejskich w 2008 r. wykazywał duże

zróżnicowanie przestrzenne. W 11 województwach przyjmował wartości dodatnie, zaś w 5 – podlaskim, lubelskim, łódzkim, świętokrzyskim i opolskim – ujemne.

Oprócz przyrostu naturalnego o zmianach liczby ludności przesądają również skala oraz kierunki migracji. Biorąc pod uwagę migracje wewnętrzne wzrost ruchliwości przestrzennej w kraju obserwowany był w latach 2003, 2004 i 2006. W 2003 r. miejsce zameldowania zmieniły 11,3 osoby na 1000 ludności, a w 2006 r. – 12,4. W 2008 r. ruchliwość przestrzenna spadła i miejsce zameldowania zmieniło już tylko 10,6 osób na 1000 ludności.

Od 2003 do 2006 r. wzrastała skala napływu ludności na obszary wiejskie. W 2003 r. na obszarach wiejskich zameldowały się na pobyt stały 13,3 osoby na 1000 ludności, a w 2006 r. – 14,7. W 2008 r. natężenie napływu ludności na obszary wiejskie w ruchu wewnętrznym spadło i wyniosło 13,0 osób. W każdym badanym roku skala napływu ludności do miast była niższa niż na obszary wiejskie, a jej zmiany przebiegały falowo. W 2003 r. w miastach zameldowało się 10,0 osób na 1000 ludności miejskiej, w 2004 r. wartość ta spadła do 9,8, następnie w 2006 r. zwiększyła się do 11,0 i ostatecznie w 2008 r. obniżyła się do 9,1. W układzie województw w 2008 r. najwięcej osób na 1000 ludności obszarów wiejskich zameldowało się w województwach: dolnośląskim (17,7), zachodniopomorskim (17,4) i pomorskim (17,3), najmniej zaś w województwach: podkarpackim (8,6), świętokrzyskim (9,1) i małopolskim (9,6). Warto jednak zaznaczyć, że w porównaniu do 2003 r., największą dynamikę napływu ludności na obszary wiejskie odnotowano w 2008 r. w województwach dolnośląskim (wzrost o 2,6) i wielkopolskim (o 1,2). Natomiast największe spadki napływu ludności na obszary wiejskie zarejestrowano w województwach: podkarpackim (o 2,2), świętokrzyskim (o 1,7) i małopolskim (o 1,4).

Odływ ludności w ruchu wewnętrznym w przeliczeniu na 1000 mieszkańców obszarów wiejskich w latach 2003, 2004 i 2006 wzrastał. W 2008 r. w porównaniu do 2006 r. zaznaczył się spadek odpływu ludności z obszarów wiejskich. Podobne tendencje odnotowano również w natężeniu odpływu ludności z miast. W 2008 r. najwięcej ludności wymeldowało się z obszarów wiejskich województw warmińsko-mazurskiego i zachodniopomorskiego (po 15,3), zaś najmniej z województwa małopolskiego (6,7). W stosunku do 2003 r., w 2008 r. największy wzrost natężenia odpływu ludności z obszarów wiejskich wystąpił w województwie dolnośląskim (wzrost o 1,2), a największy spadek w województwie podlaskim (o 2,8).

Tabl. 4. Migracje ludności na pobyt stały według kierunków

WYSZCZEGÓLNIENIE	Migracje wewnętrzne ^a			Migracje zagraniczne			Ogólne saldo migracji	
	napływ ^b	odpływ ^c	saldo	imigracja	emigracja	saldo		
	na 1000 ludności							
POLSKA	2003	11,3	11,3	x	0,2	0,5	-0,4	-0,4
	2008	10,6	10,6	x	0,4	0,8	-0,4	-0,4
Obszary miejskie.....	2003	10,0	11,3	-1,3	0,2	0,7	-0,5	-1,8
	2008	9,1	10,8	-1,7	0,5	0,9	-0,4	-2,1
Obszary wiejskie.....	2003	13,3	11,2	2,1	0,1	0,4	-0,2	1,9
	2008	13,0	10,4	2,6	0,3	0,6	-0,3	2,3

^a Międzywojewódzkie i wewnątrzwojewódzkie razem. ^b Zameldowania na pobyt stały. ^c Wymeldowania z pobytu stałego.

W analizowanych latach na obszarach wiejskich odnotowano dodatnie saldo migracji w ruchu wewnętrznym, w miastach w tym samym czasie saldo migracji było ujemne. W 2003 r. saldo migracji na 1000 ludności na wsi było równe 2,1, w miastach minus 1,3, z kolei w 2008 r.

odpowiednio 2,6 i minus 1,7. W układzie terytorialnym najwyższe saldo migracji na 1000 ludności na obszarach wiejskich cechowało województwa: dolnośląskie (5,1), pomorskie i wielkopolskie (po 4,9), z kolei najniższe – województwo warmińsko-mazurskie (minus 1,4). Zarówno w 2008 r., jak i w 2003 r. zaznaczyły się te same grupy województw, w obrębie których na obszarach wiejskich saldo migracji było ujemne bądź dodatnie. Zysk migracyjny w obu analizowanych latach zarejestrowano na obszarach wiejskich w 13 spośród 16 województw. Straty z powodu odpływu ludności w ruchu wewnętrznym wystąpiły w województwach: lubelskim, podlaskim i warmińsko-mazurskim.

W analizowanych latach wzrastał napływ ludności z zagranicy do Polski, przy czym na obszarach wiejskich skala napływu była mniejsza niż w miastach. W 2008 r. na obszarach wiejskich zameldowały się 3 osoby z zagranicy na 10 tys. ludności wiejskiej, a w miastach – 5 osób. Największym natężeniem imigracji na obszarach wiejskich wyróżniało się w badanych latach województwo opolskie, gdzie w 2008 r. zameldowało się 9 osób na 10 tys. ludności wiejskiej. W tym samym roku najmniej osób pochodzących z zagranicy zameldowało się na obszarach wiejskich w województwach: mazowieckim i wielkopolskim (po 1,3) oraz łódzkim (1,4). W badanym okresie największa dynamika imigracji na obszarach wiejskich wyróżniała województwo dolnośląskie, a najmniejsza województwo zachodniopomorskie.

Wielkość emigracji – zarówno na obszarach wiejskich, jak i w miastach – zwiększała się w latach 2003, 2004 i 2006, a następnie po 2006 r. obniżyła się. W 2008 r. emigracja na obszarach wiejskich na 10 tys. ludności wynosiła 6,1 i była niższa niż w miastach. Największy wzrost wskaźnika odpływu ludności za granicę w 2008 r. w porównaniu do 2003 r. na obszarach wiejskich zanotowano w województwie dolnośląskim (7,5), a w dalszej kolejności lubuskim (4,8) i małopolskim (4,2). Najmniejsze straty w wyniku emigracji na obszarach wiejskich dotknęły województwa: mazowieckie, opolskie i podlaskie.

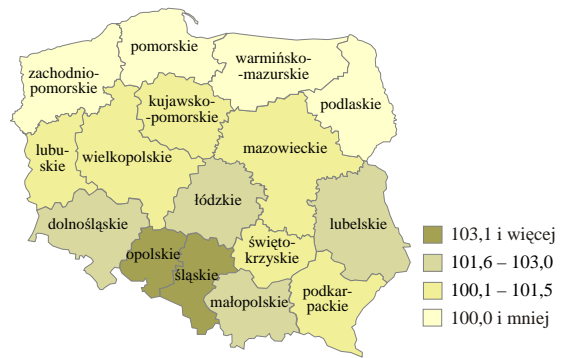
Ogólne saldo migracji zagranicznych we wszystkich analizowanych latach charakteryzowało się wartościami ujemnymi. W 2008 r. saldo migracji zagranicznych na obszarach wiejskich na 1000 ludności wynosiło minus 0,3, podczas gdy w miastach minus 0,4. W tym samym roku dodatnie saldo migracji zarejestrowano tylko na obszarach wiejskich 4 województw, tj.: łódzkiego, małopolskiego, mazowieckiego i podlaskiego. Przy czym w kolejnych 4 województwach: łódzkim, małopolskim, mazowieckim i podlaskim jego wartość oscylowała wokół zera.

Ujemne saldo migracji zagranicznych na obszarach wiejskich niwelowane było dużym napływem ludności w ruchu wewnętrznym, co spowodowało, iż ogólne saldo migracji na wsi było dodatnie. Co więcej, porównując 2003 i 2008 r., można zauważyć, że wartość ogólnego salda migracji na 1000 ludności na obszarach wiejskich wzrosła (odpowiednio z poziomu 1,9 w 2003 r. do 2,3 w 2008 r.) W tych samych latach ogólne saldo migracji w miastach było ujemne. W 2008 r. najwyższe dodatnie saldo migracji na obszarach wiejskich charakteryzowało województwa: wielkopolskie (4,8), pomorskie (4,6) i dolnośląskie (4,4). Natomiast na obszarach wiejskich 3 województw: lubelskiego, opolskiego i warmińsko-mazurskiego ogólne saldo migracji było ujemne, a w województwie podlaskim oscylowało w okolicach zera.

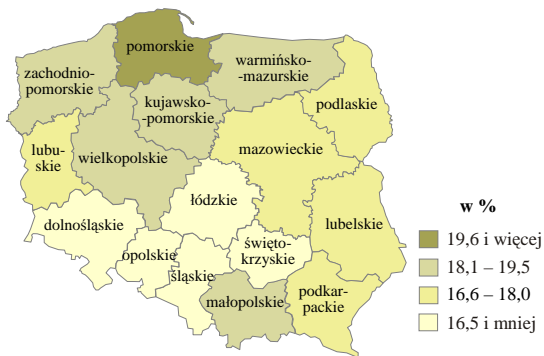
Rys. 3. Gęstość zaludnienia na obszarach wiejskich w 2008 r.

Rys. 4. Kobiety przypadające na 100 mężczyzn na obszarach wiejskich w 2008 r.

Rys. 5. Udział ludności w wieku do 15 lat w ogólnej liczbie ludności obszarów wiejskich w 2008 r.

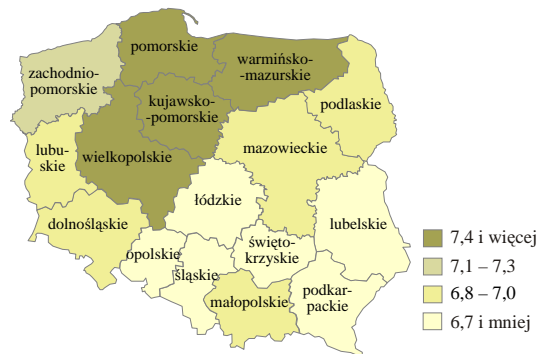
Rys. 6. Udział ludności w wieku 15-64 lata w ogólnej liczbie ludności obszarów wiejskich w 2008 r.

Rys. 7. Udział ludności w wieku powyżej 64 lat w ogólnej liczbie ludności obszarów wiejskich w 2008 r.

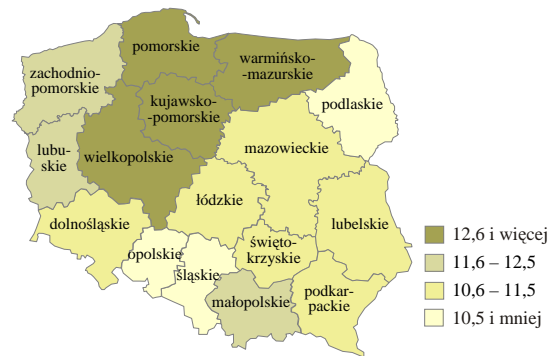
Rys. 8. Małżeństwa zawarte na 1000 osób zamieszkujących obszary wiejskie w 2008 r.

Rys. 9. Rozwody orzeczone na 1000 osób zamieszkujących obszary wiejskie w 2008 r.

Rys. 10. Urodzenia żywe na 1000 osób zamieszkujących obszary wiejskie w 2008 r.

Rys. 11. Zgony na 1000 osób zamieszkujących obszary wiejskie w 2008 r.

Rys. 12. Przyrost naturalny na 1000 osób zamieszkujących obszary wiejskie w 2008 r.

Rys. 13. Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych na obszarach wiejskich w 2008 r.

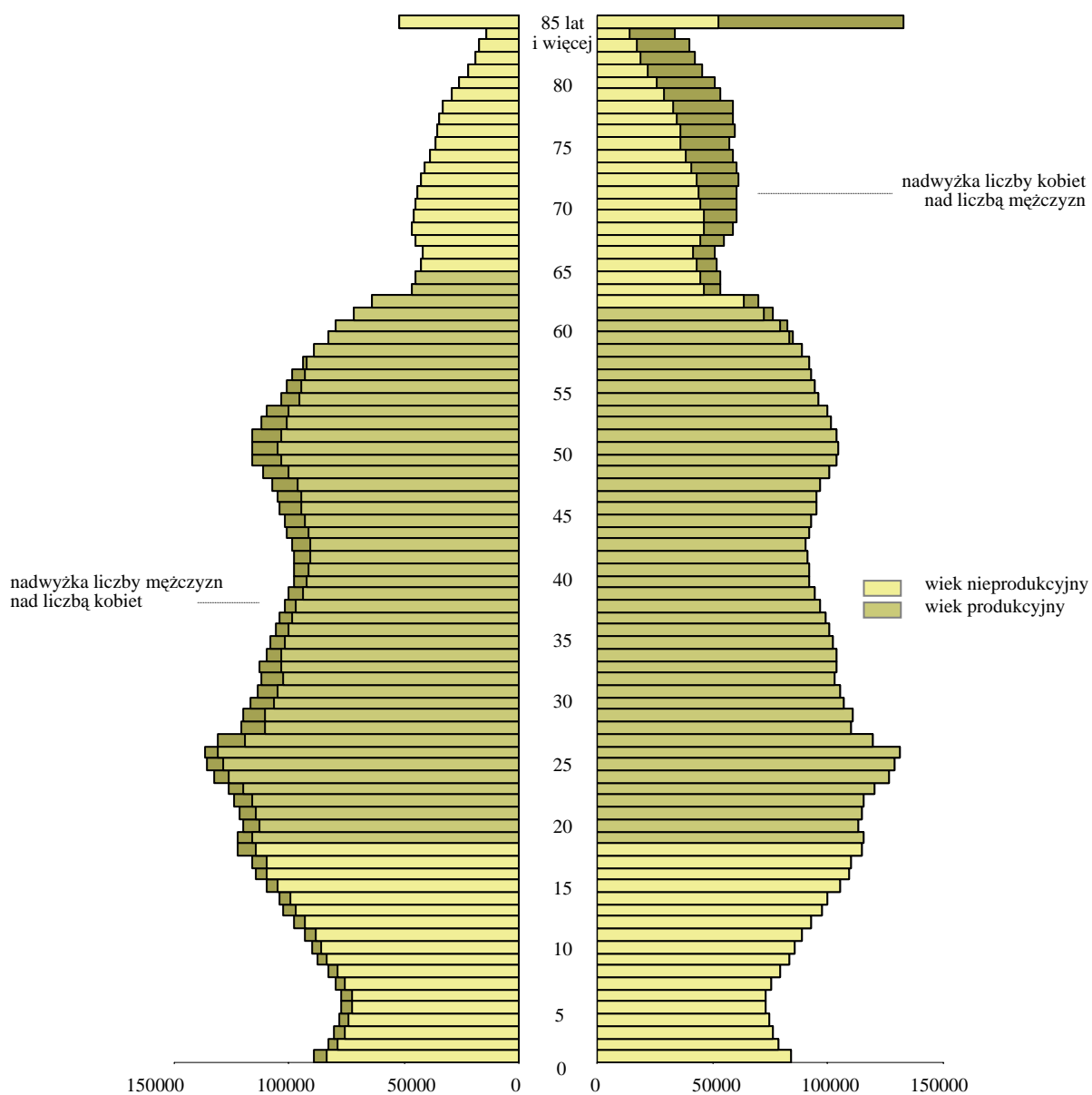

Rys. 14. Saldo migracji na 1000 osób zamieszkujących obszary wiejskie w 2008 r.

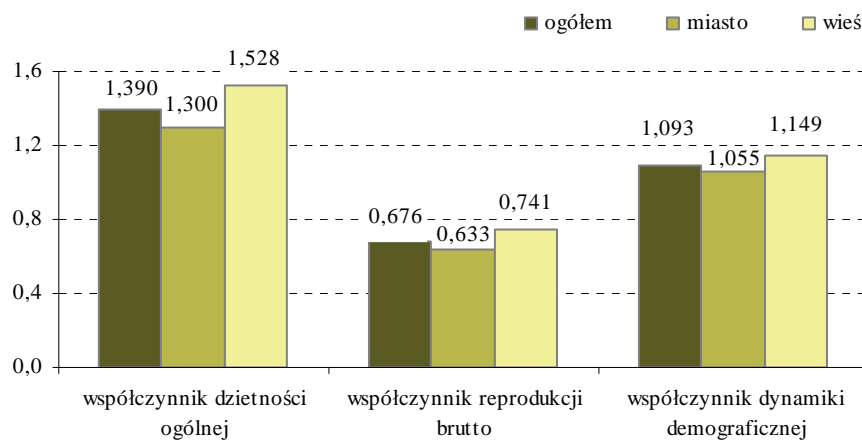

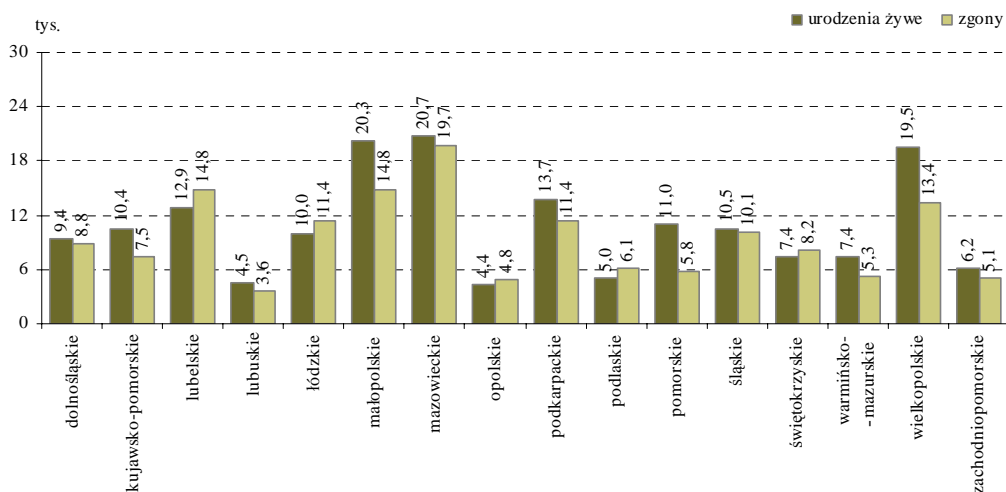
Wykres 1. Ludność obszarów wiejskich według płci i wieku w 2008 r.

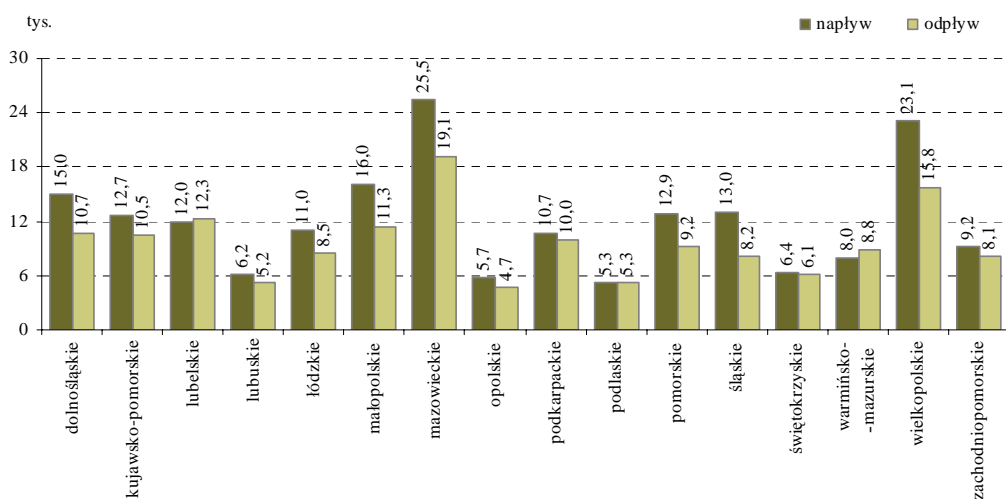
Wykres 2. Współczynniki reprodukcji według miejsca zamieszkania w 2008 r.

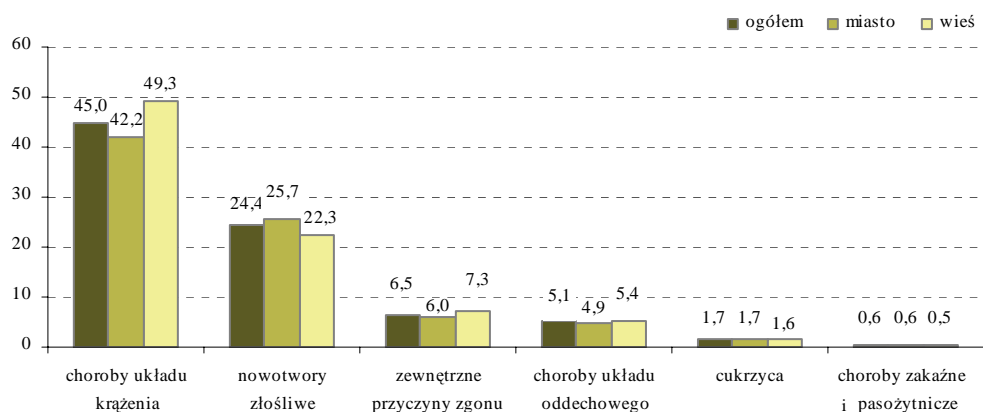
Wykres 3. Urodzenia żywe i zgony na obszarach wiejskich w 2008 r.

Wykres 4. Napływ i odpływ ludności na obszarach wiejskich w 2008 r.

Wykres 5. Zgony na 10 tys. ludności według przyczyn i miejsca zamieszkania w 2008 r.

2. Sytuacja ekonomiczna ludności

Ludność według ekonomicznych grup wieku

Jednym z ważniejszych czynników oceny stanu populacji jest procentowy udział ludności w poszczególnych kategoriach wiekowych – w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym – dane te charakteryzują bowiem potencjalne zasoby pracy.

W 2008 r. na obszarach wiejskich odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym wynosił 22,1% (w miastach – 17,5%), w wieku produkcyjnym – 62,4% (w miastach – 65,8%), a w wieku poprodukcyjnym – 15,5% (w miastach – 16,7%). Populacja obszarów wiejskich charakteryzowała się korzystniejszą strukturą ludności według ekonomicznych grup wieku niż populacja miast.

W układzie terytorialnym udział ludności w poszczególnych grupach wieku na obszarach wiejskich w 2008 r. wahał się odpowiednio:

- w wieku przedprodukcyjnym od 18,7% w województwie opolskim do 25,4% w województwie pomorskim;
- w wieku produkcyjnym od 58,3% w województwie podlaskim do 65,2% w województwie dolnośląskim;
- w wieku poprodukcyjnym od 11,2% w województwie pomorskim do 20,7% w województwie podlaskim.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że najkorzystniejszy rozkład ekonomicznych grup wieku na obszarach wiejskich wystąpił w województwach: lubuskim, pomorskim, warmińsko-mazurskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim, które charakteryzowały się największym udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym, a najmniejszym w wieku poprodukcyjnym. Z kolei najmniej korzystny rozkład grup wieku wystąpił w województwach podlaskim i opolskim.

Tabl. 5. Ludność według ekonomicznych grup wieku

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W wieku					Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym w % ogółu ludności
		przedprodukcyjnym	produkcyjnym			poprodukcyjnym		
			razem	mobilnym	niemobilnym			
POLSKA 2003	38190608	8349808	24038777	15264601	8774176	5802023	59	62,9
2008	38135876	7349669	24590475	15290005	9300470	6195732	55	64,5
Obszary miejskie . 2003	23513389	4644920	15342946	9505896	5837050	3525523	53	65,3
2008	23288181	4065579	15327419	9348881	5978538	3895183	52	65,8
Obszary wiejskie . 2003	14677219	3704888	8695831	5758705	2937126	2276500	69	59,2
2008	14847695	3284090	9263056	5941124	3321932	2300549	60	62,4
w odsetkach								
POLSKA 2003	100,0	21,9	62,9	40,0	23,0	15,2	x	x
2008	100,0	19,3	64,5	40,1	24,4	16,2	x	x
Obszary miejskie . 2003	100,0	19,8	65,3	40,4	24,8	15,0	x	x
2008	100,0	17,5	65,8	40,1	25,7	16,7	x	x
Obszary wiejskie . 2003	100,0	25,2	59,2	39,2	20,0	15,5	x	x
2008	100,0	22,1	62,4	40,0	22,4	15,5	x	x

Relacje między poszczególnymi grupami wieku obrazuje współczynnik obciążenia demograficznego, określający ile osób w wieku nieprodukcyjnym przypada na każde 100 osób w wieku produkcyjnym. W 2008 r. na obszarach wiejskich na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 60 osób w wieku nieprodukcyjnym i było to o 9 osób mniej w porównaniu do 2003 r. Także na obszarach miejskich zanotowano spadek jego wartości, jednak był on mniejszy niż na wsi. Rozpatrując wielkość tego współczynnika na obszarach wiejskich według płci zanotowano, że w 2008 r. przyjął on wyższe wartości w populacji kobiet niż mężczyzn. Najwyższe wartości współczynnika obciążenia demograficznego na obszarach wiejskich wystąpiły w województwach podlaskim (71 osób) i lubelskim (67), zaś najmniejsze w województwach dolnośląskim (53 osoby) i lubuskim (54).

Aktywność ekonomiczna ludności według BAEL

Zbiorowość osób aktywnych zawodowo na rynku pracy tworzą pracujący i bezrobotni. W IV kwartale 2008 r. na obszarach wiejskich w strukturze ludności w wieku 15 lat i więcej przeważały osoby aktywne zawodowo, które stanowiły 55,0%, a pozostałe 45,0% stanowiła ludność bierna zawodowa. Wśród osób pracujących na obszarach wiejskich dominującą grupę stanowili pracujący w pełnym wymiarze czasu pracy (89,3%), których liczba od 2003 r. wzrosła o 19,5%. Dla porównania w miastach udział pracujących w pełnym wymiarze czasu wynosił 92,9%, a ich liczba wzrosła o 19,8%.

W analizowanych latach współczynnik aktywności zawodowej na terenach wiejskich nieznacznie zmalał, a w miastach wzrósł. Mimo tych zmian przez cały ten okres przyjmował on wyższe wartości na obszarach wiejskich niż w miastach. Najwyższe wartości analizowanego wskaźnika w 2008 r. na obszarach wiejskich odnotowano w województwach mazowieckim i świętokrzyskim (po 59,6%), zaś najniższą w województwie zachodniopomorskim (46,8%).

Tabl. 6. Aktywność ekonomiczna ludności^a w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ludność	Aktywni zawodowo					Bierni zawodowo	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		ogółem	pracujący			bezrobotni ^b				
			razem	w pełnym wymiarze czasu pracy	w niepełnym wymiarze czasu pracy					
w tys.							w %			
POLSKA 2003	31007	16991	13718	12243	1475	3273	14016	54,8	44,2	19,3
2008	31383	17159	16005	14649	1356	1154	14224	54,7	51,0	6,7
Obszary miejskie... 2003	19505	10528	8330	7675	655	2197	8977	54,0	42,7	20,9
2008	19512	10627	9894	9193	702	733	8885	54,5	50,7	6,9
Obszary wiejskie... 2003	11502	6463	5388	4568	820	1076	5039	56,2	46,8	16,6
2008	11871	6532	6111	5457	654	421	5339	55,0	51,5	6,4
w odsetkach										
POLSKA 2003	100,0	54,8	80,7	89,2	10,8	19,3	45,2	x	x	x
2008	100,0	54,7	93,3	91,5	8,5	6,7	45,3	x	x	x
Obszary miejskie... 2003	100,0	54,0	79,1	92,1	7,9	20,9	46,0	x	x	x
2008	100,0	54,5	93,1	92,9	7,1	6,9	45,5	x	x	x
Obszary wiejskie... 2003	100,0	56,2	83,4	84,8	15,2	16,6	43,8	x	x	x
2008	100,0	55,0	93,6	89,3	10,7	6,4	45,0	x	x	x

^a Według BAEL. ^b Osoby w wieku 15-74 lata.

Wartości wskaźnika zatrudnienia w 2008 r. na obszarach wiejskich, jak i w miastach były wyższe w odniesieniu do 2003 r. Jego najwyższe wartości na obszarach wiejskich zarejestrowano w województwach Polski centralnej i południowo-wschodniej.

Stopa bezrobocia w analizowanych latach wyraźnie zmalała. W 2008 r. stopa bezrobocia na obszarach wiejskich wynosiła 6,4% i była niższa niż w miastach, gdzie wynosiła 6,9%, przy czym należy zaznaczyć, że w miastach nastąpił większy spadek jej wartości (o 14 pp.). W 2008 r. najwyższą stopę bezrobocia na obszarach wiejskich odnotowano w województwach zachodniopomorskim (11,0%) i dolnośląskim (8,9%), natomiast najniższą w województwach: pomorskim (4,5%), łódzkim (4,6%) oraz lubuskim (4,9%).

Pracujący

Pozytywnym zjawiskiem obserwowanym na obszarach wiejskich był systematyczny wzrost liczby osób pracujących. W analizowanych latach wzrost ten odnotowano we wszystkich województwach, przy czym największy w województwach pomorskim (o 16,8%) i dolnośląskim (o 15,2%). Najliczniejszą grupę osób pracujących na obszarach wiejskich stanowili mieszkańcy województw mazowieckiego i wielkopolskiego (odpowiednio 14,3% oraz 11,6% ogólnej liczby pracujących na obszarach wiejskich). Wśród osób pracujących na wsi w 2008 r. przeważali mężczyźni, których udział wyniósł 54,9%.

Na terenach wiejskich w 2008 r. w przeliczeniu na 1000 ludności przypadało 233,5 pracujących, podczas gdy w 2003 r. – 219,2 osoby. Najwyższe wartości tego wskaźnika na obszarach wiejskich zanotowano w województwach: podlaskim (354,2 osoby), łódzkim (318,7) i lubelskim (305,4), zaś najniższą w województwie zachodniopomorskim (154,4 osoby).

W strukturze pracujących według rodzajów działalności najliczniejszą grupę na obszarach wiejskich stanowili pracujący w rolnictwie, łowiectwie, leśnictwie i rybactwie (2089,4 tys. osób, tj. 60,3% ogółu pracujących na wsi). Rozpatrując tę grupę pracujących najwięcej osób znalazło pracę w rolnictwie, bowiem we wszystkich analizowanych latach udział tych osób był niezmienny i wynosił 99,3%. Porównując udział pracujących w rolnictwie, łowiectwie, leśnictwie i rybactwie w ogólnej liczbie pracujących na wsi w poszczególnych województwach odnotowano znaczne dysproporcje, bowiem odsetek ten wahał się od 36,6% w województwie śląskim do 80,4% w województwie podlaskim. Duży udział pracujących wystąpił również w województwach lubelskim (78,3%) i świętokrzyskim (73,7%).

Drugą grupę pod względem liczebności na obszarach wiejskich stanowiły osoby pracujące w usługach, odpowiednio w 2003 r. – 18,8%, a w 2008 r. – 20,5%. Większość tych osób znalazło zatrudnienie w usługach nierynkowych (52,2%). Z kolei osoby pracujące w przemyśle i budownictwie stanowiły odpowiednio w 2003 r. – 16,3% i w 2008 r. – 19,2%, a ich liczba w 2008 r. w porównaniu do 2003 r. wzrosła o 27,4% (tj. o 143 tys. osób). W układzie województw najwięcej osób w usługach pracowało w województwach: śląskim (29,4% ogółu pracujących na obszarach wiejskich w województwie), lubuskim (28,9%) i zachodniopomorskim (26,7%), a najmniej w województwach: podlaskim (12,3%), lubelskim (14,2%), łódzkim (14,5%) i świętokrzyskim (14,9%). Z kolei w przemyśle i budownictwie najwięcej osób pracowało w województwach: dolnośląskim (35,2%), śląskim (34,0%) i pomorskim (32,8%), najmniej zaś w województwach podlaskim (7,3%) i lubelskim (7,5%).

Bezrobocie rejestrowane

Bezrobocie jest jednym z kluczowych problemów społecznych i ekonomicznych. W analizowanych latach na obszarach wiejskich nastąpił spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy. Zbiorowość bezrobotnych zmniejszyła się z 1325,8 tys. osób do 670,4 tys., tj. o 49,4%. W stosunku do 2003 r. liczba bezrobotnych spadła na obszarach wiejskich we wszystkich województwach, przy czym najbardziej w: wielkopolskim (o 61,4%), pomorskim (o 60,1%) i opolskim (o 57,2%).

W populacji osób bezrobotnych na obszarach wiejskich w 2003 r. przeważali mężczyźni, których odsetek wyniósł 50,1%, a w 2008 r. relacje te uległy odwróceniu i ponad 56% ogółu bezrobotnych stanowiły kobiety.

Osoby rejestrujące się w urzędach pracy to przede wszystkim osoby młode. W 2008 r. na obszarach wiejskich najliczniejszą grupę zarejestrowanych bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25-34 lata (192,5 tys.), których odsetek wyniósł 28,7%.

W 2008 r. na obszarach wiejskich, jak i miejskich, 81,6% bezrobotnych zarejestrowanych nie posiadało prawa do zasiłku, a w porównaniu do 2003 r. ich liczba wyraźnie zmniejszyła się. W 2008 r. na obszarach wiejskich największy odsetek bezrobotnych, którzy nie posiadali prawa do zasiłku zanotowano w województwach: lubelskim (89,5%), podlaskim (88,3%) i świętokrzyskim (85,1%), zaś najmniejszy w województwach: pomorskim (76,2%), lubuskim (76,8%), warmińsko-mazurskim (77,8%) i śląskim (77,9%).

Tabl. 7. Bezrobotni zarejestrowani

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym kobiety	W wieku		Nieposiadający prawa do zasiłku
			24 lat i mniej ^a	55 lat i więcej	
w tysiącach					
POLSKA 2003	3175,7	1634,7	825,5	95,7	2697,6
2008	1473,8	833,4	304,6	128,7	1202,5
Obszary miejskie.....2003	1849,9	972,8	424,4	64,9	1564,3
2008	803,4	452,8	139,4	81,6	655,6
Obszary wiejskie.....2003	1325,8	661,9	401,1	30,8	1133,3
2008	670,4	380,6	165,2	47,1	546,9
w odsetkach					
POLSKA 2003	100,0	51,5	26,0	3,0	84,9
2008	100,0	56,5	20,7	8,7	81,6
Obszary miejskie.....2003	100,0	52,6	22,9	3,5	84,6
2008	100,0	56,4	17,4	10,2	81,6
Obszary wiejskie.....2003	100,0	49,9	30,3	2,3	85,5
2008	100,0	56,8	24,6	7,0	81,6

^a Od czerwca 2004 r. bez młodocianych absolwentów.

Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Dochody gospodarstw domowych

Dynamika nominalnych i realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w 2008 r. w porównaniu do 2003 r. miała tendencję wzrostową, przy czym większy wzrost zanotowano w przypadku dochodów nominalnych brutto. Ich dynamika wyniosła 134,6% i była o 16,8 pp. wyższa od dynamiki dochodów realnych brutto. Od 2003 r. zarówno w podsektorze pracodawców i pracujących na własny rachunek, jak i w podsektorze osób fizycznych dochody nominalne wzrastały. Ze struktury dochodów nominalnych i realnych

brutto wynika, że największy wzrost odnotowano w 2008 r. w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, odpowiednio o 60,2% i 28,6% w przeciągu 5 lat. Najmniejszy wzrost dochodów nominalnych i realnych zaobserwowano w przypadku gospodarstw domowych osób fizycznych otrzymujących świadczenia emerytalne i rentowe (odpowiednio o 24,2 % i 5,9% w porównaniu do 2003 r.).

W 2008 r. gospodarstwa domowe uzyskały nominalny dochód do dyspozycji brutto w wysokości 799085 mln zł (wzrost o 205639 mln zł, tj. o 34,7% w porównaniu do 2003 r.). Największy udział wśród nominalnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych stanowiły dochody osób fizycznych pracujących najemnie (w latach 2003, 2004 i 2006 – 43,7%, a w 2008 r. ich udział w ogólnej strukturze wzrósł o 1,7 pp. do poziomu 45,4%).

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym ogółem w 2008 r. wynosił 1045,52 zł, zaś na obszarach wiejskich – 835,85 zł i był o 340,26 zł niższy niż w miastach. Wśród tych dochodów zarówno w miastach, jak i na wsi w 2008 r. przeważały dochody z pracy najemnej, które w obu przypadkach wynosiły po 670,61 zł/osobę. Drugą pod względem wysokości grupą dochodów były dochody ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych, które na wsi na 1 osobę w gospodarstwie domowym wynosiły 216,72 zł, a w miastach – 290,78 zł. Kolejną kategorię dochodów stanowiły dochody z pracy na własny rachunek, które zarówno na wsi, jak i w miastach wynosiły 112,50 zł/osobę. Dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie zarówno na wsi, jak i miastach wynosił zaledwie 3,98 zł/osobę.

Tabl. 8. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny w gospodarstwach domowych w 2008r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Miasta						Wieś
		razem	o liczbie mieszkańców w tys.				500 i więcej	
			poniżej 20	20-99	100-199	200-499		
na 1 osobę w zł								
Dochód rozporządzalny	1045,52	1176,11	981,65	1044,18	1132,93	1218,89	1592,75	835,85
w tym dochód do dyspozycji.....	1006,57	1131,97	944,82	1002,97	1085,71	1178,11	1535,30	805,24
w tym:								
dochód z pracy najemnej	560,75	670,61	559,32	576,81	653,53	684,39	942,69	670,61
dochód z pracy na własny rachunek	91,58	112,50	86,08	88,73	79,14	139,12	179,66	112,50
dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.....	43,18	3,98	6,93	7,60	-2,85	2,47	3,98	3,98
dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych	262,36	290,78	251,55	288,12	302,67	297,6	290,78	216,72
w tym:								
emerytury	200,92	231,06	193,74	225,37	237,29	239,31	269,47	152,55
renty z tytułu niezdolności do pracy.....	32,26	30,58	30,20	31,70	31,90	29,11	29,49	34,95
renty rodzinne	24,08	25,84	23,64	28,23	30,61	26,17	20,94	25,84
dochód ze świadczeń pomocy społecznej.	36,38	35,18	36,15	39,45	35,20	31,94	29,76	38,30
w tym zasiłki dla bezrobotnych.....	2,38	2,26	3,67	2,55	1,98	1,16	1,32	2,58
pozostałe dochody	47,56	58,16	38,50	41,59	61,46	55,56	106,18	30,53

Rozpatrując dynamikę dochodów rozporządzalnych przypadających na 1 gospodarstwo domowe według grup gospodarstw domowych zanotowano, że najwyższy wzrost przeciętnych

miesięcznych dochodów rozporządzalnych w kraju w 2008 r. odnotowano w gospodarstwach rolników (o 59,3% w porównaniu do 2003 r.), zaś najniższy w gospodarstwach emerytów i rencistów, bo o 18,8%. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym rolników w 2008 r. wynosił 887,35 zł i był o 87,1% wyższy niż w 2003 r. We wszystkich analizowanych latach największym dochodem w tych gospodarstwach domowych był dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, w przypadku którego odnotowano również najwyższy wzrost spośród wszystkich dochodów (o 89,2%).

Wydatki gospodarstw domowych

Dochody pozostające w dyspozycji gospodarstw domowych umożliwiają zaspokajanie potrzeb konsumpcyjnych, a ich wysokość decyduje głównie o rozmiarach i kierunkach wydatków oraz o poziomie zaspokojenia potrzeb.

Przeciętne miesięczne wydatki na towary i usługi konsumpcyjne w gospodarstwach domowych na 1 osobę w kraju zwiększyły się o 33,4% z 648,74 zł w 2003 r. do 865,32 zł w 2008 r. W 2008 r. gospodarstwa domowe na towary i usługi konsumpcyjne wydały na wsi 704,61 zł, a w miastach 965,42 zł. Wśród tych wydatków najwięcej przeznaczono na żywność i napoje bezalkoholowe oraz na użytkowanie mieszkania i nośniki energii. Ich łączna kwota wyniosła na wsi 353,45 zł/osobę, a w miastach 432,15 zł.

Tabl. 9. Przeciętne miesięczne wydatki w gospodarstwach domowych w 2008r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Miasta						Wieś
		razem	o liczbie mieszkańców w tys.					
			poniżej 20	20-99	100-199	200-499	500 i więcej	
Wydatki	904,27	1009,56	854,64	891,21	984,13	1033,96	1365,17	735,23
Towary i usługi konsumpcyjne.....	865,32	965,42	817,82	850,00	936,91	993,18	1307,71	704,61
żywność i napoje bezalkoholowe.....	231,14	238,42	226,92	228,28	234,96	242,81	265,97	219,46
napoje alkoholowe, wyroby tytoniowe i narkotyki	23,81	26,46	21,58	23,33	28,61	28,15	34,03	19,55
odzież i obuwie	49,76	56,40	48,36	49,79	54,51	58,65	75,19	39,09
użytkowanie mieszkania i nośniki energii.....	170,80	193,73	169,36	179,26	190,25	195,39	244,27	133,99
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	49,38	54,43	46,12	48,67	54,49	57,62	70,13	41,26
zdrowie	43,68	50,23	40,46	43,68	44,87	49,18	75,69	33,16
transport	91,08	100,49	80,99	73,28	87,46	104,41	171,06	75,97
łącznie.....	42,98	48,61	42,20	43,63	46,13	49,00	64,91	33,94
rekreacja i kultura	71,86	89,64	60,91	70,79	88,51	94,32	148,03	43,33
edukacja	11,28	14,12	9,26	10,90	13,73	14,42	24,59	6,71
restauracje i hotele	18,08	23,56	15,28	15,42	23,08	25,05	44,81	9,29
pozostałe towary i usługi.....	47,33	54,61	43,15	48,23	52,33	59,41	74,87	35,64
kieszonkowe.....	14,15	14,72	13,22	14,74	17,97	14,77	14,17	13,22
Pozostałe wydatki.....	38,95	44,14	36,82	41,22	47,22	40,78	57,45	30,62

Rys. 15. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym na obszarach wiejskich w 2008 r.

Rys. 16. Udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszarów wiejskich w 2008 r.

Rys. 17. Współczynnik aktywności zawodowej na obszarach wiejskich w 2008 r.

Rys. 18. Wskaźnik zatrudnienia na obszarach wiejskich w 2008 r.

Rys. 19. Stopa bezrobocia na obszarach wiejskich w 2008 r.

Rys. 20. Pracujący na 1000 osób zamieszkujących obszary wiejskie w 2008 r.

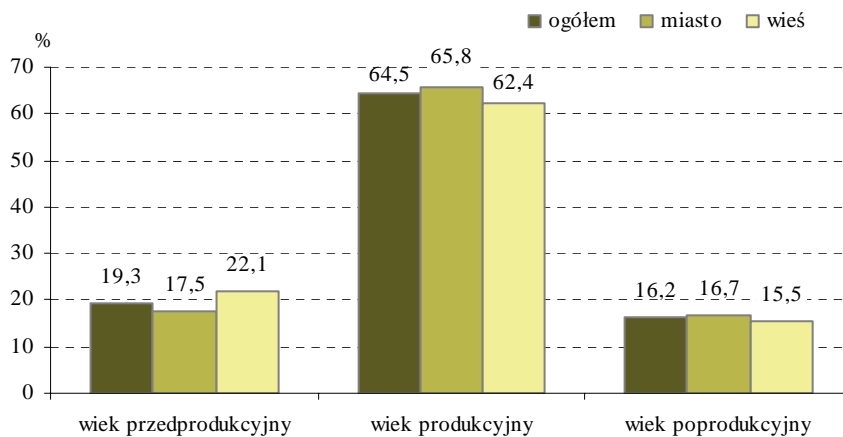
Rys. 21. Bezrobotni zarejestrowani na wsi w 2008 r.

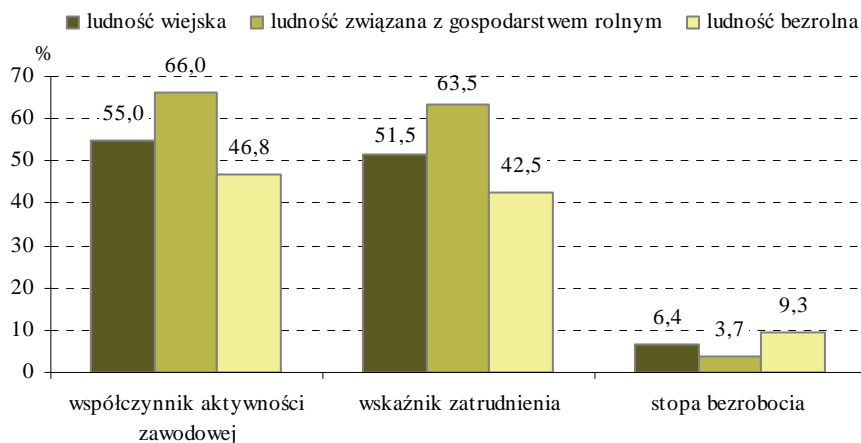
Rys. 22. Bezrobotni zarejestrowani na wsi nieposiadający prawa do zasiłku w 2008 r.

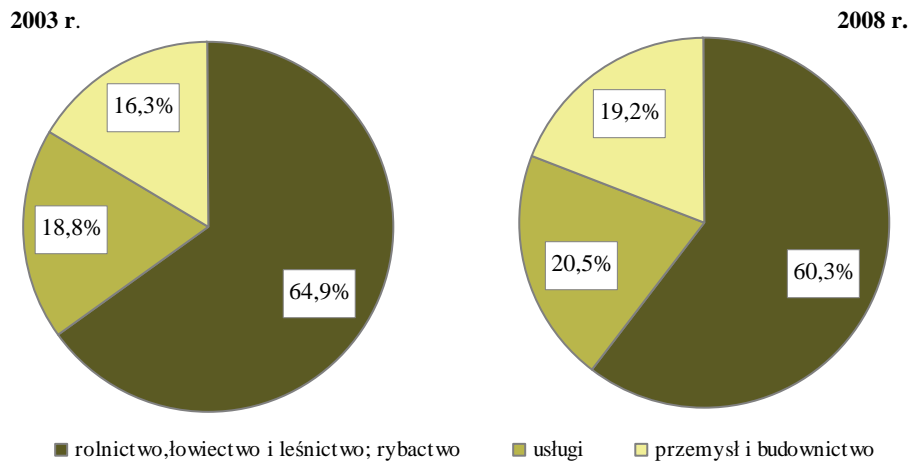
Wykres 6. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania w 2008 r.

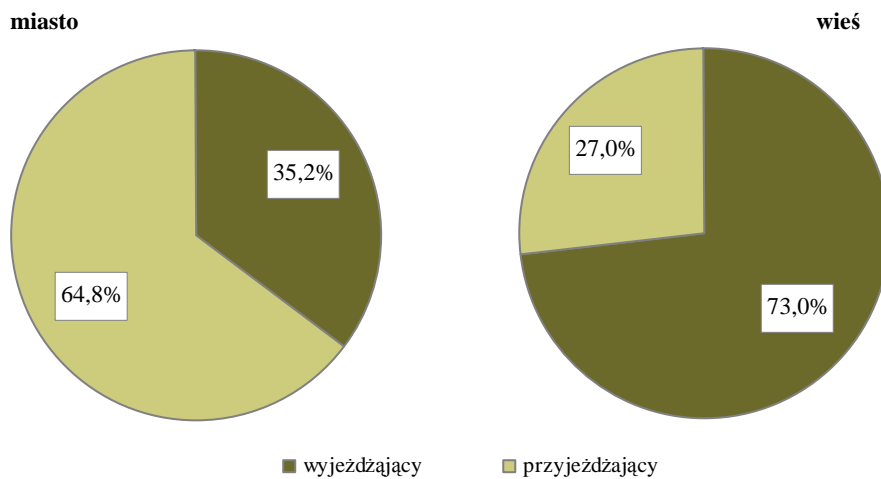
Wykres 7. Wybrane wskaźniki dotyczące ludności wiejskiej w wieku 15 lat i więcej według związku z gospodarstwem rolnym i aktywności ekonomicznej w 2008 r.

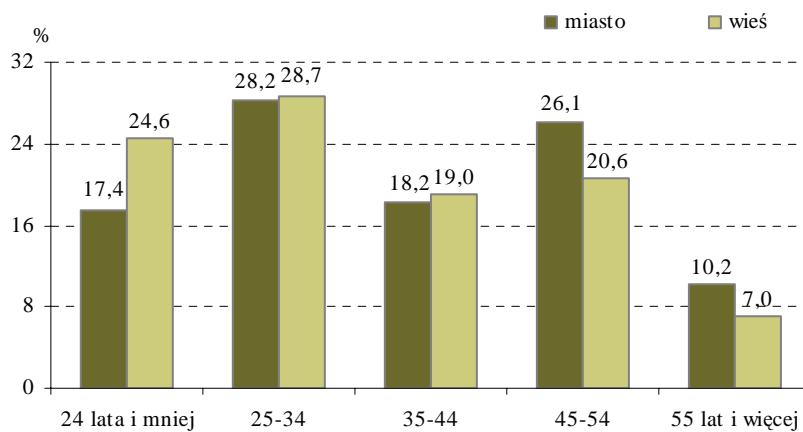
Wykres 8. Struktura pracujących na wsi według rodzajów działalności

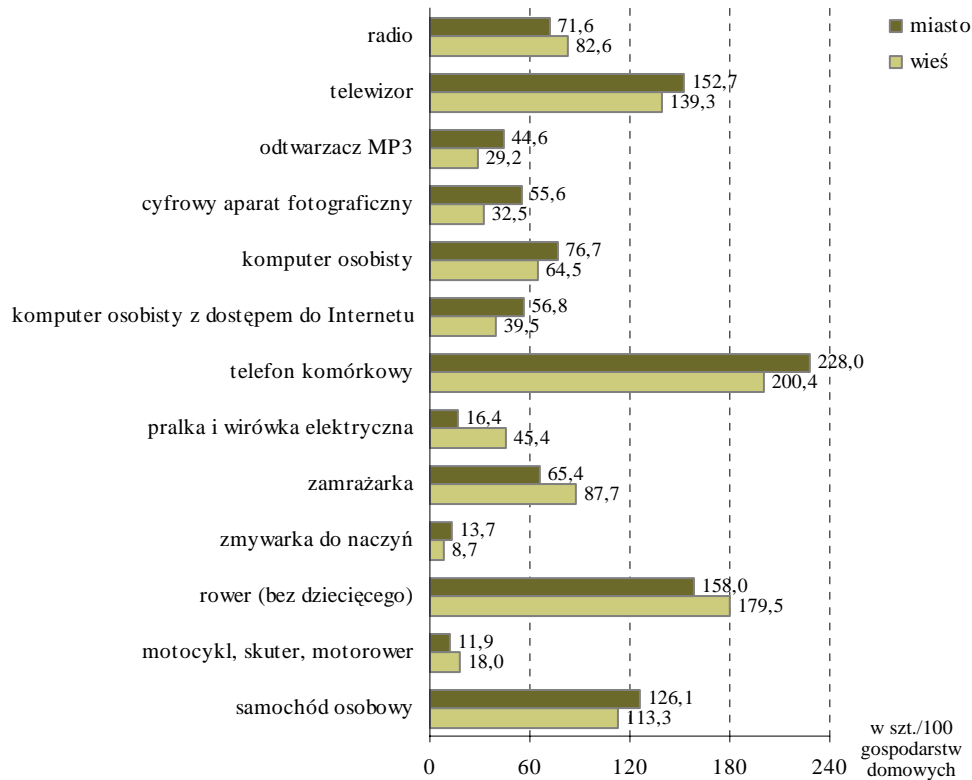
Wykres 9. Struktura ludności dojeżdżającej do pracy według miejsca zamieszkania w 2006 r.

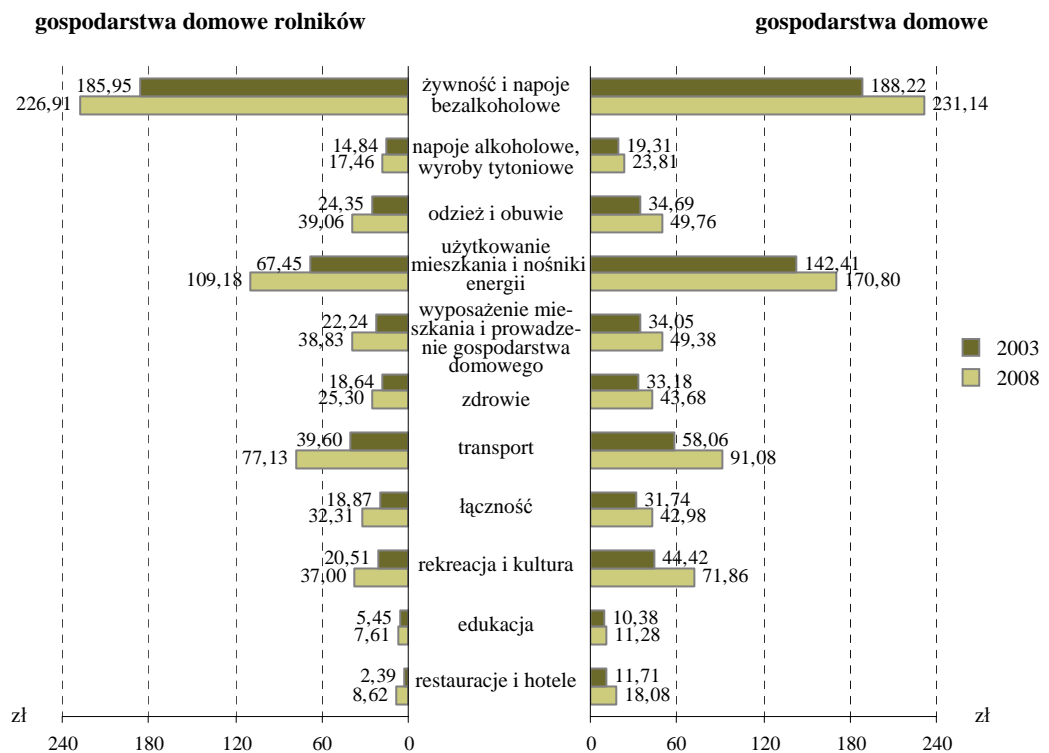
Wykres 10. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według grup wieku i miejsca zamieszkania w 2008 r.

Wykres 11. Wyposażenie gospodarstw domowych rolników w wybrane przedmioty trwałego użytkowania w 2008 r.

Wykres 12. Przeciętne miesięczne wydatki na towary i usługi konsumpcyjne na 1 osobę w gospodarstwie domowym

3. Infrastruktura techniczna. Warunki mieszkaniowe

Odpowiedni stopień nasycenia infrastrukturą odgrywa niezwykle ważną rolę zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich. Od jego poziomu zależą bowiem warunki życia ludności oraz konkurencyjność jednostek osadniczych, co jest szczególnie istotne w kontekście postępujących procesów internacjonalizacyjnych oraz integracji Polski ze strukturami unijnymi.

Polska wieś jest coraz lepiej wyposażona w infrastrukturę techniczną. W 2008 r. długość sieci wodociągowej wynosiła 204,2 tys. km i w porównaniu z 2003 r. była dłuższa o 24,7 tys. km (tj. o 13,8%). Na ogólną długość sieci wodociągowej w kraju, aż 77,8% jej długości w 2008 r. przypadało na obszary wiejskie. Tym niemniej zagęszczenie sieci wodociągowej na wsi (70,1 km/100 km²) było znacznie mniejsze niż w miastach (273,6 km/100 km²). W układzie przestrzennym największe zagęszczenie sieci wodociągowej na obszarach wiejskich odnotowano w województwach: śląskim (107,9 km/100 km²), kujawsko-pomorskim (107,1) i łódzkim (102,0), zaś najmniejsze w województwach: zachodniopomorskim (28,3 km/100 km²), lubuskim (31,2) i warmińsko-mazurskim (47,4). Z sieci wodociągowej korzystało 74,2% mieszkańców obszarów wiejskich i 95,2% mieszkańców miast.

Długość sieci kanalizacyjnej w 2008 r. na obszarach wiejskich wynosiła 46,9 tys. km i w porównaniu do 2003 r. było to o 18,1 tys. km więcej (tj. o 62,8%). Przez tereny wiejskie przebiegało 49,5% ogólnej jej długości w kraju. W 2008 r. zagęszczenie sieci kanalizacyjnej na obszarach wiejskich było równe 16,1 km/100 km², a w miastach – 224,0 km/100 km². W układzie województw największe zagęszczenie sieci kanalizacyjnej na obszarach wiejskich wystąpiło w województwach podkarpackim (46,4 km/100 km²) i małopolskim (35,1), a najmniejsze w województwach: podlaskim (5,1 km/100 km²), lubuskim (7,0), lubelskim (7,7) i łódzkim (8,8). Z sieci kanalizacyjnej korzystało 22,6% ogółu mieszkańców obszarów wiejskich i 85,5% ogółu mieszkańców miast.

W analizowanych latach wzrosła również długość sieci gazowej na obszarach wiejskich. W 2008 r. wynosiła ona 60,1 tys. km i w porównaniu do 2003 r. była o 4,8 tys. km dłuższa (tj. o 8,6%). W 2008 r. 54,4% długości sieci gazowej znajdowało się na obszarach wiejskich. Gęstość sieci gazowej na obszarach wiejskich wynosiła 20,6 km/100 km², podczas gdy w miastach – 235,8 km/100 km². W układzie przestrzennym największe zagęszczenie sieci gazowej na obszarach wiejskich wystąpiło w Polsce południowej, tj. w województwach: małopolskim (115,2 km/100 km²), podkarpackim (79,3) i śląskim (65,7), natomiast najmniejsze w województwach: podlaskim (1,4 km/100 km²), warmińsko-mazurskim (1,7), kujawsko-pomorskim (1,8), opolskim (2,2) i łódzkim (4,4). Z sieci gazowej korzystało 18,8% mieszkańców wsi i 72,7% mieszkańców miast.

Tabl. 10. Sieć rozdzielcza^a

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Wodociągowa			Kanalizacyjna			Gazowa			
	w km	w km/ 100 km ²	w % sieci ogółem	w km	w km/ 100 km ²	w % sieci ogółem	w km	w km/ 100 km ²	w % sieci ogółem	
POLSKA	2003	232310,4	74,3	x	68857,0	22,0	x	103689,4	33,2	x
	2008	262687,1	84,0	x	94791,6	30,3	x	110428,1	35,3	x
Obszary miejskie.....	2003	52772,2	248,8	22,7	40024,7	188,7	58,1	48409,6	228,2	46,7
	2008	58445,2	273,6	22,2	47848,8	224,0	50,5	50367,3	235,8	45,6
Obszary wiejskie.....	2003	179538,2	61,6	77,3	28832,3	9,9	41,9	55279,8	19,0	53,3
	2008	204241,9	70,1	77,8	46942,8	16,1	49,5	60060,8	20,6	54,4

^a Bez połączeń prowadzących do budynków i innych obiektów.

Rozpatrując zużycie wody w gospodarstwach domowych należy nadmienić, że coraz większe zagęszczenie sieci wodociągowej na obszarach wiejskich spowodowało wzrost zużycia wody z sieci w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W 2003 r. mieszkaniec wsi zużywał średnio 23,0 m³, a w 2008 r. – 25,1 m³. W miastach mimo wzrostu dostępności sieci wodociągowej zużycie wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca spadło. W 2008 r. największe zużycie wody na obszarach wiejskich odnotowano w województwie wielkopolskim (35,3 m³), a najmniejsze w województwie małopolskim (15,1 m³). W odniesieniu do sieci gazowej zauważyć należy, że wzrost jej długości nie przełożył się bezpośrednio na większe zużycie gazu na 1 mieszkańca i to zarówno na wsi, jak i w miastach. W 2003 r. średnie zużycie gazu na mieszkańca wsi wynosiło 62,0 m³ i do 2008 r. obniżyło się do 48,0 m³ (tj. o 22,6%). W miastach zużycie gazu było zdecydowanie wyższe, w 2003 r. wynosiło ono 155,6 m³ na 1 mieszkańca, a w 2008 r. – 132,2 m³. Największe zużycie gazu na mieszkańca obszarów wiejskich odnotowano w województwach małopolskim (80,6 m³) i podkarpackim (80,1 m³), a najmniejsze w województwach: kujawsko-pomorskim (6,5 m³), opolskim (7,5 m³), łódzkim (8,1 m³) i podlaskim (8,6 m³). Zwiększało się natomiast zużycie energii elektrycznej. Na wsi w 2008 r. w porównaniu do 2003 r. na 1 mieszkańca wzrosło ono prawie dwukrotnie (z 392,0 kW·h do 721,2 kW·h) i osiągnęło poziom zarejestrowany w miastach (761,4 kW·h w 2008 r.). Najwięcej energii na obszarach wiejskich zużywali mieszkańcy województwa podlaskiego (832,5 kW·h na 1 mieszkańca), zaś najmniej – województwa podkarpackiego (529,2 kW·h).

Tabl. 11. Zużycie gazu, wody i energii elektrycznej w gospodarstwach domowych

WYSZCZEGÓLNIENIE	Zużycie			
	gazu z sieci na 1 mieszkańca ^a w m ³	wody z wodociągów na 1 mieszkańca ^b w m ³	energii elektrycznej na 1 mieszkańca ^c w kW·h	
POLSKA	2003	119,7	33,2	577,3
	2008	99,5	31,8	745,8
Obszary miejskie	2003	155,6	39,6	692,7
	2008	132,2	36,1	761,4
Obszary wiejskie.....	2003	62,0	23,0	392,0
	2008	48,0	25,1	721,2

^a Do przeliczeń przyjęto ludność ogółem bez wyodrębnienia jej w tych miastach i wsiach, w których ta sieć istniała. ^b Według stanu na 30 VI.
^c Od 2005 r. obejmują gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Pozytywnym zjawiskiem zaobserwowanym na obszarach wiejskich był wzrost odsetka ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków. W 2003 r. z oczyszczalni korzystało 16,5% ogółu mieszkańców wsi, a w 2008 r. – 25,7%. Wartości te były jednak znacznie niższe niż w miastach, gdzie z oczyszczalni ścieków korzystało w 2003 r. 84,2% ogółu ludności miast, a w 2008 r. – 86,9%. W 2008 r. w układzie przestrzennym największy odsetek korzystających z oczyszczalni ścieków na obszarach wiejskich wystąpił w województwach pomorskim (45,2%) i zachodniopomorskim (40,7%), zaś najmniejszy w województwach łódzkim (13,3%) i lubelskim (15,8%). Pomimo niewielkiego odsetka ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków na obszarach wiejskich w 2008 r. oczyszczono 87,5% ogółu ścieków wytwarzanych na wsi, podczas gdy w miastach – 93,2%. W analizowanych latach na obszarach wiejskich zmniejszył się jednak udział ścieków oczyszczanych w ogóle wszystkich ścieków na wsi wymagających oczyszczenia (o 4,9 pp.), podczas gdy w miastach udział ten wzrósł (o 1,1 pp.).

W układzie przestrzennym w 2008 r. na obszarach wiejskich największy odsetek ścieków oczyszczonych odnotowano w województwach podlaskim (98,0%) i wielkopolskim (97,8%), natomiast najmniejszy w województwach śląskim (52,5%) i świętokrzyskim (61,1%).

Tabl. 12. Gospodarka ściekowa

WYSZCZEGÓLNIENIE		Komunalne ^a i przemysłowe oczyszczalnie ścieków	Ścieki wymagające oczyszczenia w dam ³	Ścieki oczyszczane w % ścieków wymagających oczyszczenia	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogółu ludności ^b
POLSKA	2003	4125	2175834,4	90,3	58,2
	2008	4244	2236584,5	92,4	63,1
Obszary miejskie.....	2003	1683	1874532,3	92,1	84,2
	2008	1545	1859770,8	93,2	86,9
Obszary wiejskie.....	2003	2442	301302,1	92,4	16,5
	2008	2699	376813,7	87,5	25,7

a Pracujące na sieci kanalizacyjnej. *b* Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

Na warunki życia ludności wpływa również infrastruktura drogowa. W 2008 r. długość wszystkich dróg zamiejskich o nawierzchni twardej wynosiła 209,0 tys. km, w tym długość dróg zamiejskich o nawierzchni twardej ulepszonej stanowiła 89,1%. Warto zwrócić uwagę, iż w 2008 r. w porównaniu do 2003 r. wzrosła długość dróg zamiejskich o nawierzchni twardej (o 4,5%), zwiększyła się również długość dróg zamiejskich o nawierzchni twardej ulepszonej (o 7,2%). Największy odsetek dróg zamiejskich o nawierzchni twardej w 2008 r. stanowiły drogi powiatowe (48,2% dróg zamiejskich o nawierzchni twardej, 51,6% dróg zamiejskich o nawierzchni twardej ulepszonej) oraz drogi gminne (odpowiednio 33,4% i 27,8%). Odsetek dróg wojewódzkich nie przekraczał 11,6% wszystkich dróg zamiejskich o nawierzchni twardej oraz 12,9% dróg zamiejskich o nawierzchni twardej ulepszonej, zaś odsetek dróg krajowych wyniósł odpowiednio 6,8% oraz 7,6%. W analizowanych latach zwiększył się udział dróg gminnych i to zarówno w ogóle dróg zamiejskich o nawierzchni twardej (o 2,5 pp.), jak i dróg zamiejskich o nawierzchni twardej ulepszonej (o 4,0 pp.). Zmniejszyły się natomiast udziały dróg krajowych (odpowiednio o 0,2 i 0,4 pp.), wojewódzkich (o 0,4 i 0,9 pp.) i powiatowych (o 1,9 i 2,8 pp.). Największe zagęszczenie wszystkich dróg zamiejskich o nawierzchni twardej na 100 km² na obszarach wiejskich zarejestrowano w województwach małopolskim (136,1 km/100 km²) oraz śląskim (130,9), zaś najmniejsze w województwach: warmińsko-mazurskim (45,3 km/100 km²), zachodniopomorskim (48,4), lubuskim (49,2) i podlaskim (50,5).

W analizowanych latach zanotowano spadek liczby placówek pocztowych, telefonicznych łączy głównych oraz aparatów telefonicznych ogólnodostępnych samoinkasujących. W 2008 r. w kraju działało 8,5 tys. placówek pocztowych, z czego na wsi 4,5 tys. (53,3%). Ponadto 1 placówka pocztowa obsługiwała 3,3 tys. ludności na wsi i 5,9 tys. ludności w mieście. Należy jednak wziąć pod uwagę fakt, iż na wsi 1 placówka przypadała średnio na 64,7 km², a w mieście na 5,4 km². Największą liczbę ludności na obszarach wiejskich obsługiwały poczty w województwach: małopolskim (4,6 tys.), śląskim (4,2 tys.) i mazowieckim (4,1 tys.), a najmniejszą w województwach: podlaskim i warmińsko-mazurskim (po 2,2 tys.) oraz lubuskim i zachodniopomorskim (po 2,3 tys.). Z kolei największy obszar obsługiwały poczty na obszarach wiejskich w województwach zachodniopomorskim (91,6 km²) i warmińsko-mazurskim (90,7 km²), zaś najmniejszy w województwach śląskim (35,9 km²) i małopolskim (37,3 km²).

W 2008 r. na obszarach wiejskich było 1,8 mln abonentów telefonii stacjonarnej, a w miastach – 7,5 mln, co w przeliczeniu na 1000 ludności dawało 119 abonentów na wsi i 320 abonentów w miastach. Największa liczba abonentów na 1000 ludności wystąpiła na obszarach wiejskich w województwach: podlaskim (151), śląskim (145) i lubelskim (144), zaś najmniejsza w województwach: opolskim (86), zachodniopomorskim (92) i wielkopolskim (94). W analizowanych latach zmniejszyła się także liczba aparatów telefonicznych ogólnodostępnych samoinkasujących. W 2003 r. na wsi działało ich 22,5 tys., w miastach – 63,1 tys., a w 2008 r. odpowiednio 15,5 tys. i 32,7 tys. W 2008 r. na 1 aparat publiczny przypadało 958 osób na wsi i 712 osób w miastach. W układzie przestrzennym liczba ludności przypadająca na 1 aparat publiczny na obszarach wiejskich wahała się od 0,8 tys. w województwie podkarpackim do 1,1 tys. w województwach opolskim i świętokrzyskim.

Tabl. 13. Placówki pocztowe, telefoniczne łącza główne oraz aparaty telefoniczne ogólnodostępne samoinkasujące^a
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Placówki pocztowe	Na 1 placówkę przypada		Telefonia przewodowa				
		powierzchni w km ²	ludności	łącza główne		aparaty telefoniczne ogólnodostępne samoinkasujące	liczba ludności przypadającej na 1 aparat telefoniczny ogólnodostępny samoinkasujący	
				w tys.	na 1000 ludności			
POLSKA	2003	8304	37,7	4599	12304	322	85676	446
	2008	8450	37,0	4513	9220	242	48234	791
Obszary miejskie	2003	3667	5,8	6412	9376	399	63147	372
	2008	3946	5,4	5902	7457	320	32731	712
Obszary wiejskie.....	2003	4637	62,9	3165	2927	199	22529	651
	2008	4504	64,7	3297	1764	119	15503	958

^a Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej.

W dobie społeczeństwa informacyjnego coraz większą rolę odgrywa Internet. W 2008 r. na obszarach wiejskich z Internetu korzystało 43,6% ludności, zaś w miastach – 63,5%. Wśród ogółu ludności wiejskiej 35,7% mieszkańców korzystało z Internetu w ciągu ostatnich 3 miesięcy od momentu badania (w mieście – 56,7%), 4,6% – od 3 do 12 miesięcy (w mieście – 3,8%) i 3,4% – ponad rok wcześniej (w mieście – 3,0%). Pomimo coraz większej dostępności Internetu, mieszkańcy obszarów wiejskich w porównaniu z mieszkańcami miast rzadziej i mniej regularnie z niego korzystają. Osoby w wieku 16-74 lat zamieszkujące obszary wiejskie korzystały z Internetu w ciągu ostatnich 3 miesięcy od momentu badania głównie w celu wyszukiwania informacji oraz korzystania z serwisów on-line (32,0%, dla porównania w mieście – 52,7%), komunikowania się (29,1%, w mieście – 49,9%), szkolenia i kształcenia (21,4%, w mieście – 35,0%) oraz sprzedaży towarów, usług i korzystania z usług bankowych (9,1%, w mieście – 25,5%).

Ważnym elementem infrastruktury technicznej są zasoby mieszkaniowe. Liczba mieszkań na obszarach wiejskich z każdym rokiem wzrastała, aby w 2008 r. osiągnąć wartość 4,3 mln (tj. 32,7% ogółu mieszkań w kraju). W przeliczeniu na 1000 ludności liczba mieszkań na wsi wyniosła 289,8, a w miastach – 379,9. Jednak mieszkania na obszarach wiejskich posiadały więcej izb. W 2008 r. mieszkanie na wsi miało średnio 4,12 izb, a w mieście – 3,50. W układzie przestrzennym największą liczbę izb w mieszkaniu na obszarach wiejskich odnotowano w województwach opolskim (4,68) i śląskim (4,42), a najmniejszą w województwach lubelskim (3,80) i świętokrzyskim (3,82).

Tabl. 14. Zasoby mieszkaniowe^a

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mieszkania		Przeciętna					
	ogółem	na 1000 ludności	liczba izb w miesz- kaniu	liczba osób na		powierzchnia użytkowa w m ²		
				1 miesz- kanie	1 izbę	1 miesz- kania	na 1 osobę	
POLSKA	2003	12595891	329,8	3,68	3,03	0,82	68,8	22,7
	2008	13150294	344,8	3,70	2,90	0,78	70,2	24,2
Obszary miejskie.....	2003	8450416	359,4	3,49	2,78	0,80	61,1	21,9
	2008	8846727	379,9	3,50	2,63	0,75	62,2	23,6
Obszary wiejskie.....	2003	4145475	282,4	4,06	3,54	0,87	84,5	23,9
	2008	4303567	289,8	4,12	3,45	0,84	86,7	25,1

^a Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych.

W 2008 r. na obszarach wiejskich przypadła większa liczba osób na 1 mieszkanie (3,45) niż w miastach (2,63). W układzie województw największą liczbę osób na 1 mieszkanie na obszarach wiejskich zanotowano w województwach łódzkim (3,14) i podlaskim (3,15), a najmniejszą w województwach: pomorskim i wielkopolskim (po 3,79), podkarpackim (3,76) oraz małopolskim (3,71).

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na obszarach wiejskich w 2008 r. była większa niż w miastach średnio o 24,5 m² i wynosiła 86,7 m², podczas gdy w miastach – 62,2 m². W układzie przestrzennym największy metraż mieszkań na obszarach wiejskich odnotowano w województwach opolskim (94,6 m²) i wielkopolskim (92,9 m²), a najmniejszą w województwach warmińsko-mazurskim (75,6 m²) i zachodniopomorskim (79,1 m²). Większy metraż mieszkań na obszarach wiejskich powoduje, iż w przeliczeniu na 1 mieszkańca przypadła tu większa powierzchnia użytkowa w m² niż w miastach. W 2008 r. na wsi na 1 mieszkańca przypadało 25,1 m² powierzchni użytkowej, a w miastach – 23,6 m². W analizowanych latach wzrosła zarówno na obszarach wiejskich, jak i w miastach powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 mieszkanie, jak i na 1 osobę. W 2008 r. w układzie przestrzennym największą powierzchnię użytkową w m² na 1 mieszkańca na obszarach wiejskich zanotowano w województwach śląskim (28,5 m²) i podlaskim (28,3 m²), zaś najmniejszą w województwach: warmińsko-mazurskim (22,1 m²), kujawsko-pomorskim (22,5 m²) i pomorskim (22,9 m²).

Sukcesywnie poprawiało się również wyposażenie mieszkań na obszarach wiejskich. W 2008 r. na obszarach wiejskich 88,9% mieszkań wyposażonych było w wodociąg (w miastach – 98,5%), 74,5% posiadało ustęp (w miastach – 94,5%), 75,8% łazienkę (w miastach – 92,2%), 18,4% gaz z sieci (w miastach – 73,6%), a 64,4% centralne ogrzewanie (w miastach – 84,7%). W 2008 r. największy odsetek mieszkań wyposażonych w wodociąg na obszarach wiejskich wystąpił w województwach zachodniej części Polski, a najmniejszy w województwach Polski centralnej i wschodniej. Z kolei największy udział mieszkań wyposażonych w ustęp na obszarach wiejskich zanotowano w województwach: pomorskim (85,9%), śląskim (85,4%) i zachodniopomorskim (84,1%), najmniejszy zaś w województwach: lubelskim (58,1%), świętokrzyskim (60,0%) i podlaskim (60,7%). Największy odsetek mieszkań z łazienką wystąpił na obszarach wiejskich w województwach: śląskim (86,7%), opolskim (86,4%) i zachodniopomorskim (85,4%), a najmniejszy w województwach: lubelskim (60,3%), świętokrzyskim (62,3%) i podlaskim (62,7%). Natomiast dostęp do sieci gazowej na obszarach wiejskich miało najwięcej mieszkań w województwach podkarpackim (57,3%) i małopolskim (48,1%), a najmniej w województwach kujawsko-pomorskim (2,3%) i opolskim (2,5%). Z kolei

w centralne ogrzewanie na obszarach wiejskich najwięcej mieszkań wyposażonych było w województwach śląskim (78,1%) i opolskim (73,0%), a najmniej w województwach podlaskim (49,4%) i lubelskim (53,8%).

Tabl. 15. Mieszkania wyposażone w podstawowe instalacje^a

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mieszkania ogółem	Mieszkania – w % ogółu mieszkań – wyposażone w				
		wodociąg	ustęp	łazienkę	gaz z sieci	centralne ogrzewanie
POLSKA	2003 12595891	95,0	87,3	86,1	55,4	77,1
	2008 13150294	95,4	88,0	86,9	55,6	78,0
Obszary miejskie	2003 8450416	98,4	94,2	91,8	74,1	83,9
	2008 8846727	98,5	94,5	92,2	73,6	84,7
Obszary wiejskie.....	2003 4145475	88,0	73,1	74,5	17,4	63,1
	2008 4303567	88,9	74,5	75,8	18,4	64,4

^a Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych.

W 2008 r. oddano do użytkowania 55,7 tys. mieszkań na wsi i 109,5 tys. mieszkań w miastach. W porównaniu do 2003 r. zmniejszyła się liczba mieszkań oddanych do użytkowania na obszarach wiejskich (o 19,5%), zwiększyła się zaś w miastach (o 17,1%). W przeliczeniu na 1000 ludności liczba oddanych mieszkań na wsi wynosiła 3,8 (w 2003 r. – 4,7), a w mieście – 4,7 (w 2003 r. – 4,0). Najwięcej mieszkań na 1000 ludności na obszarach wiejskich oddano do użytkowania w województwach pomorskim (5,2) i wielkopolskim (5,1), a najmniej w województwach opolskim i świętokrzyskim (po 1,9). W porównaniu do 2003 r. spadła liczba oddanych mieszkań na 1000 zawartych małżeństw i to zarówno na obszarach wiejskich, jak i w miastach. W 2008 r. na obszarach wiejskich oddano do użytkowania 541 mieszkań na 1000 zawartych małżeństw, w miastach – 707. Największe wartości tego wskaźnika na obszarach wiejskich w 2008 r. wystąpiły w województwach: mazowieckim (710), dolnośląskim (685) i wielkopolskim (683), zaś najmniejsze w województwach świętokrzyskim (297) i opolskim (323).

Tabl. 16. Mieszkania oddane do użytkowania

WYSZCZEGÓLNIENIE		Mieszkania			Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	
		ogółem	na 1000		ogółem	na 1 mieszkanie
			ludności	zawartych małżeństw		
POLSKA	2003	162686	4,3	832	18838485	115,8
	2008	165189	4,3	641	17185370	104,0
Obszary miejskie	2003	93535	4,0	788	9565455	102,3
	2008	109530	4,7	707	9522626	86,9
Obszary wiejskie.....	2003	69151	4,7	901	9273030	134,1
	2008	55659	3,8	541	7662744	137,7

Średnia powierzchnia mieszkania oddanego do użytkowania na obszarach wiejskich w 2008 r. wynosiła 137,7 m² (w 2003 r. – 134,1 m²), a w miastach – 86,9 m² (w 2003 r. – 102,3 m²). Największe mieszkania w 2008 r. na obszarach wiejskich oddano do użytkowania w województwie opolskim (154,3 m²), a najmniejsze w województwie lubuskim (122,8 m²).

Rys. 23. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań na obszarach wiejskich w 2008 r.

Rys. 24. Przeciętna liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie na obszarach wiejskich w 2008 r.

Rys. 25. Udział mieszkań wyposażonych w wodociąg sieciowy w ogólnej liczbie mieszkań na obszarach wiejskich w 2008 r.

Rys. 26. Udział mieszkań wyposażonych w ustęp w ogólnej liczbie mieszkań na obszarach wiejskich w 2008 r.

Rys. 27. Udział mieszkań wyposażonych w łazienkę w ogólnej liczbie mieszkań na obszarach wiejskich w 2008 r.

Rys. 28. Udział mieszkań wyposażonych w gaz z sieci w ogólnej liczbie mieszkań na obszarach wiejskich w 2008 r.

Rys. 29. Udział mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie w ogólnej liczbie mieszkań na obszarach wiejskich w 2008 r.

Rys. 30. Gęstość sieci wodociągowej rozdzielczej na obszarach wiejskich w 2008 r.

Rys. 31. Gęstość sieci kanalizacyjnej rozdzielczej na obszarach wiejskich w 2008 r.

Rys. 32. Gęstość sieci gazowej rozdzielczej na obszarach wiejskich w 2008 r.

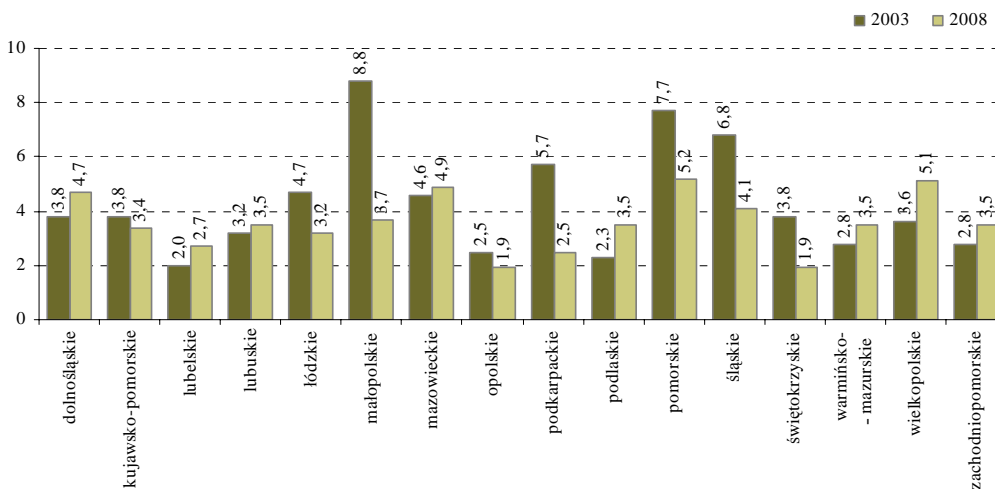
Rys. 33. Gęstość dróg publicznych zamiejscowych o nawierzchni twardej w 2008 r.

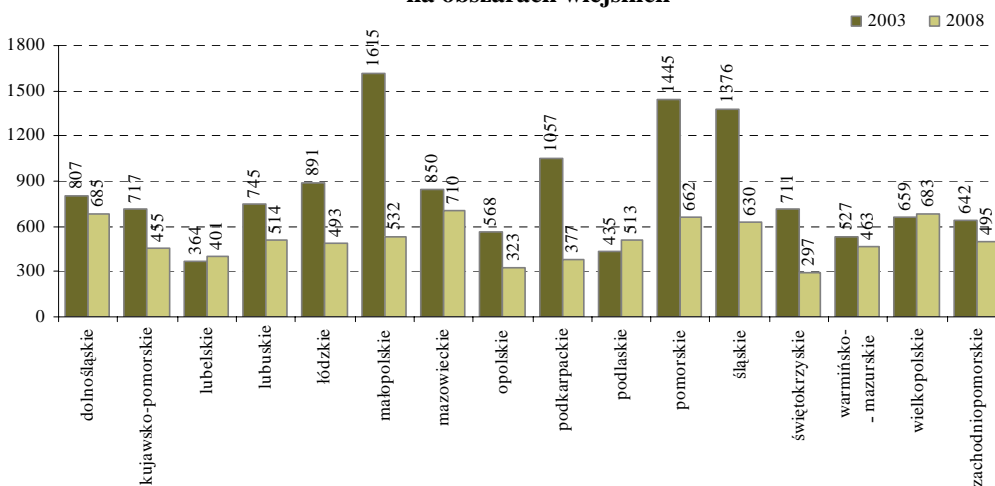
Rys. 34. Telefoniczne łącza główne na 1000 ludności obszarów wiejskich w 2008 r.

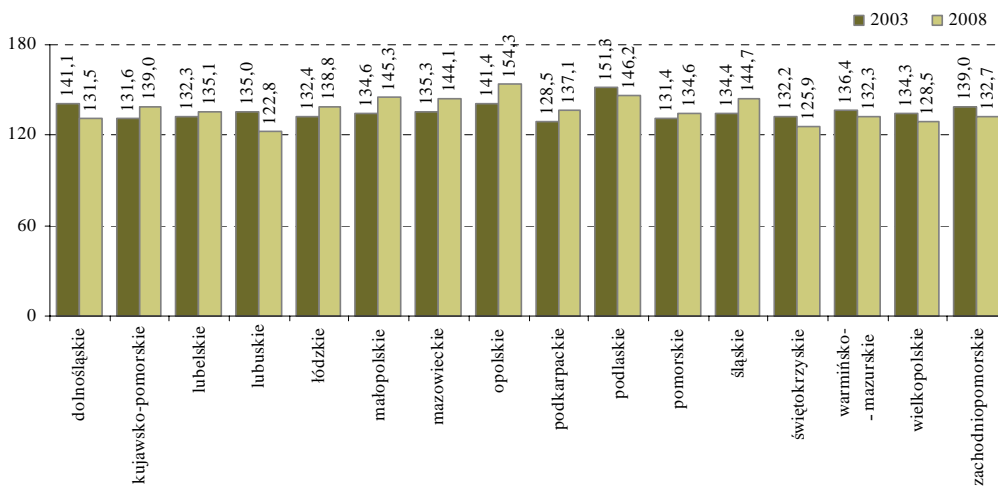
Wykres 13. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności obszarów wiejskich

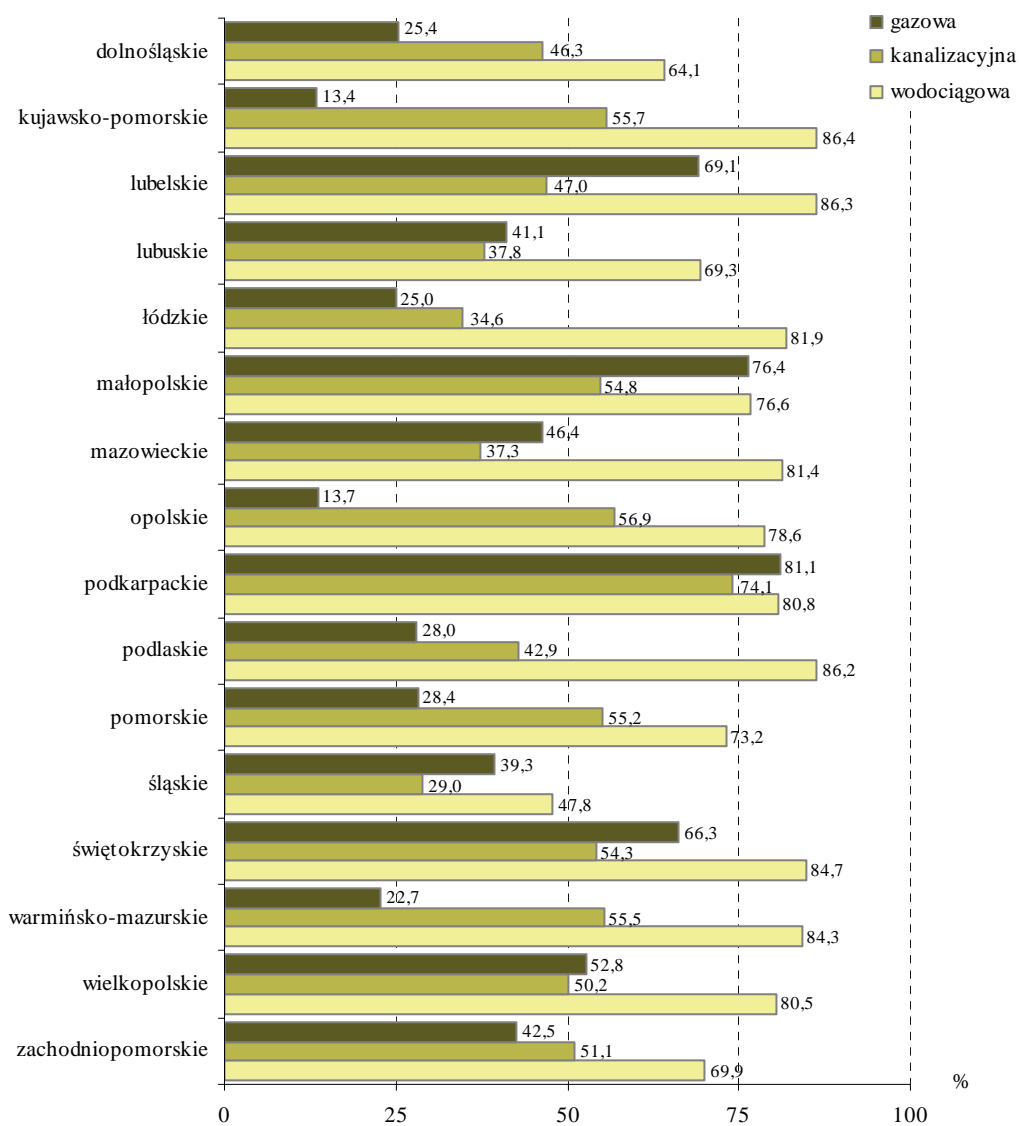
Wykres 14. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 zawartych małżeństw na obszarach wiejskich

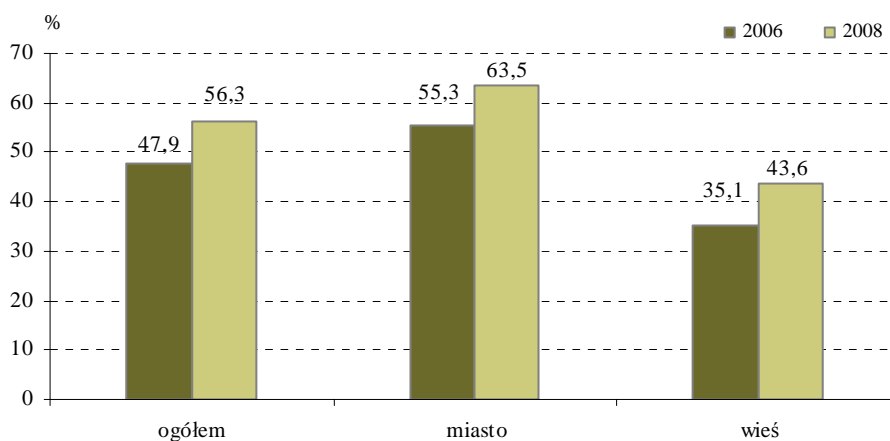
Wykres 15. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania na obszarach wiejskich

Wykres 16. Długość sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej na obszarach wiejskich w ogólnej długości każdej z tych sieci w 2008 r.

Wykres 17. Użytkownicy Internetu według miejsca zamieszkania

4. Infrastruktura społeczna

Istotnym elementem dla zapewnienia odpowiedniego standardu życia ludności wiejskiej oraz dla stworzenia dodatkowych miejsc pracy poza rolnictwem jest odpowiednio rozwinięta infrastruktura społeczna. Dostępność do placówek oświaty, instytucji kultury czy usług medycznych, przekłada się na jakość życia mieszkańców wsi i stwarza możliwości rozwijania przez nich gospodarczej i społecznej aktywności. Poprawa jakości życia nabiera w tym zakresie takiego samego znaczenia jak przeciwdziałanie negatywnym trendom migracyjnym, czy działanie na rzecz tworzenia nowych miejsc zatrudnienia.

Edukacja i wychowanie

Wychowanie przedszkolne obejmuje dzieci w wieku 3-6 lat i jest pierwszym etapem kształcenia w systemie oświaty. W roku szkolnym 2004/05 po raz pierwszy dzieci w wieku 6 lat zostały objęte obowiązkiem odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego w przedszkolu albo w oddziale przedszkolnym przy szkole podstawowej.

W roku szkolnym 2008/09 w kraju funkcjonowało 17,0 tys. placówek przedszkolnych. Na terenach wiejskich zlokalizowanych było 57,2% (9,8 tys.) omawianych placówek. Na uwagę zasługuje fakt, iż na wsi w tej liczbie 72,6% stanowiły oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych, podczas gdy w miastach było to 26,7%.

Tabl. 17. Wychowanie przedszkolne

Stan w dniu 30 IX

WYSZCZEGÓLNIENIE	Placówki ^a		Dzieci w placówkach ^a	
	ogółem	w tym przedszkola	ogółem	w tym w przedszkolach
POLSKA 2003/04	16999	7865	832346	642 864
2008/09	17071	8038	914988	734153
Obszary miejskie.....2003/04	6714	5201	575601	518637
2008/09	7310	5359	650957	585571
Obszary wiejskie.....2003/04	10285	2664	256745	124227
2008/09	9761	2679	264031	148582
			2003/04 = 100	
POLSKA	100,4	102,2	109,9	114,2
Obszary miejskie	108,9	103,0	113,1	112,9
Obszary wiejskie	94,9	100,6	102,8	119,6
			P o l s k a = 100	
Obszary miejskie.....2003/04	39,5	66,1	69,2	80,7
2008/09	42,8	66,7	71,1	79,8
Obszary wiejskie.....2003/04	60,5	33,9	30,8	19,3
2008/09	57,2	33,3	28,9	20,2

^a Przedszkola i oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych, nie uwzględniono placówek przy zakładach opieki zdrowotnej.
Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Analizując obszary wiejskie w podziale terytorialnym można zauważyć, że województwami o największej liczbie placówek wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2008/09 były: mazowieckie (1,3 tys.), małopolskie (1,2 tys.) i podkarpackie (1,0 tys.), łącznie 35,5% wszystkich przedszkoli i oddziałów przedszkolnych na wsi. Najmniej placówek

odnotowano w województwie lubuskim, tj. 0,2 tys. (2,2%). Natomiast najwięcej przedszkoli na terenach wiejskich było w województwach: małopolskim, mazowieckim, śląskim wielkopolskim (łącznie 1,4 tys., tj. 51,9%), a najmniej w województwie podlaskim (25, tj. 0,9%). Porównując omawiane dane do roku szkolnego 2003/04 można zauważyć, że prawie we wszystkich województwach, oprócz lubelskiego i podkarpackiego, liczba placówek wychowania przedszkolnego na obszarach wiejskich zmniejszyła się. Inaczej miała się sytuacja z przedszkolami, gdzie zaobserwowano wzrost ich liczby w 10 województwach, a spadek w 6, tj.: opolskim (o 20,2%), śląskim (o 6,5%), świętokrzyskim (o 6,1%), warmińsko-mazurskim (4,8%), pomorskim (o 2,3%) i podkarpackim (o 0,5%).

W roku szkolnym 2008/09 w kraju, wychowaniem przedszkolnym zostało objętych 915,0 tys. dzieci, w tym 28,9% (264,0 tys.) uczęszczało do placówek wychowania przedszkolnego zlokalizowanych na obszarach wiejskich. Spośród 651,0 tys. dzieci z placówek przedszkolnych w miastach, 90,0% było w przedszkolach. Natomiast na obszarach wiejskich jedynie 56,3% dzieci objętych edukacją przedszkolną uczęszczało do przedszkoli.

W układzie terytorialnym na obszarach wiejskich, w roku szkolnym 2008/09, największą liczbę dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego odnotowano w województwach: małopolskim, mazowieckim oraz wielkopolskim (łącznie 100,5 tys., tj. 38,1% przedszkolaków na wsi), natomiast najmniejszą w podlaskim (5,4 tys.). W porównaniu do roku szkolnego 2003/04 w połowie województw populacja tych dzieci wzrosła, a najbardziej w województwie wielkopolskim (o 11,3%). W pozostałych województwach odnotowano spadek liczby dzieci w wieku 3-6 lat korzystających z edukacji przedszkolnej, a największy w podlaskim (o 12,3%). Analizując liczbę dzieci w przedszkolach można zauważyć, że w roku szkolnym 2008/09 w porównaniu do sytuacji sprzed 5 lat, prawie we wszystkich województwach, oprócz opolskiego, zwiększyła się liczba dzieci uczęszczających do tych placówek, a najbardziej w województwie mazowieckim, (o 37,4%).

Na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat w roku szkolnym 2008/09, do przedszkoli uczęszczało 221 dzieci na wsi, a 693 w miastach. Na obszarach wiejskich we wszystkich województwach wartość tego wskaźnika wzrosła w porównaniu do roku szkolnego 2003/04.

Na terenie kraju w roku szkolnym 2008/09 było 13,3 tys. szkół podstawowych, wśród których 9,4 tys. zlokalizowanych było na terenach wiejskich. Do szkół podstawowych w kraju uczęszczało 2,3 mln dzieci, tj. prawie o 20% mniej niż w roku szkolnym 2003/04. Uczniowie szkół na wsi stanowili 41,6% (0,9 mln) uczniów w kraju, a ich liczba w porównaniu do danych sprzed 5 lat spadła o 19,6%. Analogicznie zmalało też grono absolwentów szkół podstawowych. W roku szkolnym 2007/08 szkoły podstawowe w kraju ukończyło o 19,1% mniej dzieci niż w roku szkolnym 2003/04. Podobnie sytuacja wyglądała w szkołach na wsi, gdzie liczba absolwentów spadła o 17,3%.

W układzie terytorialnym, największą liczbę uczniów w roku szkolnym 2008/09 na obszarach wiejskich odnotowano w województwach: małopolskim, mazowieckim i wielkopolskim (łącznie 333,7 tys., tj. 35,3% uczniów szkół podstawowych na wsi). Analogicznie również w tych województwach było najwięcej absolwentów. Można zauważyć, że na przestrzeni analizowanych lat, we wszystkich województwach znacznie spadła liczba uczniów szkół podstawowych, a co za tym idzie i absolwentów. Największy spadek liczby uczniów wystąpił w województwach: opolskim, podlaskim i zachodniopomorskim (spadek o około 25%), a zmniejszenie się liczby absolwentów wahało się od 14,9% w województwie wielkopolskim do 24,4% w województwie opolskim.

Tabl. 18. Szkoły podstawowe^a dla dzieci i młodzieży

Stan w dniu 30 IX

WYSZCZEGÓLNIENIE	Szkoły	Uczniowie	Liczba uczniów na 1		Absolwenci ^c	Współczynnik skolaryzacji netto
			szkołę	komputer ^b przeznaczony do użytku uczniów		
POLSKA 2003/04	14565	2817959	193	26,4	521418	98,5
2008/09	13291	2268486	171	10,7	422041	96,6
Obszary miejskie..... 2003/04	4242	1643469	387	38,7	308077	106,4
2008/09	3903	1324009	339	16,0	245573	105,1
Obszary wiejskie..... 2003/04	10323	1174490	114	18,3	213341	89,1
2008/09	9388	944477	101	7,4	176468	86,7
2003/04 = 100						
POLSKA	91,3	80,5	88,2	40,5	80,9	98,1
Obszary miejskie	92,0	80,6	87,6	41,3	79,7	98,8
Obszary wiejskie	90,9	80,4	88,6	40,4	82,7	97,3
P o l s k a = 100						
Obszary miejskie..... 2003/04	29,1	58,3	x	x	59,1	x
2008/09	29,4	58,4	x	x	58,2	x
Obszary wiejskie..... 2003/04	70,9	41,7	x	x	40,9	x
2008/09	70,6	41,6	x	x	41,8	x

a Łącznie ze szkołami filialnymi, szkołami sportowymi i mistrzostwa sportowego, szkołami artystycznymi; bez szkół specjalnych. *b* W przypadku wspólnego użytkowania komputerów przez kilka szkół – wykazane tylko raz. *c* W roku szkolnym 2008/09 dane o absolwentach dotyczą roku szkolnego 2007/08.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Na 1 szkołę podstawową na wsi w roku szkolnym 2008/09 przypadało 101 uczniów, a w miastach – 339. Analizując liczbę uczniów przypadających na 1 szkołę wiejską w podziale terytorialnym odnotowano, iż największą wartość wskaźnik ten osiągnął w województwie pomorskim (130), a najmniejszą w województwie lubelskim (83). We wszystkich województwach w ciągu 5 lat wartość tego wskaźnika spadła, a najbardziej w województwie podkarpackim, tj. o 17,0%.

Współczynnik skolaryzacji netto w roku szkolnym 2008/09 wyniósł na obszarach wiejskich 86,7, podczas gdy w miastach 105,1. Było to spowodowane w dużej mierze tym, iż dzieci z terenów wiejskich były dowożone do szkół zlokalizowanych w miastach. W 8 województwach w roku szkolnym 2008/09 wartość współczynnika skolaryzacji netto przekroczyła średnią krajową dla obszarów wiejskich, tj. w: lubelskim, łódzkim, małopolskim, mazowieckim, podkarpackim, pomorskim, śląskim i świętokrzyskim. Najniższą jego wartość odnotowano w zachodniopomorskim (72,2). Wartość współczynnika skolaryzacji w porównaniu do roku szkolnego 2003/04 zmalała we wszystkich województwach.

W roku szkolnym 2008/09 do szkół podstawowych w kraju było dowożonych 13,0% uczniów (294,8 tys.), w tym na wsi co czwarte dziecko (237,1 tys.). W województwach: podlaskim, warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim odnotowano największy odsetek uczniów dowożonych do szkół w ogólnej liczbie uczniów szkół podstawowych na wsi w danym województwie. Najmniej, bo tylko 9,4% dzieci dowożonych było w województwie małopolskim.

W analizowanych latach w szkołach podstawowych zwiększyła się liczba komputerów, w tym również tych przeznaczonych do użytku uczniów. W roku szkolnym 2008/09, w szkołach

podstawowych w kraju było 270,9 tys. komputerów, w tym 58,3% znajdowało się w szkołach wiejskich. Na wsi odnotowano także większy odsetek komputerów przeznaczonych do użytku uczniów – 81,5%, podczas gdy w miastach – 73,1%. Tym samym, ze względu na mniejszą liczebność uczniów szkół podstawowych na wsi, na 1 komputer przypadało dwa razy mniej uczniów (7,4) niż w miastach (16,0). Na przestrzeni 5 lat w szkołach wiejskich we wszystkich województwach wzrosła liczba komputerów, w większości z nich prawie lub ponad dwukrotnie. Znacznie wzrosła też liczba komputerów, z których korzystać mogli uczniowie.

W roku szkolnym 2008/09 ponad połowa gimnazjów w kraju zlokalizowana była na obszarach wiejskich (3,3 tys.), a kształciło się w nich 35,9% ogółu gimnazjalistów w Polsce. W porównaniu do roku szkolnego 2003/04 zanotowano wzrost liczby gimnazjów na obszarach wiejskich o 5,8%, a spadek liczby gimnazjalistów o 12,8%. W roku szkolnym 2007/08 gimnazja wiejskie ukończyło 170,8 tys. absolwentów, co stanowiło 36,5% absolwentów w kraju.

W układzie terytorialnym w roku szkolnym 2008/09 największą liczbę gimnazjalistów odnotowano na obszarach wiejskich w województwach: lubelskim, małopolskim, mazowieckim, podkarpackim i wielkopolskim (łącznie stanowili 54,2% uczniów gimnazjów na wsi). Również w tych województwach odnotowano najwięcej absolwentów w roku szkolnym 2007/08. Podobnie jak w przypadku szkolnictwa podstawowego, w porównaniu do roku szkolnego 2003/04, we wszystkich województwach spadła liczba uczniów i absolwentów szkół gimnazjalnych.

W roku szkolnym 2008/09 na 1 gimnazjum na wsi przypadało 146 uczniów, w miastach – 283. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkół gimnazjalnych w roku szkolnym 2008/09 na terenach wiejskich wyniósł 73,5, a w miastach – 113,2.

Tabl. 19. Gimnazja^a dla dzieci i młodzieży

Stan w dniu 30 IX

WYSZCZEGÓLNIENIE	Szkoły	Uczniowie	Liczba uczniów na 1		Absolwenci ^c	Współczynnik skolaryzacji netto
			szkołę	komputer ^b przeznaczony do użytku uczniów		
POLSKA 2003/04	6114	1642386	269	25,3	536610	95,6
2008/09	6380	1349999	212	12,3	467924	94,8
Obszary miejskie 2003/04	2976	1086666	365	30,0	356147	111,9
2008/09	3060	865580	283	14,2	297131	113,2
Obszary wiejskie.....2003/04	3138	555720	177	19,5	180463	74,3
2008/09	3320	484419	146	10,0	170793	73,5
2003/04 = 100						
POLSKA	104,4	82,2	78,8	48,8	87,2	99,1
Obszary miejskie	102,8	79,7	77,5	47,4	83,4	101,1
Obszary wiejskie.....	105,8	87,2	82,4	51,5	94,6	98,9
P o l s k a = 100						
Obszary miejskie 2003/04	48,7	66,2	x	x	66,4	x
2008/09	48,0	64,1	x	x	63,5	x
Obszary wiejskie.....2003/04	51,3	33,8	x	x	33,6	x
2008/09	52,0	35,9	x	x	36,5	x

^a Łącznie ze szkołami sportowymi i mistrzostwa sportowego oraz szkołami z oddziałami przysposabiającymi do pracy na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej; bez szkół specjalnych. ^b W przypadku wspólnego użytkowania komputerów przez kilka szkół – wykazane tylko raz. ^c W roku szkolnym 2008/09 dane o absolwentach dotyczą roku szkolnego 2007/08.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

W układzie województw na obszarach wiejskich w roku szkolnym 2008/09, najwięcej uczniów na 1 gimnazjum przypadało w województwie świętokrzyskim (175), a najmniej w województwie podkarpackim (111). W porównaniu do stanu sprzed 5 lat zaobserwowano, że we wszystkich województwach zmniejszyła się średnia liczba uczniów na 1 gimnazjum, a najbardziej w województwie warmińsko-mazurskim, tj. o 22,1%.

Najniższą wartość współczynnika skolaryzacji netto odnotowano w województwie zachodniopomorskim (49,0). W porównaniu do roku szkolnego 2003/04 w 3 województwach: opolskim, śląskim i wielkopolskim omawiany współczynnik był wyższy, w województwie mazowieckim nie zmienił się, a w pozostałych województwach jego wartość spadła.

W roku szkolnym 2008/09 w kraju do gimnazjów dojeżdżało 22,9% uczniów (309,7 tys.). Do szkół na obszarach wiejskich dowożonych było 44,5% ogólnej liczby gimnazjalistów na wsi (215,8 tys.), a w miastach – 10,8% (93,9 tys.). W układzie terytorialnym, ponad 50% gimnazjalistów mieszkających na terenach wiejskich dowożonych do szkół było w województwach: kujawsko-pomorskim, łódzkim, podlaskim, świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim, a najmniej (31,8%) w województwie śląskim.

W roku szkolnym 2008/09 gimnazja w kraju wyposażone były w 142,3 tys. komputerów, w tym 42,2% znajdowało się w szkołach wiejskich. Podobnie, jak to miało miejsce w sytuacji szkół podstawowych, także i w gimnazjach z roku na rok przybywało komputerów i tak w porównaniu do roku szkolnego 2003/04 na wsi ich liczba wzrosła o 79,7%, a w miastach o 77,8%. Biorąc pod uwagę dostępność komputerów do użytku uczniów odnotowano, iż na 1 komputer na wsi przypadało 10,0 gimnazjalistów, podczas gdy w miastach 14,2.

W gimnazjach wiejskich we wszystkich województwach na przestrzeni 5 lat przybyło komputerów, w tym tych przeznaczonych do użytku uczniów. Największy wzrost, ponad dwukrotny, w obu przypadkach zanotowano w województwie lubelskim.

Kultura

W 2008 r. działało w kraju 8,4 tys. bibliotek wraz z filiami oraz 1,6 tys. punktów bibliotecznych, a większość z nich zlokalizowana była na wsi, tj. ponad 65%. Dysponowały one łącznie księgozbiorem w liczbie 135,3 mln woluminów, z czego 40,6% woluminów (54,9 mln) posiadały w swoich zbiorach biblioteki na wsi. W porównaniu do danych z 2003 r., liczba bibliotek i punktów bibliotecznych nieznacznie zmalała o 3,5% w kraju i o 4,7% na wsi. Ponadto na obszarach wiejskich zmalała także liczba czytelników oraz liczba woluminów księgozbioru bibliotek.

Analizując obszary wiejskie w podziale terytorialnym, najwięcej bibliotek zanotowano w województwach: mazowieckim (598), podkarpackim (572) i małopolskim (562), łącznie 31,3% bibliotek na wsi. Z kolei najmniej omawianych placówek było w województwach lubuskim (176) i podlaskim (178). Największą liczbę punktów bibliotecznych zarejestrowano w województwach wielkopolskim (159) i lubelskim (126) – razem 28,1% ich ogólnej liczby na obszarach wiejskich, a najmniej w świętokrzyskim (14) i opolskim (10). W porównaniu do 2003 r. w każdym z województw liczba bibliotek na obszarach wiejskich uległa zmniejszeniu. W większości województw, za wyjątkiem łódzkiego, opolskiego i podkarpackiego, zmniejszyła się również liczba punktów bibliotecznych. Wraz ze zmniejszeniem się liczby placówek bibliotecznych na wsi, w okresie 5 lat zmniejszyło się także grono czytelników (o 236 tys., tj. o 12,1%). W 2008 r. województwem o największej liczbie czytelników na 1000 osób było

województwo śląskie, gdzie wartość tego wskaźnika kształtowała się na poziomie 143, przekraczając tym samym średnią dla obszarów wiejskich o 28 osób. Najmniejszy taki wskaźnik, odnotowano w województwie podlaskim, gdzie wynosił on 90.

Tabl. 20. Biblioteki publiczne (z filiami)

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Biblioteki	Punkty biblioteczne	Księgozbiór w tys. wol.	Czytelnicy ^a	
				w tys.	na 1000 ludności
POLSKA 2003	8727	1875	134238	7576	198
2008	8420	1555	135263	6530	171
Obszary miejskie 2003	2928	582	78473	5634	239
2008	2894	541	80319	4823	207
Obszary wiejskie..... 2003	5799	1293	55765	1943	133
2008	5526	1014	54943	1707	115
2003 = 100					
POLSKA	96,5	82,9	100,8	86,2	86,4
Obszary miejskie	98,8	93,0	102,4	85,6	86,6
Obszary wiejskie	95,3	78,4	98,5	87,9	86,5
P o l s k a = 100					
Obszary miejskie 2003	33,6	31,0	58,5	74,4	120,7
2008	34,4	34,8	59,4	73,9	121,1
Obszary wiejskie..... 2003	66,4	69,0	41,5	25,6	67,2
2008	65,6	65,2	40,6	26,1	67,3

^a Łącznie z punktami bibliotecznymi.

Zgodnie ze stanem na dzień 31 XII 2008 r., w kraju funkcjonowały 483 kina stałe, w tym zaledwie 20 zlokalizowanych było na obszarach wiejskich. Łącznie w kinach było 249,5 tys. miejsc na widowni, w tym 2,3% stanowiły miejsca w kinach wiejskich. Pomimo tego, iż w ciągu analizowanych 5 lat zmalała liczba kin zarówno w skali kraju, jak i obszarów wiejskich, to liczba widzów wzrosła w tym czasie odpowiednio o: 39,4% i 6,7%. Na 1000 osób mieszkających na wsi w 2008 r. przypadało 35 widzów, podczas gdy w miastach 1487.

W układzie województw, na obszarach wiejskich w omawianym roku nie odnotowano żadnego kina stałego w województwach: kujawsko-pomorskim, opolskim i świętokrzyskim. Najwięcej kin na terenach wiejskich zlokalizowanych było w województwie zachodniopomorskim (5).

Do końca 2008 r. w kraju funkcjonowały 743 muzea, co oznacza, że w ciągu 5 lat przybyło 78 takich obiektów. Również zwiększyła się ich liczba na obszarach wiejskich o 13 kolejnych placówek i w 2008 r. było ich 128. Z kolei liczba zwiedzających muzea na wsi zmniejszyła się z 3,2 mln osób w 2003 r. do 2,9 mln w 2008 r. Analizując liczbę muzeów na obszarach wiejskich w układzie terytorialnym można zauważyć, iż najczęściej omawianych placówek zanotowano w województwach małopolskim i wielkopolskim (łącznie 41 muzeów, tj. 32,0% ogólnej ich liczby na wsi), w których to województwach jednocześnie odnotowano największą liczbę zwiedzających.

W 2007 r. w kraju funkcjonowało 4,2 tys. instytucji kultury (domów i ośrodków kultury, klubów oraz świetlic), w tym ponad 60% z nich swoją działalność prowadziło na wsi. Placówki te mają ogromne znaczenie w rozwijaniu działalności artystycznej i kulturalnej dzieci, młodzieży i dorosłych oferując rozmaite formy aktywnego, a także kreatywnego spędzania czasu. Największą liczbę spośród omawianych instytucji na obszarach wiejskich stanowiły świetlice.

W 2007 r. aż 1,3 tys. (tj. 91,7% ogólnej ich liczby w kraju) znajdowało się na wsi, przy czym tylko na terenie województwa zachodniopomorskiego aż 0,3 tys. W ciągu 4 lat w 10 województwach liczba instytucji kultury nie zmieniła się bądź wzrosła, z kolei w województwach: dolnośląskim, lubelskim, lubuskim, mazowieckim, podkarpackim i świętokrzyskim było ich mniej niż w 2003 r. Na przestrzeni omawianego przedziału czasu, przybyło 69 domów i ośrodków kultury na wsi (wzrost o 6,3%). Najwięcej z nich zlokalizowanych było w województwie małopolskim (174), a najmniej w lubuskim (16).

W 2007 r. na terenach wiejskich odbyło się 57,6 tys. rozmaitych imprez kulturalnych, tj. prawie trzykrotnie mniej niż w tym samym czasie w miastach. Najwięcej imprez tego typu odbyło się na obszarach wiejskich w województwach małopolskim i podkarpackim, gdzie zorganizowano ich łącznie 14,4 tys., a uczestniczyło w nich 1,9 mln osób. W sumie we wszystkich imprezach kulturalnych, które odbyły się na wsi wzięło udział 7,0 mln osób, tj. 21,0% ogólnej liczby uczestników w kraju.

Abonenci radiowi, telewizyjni i telefoniczni

Według danych z dnia 31 XII 2008 r. w kraju było 7,3 mln abonentów radiowych, w tym 28,0% to mieszkańcy wsi. Na wsi na 1000 osób przypadało 139 abonentów, natomiast w miastach – 227. Od 2003 r. znacznie spadła liczba abonentów radiowych, na wsi o 24,3%, a w miastach o 16,8%. Analogiczne tendencje można zauważyć w odniesieniu do abonentów telewizyjnych. W czasie 5 lat ich liczba na wsi zmniejszyła się o 24,1%, a w miastach o 17,5%.

Tabl. 21. Abonenci radiowi, telewizyjni i telefoniczni

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Abonenci		
	radiowi ^a	telewizyjni ^a	telefoniczni (standardowe łącza główne) ^b
w tysiącach			
POLSKA 2003	9077	8831	11057
..... 2008	7346	7109	8049
Obszary miejskie 2003	6359	6189	8279
..... 2008	5288	5104	6389
Obszary wiejskie 2003	2718	2642	2778
..... 2008	2058	2005	1660
2003 = 100			
POLSKA	80,9	80,5	72,8
Obszary miejskie.....	83,2	82,5	77,2
Obszary wiejskie.....	75,7	75,9	59,8
P o l s k a = 100			
Obszary miejskie 2003	70,1	70,1	74,9
..... 2008	72,0	71,8	79,4
Obszary wiejskie 2003	29,9	29,9	25,1
..... 2008	28,0	28,2	20,6

^a Dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej. ^b Dane dotyczą operatorów sieci publicznej.

W przekroju terytorialnym na obszarach wiejskich, najwięcej abonentów radia oraz telewizji odnotowano w województwach mazowieckim i wielkopolskim (łącznie 487 tys. abonentów radia i 477 tys. telewizji), natomiast najmniej w województwie lubuskim (62 tys. abonentów radia i 60 tys. telewizji). Najwięcej abonentów radiowych i telewizyjnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców zanotowano w województwie opolskim (odpowiednio 174 i 171 osób), a najmniej w podkarpackim (83 i 80). We wszystkich województwach na przestrzeni 5 lat liczba zarejestrowanych odbiorców radia i telewizji spadła.

W 2008 r. w kraju było 8,0 mln abonentów telefonicznych operatorów sieci publicznej, w tym 20,6% mieszkających na wsi. W okresie 5 lat ich liczba znacznie się zmniejszyła, zarówno w ujęciu ogólnokrajowym (o 27,2%), jak i na obszarach wiejskich (o 40,2%). Województwami, w których odnotowano największy taki spadek były: lubuskie, opolskie, wielkopolskie i zachodniopomorskie. W każdym województwie na obszarach wiejskich zmniejszyła się również liczba abonentów przypadających na 1000 mieszkańców. Od 2003 r. wskaźnik ten zmalał o 77 osób i wyniósł w 2008 r. 112 abonentów na 1000 mieszkańców wsi.

Ochrona zdrowia i pomoc społeczna stacjonarna

Łatwy dostęp do placówek opieki zdrowotnej i usług medycznych jest niezwykle ważnym elementem infrastruktury społecznej. W 2008 r. odnotowano w kraju 14,9 tys. zakładów opieki zdrowotnej, z czego na terenach wiejskich zlokalizowana była co czwarta taka placówka. W skali kraju ich liczba w czasie 5 lat zwiększyła się o 24,0%, a na wsi o 24,5%.

W 2008 r. w miastach zarejestrowanych było 4,9 tys. praktyk lekarskich i stomatologicznych, natomiast na wsi trzykrotnie mniej. Mieszkańcom miast w 2008 r. udzielono 237,9 tys. porad, tj. 10,2 porady na 1 pacjenta. Tymczasem na wsi udzielono łącznie 47,1 tys. porad lekarskich, co dało 3,2 porady na pacjenta.

W 2008 r. funkcjonowało w kraju 10,6 tys. aptek i 1,1 tys. punktów aptecznych. Zaledwie 17,2% z ogólnej liczby aptek działało na wsi, podczas gdy tam zlokalizowanych było aż 96,1% punktów aptecznych. Na 1 aptekę i punkt apteczny przypadało 5,1 tys. mieszkańców wsi, a w miastach – 2,6 tys. W związku ze wzrostem liczby aptek i punktów aptecznych na wsi (o 656) od 2003 r. na 1 taki obiekt w 2008 r. przypadało o 21,8% mniej mieszkańców wsi niż przed 5 laty.

Tabl. 22. Ochrona zdrowia^a i pomoc społeczna stacjonarna

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Zakłady opieki zdrowotnej ^b	Porady udzielone ogółem ^{cd} w tys.	Apteki ^e	Zakłady stacjonarnej pomocy społecznej ^f	Miejsca w stacjonarnych zakładach pomocy społecznej ^f
POLSKA 2003	11978	251683	9583	1179	92762
2008	14853	285021	10623	1410	100832
Obszary miejskie.....2003	8925	210981	7872	706	54954
2008	11051	237933	8798	850	60423
Obszary wiejskie.....2003	3053	40702	1711	473	37808
2008	3802	47089	1825	560	40409
			2003 = 100		
POLSKA	124,0	113,2	110,9	119,6	108,7
Obszary miejskie	123,8	112,8	111,8	120,4	110,0
Obszary wiejskie.....	124,5	115,7	106,7	118,4	106,9
			P o l s k a = 100		
Obszary miejskie.....2003	74,5	83,8	82,1	59,9	59,2
2008	74,4	83,5	82,8	60,3	59,9
Obszary wiejskie.....2003	25,5	16,2	17,9	40,1	40,8
2008	25,6	16,5	17,2	39,7	40,1

^a Bez praktyk lekarskich i stomatologicznych działających wyłącznie w oparciu o środki niepubliczne. ^b Dane o zakładach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej obejmują przychodnie, ośrodki zdrowia i od 2001 r. poradnie (samodzielne). ^c Stan w ciągu roku. ^d Łącznie z poradami udzielonymi przez lekarzy prowadzących praktyki lekarskie w ramach kontraktów z zakładami opieki zdrowotnej i kasami chorych, zastąpionymi od 1 IV 2004 r. przez NFZ, jak również z poradami udzielonymi w zakładach opieki zdrowotnej na wsi. ^e Bez aptek szpitalnych w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej działających na potrzeby tych zakładów. ^f Łącznie z filiami.

Analizując obszary wiejskie w układzie terytorialnym można zauważyć, że na przestrzeni 5 lat we wszystkich województwach wzrosła liczba zakładów opieki zdrowotnej (łącznie o 749). Najwięcej takich placówek w 2008 r. odnotowano w województwach mazowieckim i małopolskim (odpowiednio 450 i 447), w których to jednocześnie udzielono najwięcej porad (łącznie 11,5 tys., tj. 24,4% wszystkich porad medycznych na wsi). Natomiast najwięcej praktyk lekarskich i stomatologicznych miało swoje siedziby na terenie województwa wielkopolskiego (183). Ich liczba wzrosła na obszarach wiejskich w porównaniu do 2003 r. o 6,4%, jednak w 8 województwach zmalała, co więcej w województwach pomorskim i zachodniopomorskim o ponad połowę. W okresie 5 lat zarówno w ujęciu obszarów wiejskich ogółem, jak i w poszczególnych województwach wzrosła liczba porad udzielonych na 1 mieszkańca. Najwięcej porad na 1 osobę w 2008 r. udzielono w województwie śląskim (4,2).

W 2008 r. w porównaniu do 2003 r. wzrosła liczba aptek i punktów aptecznych na wsi o 29,4%, spadła natomiast liczba ludności przypadająca na 1 taki obiekt z 6,6 tys. w 2003 r. do 5,1 tys. w 2008 r. Liczba ludności przypadająca na 1 obiekt na wsi w układzie wojewódzkim była dość zróżnicowana i wahała się od 3,9 tys. w województwie lubelskim do 7,7 tys. w województwie zachodniopomorskim. We wszystkich województwach wartość tego wskaźnika w analizowanych latach zmniejszyła się.

W kraju w 2008 r. do dyspozycji pensjonariuszy było 1,4 tys. zakładów stacjonarnej pomocy społecznej (z filiami), w tym 0,9 tys. domów pomocy społecznej. Około 40% placówek pomocy społecznej znajdowało się na terenach wiejskich. Z ogólnej liczby 100,8 tys. miejsc, 40,1% przypadało na obiekty zlokalizowane na wsi. W porównaniu do 2003 r. liczba zakładów stacjonarnej pomocy społecznej na obszarach wiejskich wzrosła o 18,4%, przy czym w 4 województwach: kujawsko-pomorskim, lubelskim, lubuskim i małopolskim nieznacznie spadła. W pozostałych województwach przybyło omawianych placówek, a najwięcej w województwie śląskim, bo ponad dwukrotnie. Konsekwentnie w czasie 5 lat wzrosła również liczba miejsc w ośrodkach pomocy społecznej położonych na obszarach wiejskich (o 6,9%). Zwiększyła się także liczba korzystających z pomocy w omawianych placówkach, tj. z 37,5 tys. w 2003 r. do 39,8 tys. w 2008 r. (o 6,2%).

Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania

Zgodnie ze stanem w dniu 31 VII 2008 r. w kraju funkcjonowało 6,9 tys. turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania, w których znajdowało się 597,0 tys. miejsc noclegowych. W miastach zlokalizowanych było 4,0 tys. takich obiektów, które dysponowały 358,9 tys. miejsc noclegowych, natomiast pozostałe 2,9 tys. stanowiły bazę turystyczną obszarów wiejskich z 238,1 tys. miejsc. Porównując dane do 2003 r. można zauważyć, że w miastach wzrosła liczba obiektów turystycznych zbiorowego zakwaterowania (o 2,6%), jak również liczba miejsc noclegowych (o 5,6%). W przypadku bazy turystycznej obszarów wiejskich zanotowano, że zarówno liczba obiektów, jak i miejsc noclegowych zmalała w ciągu 5 lat, odpowiednio o 11,2% i 7,2%. W 2008 r. na 1 obiekt turystyczny zbiorowego zakwaterowania na wsi przypadały 83 miejsca noclegowe, a w miastach – 90.

Tabl. 23. Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania

Stan w dniu 31 VII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Obiekty zbiorowego zakwaterowania	Miejsca noclegowe	Udzielone noclegi ^a		Korzystający z noclegów ^a	
			ogółem	w tym turystom zagranicznym	ogółem	w tym turyści zagraniczni
POLSKA 2003	7116	596460	45347845	7828230	14644254	3331870
2008	6857	596998	56645518	10173237	19556102	4046312
Obszary miejskie 2003	3901	339821	30890598	6971402	11027187	3040097
2008	4003	358934	40952332	9104711	15033137	3669372
Obszary wiejskie.....2003	3215	256639	14457247	856828	3617067	291773
2008	2854	238064	15693186	1068526	4522965	376940
2003 = 100						
POLSKA	96,4	100,1	124,9	130,0	133,5	121,4
Obszary miejskie	102,6	105,6	132,6	130,6	136,3	120,7
Obszary wiejskie.....	88,8	92,8	108,5	124,7	125,0	129,2
P o l s k a = 100						
Obszary miejskie 2003	54,8	57,0	68,1	89,1	75,3	91,2
2008	58,4	60,1	72,3	89,5	76,9	90,7
Obszary wiejskie.....2003	45,2	43,0	31,9	10,9	24,7	8,8
2008	41,6	39,9	27,7	10,5	23,1	9,3

^a W ciągu roku.

Rozpatrując liczbę turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania na obszarach wiejskich, można zauważyć, że od 2003 r. w większości województw liczba tych obiektów zmalała, i tym samym zmalała liczba miejsc noclegowych. W 4 województwach: lubuskim, opolskim, podkarpackim i warmińsko-mazurskim w 2008 r. odnotowano więcej omawianych obiektów turystycznych i miejsc noclegowych. W województwie łódzkim mimo spadku liczby obiektów o 9,0%, liczba miejsc noclegowych wzrosła o 7,4%.

W 2008 r. średnio w kraju na 1000 km² przypadały 22 turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania. Znaczne różnice tego wskaźnika zaobserwowano biorąc pod uwagę lokalizację, bowiem w miastach wyniósł on 187 obiektów, a na terenach wiejskich – 10. Wskaźniki przekraczające średnią krajową dla wsi odnotowano w 6 województwach: lubuskim, małopolskim, podkarpackim, pomorskim, śląskim i zachodniopomorskim. W omawianym roku z obiektów turystycznych na obszarach wiejskich skorzystało 4,5 mln turystów (23,1% ogółu korzystających z noclegów w kraju), którym udzielono 15,7 mln noclegów (27,7% ogółu udzielonych noclegów w kraju). Wśród tej liczby 0,4 mln osób stanowili turyści zagraniczni, korzystając z 1,1 mln noclegów. Należy zauważyć, że o ile od 2003 r. zmniejszyła się baza turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania w kraju, to liczba osób z niej korzystających, jak i liczba noclegów zwiększyła się w ciągu tego okresu. Porównując 2008 r. z 2003 r. zaobserwowano, że coraz liczniej z turystycznej oferty w kraju korzystają cudzoziemcy. Ich liczba na obszarach wiejskich wzrosła w czasie 5 lat o ponad 29,2% i udzielono im o 24,7% więcej noclegów. Około 25% ogółu korzystających z noclegów na wsi wybrało obiekty położone w województwach wielkopolskim i zachodniopomorskim (1,1 mln osób).

Rys. 35. Dzieci w przedszkolach na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat na wsi w roku szkolnym 2008/09

Rys. 36. Uczniowie przypadający na 1 szkołę podstawową dla dzieci i młodzieży na wsi w roku szkolnym 2008/09

Rys. 37. Współczynnik skolaryzacji netto w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży na wsi w roku szkolnym 2008/09

Rys. 38. Uczniowie przypadający na 1 gimnazjum dla dzieci i młodzieży na wsi w roku szkolnym 2008/09

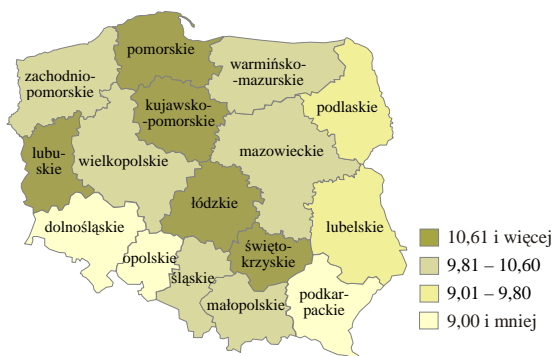
Rys. 39. Współczynnik skolaryzacji netto w gimnazjach dla dzieci i młodzieży na wsi w roku szkolnym 2008/09

Rys. 40. Uczniowie przypadający na 1 komputer przeznaczony do użytku uczniów w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży na wsi w roku szkolnym 2008/09

Rys. 41. Uczniowie przypadający na 1 komputer przeznaczony do użytku uczniów w gimnazjach dla dzieci i młodzieży na wsi w roku szkolnym 2008/09

Rys. 42. Odsetek uczniów szkół podstawowych dowożonych do szkoły na wsi w roku szkolnym 2008/09

Rys. 43. Odsetek uczniów gimnazjów dowożonych do szkoły na wsi w roku szkolnym 2008/09

Rys. 44. Biblioteki publiczne (z filiami) na wsi w 2008 r.

Rys. 45. Czytelnicy na 1000 ludności obszarów wiejskich w 2008 r.

Rys. 46. Muzea (łącznie z oddziałami) na wsi w 2008 r.

Rys. 47. Instytucje kultury na wsi w 2007 r.

Rys. 48. Abonenci radiowi na 1000 ludności obszarów wiejskich w 2008 r.

Rys. 49. Abonenci telewizyjni na 1000 ludności obszarów wiejskich w 2008 r.

Rys. 50. Standardowe łącza główne na 1000 ludności obszarów wiejskich w 2008 r.

Rys. 51. Zakłady opieki zdrowotnej na wsi w 2008 r.

Rys. 52. Porady udzielone na 1 mieszkańca obszarów wiejskich w 2008 r.

Rys. 53. Ludność przypadająca na 1 aptekę i punkt apteczny na wsi w 2008 r.

Rys. 54. Miejsca w zakładach stacjonarnej pomocy społecznej na wsi w 2008 r.

Rys. 55. Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania na 1000 km² obszarów wiejskich w 2008 r.

Rys. 56. Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania na 1000 ludności obszarów wiejskich w 2008 r.

Rys. 57. Udzielone noclegi w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania na 1000 ludności obszarów wiejskich w 2008 r.

Rys. 58. Korzystający z noclegów w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania na 1000 ludności obszarów wiejskich w 2008 r.

5. Podmioty gospodarki narodowej

Warunki rozwoju przedsiębiorczości wiejskiej są szczególnie trudne z powodu znacznego rozproszenia rynku i klientów, wysokich kosztów zaopatrzenia oraz słabej promocji. Negatywnie na rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich wpływa także brak odpowiedniej infrastruktury, zarówno społecznej jak i technicznej, słabe wykształcenie ludności wiejskiej oraz ogólnie trudny dostęp do usług doradczych i informacji. Ponadto nadmierna wielkość zasobów siły roboczej, często objętej długotrwałym bezrobociem powoduje, że tereny te wymagają aktywizacji zarówno rolniczych, jak i pozarolniczych form działalności. Rozwój zwłaszcza tej ostatniej formy działalności może przyczynić się do ożywienia gospodarczego tych terenów, a co za tym idzie do ich rozwoju społeczno-gospodarczego. Ważnym kierunkiem rozwoju obszarów wiejskich jest przemieszczanie nadmiaru ludności zaangażowanej w rolnictwie do działalności pozarolniczej, m.in. poprzez podnoszenie kwalifikacji, ułatwianie dostępu do rynku pracy oraz tworzenie pozarolniczych miejsc pracy na obszarach wiejskich.

Według stanu na dzień 31 XII 2008 r. działalność gospodarczą na obszarach wiejskich prowadziło 928,5 tys. podmiotów gospodarki narodowej, co stanowiło 24,7% ogółu podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w kraju i było to trzykrotnie mniej niż w miastach. W porównaniu do 2003 r. ich liczba na analizowanym obszarze wzrosła o 79,1 tys., tj. o 9,3%, podczas gdy w miastach o 3,5%. Spośród ogółu podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenach wiejskich w 2008 r. 96,7% należało do sektora prywatnego, identycznie jak w miastach. Biorąc pod uwagę dynamikę rozwoju obu sektorów, w porównaniu do 2003 r. na obszarach wiejskich odnotowano wzrost liczby podmiotów zarówno w sektorze publicznym (o 0,8 tys.), jak i prywatnym (o 78,3 tys.), przy jednoczesnym spadku udziału podmiotów sektora publicznego (o 2,2 pp.) i wzroście udziału podmiotów sektora prywatnego.

Rozpatrując wielkość wskaźnika przedsiębiorczości liczonego liczbą podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców odnotowano, że na obszarach wiejskich kształtował się on na poziomie 62,5 i był znacznie niższy niż w miastach, gdzie wynosił 121,5. Jego wartość wzrosła zarówno na obszarach wiejskich jak i w miastach, przy czym wzrost ten był większy w przypadku terenów miejskich (o 5,3) niż wiejskich (o 4,6).

Analiza struktury podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON na obszarach wiejskich wskazuje, że pod względem klas wielkości w 2008 r. najliczniej reprezentowane były podmioty o liczbie pracujących do 9 osób, które stanowiły 95,0%. Z kolei podmioty o liczbie pracujących od 10 do 49 osób stanowiły 4,5%, a podmioty o liczbie pracujących od 50 do 249 osób – 0,5%. W 2008 r. na obszarach wiejskich funkcjonowały jedynie 444 podmioty o liczbie pracujących powyżej 250 osób, co stanowiło 9,3% ogółu tych podmiotów w kraju. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według klas wielkości była typowa dla całego kraju. W porównaniu do 2003 r. na obszarach wiejskich zanotowano spadek udziału podmiotów o liczbie pracujących do 9 osób, a wzrost udziału podmiotów o liczbie pracujących od 10 do 49 osób. Udział pozostałych grup utrzymywał się na identycznym poziomie w dwóch rozpatrywanych latach.

Tabl. 24. Podmioty gospodarki narodowej^a zarejestrowane w rejestrze REGON według liczby pracujących i sektorów własności
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Na 1000 ludności	O liczbie pracujących				Sektor	
			9 osób i mniej	10-49	50-249	250 osób i więcej	publiczny	prywatny
POLSKA 2003	3581593	93,8	3410233	137974	28329	5057	129315	3452278
2008	3757093	98,5	3568137	154833	29323	4800	124528	3632565
Obszary miejskie 2003	2732248	116,2	2600828	102753	23982	4685	99518	2632730
2008	2828613	121,5	2686203	113281	24773	4356	93905	2734708
Obszary wiejskie..... 2003	849345	57,9	809405	35221	4347	372	29797	819548
2008	928480	62,5	881934	41552	4550	444	30623	897857
w odsetkach								
POLSKA 2003	100,0	x	95,2	3,9	0,8	0,1	3,6	96,4
2008	100,0	x	95,0	4,1	0,8	0,1	3,3	96,7
Obszary miejskie 2003	100,0	x	95,2	3,8	0,9	0,2	3,6	96,4
2008	100,0	x	95,0	4,0	0,9	0,2	3,3	96,7
Obszary wiejskie..... 2003	100,0	x	95,3	4,1	0,5	0,0	3,5	96,5
2008	100,0	x	95,0	4,5	0,5	0,0	3,3	96,7
Polska = 100								
Obszary miejskie 2003	76,3	x	76,3	74,5	84,7	92,6	77,0	76,3
2008	75,3	x	75,3	73,2	84,5	90,8	75,4	75,3
Obszary wiejskie..... 2003	23,7	x	23,7	25,5	15,3	7,4	23,0	23,7
2008	24,7	x	24,7	26,8	15,5	9,3	24,6	24,7

^a Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa w rolnictwie.

Analizując przestrzenne zróżnicowanie liczby podmiotów gospodarczych na obszarach wiejskich według województw można zauważyć znaczne dysproporcje w skali kraju. Największy odsetek podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON wystąpił w województwach: mazowieckim (13,6% ogółu podmiotów prowadzących działalność na obszarach wiejskich w kraju), wielkopolskim (11,6%) oraz małopolskim (11,0%). Natomiast najmniej podmiotów zarejestrowanych było w województwach: podlaskim (2,5%), lubuskim (2,6%), warmińsko-mazurskim (3,2%) i opolskim (3,3%). Z kolei największe nasycenie przedsiębiorczością na 1000 mieszkańców wystąpiło w województwach: zachodniopomorskim (81,8), śląskim (72,9) i wielkopolskim (72,4). W porównaniu do 2003 r. wartość tego wskaźnika wzrosła prawie we wszystkich województwach za wyjątkiem województwa podlaskiego.

Rozpatrując strukturę podmiotów gospodarki narodowej według rodzaju prowadzonej działalności zaobserwowano, że w 2008 r. na obszarach wiejskich najwięcej jednostek prowadziło działalność usługową, tj. 607,3 tys., co stanowiło 65,4% ogółu podmiotów na wsi w kraju. Usługi o charakterze rynkowym na obszarach wiejskich świadczyło 57,8% ogółu podmiotów, a o charakterze nierynkowym 7,6%. W miastach odsetek podmiotów zajmujących się usługami wynosił 79,5%, w tym usługami rynkowymi – 71,5%, a nierynkowymi – 8,1%. Kolejnymi rodzajami działalności pod względem liczebności podmiotów były przemysł i budownictwo. W 2008 r. na obszarach wiejskich udział podmiotów zarejestrowanych w sekcjach zaliczanych do tego sektora wyniósł 27,5%, podczas gdy w miastach – 19,4%. Natomiast liczba podmiotów działających w rolnictwie, łowiectwie, leśnictwie i rybactwie wyniosła 66,1 tys., co stanowiło zaledwie 7,1% ogółu podmiotów na obszarach wiejskich. W porównaniu do 2003 r. na obszarach wiejskich zanotowano spadek liczby podmiotów zajmujących się działalnością rolniczą, łowiecką, leśniczą i rybacką (o 11,2%), a wzrost liczby

podmiotów prowadzących działalność przemysłową i budowlaną (o 18,3%) oraz usługową (o 8,6%).

We wszystkich województwach w strukturze podmiotów prowadzących działalność na obszarach wiejskich przeważały podmioty zajmujące się działalnością usługową. Drugą grupę pod względem liczebności stanowiły podmioty prowadzące działalność przemysłową i budowlaną, najmniej zaś podmiotów zajmowało się rolnictwem, łowiectwem, leśnictwem i rybactwem.

Tabl. 25. Podmioty gospodarki narodowej^a zarejestrowane w rejestrze REGON według rodzajów działalności
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym				
		rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; rybactwo		przemysł i budownictwo	usługi	
		razem	w tym rolnictwo		rynkowe	nierynkowe
POLSKA 2003	3581593	102084	100040	747915	2476052	255342
2008	3757093	95608	93613	804181	2558387	298804
Obszary miejskie.....2003	2732248	27696	26431	532310	1973712	198384
2008	2828613	29547	28331	549027	2021299	228635
Obszary wiejskie.....2003	849345	74388	73609	215605	502340	56958
2008	928480	66061	65282	255154	537088	70169
w odsetkach						
POLSKA 2003	100,0	2,9	2,8	20,9	69,1	7,1
2008	100,0	2,5	2,5	21,4	68,1	8,0
Obszary miejskie.....2003	100,0	1,0	1,0	19,5	72,2	7,3
2008	100,0	1,0	1,0	19,4	71,5	8,1
Obszary wiejskie.....2003	100,0	8,8	8,7	25,4	59,1	6,7
2008	100,0	7,1	7,0	27,5	57,8	7,6
Polska = 100						
Obszary miejskie.....2003	76,3	27,1	26,4	71,2	79,7	77,7
2008	75,3	30,9	30,3	68,3	79,0	76,5
Obszary wiejskie.....2003	23,7	72,9	73,6	28,8	20,3	22,3
2008	24,7	69,1	69,7	31,7	21,0	23,5

^a Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa w rolnictwie.

Kolejnym podziałem podmiotów gospodarki narodowej jest podział według sekcji PKD 2004. Podział ten pozwala na uszczegółowienie powyższego rozbicia podmiotów gospodarki narodowej według rodzajów działalności. W 2008 r. 65,5% ogółu podmiotów prowadzących działalność na obszarach wiejskich należało do 4 sekcji: handel i naprawy (29,3%), budownictwo (15,2%), przemysł (12,3%) oraz obsługa nieruchomości i firm (8,6%). Sekcje te dominowały zarówno w strukturze podmiotów funkcjonujących na terenach wiejskich wszystkich województw, jak i w miastach. Na obszarach wiejskich w 2008 r. funkcjonowało 65,3 tys. podmiotów zajmujących się działalnością rolniczą, co stanowiło 69,7% ogółu tych podmiotów w kraju ogółem. Jednak ich liczba na terenach wiejskich w porównaniu do 2003 r. zmalała o 11,3%, podczas gdy w miastach wzrosła o 7,2%. W analizowanych latach na obszarach wiejskich zanotowano wzrost liczby podmiotów prawie we wszystkich sekcjach PKD 2004, za wyjątkiem sekcji rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo oraz rybactwo, a największe zmiany wystąpiły w sekcjach: ochrona zdrowia i pomoc społeczna (wzrost o 39,4%), budownictwo

(o 34,9%), działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała (o 32,9%), obsługa nieruchomości i firm (o 18,1%) oraz edukacja (o 17,8%). Tendencje takie charakterystyczne były również dla miast.

Analiza struktury podmiotów gospodarki narodowej według wybranych form prawnych wskazuje, iż w 2008 r. najliczniejszą zbiorowość (81,8%) podmiotów funkcjonujących na terenach wiejskich stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (w miastach – 73,8%), w następnej kolejności znalazły się:

- spółki cywilne – 4,8% (w miastach – 8,2%),
- spółki handlowe – 3,7% (8,3%),
- stowarzyszenia i organizacje społeczne – 3,3% (1,9%),
- spółdzielnie – 0,6% (0,4%),
- fundacje – 0,1% (0,3%).

W analizowanych latach na obszarach wiejskich zanotowano wzrost liczby fundacji (o 82,5%), spółek handlowych (o 39,2%), stowarzyszeń i organizacji społecznych (o 38,9%), osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (o 7,7%) i spółek cywilnych (o 1,8%). Zmalała natomiast liczba przedsiębiorstw państwowych (o 85,9%) oraz spółdzielni (o 7,3%). Z kolei w strukturze podmiotów nastąpił spadek udziału osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (o 1,2 pp.), spółek cywilnych (o 0,4 pp.) i spółdzielni (o 0,1 pp.), a nie zmienił się udział przedsiębiorstw państwowych i fundacji.

Tabl. 26. Podmioty gospodarki narodowej^a zarejestrowane w rejestrze REGON według wybranych form prawnych
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym							
		przedsiębiorstwa państwowe	spółki			spółdzielnie	fundacje	stowarzyszenia i organizacje społeczne	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
			razem	handlowe	cywilne				
POLSKA 2003	3581593	1736	489738	208753	279208	18548	6967	61548	2795860
2008	3757093	363	547017	268942	276112	17352	10409	84343	2845321
Obszary miejskie ...2003	2732248	1580	419695	184106	234998	12696	6499	39363	2091047
2008	2828613	341	466358	234635	231109	11925	9555	53525	2086210
Obszary wiejskie....2003	849345	156	70043	24647	44210	5852	468	22185	704813
2008	928480	22	80659	34307	45003	5427	854	30818	759111
w odsetkach									
POLSKA 2003	100,0	0,0	13,7	5,8	7,8	0,5	0,2	1,7	78,1
2008	100,0	0,0	14,6	7,2	7,3	0,5	0,3	2,2	75,7
Obszary miejskie ...2003	100,0	0,1	15,4	6,7	8,6	0,5	0,2	1,4	76,5
2008	100,0	0,0	16,5	8,3	8,2	0,4	0,3	1,9	73,8
Obszary wiejskie....2003	100,0	0,0	8,2	2,9	5,2	0,7	0,1	2,6	83,0
2008	100,0	0,0	8,7	3,7	4,8	0,6	0,1	3,3	81,8
Polska = 100									
Obszary miejskie ...2003	76,3	91,0	85,7	88,2	84,2	68,4	93,3	64,0	74,8
2008	75,3	93,9	85,3	87,2	83,7	68,7	91,8	63,5	73,3
Obszary wiejskie....2003	23,7	9,0	14,3	11,8	15,8	31,6	6,7	36,0	25,2
2008	24,7	6,1	14,7	12,8	16,3	31,3	8,2	36,5	26,7

^a Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa w rolnictwie.

W 2008 r. na obszarach wiejskich w rejestrze REGON zarejestrowano 91,6 tys. nowych podmiotów, co stanowiło 28,8% ogółu nowozarejestrowanych podmiotów w kraju, i było to o 39,5% więcej niż w 2003 r. Średnio na obszarach wiejskich na 1000 osób w 2008 r. przypadało 6,2 jednostki nowozarejestrowanej, podczas gdy w miastach – 9,7. Rozpatrując podmioty nowozarejestrowane pod względem klas wielkości i rodzajów działalności zanotowano, iż najliczniejszą grupę stanowiły podmioty o liczbie pracujących do 9 osób zajmujące się działalnością usługową. Tendencje takie zanotowano również w miastach.

W 2008 r. do rejestru REGON najwięcej podmiotów wpisano w województwach: mazowieckim (13,0% ogółu podmiotów wpisanych do rejestru REGON na obszarach wiejskich), małopolskim (11,7%) oraz wielkopolskim (11,6%), najmniej zaś w województwach: podlaskim (2,3%), opolskim (2,9%) oraz lubuskim (3,0%). W omawianych latach wzrost liczby rejestrowanych podmiotów na obszarach wiejskich zanotowano we wszystkich województwach, a największe zmiany zaobserwowano w województwach pomorskim (wzrost o 67,9%) i dolnośląskim (o 67,4%).

Tabl. 27. Podmioty gospodarki narodowej^a nowozarejestrowane w rejestrze REGON według liczby pracujących
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Na 1000 ludności	O liczbie pracujących			
			9 osób i mniej	10-49	50-249	250 osób i więcej
POLSKA 2003	253519	6,6	246866	6022	577	54
2008	317954	8,3	314187	3384	354	29
Obszary miejskie.....2003	187866	8,0	182739	4590	486	51
2008	226383	9,7	223506	2550	299	28
Obszary wiejskie.....2003	65653	4,5	64127	1432	91	3
2008	91571	6,2	90681	834	55	1
w odsetkach						
POLSKA 2003	100,0	x	97,4	2,4	0,2	0,0
2008	100,0	x	98,8	1,1	0,1	0,0
Obszary miejskie.....2003	100,0	x	97,3	2,4	0,3	0,0
2008	100,0	x	98,7	1,1	0,1	0,0
Obszary wiejskie.....2003	100,0	x	97,7	2,2	0,1	0,0
2008	100,0	x	99,0	0,9	0,1	0,0
Polska = 100						
Obszary miejskie.....2003	74,1	x	74,0	76,2	84,2	94,4
2008	71,2	x	71,1	75,4	84,5	96,6
Obszary wiejskie.....2003	25,9	x	26,0	23,8	15,8	5,6
2008	28,8	x	28,9	24,6	15,5	3,4

^a Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa w rolnictwie.

W 2008 r. z rejestru REGON na obszarach wiejskich wykreślono 60,5 tys. podmiotów i było to prawie dwukrotnie więcej niż w 2003 r. Na 1000 osób wynosiło to 4,1 jednostki (w miastach – 7,9). Rozpatrując liczbę jednostek wyrejestrowanych według klas wielkości zanotowano, że w 2008 r. wśród ogółu podmiotów najwięcej wyrejestrowało się podmiotów o liczbie pracujących do 9 osób, tj. 98,2%. Biorąc pod uwagę rodzaje działalności zaobserwowano, iż pomimo, że co roku rejestruje się najwięcej podmiotów zajmujących się usługami, także wyrejestrowuje się najwięcej tych jednostek. Porównując liczbę jednostek zarejestrowanych do wyrejestrowanych w analizowanych latach odnotowano, że w okresie tym więcej jednostek zostało zarejestrowanych niż wykreślonych.

**Tabl. 28. Podmioty gospodarki narodowej^a wyrejestrowane^b z rejestru REGON
według liczby pracujących**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Na 1000 ludności	O liczbie pracujących			
			9 osób i mniej	10-49	50-249	250 osób i więcej
POLSKA 2003	144752	3,8	140950	2893	694	215
2008	244965	6,4	239729	4282	781	173
Obszary miejskie 2003	112818	4,8	109806	2177	632	203
2008	184481	7,9	180348	3288	679	166
Obszary wiejskie.....2003	31934	2,2	31144	716	62	12
2008	60484	4,1	59381	994	102	7
w odsetkach						
POLSKA 2003	100,0	x	97,4	2,0	0,5	0,1
2008	100,0	x	97,9	1,7	0,3	0,1
Obszary miejskie 2003	100,0	x	97,3	1,9	0,6	0,2
2008	100,0	x	97,8	1,8	0,4	0,1
Obszary wiejskie.....2003	100,0	x	97,5	2,2	0,2	0,0
2008	100,0	x	98,2	1,6	0,2	0,0
Polska = 100						
Obszary miejskie 2003	77,9	x	77,9	75,3	91,1	94,4
2008	75,3	x	75,2	76,8	86,9	96,0
Obszary wiejskie.....2003	22,1	x	22,1	24,7	8,9	5,6
2008	24,7	x	24,8	23,2	13,1	4,0

^a Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa w rolnictwie. ^b W 2003 r. według adresu siedziby.

W 2008 r. największą liczbę wyrejestrowanych jednostek odnotowano na obszarach wiejskich w województwach: małopolskim, mazowieckim, śląskim i wielkopolskim, najmniejszą zaś w województwach: opolskim, podlaskim i świętokrzyskim.

Rys. 59. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON prowadzące działalność gospodarczą na obszarach wiejskich na 1000 ludności obszarów wiejskich w 2008 r.

Rys. 60. Podmioty gospodarki narodowej nowozarejestrowane w rejestrze REGON prowadzące działalność gospodarczą na obszarach wiejskich na 1000 ludności obszarów wiejskich w 2008 r.

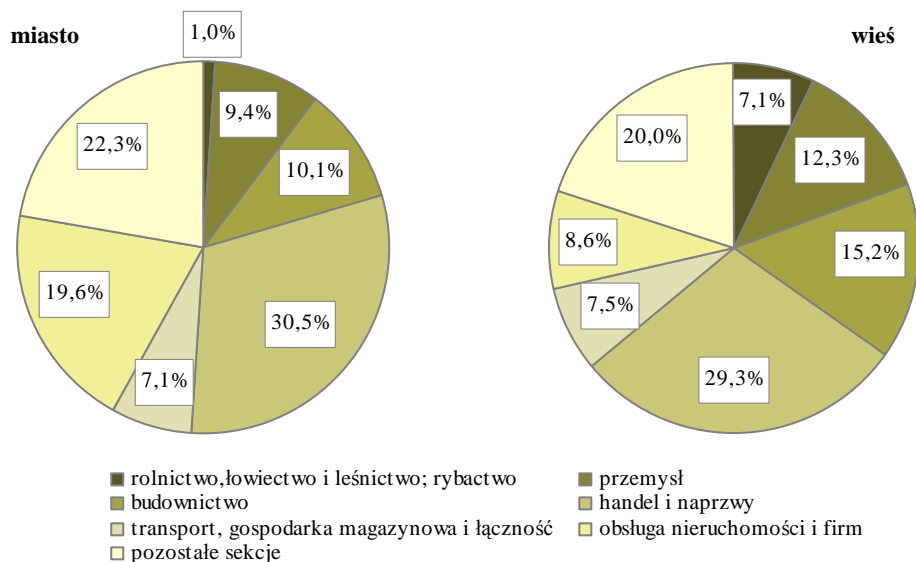
Rys. 61. Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane z rejestru REGON prowadzące działalność gospodarczą na obszarach wiejskich na 1000 ludności obszarów wiejskich w 2008 r.

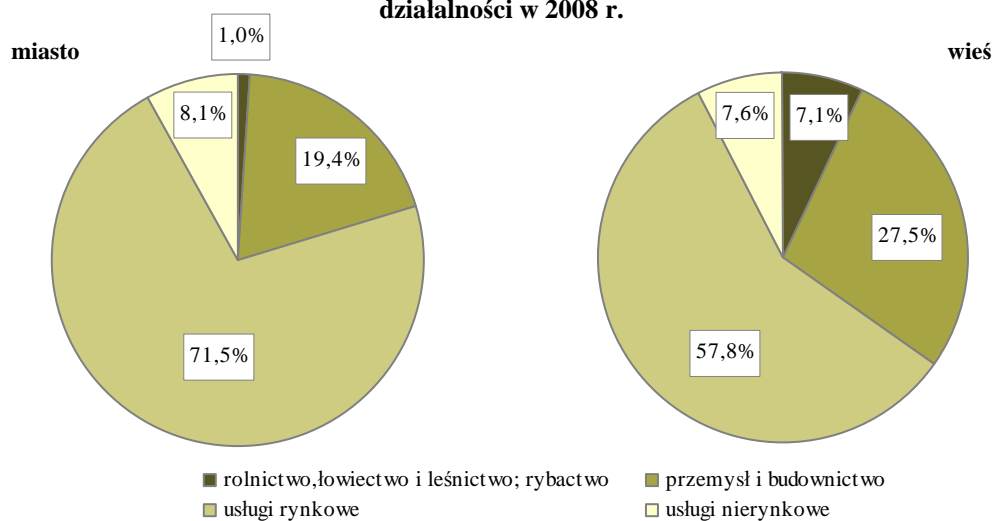
Rys. 62. Osoby fizyczne zarejestrowane w rejestrze REGON prowadzące działalność gospodarczą na obszarach wiejskich na 1000 ludności obszarów wiejskich w 2008 r.

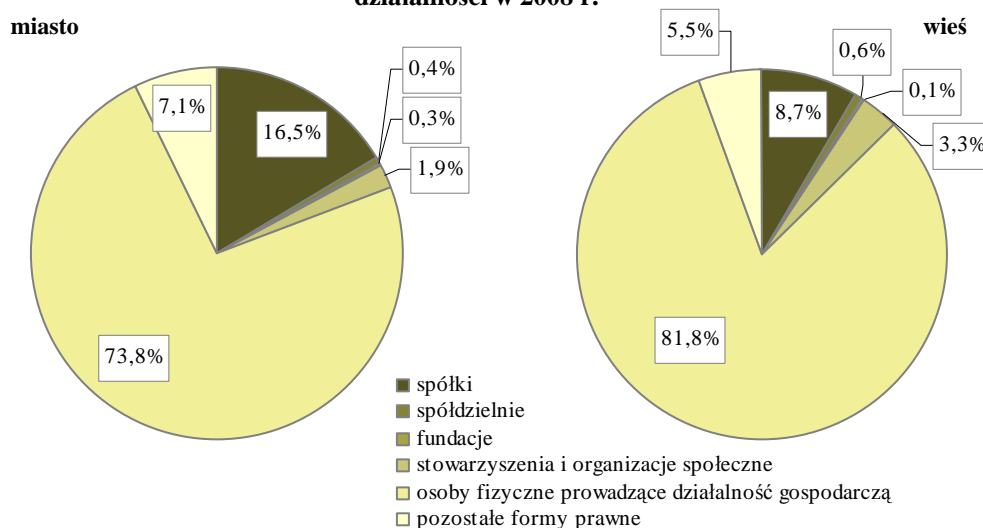
Wykres 18. Struktura podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON według sekcji PKD 2004 i miejsca prowadzenia działalności w 2008 r.

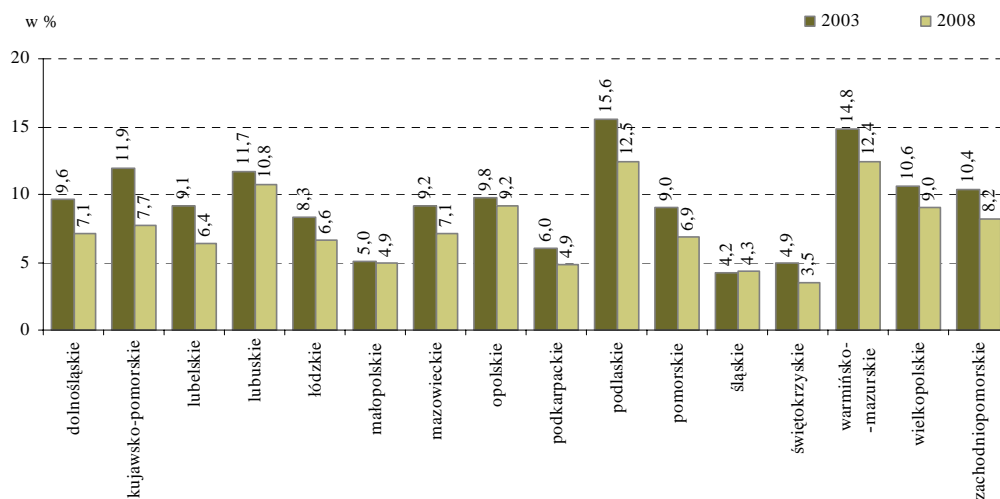
Wykres 19. Struktura podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON według rodzajów działalności i miejsca prowadzenia działalności w 2008 r.

Wykres 20. Struktura podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON według form prawnych i miejsca prowadzenia działalności w 2008 r.

Wykres 21. Udział podmiotów prowadzących działalność rolniczą w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej na obszarach wiejskich

6. Gospodarowanie ziemią

Kierunki zagospodarowania powierzchni kraju

Według danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii, w 2008 r. powierzchnia administracyjna Polski wynosiła 31,3 mln ha. Ponad 60% tego obszaru stanowiły użytki rolne, około 30% lasy i zadrzewienia, a niecałe 10% pozostałe tereny w tym wody, grunty zabudowane i zurbanizowane, użytki ekologiczne, nieużytki oraz tereny różne. W ogólnej powierzchni kraju, miasta zajmowały 6,8%, a na 1 mieszkańca przypadało tam zaledwie 0,1 ha. Pozostałe 93,2% obszaru kraju stanowiły tereny wiejskie, gdzie na 1 osobę przypadały 2,0 ha gruntu.

Analizując proporcje terenów miejskich do wiejskich w układzie terytorialnym, można zauważyć, że znacznie się one różniły w poszczególnych województwach. Najbardziej zurbanizowanym województwem było śląskie, w którym miasta zajmowały aż 30,7% powierzchni, z kolei najslabiej zurbanizowanym województwem było warmińsko-mazurskie, gdzie jedynie 2,5% terenów położonych było w granicach administracyjnych miast.

Rozpatrując strukturę wykorzystania gruntów zanotowano, że we wszystkich województwach największy udział posiadały użytki rolne, które za wyjątkiem województw lubuskiego i zachodniopomorskiego, stanowiły ponad 50% ogólnej ich powierzchni. Na tym tle wyróżniało się województwo mazowieckie, gdzie łączna powierzchnia użytków rolnych wynosiła 2,5 mln ha, tj. 13,0% całkowitej powierzchni użytków rolnych w kraju. O ile w ciągu 5 lat dynamika ogólnej powierzchni użytków rolnych, jak i większości rodzajów gruntów zaliczanych do użytków rolnych, nie wykazywała większych różnic, to jednak na przestrzeni tych lat można zaobserwować dość dynamiczną zmianę w odniesieniu do powierzchni gruntów pod stawami, która zwiększyła się prawie dwukrotnie. W układzie terytorialnym w województwach mazowieckim i pomorskim w 2008 r. zanotowano mniejszą powierzchnię pod stawami niż w 2003 r. W pozostałych województwach ich powierzchnia znacznie wzrosła, a najbardziej w województwie świętokrzyskim.

W strukturze gruntów poszczególnych województw, drugą pod względem wielkości powierzchni grupę stanowiły grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, których udział w 2008 r. wahał się od 21,5% w województwie łódzkim do 51,1% w województwie lubuskim. W skali kraju pod względem ich powierzchni wyróżniało się województwo zachodniopomorskie, gdzie grunty te zajmowały 844,2 tys. ha, co stanowiło 8,9% ogółu ich powierzchni w kraju. W zachodniopomorskim zanotowano także największą powierzchnię lasów (825,2 tys. ha), które stanowiły 8,9% ich powierzchni w kraju. Z kolei największe obszary zadrzewione i zakrzewione wystąpiły w województwie podkarpackim (33,3 tys. ha, tj. 13,9% ogółu tych gruntów w kraju).

W porównaniu do 2003 r., o 4,0% zwiększyła się w Polsce powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych, która w 2008 r. wynosiła 1,5 mln ha (4,8% powierzchni kraju), jednocześnie stanowiąc trzecią co do wielkości grupę gruntów w Polsce. Ich największy udział wystąpił w województwie śląskim, gdzie wynosił 10,9% powierzchni województwa. W strukturze gruntów zabudowanych i zurbanizowanych: 58,7% stanowiły tereny komunikacyjne, 17,0% tereny mieszkaniowe, 7,2% tereny przemysłowe, 4,3% tereny przeznaczone do rekreacji i wypoczynku, 3,5% tereny zurbanizowane niezabudowane, 2,0% użytki kopalne, a 7,4% inne zabudowane. W porównaniu do 2003 r. wzrost powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych zanotowano w 12 z 16 województw, spadek ich powierzchni

wystąpił w województwach: lubuskim, podkarpackim, podlaskim i zachodniopomorskim. W omawianych latach we wszystkich województwach zanotowano wzrost powierzchni gruntów przemysłowych i innych zabudowanych, a prawie we wszystkich, za wyjątkiem województwa lubelskiego i podlaskiego, powierzchni gruntów mieszkaniowych, z kolei zwiększenie się powierzchni przeznaczonej do rekreacji i wypoczynku nastąpiło w 8 województwach. Natomiast w większości województw zanotowano spadek powierzchni gruntów zurbanizowanych niezabudowanych, terenów komunikacyjnych i użytków kopalnych. Wzrost powierzchni pierwszej z tych grup wystąpił w województwach: lubuskim, łódzkim, świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim, drugiej w: lubelskim, śląskim i świętokrzyskim, a trzeciej w świętokrzyskim i zachodniopomorskim.

Według stanu z dnia 1 I 2008 r., 638,2 tys. ha gruntów w kraju było pod wodami (2,0% powierzchni kraju). Na terenie 3 województw: pomorskiego, warmińsko-mazurskiego i zachodniopomorskiego, znajdowały się obszary zajęte wewnętrznymi wodami morskimi. Natomiast województwem o największym obszarze wód powierzchniowych płynących było warmińsko-mazurskie (116,0 tys. ha, czyli 23,9% ogólnej powierzchni pod wodami powierzchniowymi płynącymi w kraju).

Pozostałe 2,0% powierzchni kraju stanowiły użytki ekologiczne, nieużytki oraz tereny różne. W porównaniu do 2003 r. zmniejszyła się powierzchnia nieużytków oraz terenów różnych, zwiększyła się natomiast powierzchnia użytków ekologicznych z 17,7 tys. ha w 2003 r. do 32,8 tys. 2008 r. Również w każdym województwie nastąpił wzrost powierzchni użytków ekologicznych, których najwięcej w kraju zanotowano w województwie kujawsko-pomorskim (5,0 tys. ha, tj. 15,1% obszaru tych użytków w kraju).

Według danych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w 2008 r. powierzchnia 63,7 tys. ha zaliczała się do terenów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji, z czego 15,9% gruntów znajdowało się w województwie wielkopolskim. W ciągu 5 lat w kraju powierzchnia omawianych gruntów zmniejszyła się o 9,8%. W 4 województwach: lubuskim, łódzkim, podlaskim i pomorskim ich powierzchnia wzrosła.

W 2008 r. zrehabilitowano i zagospodarowano łącznie 1,8 tys. ha gruntów, w tym na cele rolnicze – 44,7%, a pozostałe na cele leśne. W układzie terytorialnym, województwem o największej zrehabilitowanej i zagospodarowanej powierzchni gruntów było województwo wielkopolskie, w którym jak już wcześniej wspomniano występowała również największa powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji.

W 2008 r. 7,9 tys. ha nieużytków oraz użytków rolnych nieprzydatnych do produkcji rolnej zostało zalesionych. W tej powierzchni 37,2% stanowiły lasy państwowe, a pozostałe były własnością prywatną. Największy obszar zalesień odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (26,3%). W ten sposób w 2008 r. zrehabilitowano znacznie mniejszy (o ponad 70%) obszar niż 5 lat wcześniej. Taka sytuacja miała również odzwierciedlenie w układzie terytorialnym województw.

Melioracje

W 2008 r. w kraju zostało zmeliorowanych 74,1 tys. km rzek i kanałów, w tym 40,4 tys. km stanowiły rzeki o uregulowanych korytach. W omawianym czasie powstało 8,5 tys. km wałów, które miały za zadanie chronić przed powodzią obszar o powierzchni 1,1 mln ha. W okresie 5 lat nie odnotowano szczególnych zmian w długości zmeliorowanych rzek, ani też

w długości wybudowanych wałów przeciwpowodziowych. Według danych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w kraju w 2008 r. było 585 stacji pomp odwadniających, czyli o 11 więcej niż 5 lat wcześniej, które swoim działaniem obejmowały areał o powierzchni prawie 600 tys. ha.

W ogólnej powierzchni użytków rolnych, obszary zmeliorowane zajmowały 39,8% (6,4 mln ha). Ponad 72% zmeliorowanych użytków rolnych stanowiły grunty orne, a pozostałe to łąki i pastwiska. Biorąc pod uwagę podział terytorialny największy odsetek zmeliorowanych użytków rolnych w ich ogólnej powierzchni odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (63,3%), natomiast najmniejszy wynoszący 20,0% w województwach lubelskim i świętokrzyskim. Największą powierzchnią omawianych gruntów (971,7 tys. ha) odznaczało się w 2008 r. województwo wielkopolskie. Porównując dane do 2003 r. zaobserwowano, że w większości województw obszar zmeliorowanych użytków zmniejszył się nieznacznie, a w 2 województwach tj. opolskim i świętokrzyskim był taki sam jak 5 lat wcześniej.

W całkowitej powierzchni zmeliorowanych gruntów ornych zaledwie 1,0% stanowiły tereny nawadniane (48,6 tys. ha). Tymczasem wśród zmeliorowanych łąk i pastwisk, w systemy nawadniające było zaopatrzonych 20,4% ich powierzchni. W układzie terytorialnym, największym udziałem nawadnianych gruntów ornych w ogólnej powierzchni zmeliorowanych gruntów ornych, odznaczały się województwa lubuskie i pomorskie. Najwyższy udział nawadnianych łąk i pastwisk w całkowitej zmeliorowanej powierzchni tych obszarów zanotowano w województwie podlaskim (36,3%). Na przestrzeni 5 lat zarówno powierzchnia zmeliorowanych gruntów ornych, jak i łąk oraz pastwisk uległa zmniejszeniu.

W 2008 r. łączna powierzchnia nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych wynosiła 80,7 tys. ha. Ponad 90% tego obszaru nawadniana była poprzez podsiąki. Na pozostałej powierzchni stosowano nawadnianie z deszczowni, zalewowe i stokowe. Od 2003 r. powierzchnia omawianych gruntów zmniejszyła się (o 3,1%), natomiast wzrósł udział terenów, które zaopatrywane były w wodę z deszczowni (o 15,0%). Na uwagę zasługuje fakt, że w 2008 r. w województwie wielkopolskim odnotowano stosowanie systemów stokowych, jak i metod zalewowych do nawadniania.

Zagospodarowanie gruntów włączonych do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (WRSP)

Zagospodarowaniem mienia państwowego w rolnictwie zajmuje się Agencja Nieruchomości Rolnych, której Skarb Państwa powierzył wykonywanie prawa własności i innych praw w odniesieniu do tego mienia. Od początku swojej działalności do końca 2008 r. Agencja przejęła do Zasobu grunty o łącznej powierzchni 4,7 mln ha, z tego zdecydowana większość (3,8 mln ha, tj. 80%) pochodziła ze zlikwidowanych państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej. Agencja zakończyła przejmowanie mienia pochodzącego z byłych ppgr już w połowie lat 90-tych. W kolejnych latach przejmowane były do Zasobu WRSP niewielkie powierzchnie z tego źródła, przeważnie lasów, gruntów leśnych i zadrzewionych, nie wydzielonych geodezyjnie oraz sporadycznie innych gruntów przejmowanych aneksami do wcześniejszych protokołów zdawczo-odbiorczych. Nie są też aktualnie przejmowane grunty byłego Państwowego Funduszu Ziemi, jak też inne grunty Skarbu Państwa, które z mocy prawa przeszły na własność jednostek samorządowych. Obecnie Agencja nabywa do Zasobu grunty głównie w trybie przepisów o kształtowaniu ustroju rolnego, o ubezpieczeniu społecznym

rolników, a także grunty pochodzące z pierwokupów i odkupów realizowanych w trybie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa.²

Do 31 XII 2008 r. Agencja rozdysponowała trwale 49,9% gruntów Zasobu. Pozostałe grunty w większej części przekazano nietrwale, a reszta stanowiła zasób do rozdysponowania.

Tabl. 29. Zagospodarowanie gruntów^a włączonych do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (WRSP)

Stan na 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Grunty przejęte do Zasobu WRSP	Grunty rozdysponowane z Zasobu WRSP			Grunty pozostające w Zasobie WRSP		
		razem	w tym		razem	w tym grunty przekazane w dzierżawę	do rozdysponowania
			sprzedane	przekazane nieodpłatnie			
w tys. ha							
2003	4706,0	1673,9	1373,5	254,4	3032,2	2341,6	552,6
2008	4725,4	2358,0	1876,9	321,9	2367,4	1784,0	330,3
2003 = 100	100,4	140,9	136,7	126,6	78,1	76,2	59,8
w odsetkach							
2003	100,0	35,6	29,2	5,4	64,4	49,8	11,7
2008	100,0	49,9	39,7	6,8	50,1	37,8	7,0

^a Narastająco od początku istnienia Agencji.

Źródło: dane Agencji Nieruchomości Rolnych.

Do końca 2008 r. trwale zagospodarowano 2,4 mln ha gruntów przejętych do Zasobu. W układzie terytorialnym zaobserwowano, że mniejszym niż 50% udziałem gruntów trwale rozdysponowanych w powierzchni przejętej do Zasobu odznaczały się województwa: dolnośląskie, lubuskie, opolskie, śląskie, wielkopolskie i zachodniopomorskie. Najwyższy omawiany udział odnotowano w województwie podkarpackim (67,2%).

Przeważającą formą trwałego rozdysponowania gruntów w 2008 r., podobnie jak w poprzednich latach, była sprzedaż, a jej udział w omawianym roku wyniósł 79,6% (1,9 mln ha). Oprócz tego grunty o powierzchni 0,3 mln ha (13,7%) rozdysponowano na drodze nieodpłatnego przekazania, a 0,2 mln ha (6,7%) w pozostały sposób. W układzie terytorialnym, województwami o największym udziale gruntów sprzedanych w gruntach przejętych do Zasobu były: lubelskie, łódzkie i podkarpackie. Natomiast województwa: kujawsko-pomorskie, śląskie oraz wielkopolskie odznaczały się najmniejszym takim udziałem.

Od początku swojej działalności do końca 2008 r. ANR nietrwale rozdysponowała 2,0 mln ha, co stanowiło 43,1% gruntów przejętych do Zasobu. W strukturze nietrwałego rozdysponowania gruntów dominowała dzierżawa, następnie inne zagospodarowanie, zarząd i wieczyste użytkowanie oraz administrowanie. Według stanu na dzień 31 XII 2008 r., wydzierżawiono 87,6% gruntów nietrwale rozdysponowanych, tj. 1,8 mln ha. W układzie terytorialnym, udział gruntów nietrwale rozdysponowanych w gruntach przejętych do Zasobu wahał się od 23,1% w województwie podkarpackim do 57,2% w województwie opolskim, z kolei udział gruntów wydzierżawionych w powierzchni gruntów nietrwale rozdysponowanych od 72,7% w województwie małopolskim do 97,8% w województwie opolskim.

² Raport z działalności Agencji Nieruchomości Rolnych na Zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa w 2008 r. Agencja Nieruchomości Rolnych, Warszawa 2009.

7. Rolnictwo

Użytkowanie gruntów

W 2008 r. w gospodarstwach rolnych znajdowało się 18,5 mln ha. W odniesieniu do 2003 r. powierzchnia ogółem gruntów w gospodarstwach rolnych zmniejszyła się o 0,2% (przy czym w latach 2003-2004 odnotowano wzrost o 0,3%, w latach 2004 i 2006 spadek o 1,3% i w latach 2006 i 2008 ponownie wzrost o 0,7%). W układzie terytorialnym w 2008 r. w porównaniu do 2003 r. największy wzrost powierzchni gruntów gospodarstw rolnych odnotowano w województwach: podlaskim (o 8,1%), podkarpackim (o 7,1%) i lubelskim (o 6,9%), natomiast największy spadek ich powierzchni w województwach warmińsko-mazurskim i śląskim (po 11,3%).

W strukturze gruntów w gospodarstwach rolnych w 2008 r. użytki rolne stanowiły 87,4% (w 2003 r. – 87,3%), lasy i grunty leśne – 6,5% (2003 r. – 6,4%), natomiast pozostałe grunty – 6,1% i w stosunku do 2003 r. ich udział zmniejszył się o 0,2 pp.

W 2008 r. w sektorze prywatnym znajdowało się 96,7% użytków rolnych (15,6 mln ha), w tym w indywidualnych gospodarstwach rolnych 92,5%. W odniesieniu do 2003 r. odsetek użytków rolnych w sektorze prywatnym zwiększył się o 1,9 pp. W 2008 r. w sektorze publicznym znajdowało się 0,5 mln ha użytków rolnych, w tym blisko 40% w 3 województwach: warmińsko-mazurskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim.

W układzie terytorialnym w 2008 r. w porównaniu do 2003 r. wzrost powierzchni użytków rolnych odnotowano w 9 województwach, przy czym był on największy w: lubelskim (o 11,0%), lubuskim (o 7,9%) i podlaskim (o 7,8%). W analizowanym przedziale czasowym udział gruntów ornych w strukturze użytków rolnych zmniejszył się o 3,4 pp., a odsetek trwałych użytków zielonych zmniejszył się o 0,5 pp. głównie z powodu zmniejszenia się powierzchni pastwisk trwałych o 20,9% w odniesieniu do 2003 r. Wzrosła natomiast o 3,9 pp. powierzchnia plantacji wieloletnich i gruntów pozostałych.

W przekroju województw zwiększenie powierzchni gruntów ornych odnotowano w 6 województwach, w tym największe w lubelskim (o 7,2%). Z kolei wzrost powierzchni łąk trwałych miał miejsce w 7 województwach, przy czym największy w województwie podlaskim (o 31,3%). Powierzchnia pastwisk trwałych wzrosła jedynie w województwie lubuskim (o 15,7%).

Gospodarstwa rolne

W 2008 r. ogólna liczba gospodarstw rolnych wynosiła blisko 2,6 mln i była mniejsza w stosunku do 2003 r. o około 10%. Najliczniejszą grupę stanowiły gospodarstwa rolne o powierzchni 1-5 ha. W strukturze gospodarstw rolnych w odniesieniu do 2003 r. odnotowano spadek udziału gospodarstw o najmniejszej powierzchni użytków rolnych (do 1 ha) o 5,4 pp., przy czym spadek liczby gospodarstw w tej grupie obszarowej w analizowanym okresie wyniósł 23,7%. Nie zmienił się natomiast udział gospodarstw największych, o powierzchni powyżej 100 ha, który wynosił 0,3% w obu latach, chociaż ich rzeczywista liczba wzrosła o około 10%. W pozostałych grupach obszarowych odnotowano wzrost udziału gospodarstw, przy czym w 3 grupach, tj.: 5-10 ha, 30-50 ha i 50-100 ha wynikał on ze wzrostu liczby gospodarstw w odniesieniu do 2003 r.

W 2008 r. największą liczbę gospodarstw rolnych odnotowano w województwie mazowieckim (327,4 tys.), najmniejszą natomiast w województwie lubuskim (47,9 tys.). Z kolei największym rozdrobnieniem gospodarstw rolnych charakteryzowały się województwa małopolskie i śląskie, gdzie w strukturze obszarowej gospodarstwa rolne o powierzchni nie przekraczającej 5 ha w 2008 r. stanowiły odpowiednio 90,5% i 90,0% ogółu gospodarstw. W 2008 r. w skali kraju najwięcej gospodarstw wielkoobszarowych (100 ha i więcej) zlokalizowanych było w województwach: zachodniopomorskim (1,2 tys.), wielkopolskim (1,1 tys.) i dolnośląskim

(1,0 tys.). Ich liczba w odniesieniu do 2003 r. wzrosła w większości województw, za wyjątkiem: lubelskiego, łódzkiego, mazowieckiego, pomorskiego i świętokrzyskiego.

Średnia powierzchnia gruntów należących do gospodarstwa rolnego w 2008 r. wynosiła 7,2 ha i w stosunku do 2003 r. wzrosła o 0,7 ha. Największą średnią powierzchnię gospodarstw rolnych odnotowano w pasie województw północnych: zachodniopomorskim (17,9 ha), warmińsko-mazurskim (17,3 ha) i pomorskim (15,0 ha). Natomiast najmniejsze powierzchniowo gospodarstwa, nie przekraczające 3 ha, odnotowano w województwach małopolskim i śląskim (po 2,9 ha).

Gospodarstwa ekologiczne

W 2008 r. w porównaniu do 2003 r. liczba gospodarstw ekologicznych ogółem wzrosła 6,5-krotnie (z 2,3 tys. do 14,9 tys.). W 2008 r. 58,3% gospodarstw ekologicznych posiadało certyfikat, a pozostałe znajdowały się w trakcie przestawiania. W analizowanym okresie zmniejszeniu uległa zarówno średnia powierzchnia gospodarstw posiadających certyfikat z 27,6 ha w 2003 r. do 20,6 ha w 2008 r., jak i średnia powierzchnia gospodarstw znajdujących się w trakcie przestawiania z 25,7 ha do 21,9 ha.

W układzie województw w 2008 r. największą liczbę gospodarstw ekologicznych ogółem odnotowano w województwach: małopolskim (2,1 tys.), podkarpackim (1,9 tys.), lubelskim (1,6 tys.), mazowieckim (1,5 tys.) i zachodniopomorskim (1,4 tys.). W sumie, w tych 5 województwach znajdowało się 56,6% gospodarstw ekologicznych i 50,8% ich powierzchni.

Dynamika wzrostu liczby gospodarstw ekologicznych w analizowanych latach była zróżnicowana przestrzennie. Liczba gospodarstw wzrosła szczególnie w województwach zachodnich, i tak w województwie lubuskim wzrosła 24-krotnie, zachodniopomorskim 16-krotnie, wielkopolskim 13-krotnie. Wolniejsze tempo przyrostu liczby gospodarstw ekologicznych odnotowano w województwach południowo-wschodnich oraz mazowieckim i kujawsko-pomorskim.

Cechy produkcyjne rolnictwa

Powierzchnia zasiewów głównych ziemiopłodów rolnych w omawianych latach ulegała zmianom, przy czym wyraźne tendencje wzrostowe odnotowano w przypadku powierzchni zasiewów zbóż oraz rzepaku i rzepiku (wzrost w stosunku do 2003 r. odpowiednio o 5,7% i 80,9%). Zmalała natomiast powierzchnia uprawy ziemniaka (o 28,3%). Powierzchnia upraw buraka cukrowego rosła do 2004 r., a następnie wykazała tendencję spadkową i w konsekwencji w 2008 r. burak cukrowy był uprawiany na 65,5% powierzchni z 2003 r.

W 2008 r. powierzchnia zasiewów zbóż wynosiła 8,2 mln ha, a jej udział w strukturze zasiewów 70,6%. W układzie województw największy udział zbóż w strukturze zasiewów (powyżej 72%) odnotowano w województwach środkowo-wschodnich: lubelskim, łódzkim, mazowieckim, podlaskim i świętokrzyskim.

W analizowanym przedziale czasowym w skali kraju zaobserwowano wzrost powierzchni upraw rzepaku i rzepiku o 344,8 tys. ha. W 2008 r. największą powierzchnię tych upraw odnotowano w województwach dolnośląskim (113,4 tys. ha) i wielkopolskim (112,4 tys. ha).

Pogłowie bydła w 2008 r. wynosiło 5,8 mln szt., w tym krowy stanowiły 48,8%. W stosunku do 2003 r. pogłowie bydła ogółem wzrosło o 4,9%, przy czym pogłowie krów zmalało o 3,1%. W 2008 r. na 100 ha użytków rolnych przypadało 35,6 szt. bydła, w tym 17,4 szt. krów. W odniesieniu do 2003 r. zanotowano wzrost obsady bydła o 5,0%, a spadek obsady krów o 2,8%. Największą obsadę bydła odnotowano w województwie podlaskim (74,1 szt., w tym krów 40,2 szt.), natomiast największy wzrost obsady bydła w analizowanych latach miał miejsce w województwie warmińsko-mazurskim (o 20,0%). Najmniejszą obsadą bydła charakteryzowały się województwa: zachodniopomorskie (11,5 szt.), dolnośląskie (11,8 szt.) i lubuskie (14,4 szt.).

Pogłowie trzody chlewnej w 2008 r. wynosiło 15,4 mln szt. i było ono niższe o 17,1% w porównaniu z 2003 r. Blisko 30% krajowego pogłowia trzody chlewnej znajdowało się w województwie wielkopolskim (4,6 mln szt.). W województwie tym najwyższa była również obsada trzody chlewnej (299,0 szt. na 100 ha gruntów ornych), jednak w odniesieniu do 2003 r. była ona niższa o 2,9%. Wzrost obsady trzody chlewnej odnotowano w województwach: świętokrzyskim (o 23,3%), śląskim (o 9,2%) i podkarpackim (o 4,4%), przy czym jedynie w województwie świętokrzyskim wynikało to ze wzrostu pogłowia trzody chlewnej.

W analizowanych latach odnotowano znaczny spadek pogłowia drobiu kurzego (o 18,9%). Prawie 50% krajowego pogłowia drobiu kurzego zanotowano w 3 województwach: łódzkim, mazowieckim i wielkopolskim. Redukcji uległa również obsada drobiu kurzego, która w 2008 r. wynosiła 1064,9 szt./100 ha gruntów ornych i była ona niższa o 15,2% w odniesieniu do 2003 r. Największą obsadę drobiu kurzego odnotowano w województwach śląskim i wielkopolskim.

Na przestrzeni omawianych lat odnotowano wzrost plonów większości głównych ziemiopłodów rolnych, przy czym najwyższe plony uzyskano w 2004 r. W 2008 r. plony zbóż z ha wynosiły 31,4 dt i w stosunku do 2003 r. były one wyższe o 13,8%, natomiast plony pszenicy wzrosły o blisko 20%, czyli o 6,7 dt/ha. Zarejestrowano również znaczny wzrost (o 46,8%) plonów rzepaku i rzepiku, które w 2008 r. wynosiły 27,3 dt/ha (przy czym w 2004 r. były one wyższe i wynosiły 30,3 dt/ha). Należy również podkreślić, że od 2003 r. wzrastały plony buraka cukrowego i w 2008 r. osiągnęły wysokość 465 dt/ha.

W każdym z województw, w porównaniu do 2003 r., plony zbóż z ha były wyższe, przy czym największą zwyżkę plonów odnotowano w województwie opolskim (wzrost o 12,1 dt/ha). W 2008 r. w województwie tym uzyskano najwyższe plony zbóż (49,8 dt/ha), w tym pszenicy (58,3 dt/ha), jak i żyta (39,6 dt/ha). Ponadto wysokie plony zbóż osiągnięto w województwach: dolnośląskim, śląskim i warmińsko-mazurskim.

Plony ziemniaka w 2008 r. były wyższe o 12,0 dt/ha, tj. o 6,7% w stosunku do 2003 r. i o 41 dt/ha, czyli o 27,3% w odniesieniu do 2006 r. Plon powyżej 200 dt/ha uzyskano w 7 województwach, przy czym był on najwyższy w województwie opolskim (233 dt/ha).

W 2008 r. najwyższe plony buraka cukrowego odnotowano w województwach małopolskim (629 dt/ha) i opolskim (601 dt/ha), ale to zbiory z 3 województw: kujawsko-pomorskiego, lubelskiego i wielkopolskiego stanowiły 54,0% produkcji krajowej.

Najwyższe plony rzepaku i rzepiku odnotowano w województwach: pomorskim (30,4 dt/ha), opolskim (29,5 dt/ha), małopolskim (29,3 dt/ha) i kujawsko-pomorskim (29,1 dt/ha), natomiast najwyższe zbiory w województwach wielkopolskim i zachodniopomorskim, w sumie 28,1% produkcji krajowej.

Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych

Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych w przeliczeniu na ha użytków rolnych w roku gospodarczym 2007/08 w porównaniu do roku gospodarczego 2003/04 wzrosło o 33,5%, przy czym wzrost ten był największy w przypadku nawozów fosforowych (o 45,2%) i potasowych (o 34,3%), a w mniejszym stopniu dotyczył nawozów azotowych (o 29,0%). Jednocześnie znacznie spadło stosowanie nawozów wapniowych, w przeliczeniu na czysty składnik, w roku gospodarczym 2003/04 wynosiło ono 93,5 kg/ha, w roku gospodarczym 2004/05 – 91,5 kg/ha, w 2006/07 wynosiło ono 37,4 kg/ha, a w 2007/08 – 38,5 kg/ha. W stosunku do lat wcześniejszych był to spadek rzędu 60%. Wyraźnie można zauważyć terytorialne zróżnicowanie wysokości nawożenia mineralnego lub chemicznego. Na tym tle wyróżniały się województwa południowo-zachodnie z wysokim nawożeniem (najwyższe w województwie opolskim – 196,2 kg/ha), województwa północne oraz województwo lubelskie, gdzie wysokość nawożenia była zbliżona do średniej krajowej. W województwach południowo-wschodnich oraz województwie podlaskim, nawożenie w czystym

składniku na ha nie przekraczało 100 kg. Redukcja stosowania nawozów wapniowych wystąpiła we wszystkich województwach.

Produkcja rolnicza

W 2007 r. towarowa produkcja rolnicza stanowiła 65,6% produkcji globalnej i kształtowała się na poziomie zbliżonym do 2003 r. (66,4%), pomimo jej wzrostu w cenach stałych na ha użytków rolnych o 18,8%. W analizowanym przedziale czasowym udział towarowej produkcji rolniczej był najwyższy w 2006 r. i wynosił 70,1%, natomiast najniższy w 2004 r. – 62,5%. W układzie województw w 2007 r. udział towarowej produkcji rolniczej w produkcji globalnej na ha użytków rolnych był najwyższy w województwach: warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim (po 73,0%) oraz wielkopolskim (72,3%), najniższy natomiast w województwach: podkarpackim (55,5%), świętokrzyskim (61,3%) i małopolskim (61,4%). Największy udział zarówno w produkcji globalnej, jak i produkcji towarowej ogółem w 2007 r. miały województwa mazowieckie i wielkopolskie. Województwo wielkopolskie generowało 20,5% krajowej zwierzęcej produkcji towarowej oraz 11,6% krajowej roślinnej produkcji towarowej. W województwie mazowieckim udział produkcji towarowej roślinnej wynosił 15,2% produkcji krajowej, a w produkcji zwierzęcej – 14,3%.

Udział produkcji roślinnej w strukturze towarowej produkcji rolniczej w 2007 r. wynosił 36,9%. W analizowanym okresie był on najwyższy w 2004 r. i wynosił 43,0%, a najniższy w 2006 r. – 35,3%. Rozpatrując zmiany w obrębie grup produktów wyraźnie można zauważyć spadek udziału towarowej produkcji owoców oraz wzrost udziału towarowej produkcji roślin przemysłowych. W 2007 r. produkcja roślinna dominowała w strukturze towarowej produkcji rolniczej w województwach: dolnośląskim (66,9%), zachodniopomorskim (54,5%), opolskim (53,8%) i pomorskim (50,4%).

W 2007 r. produkcja zwierzęca stanowiła 63,1% towarowej produkcji rolniczej. Największy udział w strukturze produkcji zwierzęcej miała produkcja mleka (20,0%) i żywca wieprzowego (19,7%). W odniesieniu do 2003 r. udział żywca wieprzowego w towarowej produkcji rolniczej obniżył się o 4,5 pp., wzrósł natomiast o 2,1 pp. udział produkcji mleka. Ponadto odnotowano wzrost udziału produkcji żywca wołowego (o 2,0 pp.) i drobiowego (o 0,7 pp.). Na tle kraju w 2007 r. wysokim udziałem produkcji zwierzęcej w strukturze towarowej produkcji rolniczej wyróżniało się województwo podlaskie, gdzie stanowił on 90,5%, głównie za sprawą wysokiej produkcji mleka i żywca wołowego. Wysoki udział produkcji zwierzęcej odnotowano również w województwach: warmińsko-mazurskim (75,0%), wielkopolskim (73,9%) oraz podkarpackim (71,6%).

Analizując produkcję zwierzęcą w rozpatrywanych latach można zauważyć wyraźną tendencję wzrostową produkcji żywca wołowego (bez cieląt). W odniesieniu do 2003 r. wzrosła ona o 22,2% i w 2008 r. wynosiła 722,0 tys. t. Przeciętna cena skupu żywca rzeźnego wołowego rosła do 2006 r. po czym nastąpiła jej stabilizacja na poziomie 4,03-4,04 zł/kg wagi żywej. Największą koncentrację produkcji żywca rzeźnego wołowego odnotowano w województwie wielkopolskim – 19,0% produkcji krajowej.

W omawianym okresie wahaniom ulegała wielkość produkcji żywca wieprzowego i była ona najniższa w 2008 r. – 2,5 mln t (spadek w odniesieniu do 2003 r. o 12,3%). Również cena żywca rzeźnego trzody chlewnej była w tym okresie zmienna, a najwyższą cenę odnotowano w 2004 r. – 4,18 zł/kg wagi żywej.

Produkcja mleka krowiego na 100 ha użytków rolnych od 2004 r. wykazywała tendencję wzrostową i w 2008 r. wynosiła ona 74,7 tys. l. Największa koncentracja produkcji mleka krowiego miała miejsce w województwach podlaskim (172,3 tys. l) i mazowieckim (115,9 tys. l). Przeciętna cena skupu mleka krowiego wykazywała tendencje wzrostowe i w 2008 r. wynosiła 1,02 zł/l (wzrost w odniesieniu do 2003 r. o 42,0%). W 2008 r. cena mleka wahała się od 0,93 zł/l w województwie podkarpackim do 1,16 zł/l w województwie opolskim.

Rys. 63. Udział gospodarstw rolnych o powierzchni użytków rolnych do 1 ha w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych w 2008 r.

Rys. 64. Udział gospodarstw rolnych o powierzchni użytków rolnych 1-5 ha w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych w 2008 r.

Rys. 65. Udział gospodarstw rolnych o powierzchni użytków rolnych 5-30 ha w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych w 2008 r.

Rys. 66. Udział gospodarstw rolnych o powierzchni użytków rolnych powyżej 30 ha w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych w 2008 r.

Rys. 67. Średnia powierzchnia gospodarstwa ekologicznego z certyfikatem w 2008 r.

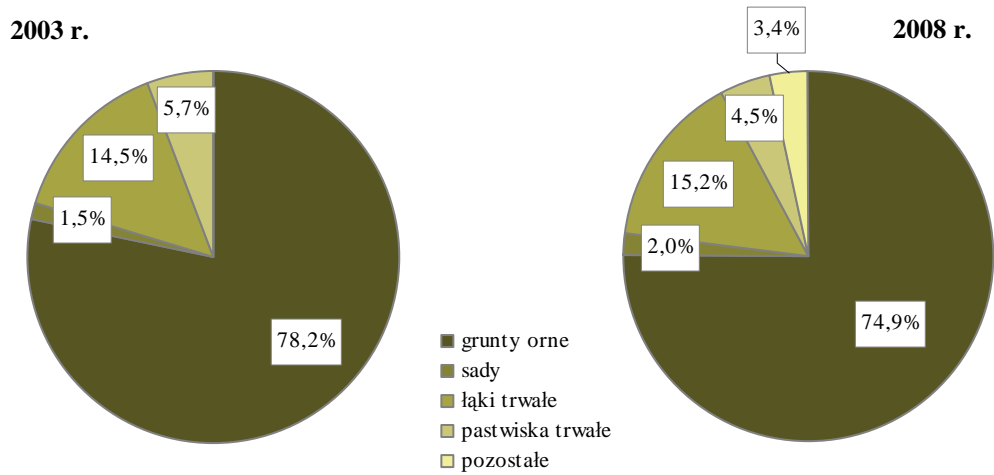

Rys. 68. Średnia powierzchnia gospodarstwa będącego w okresie przestawiania na produkcję ekologiczną w 2008 r.

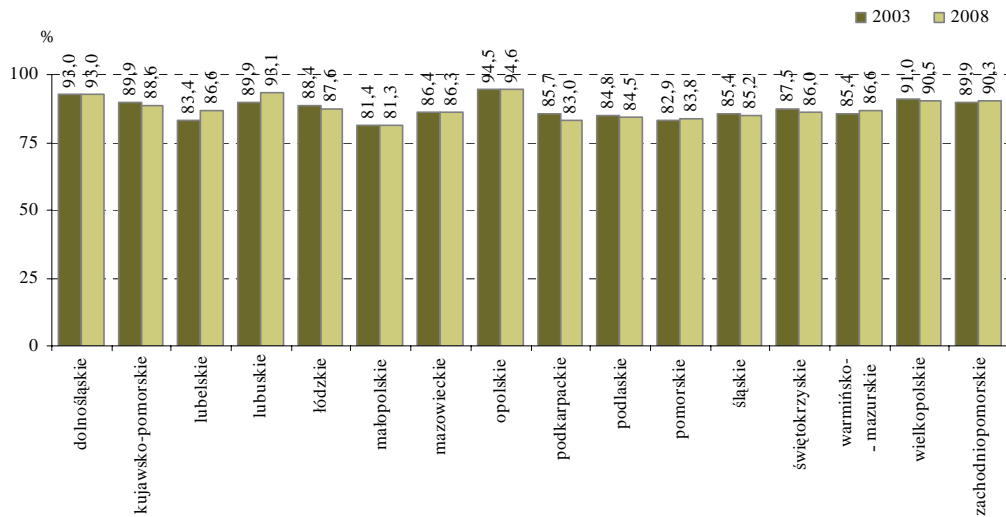

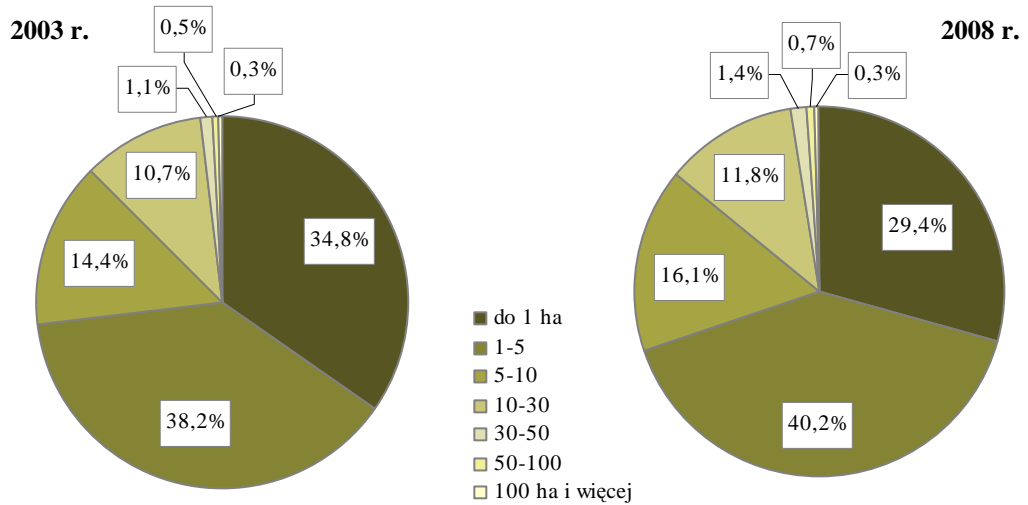
Wykres 22. Struktura użytków rolnych w gospodarstwach rolnych

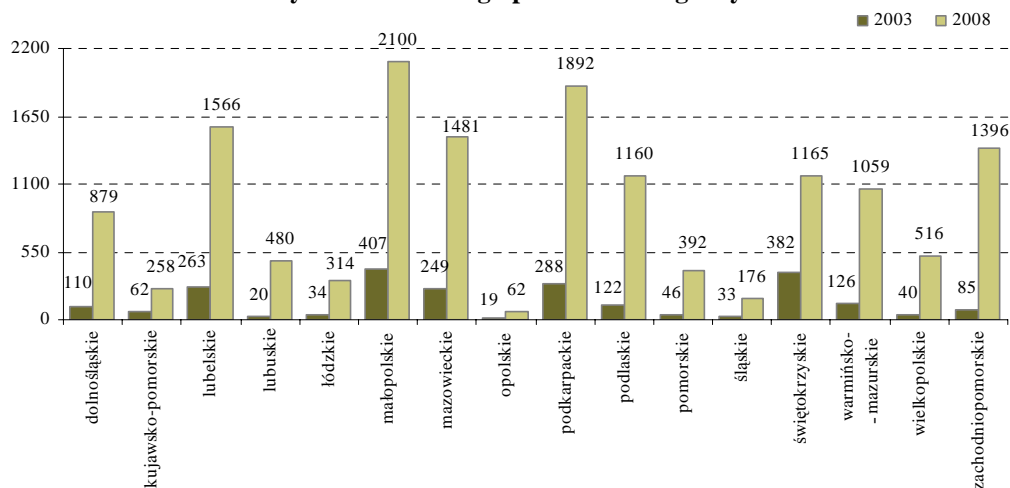
Wykres 23. Udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych

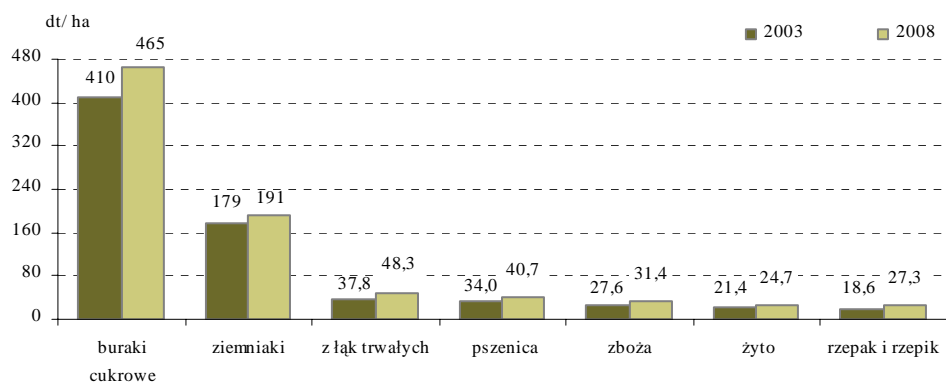
Wykres 24. Struktura gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych

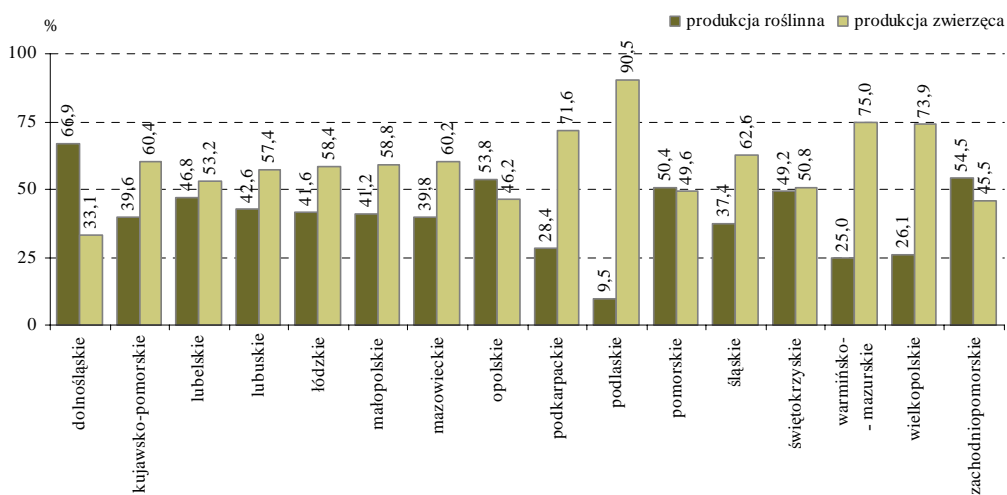
Wykres 25. Liczba gospodarstw ekologicznych

Wykres 26. Plony głównych ziemiopłodów rolnych

Wykres 27. Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2007 r.

8. Wybrane źródła finansowania obszarów wiejskich

Budżety jednostek samorządu terytorialnego

Dochody i wydatki budżetów gmin w 2008 r. w porównaniu do 2003 r. wzrosły. W 2008 r. dochody w gminach miejskich osiągnęły poziom 14672,4 mln zł (wzrost o 69,3%), w gminach miejsko-wiejskich – 20609,6 mln zł (wzrost o 76,2%), a w gminach wiejskich – 27035,9 mln zł (wzrost o 72,4%). Z kolei ogólny poziom wydatków w analizowanych latach wzrósł w gminach miejskich o 70,6%, w gminach miejsko-wiejskich o 75,7%, a w gminach wiejskich o 69,7%, wykazując podobną tendencję, jaką zaobserwowano w odniesieniu do dochodów gmin.

Najwyższą dynamikę wzrostu dochodów gmin ogółem w 2008 r. odnotowano w województwach mazowieckim (wzrost o 82,6%) i pomorskim (wzrost o 82,2%), zaś najmniejszą w województwach podkarpackim (wzrost o 62,0%) i lubelskim (wzrost o 63,1%).

Analiza dochodów ogółem z tytułu podatku rolnego, w tym w gminach bez miast na prawach powiatu, w latach 2003, 2004, 2006 i 2008, wykazała znaczne ich wahania. Najniższy ich pułap stwierdzono w 2006 r., w którym to roku dochody z podatku rolnego gmin ogółem i gmin bez miast na prawach powiatu wyniosły odpowiednio 809,1 mln zł i 795,8 mln zł. W 2008 r. w stosunku do 2003 r. nastąpił wzrost dochodów z tego źródła odpowiednio o 39,8% i 39,4%. Największy wzrost dochodu gmin z tytułu podatku rolnego ogółem, o więcej niż 50%, odnotowano w województwach: dolnośląskim, lubuskim, opolskim, podlaskim, pomorskim i warmińsko-mazurskim.

Programy przedakcesyjne

Program SAPARD był wdrażany w krajach Europy Środkowo-Wschodniej kandydujących do Unii Europejskiej na mocy Rozporządzenia Rady (WE) nr 1268/1999 w sprawie wsparcia Wspólnoty dla działań przedakcesyjnych w rolnictwie i rozwoju obszarów wiejskich w okresie przedakcesyjnym. W Polsce opierał się on na 2 zrównoważonych osiach priorytetowych:

1. Poprawa efektywności sektora rolno-spożywczego
2. Poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej i tworzenie miejsc pracy.

W latach 2002-2006 powyższe cele były realizowane za pośrednictwem 7 działań obejmujących:

Działanie 1. Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych i rybnych – działanie to stanowiło element wsparcia procesów dostosowawczych w przemyśle rolno-spożywczym, skierowanych przede wszystkim na osiągnięcie standardów higienicznych, sanitarno-weterynaryjnych i bezpieczeństwa żywności. Uwzględniało ono również przetwórstwo mięsa, mleka, ryb, owoców i warzyw. Dodatkowo wspierało inwestycje ukierunkowane na poprawę warunków ochrony środowiska w zakładach, racjonalizację gospodarki wodnej i energetycznej, a także inwestycje o charakterze innowacyjnym, umożliwiające dostosowanie produkcji do wymogów rynku.

Działanie 2. Inwestycje w gospodarstwach rolnych – działanie to uwzględniało potrzeby inwestycyjne związane z dostosowaniami do standardów jakościowych, higienicznych i ochrony środowiska, w tym szczególnie: restrukturyzację produkcji mleczarskiej, modernizację

gospodarstw specjalizujących się w produkcji zwierząt rzeźnych, zwiększenie różnorodności produkcji gospodarstw rolnych.

Działanie 3. Rozwój i poprawa infrastruktury obszarów wiejskich – w jego ramach wspierane były inwestycje ukierunkowane na: poprawę dostępności i jakości wody, zagospodarowanie ścieków komunalnych, utylizację odpadów oraz budowę dróg. Ponadto dotowane były przedsięwzięcia w zakresie poprawy zaopatrzenia w energię i rozwoju telekomunikacji.

Działanie 4. Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich – finansowało przedsięwzięcia inwestycyjne ukierunkowane na tworzenie trwałych miejsc pracy i poszerzenie działalności gospodarstw rolnych o drobne usługi, przetwórstwo, rzemiosło, niekonwencjonalne rolnictwo i inne. Programom inwestycyjnym towarzyszyło wsparcie działań marketingowych i promocyjnych oraz szkoleń.

Działanie 5. Programy rolnośrodowiskowe i zalesianie (projekty pilotażowe) – ich celem było zachęcenie rolników do działań na rzecz ochrony środowiska, szczególnie na terenach o dużych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, a także do zalesiania terenów marginalnych.

Działanie 6. Szkolenia zawodowe – jego celem była poprawa jakości zasobów ludzkich na wsi i przygotowanie rolników do funkcjonowania w nowych warunkach rynkowych, prawnych oraz socjalnych, które zaistniały po przystąpieniu Polski do UE.

Działanie 7. Pomoc techniczna

Zgodnie z ustaleniami z Komisją Europejską z końcem września 2004 r. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) zakończyła zawieranie umów z beneficjentami Programu SAPARD. Złożono łącznie 31,1 tys. wniosków, z czego ARiMR zawarła 24,4 tys. umów o udzielenie pomocy finansowej na łączną kwotę 4792,4 mln zł. Realizacja zobowiązań została zakończona w 2006 r.

Ogółem w latach 2004-2006 na działania 1-4, wdrażane w ramach programu SAPARD, dokonano płatności na łączną kwotę 7168,4 mln zł, w tym na kolejne działania programu odpowiednio:

1. Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych i rybnych – 2221,4 mln zł;
2. Inwestycje w gospodarstwach rolnych – 1063,6 mln zł;
3. Rozwój i poprawa infrastruktury obszarów wiejskich – 3310,7 mln zł;
4. Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich – 572,7 mln zł.

Programy poakcesyjne

Wsparcie rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich w latach 2004-2006 było udzielane w ramach 2 programów: Sektorowego Programu Operacyjnego (SPO-ROL) „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich” i Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW).

Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich” na lata 2004-2006 był wdrażany na terenie całego kraju, przy czym realizacja płatności odbywała się do końca 2008 r. Polska wieś w ramach tego Programu otrzymała wsparcie w wysokości 1787,8 mln euro, z czego 1192,7 mln euro stanowiły środki Unii Europejskiej, a pozostałe pochodziły głównie z budżetu krajowego.

Udział własny beneficjentów pomocy był zróżnicowany w zależności od rodzaju pomocy. W latach 2004-2006 w ramach SPO-ROL kwota wypłacona beneficjentom stanowiła 95,7% limitu środków.

W ramach programu wyodrębniono 3 priorytety składające się z określonych działań:

Priorytet 1. Wspieranie zmian i dostosowań w sektorze rolno-spożywczym

- 1.1. Inwestycje w gospodarstwach rolnych – w ramach tego działania wspierane były projekty inwestycyjne związane z modernizacją gospodarstw rolnych, prowadzące do ich dostosowania do warunków funkcjonowania na Jednolitym Rynku. Beneficjentami pomocy w ramach tego działania były osoby fizyczne i prawne prowadzące samodzielnie działalność rolniczą. Limit określony dla tego działania wynosił 2212,4 mln zł, w tym 1191,3 mln zł pochodziło ze środków UE. Ogólna kwota limitu stanowiła 33,0% budżetu programu. Pomoc wypłacona beneficjentom była wyższa od limitu o 8,6% i wyniosła 2403,5 mln zł. W ramach tego działania przyjęto do realizacji 20,0 tys. projektów, co stanowiło 46,1% ogółu złożonych wniosków.
- 1.2. Ułatwianie startu młodym rolnikom – pomoc finansową w postaci premii, wypłacano młodym rolnikom w wieku do 40 lat, którzy rozpoczęli samodzielne prowadzenie gospodarstwa. Limit finansowy dla tego działania wynosił 708,7 mln zł. Z tej pomocy skorzystało 14,2 tys. młodych rolników, którym wypłacono 99,8% limitu dostępnych środków.
- 1.3. Szkolenia – pomoc była kierowana na realizację projektów polegających na organizacji szkoleń zawodowych dla rolników i innych osób pracujących w rolnictwie lub leśnictwie, z zakresu prowadzenia gospodarstwa rolnego oraz produkcji rolniczej lub leśnej. W ramach działania sfinansowano 76 projektów o łącznej wartości wsparcia wynoszącej 66,2 mln zł.
- 1.4. Wsparcie doradztwa rolniczego – zapewniało pokrycie kosztów poniesionych przez wykonawców, którzy realizując umowy zobowiązali się do świadczenia pomocy doradczej na rzecz beneficjentów ostatecznych, tj. rolników. Limit finansowy tego działania wynosił 164,1 mln zł. Do realizacji przyjęto 33 projekty na łączną kwotę 161,8 mln zł, co stanowiło 98,6% dostępnego limitu środków finansowych.
- 1.5. Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych – działanie to było skierowane na realizację projektów związanych z modernizacją zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego, co sprzyjało poprawie jakości produkcji, wzrostowi jej skali, zmianie profilu, obniżaniu kosztów oraz spełnieniu wymogów w zakresie norm higienicznych, ochrony środowiska i dobrostanu zwierząt. Z ogólnej puli środków przeznaczonych na to działanie w wysokości 1870,3 mln zł, wykorzystano 82,7% wypłacając pomoc 798 beneficjentom.

Priorytet 2. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich

- 2.1. Przywracanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego naturalną katastrofą lub pożarem oraz wprowadzenie odpowiednich instrumentów zapobiegawczych – działanie to wspierało miejsca, w których wystąpiły naturalne klęski żywiołowe. Dostępny limit środków na to działanie wynosił 51,7 mln zł, w tym 39,8 mln zł pochodziło z budżetu UE.
- 2.2. Scalanie gruntów – działanie to było prowadzone na obszarach charakteryzujących się dużym rozdrobnieniem i rozproszaniem gruntów wchodzących w skład gospodarstw

- rolnych, co miało na celu poprawę rozłogu gruntów poszczególnych gospodarstw. Całkowita wartość pomocy wypłaconej w jego ramach wyniosła 51,6 mln zł.
- 2.3. Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego – w ramach działania były wspierane projekty inwestycyjne inicjowane przez środowiska lokalne (mieszkańców wsi). Na ten cel wypłacono 391,2 mln zł realizując 1,5 tys. wniosków.
  - 2.4. Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów – działanie objęło projekty związane z realizacją inwestycji służących podjęciu przez rolników i domowników dodatkowej działalności gospodarczej, zgodnej z wykazem załączonym do SPO-ROL, a także działalność agroturystyczną, sprzedaż bezpośrednią z gospodarstwa, zakładanie plantacji roślin wieloletnich przeznaczonych na cele energetyczne oraz wytwarzanie materiałów energetycznych z biomasy. Wnioski o dofinansowanie realizacji projektu złożyło 7,2 tys. osób, a wypłacona pomoc wyniosła 278,3 mln zł, co stanowiło 90,4% limitu środków.
  - 2.5. Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi – finansowało projekty z zakresu melioracji szczegółowych i podstawowych oraz projekty związane z kształtowaniem przekrojów oraz układu poziomego koryt cieków naturalnych pod warunkiem, że przedsięwzięcia te służyły regulacji stosunków wodnych w glebie, ułatwieniu jej uprawy oraz ochronie użytków rolnych przed powodzią. Pomoc finansową udzielono wojewódzkim zarządom melioracji i urzędów wodnych w formie całkowitego zwrotu kosztów kwalifikowanych, o łącznej wartości 454,7 mln zł.
  - 2.6. Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem – finansowało małe projekty mające na celu polepszenie dostępu rolników (osób fizycznych i prawnych) do infrastruktury technicznej. Z dostępnego na ten cel limitu środków w wysokości 157,4 mln zł, na 2,9 tys. zrealizowanych projektów, wykorzystano 92,6% limitu.
  - 2.7. Pilotażowy Program Leader+ umożliwiał realizację projektów związanych z opracowywaniem i wdrażaniem lokalnych strategii rozwoju obszarów wiejskich, służących podniesieniu atrakcyjności tych obszarów jako miejsca zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej. Działanie zostało podzielone na dwa schematy. W ramach pierwszego schematu finansowano przedsięwzięcia związane z: akcjami promocyjnymi, informacyjnymi i szkoleniowymi oraz przygotowaniem strategii rozwoju obszarów wiejskich (opracowania eksperckie, prace studialne, analizy, pomoc na rzecz tworzenia Lokalnych Grup Działania – LGD). W ramach schematu drugiego były finansowane działania związane z realizacją strategii. W ramach obydwu schematów pomoc wypłacono 167 LGD o łącznej wartości 101,7 mln zł.

Priorytet 3. Pomoc techniczna

- 3.1. Wsparcie systemu zarządzania i wdrażania SPO – działanie to miało na celu usprawnienie funkcjonowania podmiotów odpowiedzialnych za zarządzanie i wdrażanie programu, zapewnienie warunków efektywnego działania Komitetu Monitorującego Program oraz Komitetu Sterującego, a także wsparcie audytów i kontroli na miejscu. Dostępny limit środków w kwocie 49,5 mln zł został wykorzystany w 44,6%.
- 3.2. Rozwój instytucjonalny – działanie to dotyczyło usprawnienia funkcjonowania instytucji odpowiedzialnych za: zarządzanie i wdrażanie programu, poprawę i dostosowanie

kwalifikacji pracowników do pełnionych zadań w zakresie zarządzania, wdrażania, monitorowania i kontroli SPO oraz prowadzenia oceny programu. Z dostępnej kwoty 32,6 mln zł wykorzystano 77,0%.

3.3. Informowanie i promocja SPO – działanie to służyło upowszechnianiu informacji o programie i prowadzeniu działań promocyjnych. Z przeznaczonych na ten cel 7,9 mln zł wykorzystano 40,2% dostępnego limitu środków.

Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2004-2006

Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006 został zatwierdzony decyzją Komisji Wspólnot Europejskich nr C (2004) 3373 z dnia 6 IX 2004 r. Na realizację Planu w latach 2004-2006 przeznaczono kwotę 3592,4 mln euro, z czego środki z budżetu UE wyniosły 2866,4 mln euro, a środki krajowe stanowiły równowartość 726,0 mln euro.

W ramach Planu realizowano 7 działań wspierających zrównoważony rozwój obszarów wiejskich i przekształcenia w strukturze gospodarstw rolnych w Polsce.

PRIORYTET A

Działanie A1.(01) Renty strukturalne było skierowane do rolników będących w wieku przedemerytalnym, podlegających ubezpieczeniu społecznemu, którzy prowadzili działalność rolniczą w gospodarstwie rolnym i zdecydowali się na przekazanie posiadanego gospodarstwa innemu rolnikowi lub następcy, względnie Agencji Nieruchomości Rolnych. W ramach działania podpisano 54,0 tys. decyzji przyznających płatność. Wysokość zrealizowanych płatności w ramach działania do 31 XII 2008 r. wyniosła 2083,1 mln zł. Najwięcej środków na ten cel wykorzystano w województwie mazowieckim (361,6 mln zł), zaś najmniej w województwie lubuskim (22,1 mln zł).

Działanie A2.(02) Wspieranie gospodarstw niskotowarowych miało postać premii wypłacanej przez okres do 5 lat. Celem działania była poprawa sytuacji dochodowej i w efekcie poprawa warunków restrukturyzacji gospodarstw niskotowarowych. Złożono łącznie 172,7 tys. wniosków o wsparcie, a liczba podpisanych decyzji przyznających płatność rolnikom wyniosła 157,7 tys. Do końca 2008 r. zrealizowano płatności ogółem na kwotę 1312,7 mln zł. Najwięcej środków na ten cel przeznaczono w województwie lubelskim (235,1 mln zł), zaś najmniej w województwie lubuskim (10,1 mln zł).

Działanie A3.(07) Grupy producentów rolnych – wsparcie było udzielane grupom producentów rolnych, które powstały w celu wspólnego dostosowania standardów produkcji członków tych grup oraz utworzenia systemu wspólnej sprzedaży produktów. Działanie obejmowało koszty administracyjne funkcjonowania grup producentów rolnych przez okres 5 lat od momentu ich powstania. Przeznaczona na to działanie ogólna kwota wsparcia w wysokości 24,2 mln zł została w pełni wykorzystana, co umożliwiło przekazanie wsparcia 100 grupom producentów rolnych.

PRIORYTET B

Działanie B1.(03) Wspieranie działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) – celem dopłat ONW było przeciwdziałanie wyludnianiu się obszarów wiejskich i zatraćaniu ich rolniczego charakteru. W ramach ONW wydzielono: obszary górskie, obszary nizinne i obszary ze specyficznymi naturalnymi utrudnieniami.

O pomoc mogli ubiegać się producenci rolni prowadzący działalność rolniczą w gospodarstwie rolnym położonym w całości lub w części w granicach ONW. Pomoc finansowa miała charakter corocznych zryczałtowanych płatności (dopłat wyrównawczych), przyznawanych do hektara użytków rolnych położonych na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania i pozostających w użytkowaniu rolniczym. Ogólna kwota płatności przekazana producentom rolnym w ramach tego działania wyniosła 3690,7 mln zł, w tym 2952,1 mln zł stanowiły środki z UE. Największą ogólną kwotę wsparcia uzyskali rolnicy z województwa mazowieckiego (684,4 mln zł), a najmniejszą rolnicy z województwa opolskiego (30,8 mln zł).

Działanie B2.(04) Wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt umożliwiało promowanie systemów produkcji rolniczej prowadzonych w sposób zgodny z wymogami ochrony środowiska (przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wód, erozji gleb), ochrony i kształtowania środowiska, ochrony zagrożonych wyginięciem gatunków dzikiej fauny i flory oraz ich siedlisk. Dostępny limit środków w kwocie 208,3 mln euro pozwolił na podpisanie przez ARiMR 70,6 tys. decyzji przyznających płatność. W programie rolnośrodowiskowym największa ogólna suma płatności została wykorzystana w województwie zachodniopomorskim (118,6 mln zł), a najmniejsza w województwach: śląskim (12,7 mln zł), małopolskim (25,0 mln zł) i łódzkim (25,6 mln zł).

Działanie B3.(05) Zalesianie gruntów rolnych wspierało proces zalesiania gruntów rolnych niestanowiących własności Skarbu Państwa, a następnie zapewniało właściwą pielęgnację nowych nasadzeń we wczesnych etapach ich rozwoju. Łącznie w kraju w ramach tego działania podpisano 9,0 tys. decyzji na ogólną kwotę 383,6 mln zł.

Działanie B4.(06) Dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów UE polegało na pokryciu kosztów przedsięwzięć dostosowujących gospodarstwa rolne do standardów UE w dziedzinie ochrony środowiska, zdrowia publicznego, zdrowia i dobrostanu zwierząt. Wsparcie miało formę rocznej płatności obejmującej również koszty inwestycyjne, jeżeli inwestycja taka była niezbędna do osiągnięcia standardu. Ogólna kwota wsparcia wyniosła 2427,5 mln zł, co umożliwiło realizację 71,4 tys. projektów.

Suma środków wypłaconych ze wszystkich działań PROW na lata 2004-2006 średnio na 1 mieszkańca wsi była najwyższa w województwie podlaskim (2602,8 zł), zaś najniższa w województwach śląskim i małopolskim, gdzie na 1 mieszkańca wsi przypadało odpowiednio 282,0 zł i 320,4 zł.

Z kolei średnio na 1 gospodarstwo rolne najwyższe wsparcie uzyskali rolnicy w województwach: warmińsko-mazurskim, zachodniopomorskim i kujawsko-pomorskim (przeciętnie na 1 gospodarstwo przypadało odpowiednio: 19,5 tys. zł, 16,4 tys. zł i 15,9 tys. zł), zaś średnio najniższe wsparcie otrzymali rolnicy z województw: małopolskiego (2,7 tys. zł), podkarpackiego (2,9 tys. zł) i śląskiego (3,0 tys. zł).

Kwota środków wypłaconych w ramach działań PROW na lata 2004-2006 średnio na 1 ha użytków rolnych wahała się od 519,1 zł w województwie opolskim do 1115,5 zł w województwie podlaskim.

Analizując kwoty płatności bezpośrednich do gruntów rolnych zrealizowane w latach 2004, 2006 i 2008 należy stwierdzić, że najwyższa łączna kwota jednolitych płatności obszarowych (JPO) została wypłacona w 2006 r., zaś najniższa, ze względu na niski kurs euro,

w 2008 r. W 2008 r. najwyższą łączną wartość jednolitych płatności obszarowych wypłacono rolnikom w województwach mazowieckim (314837 tys. zł) i wielkopolskim (308163 tys. zł), zaś najniższą w województwach śląskim (47358 tys. zł) i lubuskim (65177 tys. zł).

Ogólna wysokość uzupełniających płatności do uprawy chmielu w latach 2004-2008 malała i wyniosła w 2008 r. 303 tys. zł. W analizowanym okresie uzupełniające płatności z tytułu upraw chmielu otrzymali głównie rolnicy z województw: lubelskiego, opolskiego i wielkopolskiego.

Od wstąpienia Polski do UE do 2008 r. najwięcej wniosków o dopłaty bezpośrednio złożyli rolnicy w 2005 r. (1483,6 tys. wniosków) deklarując rolnicze użytkowanie gruntów na łącznej powierzchni 14242,3 tys. ha, w tym wnioski o uzupełniającą płatność obszarową złożyło 1257,2 tys. rolników. Liczba producentów rolnych, którzy złożyli w latach 2004-2008 wnioski o dopłaty do obszarów ONW systematycznie rosła od 628,8 tys. producentów rolnych w 2004 r. do 755,7 tys. w 2008 r. Najwięcej wniosków o dopłaty bezpośrednio w 2008 r. złożyli rolnicy w województwie mazowieckim (214,5 tys. wniosków), zaś najmniej w województwie lubuskim (20,6 tys.). W przypadku liczby wniosków o dopłaty z tytułu gospodarowania na obszarach ONW największą ich liczbę w 2008 r. odnotowano w województwie mazowieckim (144,3 tys.), a najmniejszą w województwie opolskim (7,2 tys.).

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Łączny budżet na realizację Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2007-2013 dla Polski wynosi 17,2 mld euro. Program oferuje wsparcie na inwestycje w rolnictwie i przetwórstwie poprawiające konkurencyjność sektora rolno-spożywczego. W PROW 2007-2013 wyodrębniono również środki finansowe na udzielenie pomocy inwestorom, którzy tworzą nowe miejsca pracy na obszarach wiejskich, na rozwój ekologicznych metod gospodarowania oraz na przedsięwzięcia służące ochronie środowiska naturalnego i walorów wiejskiego krajobrazu. PROW 2007-2013 dofinansowuje także „odnowę wsi” oraz działania służące poprawie jakości życia jej mieszkańców, a także wdrażanie zespołowych inicjatyw pobudzających aktywność lokalnych społeczności.

Główne cele PROW 2007-2013 są realizowane w ramach 4 osi priorytetowych, określonych w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1698/2005.

Oś 1. Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego (art. 20 rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005) – jej działania wspierają proces restrukturyzacji gospodarstw rolnych. Poprawa konkurencyjności sektora rolnego jest realizowana dzięki wsparciu przedsięwzięć w zakresie jakości produkcji, polepszania infrastruktury wsi, tworzenia grup zrzeszających producentów rolnych. W ramach osi są również podejmowane przedsięwzięcia sprzyjające podnoszeniu poziomu wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców wsi. Zestaw wdrażanych działań obejmuje:

- szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie,
- ułatwianie startu młodym rolnikom,
- renty strukturalne,
- korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów,
- modernizację gospodarstw rolnych,
- zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej,

- poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa,
- uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności,
- działania informacyjne i promocyjne,
- grupy producentów rolnych.

Płatności zrealizowane w ramach osi 1 PROW, w latach 2007-2008, wyniosły ogółem 2073120,1 tys. zł. Najwięcej środków przeznaczono na działania osi 1 w województwach: mazowieckim (351750,2 tys. zł), lubelskim (260496,5 tys. zł) i łódzkim (227564,6 tys. zł), zaś najmniej w województwach: lubuskim (21036,9 tys. zł), śląskim (47359,7 tys. zł) i zachodniopomorskim (45254,0 tys. zł).

Oś 2. Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich (art. 36 rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005) – w ramach osi zostały wprowadzone instrumenty wsparcia i zachęty, które sprzyjają zachowaniu i poprawie stanu siedlisk przyrodniczych i ostoi gatunków. Przyjęte działania przyczyniają się do stosowania odpowiednich praktyk w rolnictwie. Wsparciem objęte są także obszary trudne (grunty słabszej jakości, położone na stokach oraz w paśmie podgórskim i górskim). Poprawie środowiska i zrównoważonemu użytkowaniu obszarów wiejskich sprzyjają instrumenty przyczyniające się do zwiększenia stopnia lesistości w Polsce. Większość z działań związanych z ochroną środowiska naturalnego ma charakter wieloletni, a ich realizacja oddziałuje w sposób trwały na zrównoważony i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich. Zestaw przyjętych w ramach osi 2 działań obejmuje:

- wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW),
- program rolnośrodowiskowy (płatności rolnośrodowiskowe),
- zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne,
- odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych.

Płatności z tytułu wdrażania działań osi 2 PROW uruchomiono w 2008 r., a ich ogólna kwota wyniosła wówczas 795171,8 tys. zł. Najmniejsza wartość wsparcia w 2008 r., w ramach działań osi 2 została wypłacona w województwie śląskim w kwocie 13935,7 tys. zł, zaś największa w wysokości 111964,8 tys. zł w województwie zachodniopomorskim.

Płatności w ramach działań osi 3 i 4 do końca 2008 r. nie były realizowane. Osie te obejmują takie działania, jak:

Oś 3. Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej (art. 52 rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005):

- różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej,
- tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw,
- podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej,
- odnowa i rozwój wsi.

Oś 4. Leader (art. 61 rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005):

- wdrażanie lokalnych strategii rozwoju,
- wdrażanie projektów współpracy,
- funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja.

Instrumenty krajowe wspierające rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich

Instrumentami krajowymi wspierającymi sektor rolny i rozwój obszarów wiejskich są dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych. Dopłaty te są udzielane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Banki współpracujące z Agencją udzieliły w 2003 r. ogółem 29,0 tys. preferencyjnych kredytów inwestycyjnych, w 2004 r. – 20,4 tys., w 2006 r. – 23,8 tys., zaś w 2008 r. – 14,2 tys. Ogólna kwota udzielonych kredytów inwestycyjnych z dopłatami ARiMR w 2008 r. wyniosła 2273,6 mln zł. Najczęściej udzielanym kredytem przez banki współpracujące z ARiMR był kredyt na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które nie przekroczyły 40 roku życia (MR), który w 2003 r. zaciągnęło 13,5 tys. rolników, zaś w latach 2004, 2006, 2008 – 23,8 tys. młodych rolników. Łączna kwota omawianego kredytu z dopłatami ARiMR wyniosła w latach 2003, 2004, 2006 i 2008 – 5197,7 mln zł. Kredyty te pozwoliły młodym rolnikom m.in. na: budowę budynków inwentarskich, zakup maszyn, urządzeń i ciągników rolniczych, kombajnów oraz zwierząt stada podstawowego.

Kolejnym pod względem zainteresowania kredytobiorców był kredyt preferencyjny na zakup gruntów rolnych (KZ). Na zakup ziemi z linii KZ rolnicy zaciągnęli w analizowanych latach 24,2 tys. kredytów, na łączną kwotę 1479,6 mln zł.

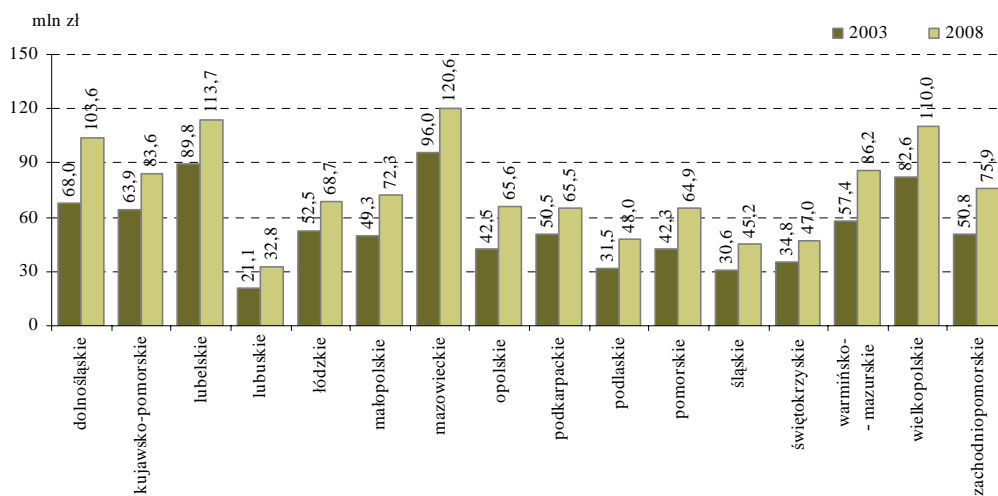
Trzecie miejsce w kolejności pod względem zainteresowania kredytobiorców zajęła linia na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa (IP). W analizowanych latach zaciągnięto z tej linii 17,4 tys. kredytów o łącznej wartości 1653,7 mln zł.

W dalszej kolejności, pod względem liczby kredytów z dopłatami ARiMR, plasowały się linie kredytowe:

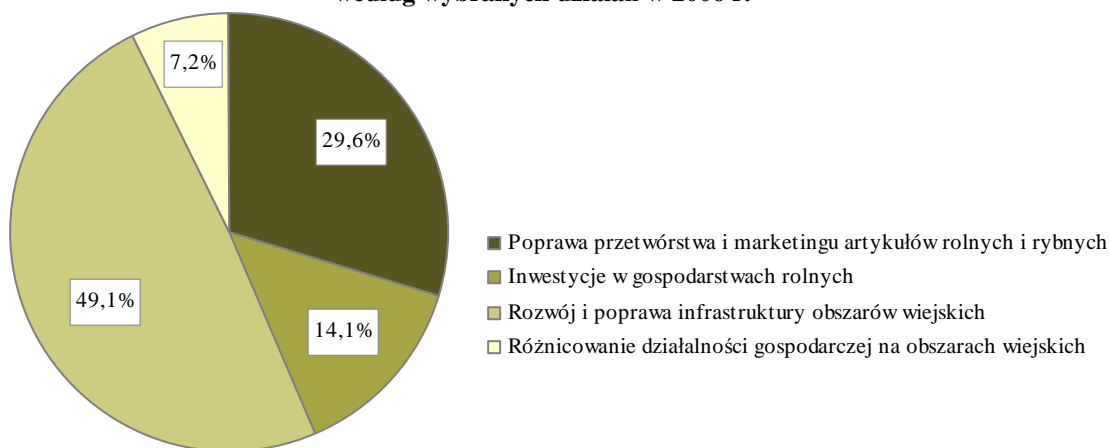
- na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych, w zakresie nowych technologii produkcji w rolnictwie, w tym wytwarzania surowców do produkcji bioetanolu i biokomponentów, zapewniających wysoką jakość produktu lub w zakresie dostosowania produkcji zwierzęcej do wymogów sanitarnych, ochrony środowiska i utrzymywania zwierząt (NT) – łącznie 2,9 tys. kredytów na kwotę 788,6 mln zł w latach 2003, 2004, 2006 i 2008;
- w ramach „Branżowego programu mleczarskiego” (BR/15) – 2,6 tys. kredytów w łącznej kwocie 468,5 mln zł;
- na zakup nieruchomości rolnych przeznaczonych na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rodzinnego w rozumieniu ustawy z dnia 11 VI 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (GR) – 1,3 tys. kredytów w łącznej kwocie 192,5 mln zł;
- w ramach „Programu wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego i przetwórstwa jaj w Polsce” (BR/14) – 575 kredytów o wartości 753,4 mln zł;
- na przedsięwzięcia inwestycyjne tworzące nowe stałe miejsca pracy w działalnościach pozarolniczych w gminach wiejskich, gminach miejsko-wiejskich oraz miastach do 20 tys. mieszkańców gwarantujących zatrudnienie ludności wiejskiej (MP) – w latach 2003-2004 – 446 kredytów o łącznej kwocie 58,1 mln zł;
- na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej znajdujących się na obszarach dotkniętych klęską suszy, gradobicia, nadmiernych opadów

- atmosferycznych, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi (KL) – 436 kredytów na łączną kwotę 7,9 mln zł;
- w ramach „Branżowego programu wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych” (BR/10) – 316 kredytów w kwocie 73,3 mln zł;
  - z pozostałych 5 linii z dopłatami ARiMR zrealizowano 92 umowy kredytowe udzielając kredytów o łącznej wartości 74,8 mln zł.

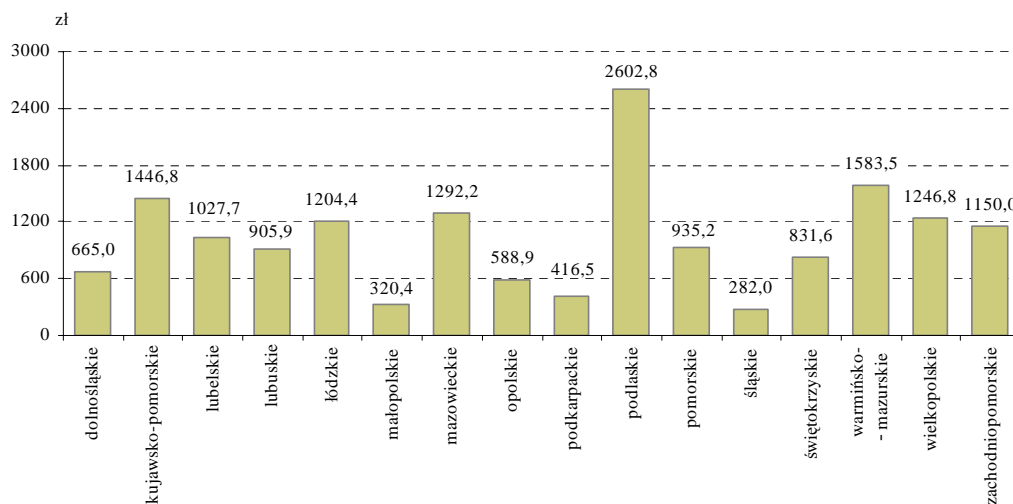
Wykres 28. Dochody budżetów gmin bez miast na prawach powiatu z tytułu podatku rolnego

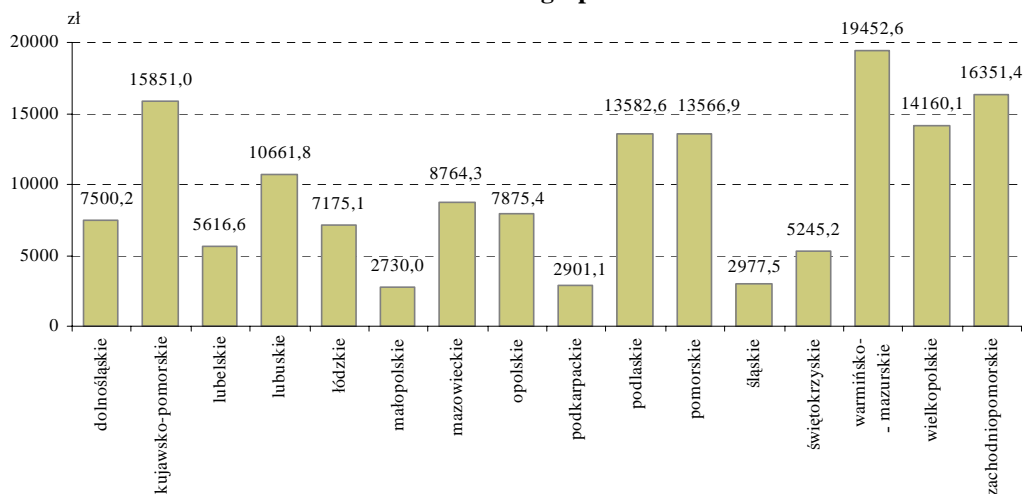
Wykres 29. Struktura dokonanych płatności w ramach programu SAPARD według wybranych działań w 2006 r.

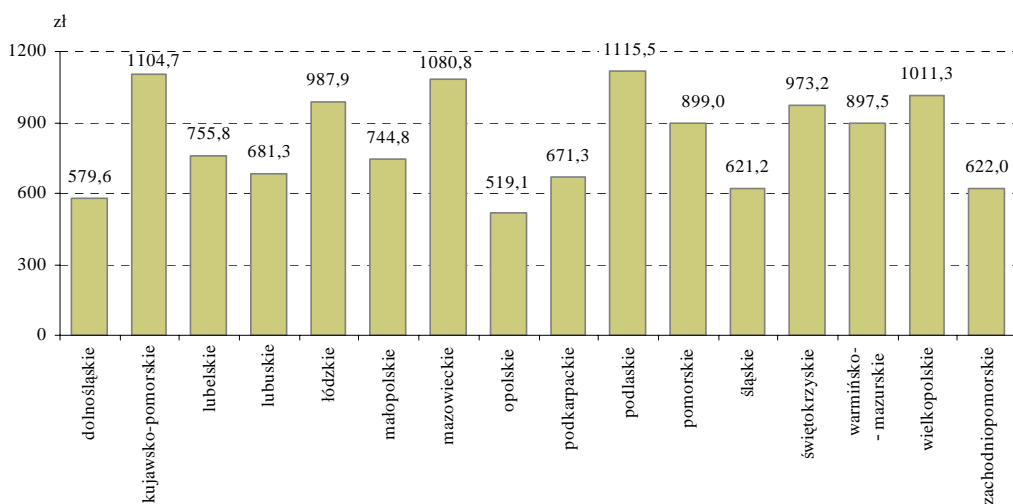
Wykres 30. Środki wypłacone z Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006 na 1 mieszkańca wsi

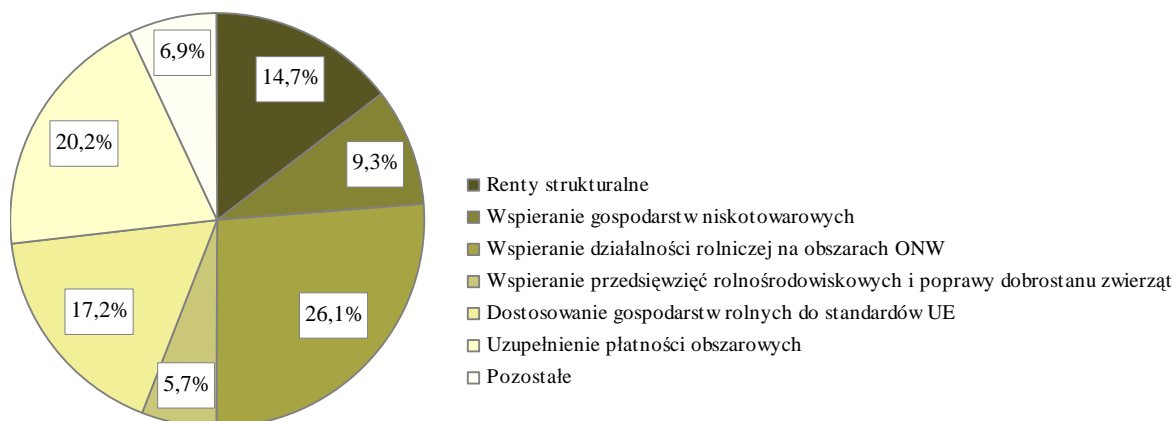
Wykres 31. Środki wypłacone z Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006 na 1 gospodarstwo rolne

Wykres 32. Środki wypłacone z Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006 na 1 ha użytków rolnych

Wykres 33. Struktura wykorzystania środków finansowych z Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006 według działań

9. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

Wyposażenie wsi w niektóre urządzenia oraz obiekty ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Stan środowiska determinowany jest m.in. poprzez stopień wyposażenia w urządzenia oraz obiekty ochrony środowiska i gospodarki wodnej. W analizowanych latach na obszarach wiejskich odnotowano wzrost liczby takich urządzeń i obiektów jak: wodociągi zbiorowe, kanalizacja zbiorowa oraz zbiorcze i indywidualne oczyszczalnie ścieków. Odnotowano również wzrost długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, a także wzrost wydajności oczyszczalni ścieków. Nastąpił natomiast spadek liczby stacji uzdatniania wody oraz liczby i powierzchni wysypisk odpadów.

W 2008 r. w porównaniu ze stanem z 2003 r. na obszarach wiejskich odnotowano wzrost długości sieci wodociągowej we wszystkich województwach. Z uwagi na zróżnicowaną wielkość powierzchni województw, a tym samym różną długość sieci wodociągowej, wskaźnikiem charakteryzującym obszary wiejskie pod względem stopnia zwodociągowania jest liczba przyłączy instalacji do budynków, których w 2008 r. najwięcej odnotowano w województwach mazowieckim – 410,7 tys. szt. i wielkopolskim – 316,6 tys. szt., zaś najmniejszą w województwie lubuskim (64,6 tys. szt.).

Jednym ze wskaźników, który istotnie wpływa na jakość wody jest ilość stacji jej uzdatniania. Ich liczba na wsi w stosunku do 2003 r. zmalała o 0,4%. W 2008 r. największą ich liczbą charakteryzowały się województwa: mazowieckie, pomorskie, wielkopolskie oraz zachodniopomorskie. Według stanu z 31 XII 2008 r. najmniej stacji uzdatniania wody było w województwie świętokrzyskim (77 szt.).

O jakości środowiska świadczy również stopień zbiorczego skanalizowania. W porównaniu do 2003 r. długość sieci kanalizacyjnej na obszarach wiejskich wzrosła o 70,2% i w 2008 r. wynosiła 50,7 tys. km. Najdłuższą sieć kanalizacyjną (powyżej 4 tys. km) odnotowano w województwach: małopolskim, podkarpackim i wielkopolskim, natomiast najkrótszą (poniżej 2 tys. km) w województwach: lubelskim, łódzkim, opolskim, podlaskim i świętokrzyskim.

Stan ilościowo-jakościowy wód i zbiorników wodnych to jeden z najistotniejszych elementów środowiska. Jego miernikiem jest przede wszystkim liczba urządzeń służących oczyszczaniu powstałych ścieków. Odnotowano, iż w 2008 r. w stosunku do 2003 r. na obszarach wiejskich nastąpił wzrost liczby zbiorczych oczyszczalni ścieków (o 14,1%). W układzie terytorialnym w 2 województwach – pomorskim i zachodniopomorskim – wystąpił spadek liczby omawianych obiektów na wsi. W pozostałych województwach zaobserwowano wzrost ich liczby, w tym największy w: mazowieckim (o 75 szt.), lubelskim (o 52 szt.) i warmińsko-mazurskim (o 46 szt.). Z kolei w 2008 r. liczba indywidualnych oczyszczalni wiejskich wzrosła o 18,0 tys. szt. (tj. o 70,6%). Spadek liczby tych obiektów nastąpił w 2 województwach małopolskim i podkarpackim, w którym to był on prawie dwukrotny.

Coraz większa dostępność nowoczesnych technologii oczyszczania ścieków ma wpływ na powstawanie obiektów o zwiększonej wydajności. Na obszarach wiejskich w 2008 r. w porównaniu do 2003 r. odnotowano blisko 53% wzrost przepustowości oczyszczalni. Największą wydajnością instalacji cechowało się województwo wielkopolskie (366862,3 m³/dobę).

Odnotowano, iż w analizowanych latach liczba wysypisk odpadów na obszarach wiejskich zmniejszyła się do 806 obiektów w 2008 r. i stanowiła niewiele ponad 77% stanu

z 2003 r. W układzie terytorialnym wzrost liczby tych obiektów odnotowano na obszarach wiejskich w 2 województwach kujawsko-pomorskim (o 8 szt.) i śląskim (o 4 szt.). Jednocześnie stwierdzono, iż w 2008 r. powierzchnia wysypisk odpadów na terenach wiejskich wynosiła prawie 2,2 tys. ha i była niższa o prawie 0,2 tys. ha (o 7,4%) w porównaniu do 2003 r. W układzie terytorialnym wzrost powierzchni tego rodzaju obiektów zanotowano w 3 województwach: kujawsko-pomorskim, podlaskim oraz śląskim i oscylował on w przedziale 2,5-28,6 ha.

Nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska i gospodarkę wodną na wsi

Nakłady na ochronę środowiska i gospodarkę wodną na obszarach wiejskich zostały poniesione przede wszystkim na inwestycje związane ze zbiorczą siecią wodociągową i stacjami uzdatniania wody, na kanalizację zbiorczą, zbiorcze i indywidualne oczyszczalnie ścieków oraz wysypiska odpadów.

W analizowanych latach nastąpiły zmiany w ilości środków przeznaczonych na inwestycje w zakresie urządzeń i obiektów ochrony środowiska i gospodarki wodnej. W 2008 r. tego rodzaju inwestycje ogółem w kraju pochłonęły łącznie 8528,6 mln zł, czyli o 3387,2 mln zł (tj. o 65,9%) więcej niż w 2003 r.

W 2008 r. w stosunku do 2003 r. inwestycje w wodociągi zbiorowe i stacje uzdatniania wody na obszarach wiejskich wzrosły o prawie 23,2 mln zł (tj. o 3,2%) i wyniosły prawie 750 mln zł. Wpływ na to miał spadek wartości nakładów poniesionych na ten cel w 5 województwach: kujawsko-pomorskim (o 70,2%), podlaskim (o 46,5%), lubuskim (o 36,3%), świętokrzyskim (o 21,3%) i dolnośląskim (o 12,3%). W pozostałych województwach nakłady zwiększyły się, a najbardziej (o ponad 70%) w województwie wielkopolskim.

Odnotowano również, iż w 2008 r. w porównaniu do 2003 r. na obszarach wiejskich nakłady na kanalizację zbiorczą spadły o 14,9%. W układzie terytorialnym w 2008 r. największe nakłady poniesiono na terenach wiejskich w województwach mazowieckim (218,5 mln zł, tj. 19,7% nakładów w kraju) i małopolskim (147,4 mln zł, tj. 13,3%). Wzrost ilości środków przeznaczonych na kanalizację zbiorczą na obszarach wiejskich odnotowano w województwach: mazowieckim (o 170,5%), opolskim (o 119,7%), małopolskim (o 33,1%), dolnośląskim (o 31,0%) i pomorskim (o 27,1%).

W 2008 r. w stosunku do 2003 r. na wsi nastąpił spadek (o 37,3%) poniesionych nakładów inwestycyjnych w zakresie zbiorczych oczyszczalni ścieków. Największe nakłady inwestycyjne w tym zakresie w 2008 r. poniesione zostały w województwie wielkopolskim (141,5 mln zł, tj. 40,7% ogółu nakładów poniesionych na ten cel na obszarach wiejskich w kraju). Natomiast wzrost nakładów w analizowanych latach odnotowano w 8 z 16 województw. W tym samym okresie nastąpił bardzo znaczny spadek (o 82,5%) nakładów w zakresie wiejskich oczyszczalni indywidualnych. Pomimo tak dużego spadku nakładów poniesionych na ten cel, w 11 województwach zanotowano ich wzrost. Największe środki zainwestowano w województwie mazowieckim (12,6 mln zł). Najmniejszych inwestycji w tym zakresie dokonano w województwach: lubuskim, małopolskim, opolskim, podkarpackim i śląskim.

Spadek inwestycji w zakresie wysypisk odpadów na wsi w 2008 r. w porównaniu do 2003 r. wyniósł 91,6%. Na tę sytuację miał wpływ znaczny spadek inwestycji w tym zakresie (o 99,6%) w województwie kujawsko-pomorskim, gdzie wysokość tych nakładów w 2003 r. kształtowała się na poziomie 210,3 mln zł, podczas gdy w 2008 r. – 0,9 mln zł. Z kolei wzrost nakładów inwestycyjnych na wysypiska odpadów zanotowano w 9 województwach.

PODSUMOWANIE

Sytuacja obszarów wiejskich, zaprezentowana w niniejszej publikacji, wskazuje na ich duże zróżnicowanie zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej. Pod wieloma względami zaznacza się przewaga rozwojowa obszarów wiejskich położonych w województwach silnie zurbanizowanych.

W wyniku coraz większej mobilności ludności, jak również postępujących zmian stylu życia, obszary wiejskie stopniowo zmieniają swoje funkcje. W ostatnich latach zwiększyła się liczba wsi mających charakter rezydencjalny.

Obszary wiejskie w Polsce w 2008 r. zajmowały ponad 93% terytorium kraju i stanowiły miejsce zamieszkania dla ponad 14 milionów osób. Liczba ludności obszarów wiejskich, w przeciwieństwie do miejskich, w ostatnich latach systematycznie rosła. Zmiany te kształtowane były głównie pod wpływem ruchu naturalnego oraz migracji między miastem a wsią. Populacja obszarów wiejskich charakteryzowała się korzystniejszą strukturą ludności, na terenach tych wystąpił wyższy niż w miastach odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym, niższy zaś odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym.

Pozytywnym zjawiskiem zaobserwowanym na obszarach wiejskich, był wzrost wskaźnika zatrudnienia i spadek stopy bezrobocia. Warto również zaznaczyć, że na obszarach wiejskich nastąpiły zmiany w strukturze pracujących, odnotowano spadek udziału osób pracujących w rolnictwie, a wzrost udziału osób pracujących w przemyśle i budownictwie oraz usługach rynkowych.

Poziom wyposażenia terenów wiejskich w zakresie szeroko rozumianej infrastruktury technicznej i związanych z nią warunków mieszkaniowych oraz infrastruktury społecznej w ostatnich latach ulegał systematycznej poprawie. Nastąpiło również polepszenie stanu wyposażenia w urządzenia oraz obiekty ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Duże dysproporcje pomiędzy stopniem wyposażania infrastrukturalnego wsi i miast dotyczyły głównie sieci kanalizacyjnej i gazowej.

Coraz częściej podmioty gospodarcze decydowały się na rozpoczęcie działalności na obszarach wiejskich. W strukturze podmiotów prowadzących działalność na tych terenach w 2008 r. przeważały podmioty zajmujące się działalnością usługową. Drugą grupę pod względem liczebności stanowiły podmioty prowadzące działalność przemysłową i budowlaną, najmniej zaś podmiotów zajmowało się rolnictwem, łowiectwem, leśnictwem i rybactwem. Cechą charakterystyczną działalności gospodarczej na wsi było prowadzenie małych, tzw. „rodzinnych” firm nastawionych na zaspokojenie lokalnych potrzeb.

Nadal na polskiej wsi dawało się zauważyć duże rozdrobnienie i niską towarowość większości gospodarstw rolnych, uniemożliwiające pełne wykorzystanie istniejących zasobów pracy. Przestrzenna analiza rozwoju wsi i rolnictwa pozwala na wyróżnienie 2 regionów rolniczych – wysokotowarowego rolnictwa Polski zachodniej i północnej oraz niskotowarowego rolnictwa Polski środkowej, południowej i wschodniej.

Restrukturyzacja i modernizacja rolnictwa oraz jego otoczenia były finansowane zarówno ze środków krajowych, jak i zagranicznych. W ciągu ostatnich lat duże wsparcie finansowe na rozwój wsi i rolnictwa uzyskano ze środków pomocowych Unii Europejskiej w ramach Wspólnej Polityki Rolnej.

SUMMARY

The rural areas situation presented in this publication has shown their big differentiation in many respects, both in the social and economic sphere. In many respects we can notice a development advantage of rural areas situated in strongly urbanized voivodships.

As a result greater and greater population's mobility, as well as lifestyle change, the rural areas are gradually changing their functions. In the last years there has been an increase in the number of villages of residential character.

The rural areas in Poland took up over 93% of country land and were the place of residence for over 14 million people in 2008. The amount of rural population, as opposed to urban areas, was increasing gradually in the recent years. Those changes were being shaped mainly under the influence of vital statistics and migration between city and village. The population of rural areas was characterized by better structure of inhabitants than in the cities, due to higher percentage of pre-working age population and lower percentage of post-working age population.

The positive phenomenon observed in rural areas was the employment rate increase and unemployment rate decrease. It should be emphasized that there have been considerable changes in the structure of employed persons in rural areas, owing to the decrease in employed persons in agriculture and increase in employed persons in industry and construction as well as market services.

The level of rural areas facilities in scope of technical infrastructure in the broad sense and connected with it dwelling conditions and social infrastructure has been improving consistently in the last years. In the years analysed, there has also been improvement of the state of rural areas devices and establishments of environmental protection and water management. The big disproportions between the level of infrastructural fitting of rural and urban areas concerned mainly sewerage network and gas-line system.

More and more often, entities of the national economy decided to begin activity in rural areas. In the structure of the entities conducting economic activity in rural areas, the majority constituted entities conducting service activity in 2008. The second most numerous group was entities conducting industrial and constructional activity and the smallest group consisted of entities functioning in agriculture, forestry and fishing. The characteristic feature of economic activity in rural areas was conducting small so called "family" companies, which are geared towards satisfying local needs.

In rural areas in Poland we could still observe a big fragmentation and low marketability of the majority of agricultural farms, not giving possibility of using existing labour market. Spatial analysis of rural and agriculture development allows to distinguish two agricultural regions – high-market agriculture of west and north Poland and low-market agriculture of central, south and east Poland.

Restructuring and modernisation of agriculture and its surroundings were financed both from national and foreign financial resources. Over the last years, villages and agriculture development have received a big financial support from the European Union as part of the Common Agricultural Policy.

CZEŚĆ
TABELARYCZNA

TABLICA PRZEGLĄDOWA. WYBRANE DANE CHARAKTERYZUJĄCE OBSZARY WIEJSKIE W PORÓWNANIU Z DANymi DLA POLSKI I OBSZARÓW MIEJSKICH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2003			2008		
	Polska	obszary		Polska	obszary	
		miejskie	wiejskie		miejskie	wiejskie
Potencjał demograficzny						
Powierzchnia ogólna (stan w dniu 31 XII) w km ²	312685	21211	291474	312679	21363	291316
Ludność (stan w dniu 31 XII)						
Liczba ludności ogółem w tys.	38190,6	23513,4	14677,2	38135,9	23288,2	14847,7
mężczyźni	18486,4	11176,8	7309,7	18414,9	11030,3	7384,6
kobiety	19704,2	12336,6	7367,6	19721,0	12257,9	7463,1
Ludność na 1 km ²	122	1109	50	122	1090	51
Kobiety na 100 mężczyzn	106,6	110,4	100,8	107,1	111,1	101,1
Mediana wieku ludności						
mężczyźni	34,2	35,0	33,0	35,6	36,3	34,5
kobiety	38,3	39,9	35,6	39,6	41,3	37,0
Przeciętne trwanie życia						
mężczyźni	70,5	70,9	70,0	71,3	71,6	70,7
kobiety	78,9	78,8	79,2	80,0	79,8	80,2
Ruch naturalny						
Małżeństwa ogółem	195446	118709	76737	257744	154936	102808
na 1000 ludności	5,1	5,1	5,2	6,8	6,7	6,9
Rozwody ^a ogółem	48632	40876	7669	65475	51946	13059
na 1000 ludności	1,3	1,7	0,5	1,7	2,2	0,9
Urodzenia żywe	351072	199583	151489	414499	241288	173211
na 1000 ludności	9,2	8,5	10,3	10,9	10,4	11,6
Zgony ogółem	365230	216349	148881	379399	228650	150749
na 1000 ludności	9,6	9,2	10,1	10,0	9,9	10,1
w tym niemowląt	2470	1446	1024	2338	1363	975
na 1000 urodzeń żywych	7,0	7,2	6,8	5,6	5,6	5,6
Przyrost naturalny	-14158	-16766	2608	35100	12638	22462
na 1000 ludności	-0,4	-0,7	0,2	0,9	0,5	1,5
Płodność kobiet	35,1	31,4	41,5	42,9	40,8	46,2
Współczynnik dzietności ogólnej	1,222	1,107	1,421	1,390	1,300	1,528
Współczynnik reprodukcji brutto	0,594	0,538	0,689	0,676	0,633	0,741
Współczynnik dynamiki demograficznej	0,961	0,923	1,018	1,093	1,055	1,149
Zgony według przyczyn^{bc} na 10 tys. ludności						
choroby zakaźne i pasożytnicze	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5
nowotwory złośliwe	23,1	23,9	21,8	24,4	25,7	22,3
w tym nowotwór złośliwy tchawicy, oskrzela i płuca	5,5	5,5	5,4	5,8	6,0	5,5
cukrzyca	1,4	1,4	1,3	1,7	1,7	1,6
choroby układu krążenia	45,1	41,7	50,5	45,0	42,2	49,3
w tym						
choroba niedokrwienna serca	13,5	13,6	13,5	12,7	12,7	12,5
choroby naczyń mózgowych	10,6	9,6	12,2	10,0	9,1	11,3
miażdżycy	8,7	7,3	10,8	8,8	7,6	10,8
choroby układu oddechowego	4,5	4,1	5,2	5,1	4,9	5,4
zewnętrzne przyczyny zgonu	6,5	6,1	7,1	6,5	6,0	7,3
Migracje						
Migracje wewnętrzne^d ludności na pobyt stały						
napływ ^e	430475	235705	194770	405474	212886	192588
odpływ ^f	430475	266142	164333	405474	251736	153738
saldo migracji	x	-30437	30437	x	-38850	38850
na 1000 ludności	x	-1,3	2,1	x	-1,7	2,6
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały						
imigracja	7048	4903	2145	15275	10936	4339
emigracja	20813	15646	5167	30140	21052	9088
saldo migracji	-13765	-10743	-3022	-14865	-10116	-4749
na 1000 ludności	-0,4	-0,5	-0,2	-0,4	-0,4	-0,3
Ogólne saldo migracji	-13765	-41180	27415	-14865	-48966	34101
na 1000 ludności	-0,4	-1,8	1,9	-0,4	-2,1	2,3

a Nie uwzględniono rozwodów, w których obie strony miały miejsce zamieszkania za granicą. b W 2008 r. dane za 2007 r. c Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja). d Międzywojewódzkie i wewnątrzwojewódzkie razem. e Zameldowania na pobyt stały. f Wymeldowania z pobytu stałego.

TABLICA PRZEGLĄDOWA. WYBRANE DANE CHARAKTERYZUJĄCE OBSZARY WIEJSKIE W PORÓWNANIU Z DANymi DLA POLSKI I OBSZARÓW MIEJSKICH (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2003			2008		
	Polska	obszary		Polska	obszary	
		miejskie	wiejskie		miejskie	wiejskie
Sytuacja ekonomiczna ludności						
Ekonomiczne grupy wieku ludności (stan w dniu 31 XII)						
Wiek przedprodukcyjny w tys.	8349,8	4644,9	3704,9	7349,7	4065,6	3284,1
mężczyźni	4276,2	2378,3	1898,0	3767,4	2082,8	1684,7
kobiety	4073,6	2266,6	1806,9	3582,2	1982,8	1599,4
Wiek produkcyjny w tys.	24038,8	15342,9	8695,8	24590,5	15327,4	9263,1
mężczyźni	12336,7	7691,6	4645,1	12707,3	7761,0	4946,3
kobiety	11702,1	7651,4	4050,7	11883,2	7566,4	4316,7
Wiek poprodukcyjny w tys.	5802,0	3525,5	2276,5	6195,7	3895,2	2300,5
mężczyźni	1873,5	1106,9	766,6	1940,2	1186,6	753,6
kobiety	3928,5	2418,6	1509,9	4255,5	2708,6	1546,9
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	59	53	69	55	52	60
Ludność w wieku produkcyjnym w % ogółu ludności	62,9	65,3	59,2	64,5	65,8	62,4
Aktywność ekonomiczna ludności^a w wieku 15 lat i więcej (stan w IV kwartale)						
Aktywni zawodowo w tys.	16991	10528	6463	17159	10627	6532
mężczyźni	9215	5563	3652	9372	5668	3704
kobiety	7776	4965	2811	7787	4959	2828
pracujący	13718	8330	5388	16005	9894	6111
mężczyźni	7520	4442	3078	8813	5312	3501
kobiety	6198	3889	2309	7193	4583	2610
bezrobotni ^b	3273	2197	1076	1154	733	421
mężczyźni	1695	1121	574	559	356	203
kobiety	1578	1076	502	594	377	218
Bierni zawodowo w tys.	14016	8977	5039	14224	8885	5339
mężczyźni	5558	3547	2011	5491	3387	2104
kobiety	8458	5430	3028	8733	5498	3235
Współczynnik aktywności zawodowej w %	54,8	54,0	56,2	54,7	54,5	55,0
Wskaźnik zatrudnienia w %	44,2	42,7	46,8	51,0	50,7	51,5
Stopa bezrobocia w %	19,3	20,9	16,6	6,7	6,9	6,4
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII)						
Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w tys.	3175,7	1849,9	1325,8	1473,8	803,4	670,4
w tym kobiety	1634,7	972,8	661,9	833,4	452,8	380,6
w wieku do 24 lat ^c	825,5	424,4	401,1	304,6	139,4	165,2
powyżej 24 lat	95,7	64,9	30,8	128,7	81,6	47,1
Liczba bezrobotnych zarejestrowanych nie posiadających prawa do zasiłku w tys.	2697,6	1564,3	1133,3	1202,5	655,6	546,9
Udział bezrobotnych nie posiadających prawa do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w %	84,9	84,6	85,5	81,6	81,6	81,6
Infrastruktura techniczna. Warunki mieszkaniowe						
Zasoby mieszkaniowe^d (stan w dniu 31 XII)						
Mieszkania ogółem	12595891	8450416	4145475	13150294	8846727	4303567
na 1000 ludności	329,8	359,4	282,4	344,8	379,9	289,8
Przeciętna liczba						
osób na 1 mieszkanie	3,03	2,78	3,54	2,90	2,63	3,45
izb w mieszkaniu	3,68	3,49	4,06	3,70	3,50	4,12
Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ²						
1 mieszkania	68,8	61,1	84,5	70,2	62,2	86,7
na 1 osobę	22,7	22,0	23,9	24,2	23,6	25,1
Mieszkania wyposażone w podstawowe instalacje w % ogółu mieszkań						
wodociąg	95,0	98,4	88,0	95,4	98,5	88,9
ustęp	87,3	94,2	73,1	88,0	94,5	74,5
łazienkę	86,1	91,8	74,5	86,9	92,2	75,8
gaz z sieci	55,4	74,1	17,4	55,6	73,6	18,4
centralne ogrzewanie	77,1	83,9	63,1	78,0	84,7	64,4

a Według BAEL. b Osoby w wieku 15-74 lata. c Od czerwca 2004 r. bez młodocianych absolwentów. d Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych.

TABLICA PRZEGLĄDOWA. WYBRANE DANE CHARAKTERYZUJĄCE OBSZARY WIEJSKIE W PORÓWNANIU Z DANymi DLA POLSKI I OBSZARÓW MIEJSKICH (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2003			2008		
	Polska	obszary		Polska	obszary	
		miejskie	wiejskie		miejskie	wiejskie
Infrastruktura techniczna. Warunki mieszkaniowe (dok.)						
Budownictwo						
Mieszkania oddane do użytkowania ogółem	162686	93535	69151	165189	109530	55659
na 1000 ludności	4,3	4,0	4,7	4,3	4,7	3,8
na 1000 zawartych małżeństw	832	788	901	641	707	541
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	115,8	102,3	134,1	104,0	86,9	137,7
Budynki oddane do użytkowania ^d ogółem	139702	59380	80322	105470	41624	63846
w tym indywidualne ^b	133525	54549	78976	93662	33294	60368
Kubatura budynków oddanych do użytkowania ^c w tys. m ³	145856	76349	69507	183078	107642	75436
w tym indywidualnych ^b w tys.	102651	44167	58484	86668	34145	52524
Infrastruktura komunalna						
Sieć rozdzielcza ^d wodociągowa w km	232310,4	52772,2	179538,2	262687,1	58445,2	204241,9
na 100 km ²	74,3	248,8	61,6	84,0	273,6	70,1
Sieć rozdzielcza ^d kanalizacyjna w km	68857,0	40024,7	28832,3	94791,6	47848,8	46942,8
na 100 km ²	22,0	188,7	9,9	30,3	224,0	16,1
Sieć rozdzielcza ^d gazowa w km	103689,4	48409,6	55279,8	110428,1	50367,3	60060,8
na 100 km ²	33,2	228,2	19,0	35,3	235,8	20,6
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych w tys.						
wodociągowe	4269,4	1691,7	2577,7	4777,9	1846,2	2931,7
kanalizacyjne	1510,9	1060,8	450,1	2088,9	1307,9	781,0
gazowe ^e	2805,8	1923,1	882,7	2369,5	1412,9	956,6
Zużycie w gospodarstwach domowych						
wody z wodociągów w hm ³	1268,6	931,2	337,4	1212,2	840,5	371,7
na 1 mieszkańca ^f w m ³	33,2	39,6	23,0	31,8	36,1	25,1
na 1 odbiorcę w m ³	39,0	42,0	32,6	36,5	37,9	33,7
gazu z sieci w hm ³	4569,1	3662,4	906,7	3792,2	3081,7	710,5
na 1 mieszkańca ^g w m ³	119,7	155,6	62,0	99,5	132,2	48,0
na 1 odbiorcę w m ³	558,1	517,0	901,0	530,1	488,4	842,4
energii elektrycznej ^h w GW·h	22050,5	16307,3	5743,1	28425,4	17743,9	10681,5
na 1 mieszkańca w kW·h	577,3	692,7	392,0	745,8	761,4	721,2
na 1 odbiorcę ⁱ w kW·h	1911,8	1857,9	2083,3	2038,0	1916,3	2278,3
Łączność						
Placówki pocztowe ogółem (stan w dniu 31 XII)	8304	3667	4637	8450	3946	4504
Osoby w wieku 16-74 lata korzystające z Internetu						
w tys. (stan w dniu 30 IV)	.	.	.	16345,0	11703,3	4641,7
ponad rok temu	.	.	.	906,9	548,8	358,1
od 3 do 12 miesięcy temu	.	.	.	1194,2	704,4	489,8
Infrastruktura społeczna						
Wychowanie przedszkolne (stan w dniu 30 IX)						
Placówki wychowania przedszkolnego ^j	16999	6714	10285	17071	7310	9761
w tym przedszkola	7865	5201	2664	8038	5359	2679
Miejsca w przedszkolach	685354	547092	138262	733321	580330	152991
Dzieci w przedszkolach na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat	362	523	167	493	693	221
Liczba dzieci w wieku przedszkolnym na 1 miejsce w przedszkolu	0,94	0,95	0,90	1,00	1,01	0,97

a Nowo wybudowane. b Realizowane przez osoby fizyczne, kościoły i związki wyznaniowe. c Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy). d Bez połączeń prowadzących do budynków i innych obiektów. e W 2008 r. łącznie z połączeniami prowadzącymi do budynków niemieszkalnych. f Według stanu na 30 VI. g Do przeliczeń przyjęto ludność ogółem bez wyodrębniania jej w tych miastach i wsiach, w których ta sieć istniała. h Od 2005 r. obejmują gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie. i Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców w roku. j Przedszkola i oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych.

TABLICA PRZEGLĄDOWA. WYBRANE DANE CHARAKTERYZUJĄCE OBSZARY WIEJSKIE W PORÓWNANIU Z DANymi DLA POLSKI I OBSZARÓW MIEJSKICH (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2003			2008		
	Polska	obszary		Polska	obszary	
		miejskie	wiejskie		miejskie	wiejskie
Infrastruktura społeczna (cd.)						
Szkoły podstawowe^a (stan w dniu 30 IX)						
Szkoły podstawowe ogółem.....	14565	4242	10323	13291	3903	9388
Uczniowie ogółem na 1:						
pomieszczenie szkolne.....	18	23	14	13	17	10
nauczyciela ^b	.	.	.	13	15	11
oddział.....	21	24	18	19	22	16
komputer ^c przeznaczony do użytku uczniów.....	26,43	38,67	18,32	10,74	16,03	7,35
komputer ^c przeznaczony do użytku uczniów z dostępem do Internetu.....	42,79	56,80	31,82	12,22	17,50	8,59
Współczynnik skolaryzacji						
brutto.....	100,1	108,4	90,2	98,0	107,0	87,7
netto.....	98,5	106,4	89,1	96,6	105,1	86,7
Gimnazja^d (stan w dniu 30 IX)						
Gimnazja ogółem.....	6114	2976	3138	6380	3060	3320
Uczniowie ogółem na 1:						
pomieszczenie szkolne.....	25	26	24	17	18	17
nauczyciela ^b	.	.	.	13	13	13
oddział.....	25	26	24	23	24	22
komputer ^c przeznaczony do użytku uczniów.....	25,32	29,91	19,47	12,34	14,18	10,02
komputer ^c przeznaczony do użytku uczniów z dostępem do Internetu.....	27,82	32,81	21,45	12,88	14,69	10,56
Współczynnik skolaryzacji						
brutto.....	101,0	119,4	77,0	100,8	122,1	76,2
netto.....	95,6	111,9	74,3	94,8	113,2	73,5
Kultura (stan w dniu 31 XII)						
Biblioteki publiczne (z filiami).....	8727	2928	5799	8420	2894	5526
Punkty biblioteczne.....	1875	582	1293	1555	541	1014
Liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną.....	3602	6699	2070	3823	6780	2270
Księgozbiór w wol.						
na 1000 ludności.....	3515	3337	3799	3547	3449	3700
na 1 czytelnika.....	18	14	29	21	17	32
Czytelnicy ogółem ^e na 1000 ludności.....	198	239	133	171	207	115
Wypożyczenia księgozbioru ^{ef} na 1 czytelnika w wol.	19,8	19,4	21,1	18,9	18,5	20,0
Kina stałe.....	581	552	29	483	463	20
Liczba ludności na 1 kino stałe w tys.	66	43	506	79	50	742
Seanse ^g na 1 kino stałe.....	1406	1445	651	2745	2815	1140
Widzowie ^g w kinach stałych na 1000 ludności.....	661	1052	33	923	1487	35
Muzea łącznie z oddziałami.....	665	550	115	743	615	128
Zwiedzający muzea i oddziały ^h w tys.	16881	13662	3219	20727	17798	2929
Instytucje kultury ogółem ⁱ	3716	1521	2195	4169	1621	2548
domy kultury.....	781	505	276	854	560	294
ośrodki kultury.....	1453	627	826	1521	644	877
kluby.....	390	276	114	370	299	71
świetlice.....	1092	113	979	1424	118	1306
Ludność przypadająca na 1 instytucję kultury.....	10277	15459	6687	9147	14367	5827
Imprezy w tys. ^h	208,4	148,0	60,5	214,7	157,2	57,6
Uczestnicy imprez w tys. ^h	30213,0	23332,4	6880,7	33612,0	26569,2	7042,9

^a Łącznie ze szkołami filialnymi, szkołami sportowymi i mistrzostwa sportowego, szkołami artystycznymi; bez szkół specjalnych.

^b Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty. ^c W przypadku wspólnego użytkowania komputerów przez kilka szkół – wykazane tylko raz. ^d Łącznie ze szkołami sportowymi i mistrzostwa sportowego oraz szkołami z oddziałami przysposabiającymi do pracy na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej; bez szkół specjalnych. ^e W ciągu roku; łącznie z punktami bibliotecznymi. ^f Bez wypożyczeń międzybibliotecznych. ^g W ciągu roku; dotyczy filmów długo- i krótkometrażowych. ^h W ciągu roku. ⁱ Badanie jest realizowane co dwa lata; w 2008 r. dane za 2007 r.

TABLICA PRZEGLĄDOWA. WYBRANE DANE CHARAKTERYZUJĄCE OBSZARY WIEJSKIE W PORÓWNANIU Z DANymi DLA POLSKI I OBSZARÓW MIEJSKICH (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2003			2008		
	Polska	obszary		Polska	obszary	
		miejskie	wiejskie		miejskie	wiejskie
Infrastruktura społeczna (dok.)						
Abonenci						
ogółem w tys.						
radiowi ^a	9077	6359	2718	7346	5288	2058
telewizyjni ^a	8831	6189	2642	7109	5104	2005
telefoniczni ^b	11057	8279	2778	8049	6389	1660
na 1000 ludności						
radiowi ^a	238	270	185	193	227	139
telewizyjni ^a	231	263	180	186	219	135
telefoniczni ^b	290	352	189	211	274	112
Ochrona zdrowia (stan w dniu 31 XII)						
Ambulatoryjna opieka zdrowotna ^c						
zakłady opieki zdrowotnej ^d	11978	8925	3053	14853	11051	3802
praktyki lekarskie i stomatologiczne ^e	7847	6337	1510	6502	4895	1607
porady udzielone ogółem ^f w tys.	251683	210981	40702	290661	243572	47089
na 1 mieszkańca w liczbach bezwzględnych	6,6	9,0	2,8	7,5	10,2	3,2
Apteki ogółem ^g	9585	7874	1711	10623	8798	1825
Punkty apteczne ogółem ^g	553	35	518	1103	43	1060
Liczba ludności na 1:						
aptekę.....	3985	2987	8578	3590	2647	8136
aptekę i punkt apteczny.....	3768	2974	6585	3252	2634	5147
Pomoc społeczna stacjonarna^h (stan w dniu 31 XII)						
Zakłady stacjonarnej pomocy społecznej.....	1179	706	473	1410	850	560
Miejsca w stacjonarnych zakładach pomocy społecznej.....	92762	54954	37808	100832	60423	40409
Mieszkańcy przebywający w stacjonarnych zakładach pomocy społecznej.....	91824	54298	37526	98416	58574	39842
Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania (stan w dniu 31 VII)						
Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania ogółem.....	7116	3901	3215	6857	4003	2854
na 1000 km ²	23	184	11	22	187	10
Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania						
ogółem w tys.	596,5	339,8	256,6	597,0	358,9	238,1
na 1000 ludności.....	16	14	17	16	15	16
na 1 obiekt turystyczny zbiorowego zakwaterowania.....	84	87	80	87	90	83
Noclegi udzielone ⁱ w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania						
ogółem w tys.	45347,8	30890,6	14457,2	56645,5	40952,3	15693,2
na 1000 ludności.....	1187	1314	985	1485	1759	1057
w tym turystom zagranicznym w tys.	7828,2	6971,4	856,8	10173,2	9104,7	1068,5
Korzystający z noclegów ⁱ w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania						
ogółem w tys.	14644,3	11027,2	3617,1	19556,1	15033,1	4523,0
na 1000 ludności.....	383	469	246	513	646	305
w tym turyści zagraniczni w tys.	3331,9	3040,1	291,8	4046,3	3669,4	376,9

a Dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej. *b* Dane dotyczą operatorów sieci publicznej. *c* Bez praktyk lekarskich i stomatologicznych działających wyłącznie w oparciu o środki niepubliczne. *d* Dane o zakładach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej obejmują przychodnie, ośrodki zdrowia i poradnie (samodzielne). *e* Dane obejmują podmioty, które podpisały kontrakty z kasami chorych, a od 1 IV 2003 r. z NFZ lub zakładem opieki zdrowotnej. *f* W ciągu roku; łącznie z poradami udzielonymi przez lekarzy prowadzących praktyki lekarskie w ramach kontraktów z zakładami opieki zdrowotnej i kasami chorych, zastąpionymi od 1 IV 2004 r. przez NFZ, jak również z poradami udzielonymi w zakładach opieki zdrowotnej na wsi. *g* Bez aptek szpitalnych w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej działających na potrzeby tych zakładów. *h* Łącznie z filiami. *i* W ciągu roku.

TABLICA PRZEGLĄDOWA. WYBRANE DANE CHARAKTERYZUJĄCE OBSZARY WIEJSKIE W PORÓWNANIU Z DANymi DLA POLSKI I OBSZARÓW MIEJSKICH (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2003			2008		
	Polska	obszary		Polska	obszary	
		miejskie	wiejskie		miejskie	wiejskie
Podmioty gospodarki narodowej						
Podmioty gospodarki narodowej^a zarejestrowane w rejestrze REGON (stan w dniu 31 XII)						
ogółem w tys.	3581,6	2732,2	849,3	3757,1	2828,6	928,5
na 1000 ludności	93,8	116,2	57,9	98,5	121,5	62,5
według liczby pracujących w tys.						
do 9 osób.....	3410,2	2600,8	809,4	3568,1	2686,2	881,9
10-49	138,0	102,8	35,2	154,8	113,3	41,6
50-249	28,3	24,0	4,3	29,3	24,8	4,6
250 osób i więcej.....	5,1	4,7	0,4	4,8	4,4	0,4
według rodzajów działalności w tys.						
w tym						
rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; rybactwo.....	102,1	27,7	74,4	95,6	29,5	66,1
przemysł i budownictwo	747,9	532,3	215,6	804,2	549,0	255,2
usługi.....	2731,4	2172,1	559,3	2857,2	2249,9	607,3
rynkowe.....	2476,1	1973,7	502,3	2558,4	2021,3	537,1
nierynkowe.....	255,3	198,4	57,0	298,8	228,6	70,2
według sektorów własności w tys.						
sektor publiczny	129,3	99,5	29,8	124,5	93,9	30,6
sektor prywatny	3452,3	2632,7	819,5	3632,6	2734,7	897,9
Podmioty gospodarki narodowej nowozarejestrowane w rejestrze REGON						
ogółem w tys.	253519	187866	65653	317954	226383	91571
na 1000 ludności	6,6	8,0	4,5	8,3	9,7	6,2
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane^b z rejestru REGON						
ogółem w tys.	144,8	112,8	31,9	245,0	184,5	60,5
na 1000 ludności	3,8	4,8	2,2	6,4	7,9	4,1

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. ^b W 2003 r. według adresu siedziby.

TABL. 1.1. POWIERZCHNIA I LUDNOŚĆ OBSZARÓW WIEJSKICH ORAZ LICZBA MIEJSCOWOŚCI WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Powierzchnia		Miejscowości wiejskie	Ludność			
	w ha	w km ²		ogółem	na 1 km ²	kobiety na 100 mężczyzn	przeciętna liczba ludności w 1 miejscowości wiejskiej
P O L S K A							
2003	29147427	291474	56537	14677219	50	100,8	260
2004	29144002	291440	53019	14703749	50	100,8	277
2006	29133824	291338	53012	14756601	51	101,0	278
2008	29131690	291316	54135	14847695	51	101,1	274
Dolnośląskie							
2003	1778195	17782	2902	836413	47	101,7	288
2008	1774428	17744	2579	849314	48	101,6	329
Kujawsko.....							
2003	1714271	17143	3580	787260	46	100,0	220
-pomorskie							
2008	1714491	17145	3627	808456	47	100,2	223
Lubelskie							
2003	2414985	24149	4164	1169810	48	101,6	281
2008	2415913	24159	4283	1155800	48	102,0	270
Lubuskie.....							
2003	1335458	13354	1508	359227	27	100,5	238
2008	1334926	13349	1385	365906	27	100,5	264
Łódzkie.....							
2003	1709745	17097	5167	914321	53	101,5	177
2008	1708021	17080	5078	910204	53	101,7	179
Małopolskie.....							
2003	1353167	13533	2636	1629905	120	101,4	618
2008	1356543	13566	1993	1669820	123	101,7	838
Mazowieckie							
2003	3343982	33439	9049	1813544	54	100,3	200
2008	3340106	33401	8757	1839990	55	100,7	210
Opolskie							
2003	866624	8666	1554	502002	58	103,1	323
2008	864754	8648	1186	491443	57	103,7	414
Podkarpackie							
2003	1678598	16787	2158	1248031	74	101,5	578
2008	1673898	16738	1709	1240030	74	101,5	726
Podlaskie.....							
2003	1926350	19264	3943	494358	26	97,8	125
2008	1926208	19262	3951	481397	25	98,1	122
Pomorskie.....							
2003	1720418	17205	2994	705679	41	98,4	236
2008	1720591	17206	2883	744408	43	98,6	258
Śląskie							
2003	854298	8543	1511	994799	116	103,4	658
2008	854334	8544	1324	1010606	118	103,9	763
Świętokrzyskie ..							
2003	1103679	11037	2831	701980	64	101,0	248
2008	1104117	11041	2833	696552	63	101,4	246
Warmińsko							
2003	2360709	23607	3865	569930	24	98,0	147
-mazurskie							
2008	2357654	23576	3922	572094	24	98,1	146
Wielkopolskie....							
2003	2833763	28337	5500	1429174	50	100,5	260
2008	2833804	28338	5504	1482776	52	100,7	269
Zachodniopo-							
2003	2153185	21531	3175	520786	24	98,8	164
morskie							
2008	2151902	21519	3121	528899	25	99,3	169

TABL. 1.2. **GMINY^a WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI WIEJSKIEJ I WOJEWÓDZTW**

Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Gminy ogółem	O liczbie ludności wiejskiej			
		poniżej 5000	5000-6999	7000-9999	10000 i więcej
P O L S K A 2003	2171	762	612	482	315
2004	2171	765	605	480	321
2006	2171	774	601	467	329
2008	2172	785	584	461	342
Dolnośląskie.....2003	133	51	41	24	17
2008	133	51	40	23	19
Kujawsko 2003	127	46	43	26	12
-pomorskie 2008	127	50	38	24	15
Lubelskie.....2003	193	80	59	38	16
2008	193	82	64	30	17
Lubuskie 2003	74	44	19	9	2
2008	74	44	18	10	2
Łódzkie 2003	159	76	47	28	8
2008	159	81	42	27	9
Małopolskie 2003	167	18	35	52	62
2008	168	19	34	53	62
Mazowieckie.....2003	279	101	81	65	32
2008	279	104	76	59	40
Opolskie.....2003	68	14	19	24	11
2008	68	16	17	26	9
Podkarpackie.....2003	143	21	34	45	43
2008	143	22	34	45	42
Podlaskie.....2003	105	68	24	11	2
2008	105	72	21	10	2
Pomorskie 2003	98	34	23	22	19
2008	98	33	23	21	21
Śląskie.....2003	118	21	35	21	41
2008	118	21	34	21	42
Świętokrzyskie...2003	97	33	21	26	17
2008	97	33	22	24	18
Warmińsko.....2003	100	47	25	22	6
-mazurskie 2008	100	46	27	20	7
Wielkopolskie 2003	207	53	75	56	23
2008	207	54	68	54	31
Zachodniopo- 2003	103	55	31	13	4
morskie 2008	103	57	26	14	6

^a Wiejskie i miejsko-wiejskie.

TABL. 1.3. **GMINY^a WEDŁUG GĘSTOŚCI ZALUDNIENIA OBSZARÓW WIEJSKICH I WOJEWÓDZTW**
Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Gminy ogółem	Ludność na 1 km ²				
		poniżej 25	25-49	50-99	100-149	150 i więcej
P O L S K A 2003	2171	142	717	860	248	204
2004	2171	143	717	856	248	207
2006	2171	147	727	837	249	211
2008	2172	148	725	832	247	220
Dolnośląskie 2003	133	2	40	70	13	8
2008	133	2	40	69	15	7
Kujawsko.....2003	127	1	48	70	6	2
-pomorskie 2008	127	1	50	67	6	3
Lubelskie 2003	193	11	80	86	13	3
2008	193	13	88	76	13	3
Lubuskie 2003	74	14	37	17	6	-
2008	74	13	37	18	6	-
Łódzkie.....2003	159	1	59	86	6	7
2008	159	1	61	83	7	7
Małopolskie 2003	167	2	3	38	64	60
2008	168	1	5	39	56	67
Mazowieckie.....2003	279	5	130	102	20	22
2008	279	6	131	96	21	25
Opolskie.....2003	68	-	11	42	3	12
2008	68	-	12	41	3	12
Podkarpackie 2003	143	7	20	49	47	20
2008	143	7	20	48	48	20
Podlaskie.....2003	105	33	61	10	-	1
2008	105	36	58	9	1	1
Pomorskie 2003	98	11	48	30	8	1
2008	98	11	45	32	5	5
Śląskie 2003	118	-	6	39	23	50
2008	118	-	6	39	22	51
Świętokrzyskie...2003	97	-	20	52	21	4
2008	97	-	21	51	21	4
Warmińsko 2003	100	29	54	17	-	-
-mazurskie 2008	100	30	54	16	-	-
Wielkopolskie....2003	207	2	47	129	16	13
2008	207	2	45	126	20	14
Zachodniopo- 2003	103	24	53	23	2	1
morskie 2008	103	25	52	22	3	1

^a Wiejskie i miejsko-wiejskie.

TABL. 1.4. LUDNOŚĆ OBSZARÓW WIEJSKICH WEDŁUG GRUP WIEKU, PŁCI I WOJEWÓDZTW
Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	0-4 lata	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 lat i więcej	
O g ó ł e m										
P O L S K A 2003	14677219	808535	2158862	2451526	2061893	1982777	2009548	1218569	1985509	
2004	14703749	785360	2094161	2457790	2099594	1954260	2056216	1262202	1994166	
2006	14756601	762962	1944961	2470274	2167560	1932090	2094763	1390572	1993419	
2008	14847695	792833	1805112	2403245	2276594	1947430	2095556	1561927	1964998	
Dolnośląskie 2003	836413	42852	115463	144239	117976	112095	132984	65008	105796	
2008	849314	43256	96406	135388	136902	107795	131551	97786	100230	
Kujawsko 2003	787260	45327	119745	135892	112081	106366	111544	63439	92866	
-pomorskie	2008	808456	46932	101789	133600	126146	105684	116137	85904	92264
Lubelskie 2003	1169810	61926	167592	186184	153074	146683	154424	104971	194956	
2008	1155800	59232	136915	183725	166578	143251	155697	125092	185310	
Lubuskie 2003	359227	19603	52612	63320	51553	48041	54504	27858	41736	
2008	365906	20121	43623	59982	58633	46904	55318	40701	40624	
Łódzkie 2003	914321	45943	124553	139698	125897	117788	127683	86499	146260	
2008	910204	45895	103861	135189	134874	117305	127169	105499	140412	
Małopolskie 2003	1629905	97752	252684	273832	238109	225061	203654	130129	208684	
2008	1669820	92976	216224	275277	261960	226039	223257	161616	212471	
Mazowieckie.....2003	1813544	97965	266468	294880	245785	241062	248961	151356	267067	
2008	1839990	95433	223902	295205	272024	238054	259301	194419	261652	
Opolskie.....2003	502002	22604	64621	83149	71881	78054	69358	42506	69829	
2008	491443	20134	51207	76187	75822	70803	74992	49799	72499	
Podkarpackie 2003	1248031	71647	192998	208121	182642	168112	152740	102247	169524	
2008	1240030	64121	156706	206109	193092	167855	162379	121849	167919	
Podlaskie.....2003	494358	25313	70245	76152	62646	63051	59598	45259	92094	
2008	481397	23271	56437	75569	64876	60932	63362	48458	88492	
Pomorskie 2003	705679	46352	116883	129191	101786	99278	96905	48531	66753	
2008	744408	48963	102551	131374	116449	99325	105804	69958	69984	
Śląskie 2003	994799	48648	132355	160603	143183	144607	141503	91631	132269	
2008	1010606	47988	110662	153905	157116	139453	149623	110690	141169	
Świętokrzyskie...2003	701980	35458	98388	112302	94451	89280	97250	61700	113151	
2008	696552	33689	79591	109532	103252	86395	97619	78111	108363	
Warmińsko 2003	569930	34372	89903	102977	78224	79127	78042	42838	64447	
-mazurskie	2008	572094	33856	74043	99400	86909	73422	83784	55821	64859
Wielkopolskie....2003	1429174	82658	215186	249887	209900	192715	200448	115289	163091	
2008	1482776	87583	184978	245548	239135	196716	207680	158571	162565	
Zachodniopo-.....2003	520786	30115	79166	91099	72705	71457	79950	39308	56986	
morskie	2008	528899	29383	66217	87255	82826	67497	81883	57653	56185

TABL. 1.4. LUDNOŚĆ OBSZARÓW WIEJSKICH WEDŁUG GRUP WIEKU, PŁCI I WOJEWÓDZTW (cd.)
Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	0-4 lata	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 lat i więcej	
Mężczyźni										
P O L S K A 2003	7309657	414539	1104465	1268124	1066507	1046421	1057733	585286	766582	
2004	7321956	402940	1071279	1270465	1087154	1026555	1083968	610252	769343	
2006	7343005	391831	994996	1272970	1124213	1006080	1104344	680803	767768	
2008	7384617	407229	925032	1235549	1182321	1006723	1100540	773586	753637	
Dolnośląskie 2003	414589	22069	58841	74414	60956	58677	70309	31678	37645	
2008	421187	22245	49465	69397	70695	55773	68407	49792	35413	
Kujawsko 2003	393648	23301	61059	70683	57621	55517	58520	30837	36110	
-pomorskie	2008	403885	24098	52262	68814	65288	54302	60525	42826	35770
Lubelskie 2003	580206	31777	85794	97436	80567	78566	81717	49277	75072	
2008	572211	30320	70069	94802	89005	75094	82528	60803	69590	
Lubuskie 2003	179190	10061	26805	32722	26804	25098	28803	13550	15347	
2008	182525	10354	22332	30764	30529	24346	28754	20588	14858	
Łódzkie 2003	453862	23651	63657	72321	65749	63185	67832	40985	56482	
2008	451206	23580	53289	70014	70621	61061	67672	51602	53367	
Małopolskie 2003	809346	49743	129368	140566	121548	117768	106730	62329	81294	
2008	827819	47556	110374	141444	133461	115849	116772	79618	82745	
Mazowieckie 2003	905423	50146	136450	153732	128294	128108	131838	71958	104897	
2008	916802	49147	114928	151887	143546	123069	137051	95760	101414	
Opolskie 2003	247121	11678	32781	42010	36140	41115	36318	20550	26529	
2008	241310	10366	26044	38489	37958	36341	39440	24847	27825	
Podkarpackie 2003	619503	36764	98845	107248	93943	89288	79580	48235	65600	
2008	615453	32950	80512	105645	99642	86932	85901	59219	64652	
Podlaskie 2003	249911	12965	36049	40324	33519	34893	32405	21849	37907	
2008	242997	12121	28926	39365	35058	32857	34799	24125	35746	
Pomorskie 2003	355729	23495	60043	66319	52174	51928	51199	24221	26350	
2008	374762	25127	52414	67426	59996	50912	55361	35662	27864	
Śląskie 2003	489138	24951	67926	81992	72391	74291	72342	44109	51136	
2008	495640	24458	56797	78617	79456	70676	76376	53778	55482	
Świętokrzyskie .. 2003	349187	18101	50243	58031	49630	47867	52197	29772	43346	
2008	345867	17164	40523	56235	54507	45148	52233	39077	40980	
Warmińsko 2003	287908	17782	45749	53810	41368	42365	41578	20713	24543	
-mazurskie	2008	288835	17368	37888	51434	46444	38419	44573	28150	24559
Wielkopolskie.... 2003	712951	42525	110366	129141	107990	100016	103924	55685	63304	
2008	738710	45352	95253	126042	122820	101063	107252	78073	62855	
Zachodniopo- 2003	261945	15530	40489	47375	37813	37739	42441	19538	21020	
morskie	2008	265408	15023	33956	45174	43295	34881	42896	29666	20517

TABL. 1.4. LUDNOŚĆ OBSZARÓW WIEJSKICH WEDŁUG GRUP WIEKU, PŁCI I WOJEWÓDZTW (dok.)
Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	0-4 lata	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 lat i więcej
Kobiety									
P O L S K A 2003	7367562	393996	1054397	1183402	995386	936356	951815	633283	1218927
2004	7381793	382420	1022882	1187325	1012440	927705	972248	651950	1224823
2006	7413596	371131	949965	1197304	1043347	926010	990419	709769	1225651
2008	7463078	385604	880080	1167696	1094273	940707	995016	788341	1211361
Dolnośląskie.....2003	421824	20783	56622	69825	57020	53418	62675	33330	68151
2008	428127	21011	46941	65991	66207	52022	63144	47994	64817
Kujawsko .....2003 -pomorskie	393612	22026	58686	65209	54460	50849	53024	32602	56756
2008	404571	22834	49527	64786	60858	51382	55612	43078	56494
Lubelskie.....2003	589604	30149	81798	88748	72507	68117	72707	55694	119884
2008	583589	28912	66846	88923	77573	68157	73169	64289	115720
Lubuskie 2003	180037	9542	25807	30598	24749	22943	25701	14308	26389
2008	183381	9767	21291	29218	28104	22558	26564	20113	25766
Łódzkie 2003	460459	22292	60896	67377	60148	54603	59851	45514	89778
2008	458998	22315	50572	65175	64253	56244	59497	53897	87045
Małopolskie 2003	820559	48009	123316	133266	116561	107293	96924	67800	127390
2008	842001	45420	105850	133833	128499	110190	106485	81998	129726
Mazowieckie.....2003	908121	47819	130018	141148	117491	112954	117123	79398	162170
2008	923188	46286	108974	143318	128478	114985	122250	98659	160238
Opolskie.....2003	254881	10926	31840	41139	35741	36939	33040	21956	43300
2008	250133	9768	25163	37698	37864	34462	35552	24952	44674
Podkarpackie.....2003	628528	34883	94153	100873	88699	78824	73160	54012	103924
2008	624577	31171	76194	100464	93450	80923	76478	62630	103267
Podlaskie.....2003	244447	12348	34196	35828	29127	28158	27193	23410	54187
2008	238400	11150	27511	36204	29818	28075	28563	24333	52746
Pomorskie 2003	349950	22857	56840	62872	49612	47350	45706	24310	40403
2008	369646	23836	50137	63948	56453	48413	50443	34296	42120
Śląskie.....2003	505661	23697	64429	78611	70792	70316	69161	47522	81133
2008	514966	23530	53865	75288	77660	68777	73247	56912	85687
Świętokrzyskie...2003	352793	17357	48145	54271	44821	41413	45053	31928	69805
2008	350685	16525	39068	53297	48745	41247	45386	39034	67383
Warmińsko.....2003 -mazurskie	282022	16590	44154	49167	36856	36762	36464	22125	39904
2008	283259	16488	36155	47966	40465	35003	39211	27671	40300
Wielkopolskie 2003	716223	40133	104820	120746	101910	92699	96524	59604	99787
2008	744066	42231	89725	119506	116315	95653	100428	80498	99710
Zachodniopo- .....2003 morskie	258841	14585	38677	43724	34892	33718	37509	19770	35966
2008	263491	14360	32261	42081	39531	32616	38987	27987	35668

TABL. 1.5. WYBRANE WSKAŹNIKI DEMOGRAFICZNE DLA OBSZARÓW WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Mediana wieku ludności		Współczynnik				Przeciętne trwanie życia	
	mężczyźni	kobiety	plodności kobiet	dziętności ogólnej	reprodukcji brutto	dynamiki demograficznej	chłopcy	dziewczynki
P O L S K A 2003	33,0	35,6	41,5	1,421	0,689	1,018	70,0	79,2
2004	33,3	35,9	41,1	1,400	0,681	1,029	70,3	79,5
2006	33,9	36,5	42,0	1,409	0,686	1,060	70,6	79,9
2008	34,5	37,0	46,2	1,528	0,741	1,149	70,7	80,2
Dolnośląskie 2003	33,3	36,4	36,6	1,258	0,599	0,936	69,2	78,3
2008	34,8	37,5	43,6	1,408	0,676	1,062	69,6	78,8
Kujawsko 2003	32,0	34,3	44,3	1,500	0,732	1,199	70,4	78,1
-pomorskie 2008	33,6	35,8	49,9	1,636	0,796	1,388	70,7	79,6
Lubelskie 2003	34,3	38,3	44,4	1,532	0,737	0,826	68,8	79,5
2008	35,2	39,2	46,6	1,549	0,755	0,875	69,0	80,3
Lubuskie 2003	32,1	34,7	39,7	1,355	0,675	1,062	68,6	78,4
2008	34,0	36,3	47,2	1,523	0,742	1,236	69,4	79,0
Łódzkie 2003	35,3	38,7	39,7	1,345	0,656	0,742	69,0	78,7
2008	36,3	39,6	45,8	1,518	0,730	0,878	69,1	79,8
Małopolskie 2003	31,8	34,0	43,8	1,484	0,729	1,249	71,7	80,0
2008	33,5	35,6	47,1	1,560	0,766	1,368	72,4	81,0
Mazowieckie 2003	33,7	36,6	40,1	1,401	0,676	0,869	69,4	79,2
2008	34,9	37,9	46,0	1,548	0,735	1,051	70,2	80,8
Opolskie 2003	35,3	37,2	30,0	1,043	0,498	0,827	71,1	78,8
2008	37,2	39,3	33,8	1,136	0,553	0,918	71,8	80,1
Podkarpackie 2003	31,9	34,5	42,6	1,426	0,693	1,133	71,5	79,9
2008	33,8	36,3	43,0	1,424	0,692	1,198	72,6	81,4
Podlaskie 2003	35,6	38,8	44,6	1,553	0,739	0,771	69,6	80,0
2008	36,9	40,2	45,2	1,544	0,728	0,827	70,8	81,4
Pomorskie 2003	30,1	31,3	48,0	1,647	0,796	1,712	70,5	79,2
2008	31,8	33,2	56,0	1,836	0,897	1,899	71,1	79,1
Śląskie 2003	34,6	37,3	34,2	1,193	0,579	0,909	70,8	79,1
2008	36,2	38,9	40,3	1,346	0,656	1,039	71,3	80,0
Świętokrzyskie ..2003	34,7	38,0	40,9	1,392	0,684	0,810	69,8	79,8
2008	35,9	39,1	44,0	1,443	0,709	0,902	70,9	80,8
Warmińsko 2003	31,2	33,3	46,2	1,588	0,782	1,344	68,4	79,0
-mazurskie 2008	32,8	35,2	49,9	1,639	0,795	1,386	69,4	79,2
Wielkopolskie 2003	31,7	33,9	42,9	1,455	0,697	1,209	70,0	78,9
2008	33,2	35,4	50,7	1,645	0,792	1,457	71,2	79,7
Zachodniopo- 2003	32,0	34,2	42,4	1,455	0,694	1,229	68,8	78,1
morskie 2008	33,8	36,0	46,0	1,501	0,753	1,231	69,0	79,2

TABL. 1.6. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Małżeństwa	Rodzimy	Urodzenia żywe	Zgony		Przyrost naturalny	Małżeństwa	Rodzimy	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych
				ogółem	w tym niemowląt							
w liczbach bezwzględnych						na 1000 ludności						
P O L S K A 2003	76737	7669	151489	148881	1024	2608	5,2	0,5	10,3	10,1	0,2	6,8
2004	75417	10288	151233	147007	961	4226	5,1	0,7	10,2	9,9	0,3	6,4
2006	89018	13807	156244	147467	895	8777	6,0	0,9	10,5	9,9	0,6	5,7
2008	102808	13059	173211	150749	975	22462	6,9	0,9	11,6	10,1	1,5	5,6
Dolnośląskie.....2003	3923	723	7859	8392	64	-533	4,7	0,9	9,4	10,0	-0,6	8,1
2008	5769	1039	9388	8836	80	552	6,8	1,2	11,1	10,4	0,7	8,5
Kujawsko 2003	4171	413	8947	7460	68	1487	5,3	0,5	11,3	9,4	1,9	7,6
-pomorskie 2008	6101	811	10400	7493	72	2907	7,5	1,0	12,8	9,2	3,6	6,9
Lubelskie.....2003	6453	487	12148	14701	91	-2553	5,4	0,4	10,2	12,4	-2,2	7,5
2008	7898	640	12931	14777	88	-1846	6,7	0,5	11,0	12,6	-1,6	6,8
Lubuskie 2003	1555	290	3698	3481	31	217	4,3	0,8	10,2	9,6	0,6	8,4
2008	2516	474	4457	3607	19	850	6,8	1,3	12,1	9,8	2,3	4,3
Łódzkie 2003	4847	440	8572	11553	58	-2981	5,3	0,5	9,3	12,6	-3,2	6,8
2008	5881	662	10003	11388	43	-1385	6,4	0,7	10,9	12,4	-1,5	4,3
Małopolskie 2003	8856	563	17956	14380	94	3576	5,4	0,3	11,0	8,8	2,2	5,2
2008	11536	1084	20259	14808	108	5451	6,9	0,6	12,1	8,9	3,3	5,3
Mazowieckie.....2003	9713	819	17480	20110	135	-2630	5,3	0,5	9,6	11,1	-1,4	7,7
2008	12684	1627	20674	19677	111	997	6,9	0,9	11,2	10,7	0,5	5,4
Opolskie.....2003	2176	290	3959	4788	21	-829	4,3	0,6	7,9	9,5	-1,6	5,3
2008	2925	429	4391	4782	24	-391	5,9	0,9	8,9	9,7	-0,8	5,5
Podkarpackie.....2003	6711	544	13187	11638	102	1549	5,3	0,4	10,5	9,3	1,2	7,7
2008	8229	803	13708	11445	69	2263	6,6	0,6	11,0	9,2	1,8	5,0
Podlaskie.....2003	2650	239	4874	6324	31	-1450	5,3	0,5	9,7	12,6	-2,9	6,4
2008	3301	336	5031	6084	24	-1053	6,8	0,7	10,3	12,5	-2,2	4,8
Pomorskie 2003	3759	411	8896	5195	39	3701	5,3	0,6	12,6	7,4	5,2	4,4
2008	5767	729	10969	5775	56	5194	7,7	1,0	14,7	7,8	7,0	5,1
Śląskie.....2003	4881	599	8796	9680	66	-884	4,9	0,6	8,8	9,7	-0,9	7,5
2008	6541	1118	10523	10126	74	397	6,5	1,1	10,4	10,0	0,4	7,0
Świętokrzyskie...2003	3764	133	6798	8397	46	-1599	5,3	0,2	9,6	11,9	-2,3	6,8
2008	4574	410	7406	8211	26	-805	6,5	0,6	10,6	11,7	-1,1	3,5
Warmińsko.....2003	3054	554	6762	5032	38	1730	5,3	1,0	11,7	8,7	3,0	5,6
-mazurskie 2008	4293	676	7352	5303	44	2049	7,4	1,2	12,7	9,1	3,5	6,0
Wielkopolskie....2003	7919	768	15819	13081	97	2738	5,5	0,5	11,0	9,1	1,9	6,1
2008	11033	1568	19473	13362	104	6111	7,4	1,1	13,1	9,0	4,1	5,3
Zachodniopo-.....2003	2305	396	5738	4669	43	1069	4,4	0,8	10,9	8,9	2,0	7,5
morskie 2008	3760	653	6246	5075	33	1171	7,1	1,2	11,7	9,5	2,2	5,3

^a Nie uwzględniono rozwodów, w których obie strony miały miejsce zamieszkania za granicą.

TABL. 1.7. ZGONY NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG PRZYCZYN^a I WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	Choro- by za- każne i pasy- żytni- cze	Nowotwory złośliwe		Cukrzy- ca	Choroby układu krążenia				Choroby układu oddech- owego	Zewne- trzne przy- czyny zgonu	
			razem	w tym no- wotwór złośliwy tchawicy, oskrzela i płuca		razem	w tym					
							choroba niedo- krwien- na serca	choroby naczyń mózgo- wych	miaż- dżycza			
na 10 tys. ludności												
P O L S K A												
2003	101,0	0,6	21,8	5,4	1,3	50,5	13,5	12,2	10,8	5,2	7,1	
2004	99,5	0,5	22,0	5,5	1,3	49,0	12,8	12,0	10,4	5,0	7,2	
2006	99,4	0,5	22,1	5,4	1,5	48,3	12,9	11,4	9,7	5,2	7,3	
2007	101,4	0,5	22,3	5,5	1,6	49,3	12,5	11,3	10,8	5,4	7,3	
Dolnośląskie	2003	100,3	0,6	22,9	5,9	1,4	49,3	10,1	10,0	16,8	4,4	7,2
2007	101,6	0,5	24,0	6,2	1,2	50,5	10,6	10,7	16,2	4,7	7,1	
Kujawsko.....	2003	94,0	0,5	20,6	5,6	1,2	46,3	12,4	10,7	11,7	5,5	5,9
-pomorskie	2007	96,7	0,5	23,7	6,9	1,7	44,9	11,7	9,4	10,9	5,8	7,2
Lubelskie	2003	124,0	0,6	23,4	6,1	1,1	64,1	11,3	15,2	20,3	6,0	7,1
2007	124,5	0,4	20,0	4,6	1,0	63,7	9,9	16,8	19,6	5,7	6,8	
Lubuskie	2003	96,5	1,1	21,7	6,1	2,2	40,6	7,4	14,4	7,1	5,4	7,3
2007	96,9	0,7	21,8	5,7	1,3	43,0	12,6	9,8	8,3	4,8	8,9	
Łódzkie	2003	125,6	0,5	25,0	6,0	1,5	66,5	11,4	15,4	20,5	6,3	8,3
2007	127,8	0,6	25,0	5,8	1,8	67,6	12,3	18,0	15,7	6,6	9,6	
Małopolskie	2003	88,2	0,4	19,6	4,8	0,7	46,3	12,5	10,8	10,2	4,3	6,2
2007	87,5	0,5	19,7	4,6	0,9	43,9	13,4	8,6	16,1	4,8	5,7	
Mazowieckie.....	2003	110,8	0,9	23,5	6,4	1,5	54,3	20,9	15,7	5,6	6,7	8,7
2007	110,5	0,7	23,3	6,4	1,6	53,7	12,8	13,2	7,8	7,0	9,0	
Opolskie.....	2003	95,1	0,4	21,6	5,1	1,2	52,4	15,0	12,0	13,5	3,2	5,6
2007	96,5	0,4	23,4	5,3	2,1	48,9	8,3	8,8	16,6	4,5	6,1	
Podkarpackie	2003	92,7	0,5	19,7	4,2	1,1	49,6	12,3	9,2	13,9	3,2	5,9
2007	91,2	0,5	20,4	4,8	1,0	46,7	11,5	9,3	12,7	3,6	5,6	
Podlaskie.....	2003	126,5	0,7	25,7	6,0	2,3	61,1	11,2	15,1	5,6	7,8	9,9
2007	128,0	0,4	27,0	6,1	3,0	60,6	16,6	14,4	6,7	8,2	9,3	
Pomorskie	2003	73,7	0,5	19,0	4,8	0,8	34,5	14,5	7,9	1,3	3,9	6,4
2007	76,3	0,5	20,0	5,4	1,5	30,6	7,9	6,3	4,6	4,5	6,2	
Śląskie	2003	97,3	0,9	21,7	4,7	1,5	52,1	16,0	13,2	6,6	4,5	6,5
2007	99,6	0,7	22,4	4,5	1,8	51,3	15,9	11,8	6,7	5,0	6,7	
Świętokrzyskie....	2003	118,6	0,8	22,7	5,7	1,7	59,4	19,6	16,6	10,5	8,0	7,4
2007	116,1	0,5	24,1	5,8	2,0	58,2	18,8	14,4	9,8	5,8	7,8	
Warmińsko	2003	87,0	0,5	20,8	6,2	0,9	34,4	7,7	6,4	10,4	5,8	8,3
-mazurskie	2007	92,6	0,4	22,2	7,0	0,9	36,8	9,0	7,4	5,8	8,2	8,2
Wielkopolskie.....	2003	91,3	0,3	21,1	4,9	1,9	43,1	11,7	11,2	5,9	4,6	6,2
2007	90,7	0,4	22,2	5,1	2,9	40,5	14,3	10,4	3,8	4,2	7,6	
Zachodniopo-.....	2003	89,0	0,3	21,4	5,9	1,2	42,4	10,5	6,8	13,9	3,5	7,9
morskie	2007	89,8	0,4	21,7	5,9	1,6	41,1	13,1	7,4	5,1	4,9	7,6

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

TABL. 1.8. MIGRACJE WEWNĘTRZNE^a LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW I WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Napływ ^b			Odływ ^c			Saldo migracji		
	ogółem	do miast	na wieś	ogółem	z miast	ze wsi	ogółem	w miastach	na wsi
P O L S K A 2003	430475	235705	194770	430475	266142	164333	x	-30437	30437
2004	432632	229487	203145	432632	271105	161527	x	-41618	41618
2006	473548	256048	217500	473548	291136	182412	x	-35088	35088
2008	405474	212886	192588	405474	251736	153738	x	-38850	38850
Dolnośląskie.....2003	29723	17102	12621	30942	21380	9562	-1219	-4278	3059
2008	33465	18439	15026	32939	22212	10727	526	-3773	4299
Kujawsko 2003	24715	12090	12625	25772	14957	10815	-1057	-2867	1810
-pomorskie 2008	23386	10674	12712	24445	13943	10502	-1059	-3269	2210
Lubelskie.....2003	23647	10423	13224	28223	13980	14243	-4576	-3557	-1019
2008	20187	8149	12038	24305	11998	12307	-4118	-3849	-269
Lubuskie 2003	12649	6938	5711	13084	8039	5045	-435	-1101	666
2008	13005	6841	6164	13224	7993	5231	-219	-1152	933
Łódzkie 2003	24550	12655	11895	25465	15253	10212	-915	-2598	1683
2008	21351	10357	10994	22694	14220	8474	-1343	-3863	2520
Małopolskie 2003	33294	15409	17885	29996	17028	12968	3298	-1619	4917
2008	28871	12857	16014	26070	14801	11269	2801	-1944	4745
Mazowieckie.....2003	69127	43132	25995	55799	35059	20740	13328	8073	5255
2008	64799	39261	25538	53680	34620	19060	11119	4641	6478
Opolskie.....2003	10116	4747	5369	10656	6146	4510	-540	-1399	859
2008	10187	4511	5676	10626	5973	4653	-439	-1462	1023
Podkarpackie.....2003	21661	8175	13486	23853	11607	12246	-2192	-3432	1240
2008	17717	7033	10684	19256	9275	9981	-1539	-2242	703
Podlaskie.....2003	13285	7426	5859	14874	8024	6850	-1589	-598	-991
2008	11018	5758	5260	12458	7139	5319	-1440	-1381	-59
Pomorskie 2003	29879	17642	12237	27879	18873	9006	2000	-1231	3231
2008	29640	16759	12881	27489	18264	9225	2151	-1505	3656
Śląskie.....2003	45593	32527	13066	48502	39671	8831	-2909	-7144	4235
2008	41836	28856	12980	44753	36533	8220	-2917	-7677	4760
Świętokrzyskie...2003	12670	5052	7618	15137	7999	7138	-2467	-2947	480
2008	10474	4106	6368	12490	6418	6072	-2016	-2312	296
Warmińsko.....2003	17522	9773	7749	19102	10522	8580	-1580	-749	-831
-mazurskie 2008	16950	8994	7956	19310	10557	8753	-2360	-1563	-797
Wielkopolskie 2003	41446	20828	20618	39207	23309	15898	2239	-2481	4720
2008	42104	18989	23115	40100	24267	15833	2004	-5278	7282
Zachodniopo-.....2003	20598	11786	8812	21984	14295	7689	-1386	-2509	1123
morskie 2008	20484	11302	9182	21635	13523	8112	-1151	-2221	1070

a Międzywojewódzkie i wewnątrzwojewódzkie razem. b Zameldowania na pobyt stały. c Wymeldowania z pobytu stałego.

TABL. 1.9. MIGRACJE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Saldo migracji		Migracje wewnętrzne ^a			Migracje zagraniczne		
	ogółem	na 1000 ludności	napiływ	odpływ	saldo	imigracja	emigracja	saldo
P O L S K A 2003	27415	1,9	194770	164333	30437	2145	5167	-3022
2004	39367	2,7	203145	161527	41618	2764	5015	-2251
2006	25135	1,7	217500	182412	35088	2902	12855	-9953
2008	34101	2,3	192588	153738	38850	4339	9088	-4749
Dolnośląskie 2003	2896	3,5	12621	9562	3059	100	263	-163
2008	3752	4,4	15026	10727	4299	357	904	-547
Kujawsko..... 2003	1811	2,3	12625	10815	1810	47	46	1
-pomorskie 2008	2107	2,6	12712	10502	2210	126	229	-103
Lubelskie 2003	-1018	-0,9	13224	14243	-1019	69	68	1
2008	-425	-0,4	12038	12307	-269	225	381	-156
Lubuskie 2003	642	1,8	5711	5045	666	81	105	-24
2008	811	2,2	6164	5231	933	160	282	-122
Łódzkie..... 2003	1699	1,8	11895	10212	1683	42	26	16
2008	2495	2,7	10994	8474	2520	124	149	-25
Małopolskie 2003	5102	3,1	17885	12968	4917	336	151	185
2008	4698	2,8	16014	11269	4745	815	862	-47
Mazowieckie 2003	5343	2,9	25995	20740	5255	106	18	88
2008	6539	3,6	25538	19060	6478	246	185	61
Opolskie 2003	-1016	-2,0	5369	4510	859	409	2284	-1875
2008	-751	-1,5	5676	4653	1023	464	2238	-1774
Podkarpackie 2003	1176	0,9	13486	12246	1240	215	279	-64
2008	428	0,3	10684	9981	703	423	698	-275
Podlaskie..... 2003	-919	-1,8	5859	6850	-991	98	26	72
2008	-15	0,0	5260	5319	-59	117	73	44
Pomorskie..... 2003	3095	4,4	12237	9006	3231	85	221	-136
2008	3397	4,6	12881	9225	3656	227	486	-259
Śląskie 2003	3220	3,2	13066	8831	4235	245	1260	-1015
2008	3777	3,7	12980	8220	4760	420	1403	-983
Świętokrzyskie .. 2003	500	0,7	7618	7138	480	36	16	20
2008	214	0,3	6368	6072	296	139	221	-82
Warmińsko 2003	-1023	-1,8	7749	8580	-831	96	288	-192
-mazurskie 2008	-1055	-1,8	7956	8753	-797	181	439	-258
Wielkopolskie..... 2003	4737	3,3	20618	15898	4720	73	56	17
2008	7105	4,8	23115	15833	7282	199	376	-177
Zachodniopo-..... 2003	1170	2,2	8812	7689	1123	107	60	47
morskie 2008	1024	1,9	9182	8112	1070	116	162	-46

^a Międzywojewódzkie i wewnątrzwojewódzkie razem.

TABL. 2.1. LUDNOŚĆ NA WSI WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I WOJEWÓDZTW
 Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	W wieku					Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym w % ogółu ludności
		przedprodukcyjnym	produkcyjnym			poprodukcyjnym		
			razem	mobilnym	niemobilnym			
Ogółem								
P O L S K A ...								
2003	14677219	3704888	8695831	5758705	2937126	2276500	69	59,2
2004	14703749	3601215	8828518	5789950	3038568	2274016	67	60,0
2006	14756601	3423075	9056228	5854772	3201456	2277298	63	61,4
2008	14847695	3284090	9263056	5941124	3321932	2300549	60	62,4
Dolnośląskie.....								
2003	836413	200049	516415	332576	183839	119949	62	61,7
2008	849314	176808	553571	342939	210632	118935	53	65,2
Kujawsko ..... -pomorskie								
2003	787260	205403	474868	314008	160860	106989	66	60,3
2008	808456	187163	511076	326988	184088	110217	58	63,2
Lubelskie.....								
2003	1169810	285749	663055	429710	233345	221006	76	56,7
2008	1155800	248205	693240	441496	251744	214355	67	60,0
Lubuskie								
2003	359227	90876	220510	144253	76257	47841	63	61,4
2008	365906	80439	236839	148824	88015	48628	54	64,7
Łódzkie								
2003	914321	211714	535746	342165	193581	166861	71	58,6
2008	910204	189507	555795	347617	208178	164902	64	61,1
Małopolskie								
2003	1629905	433485	956288	653953	302335	240132	70	58,7
2008	1669820	389675	1031770	682801	348969	248375	62	61,8
Mazowieckie.....								
2003	1813544	453468	1056645	692692	363953	303431	72	58,3
2008	1839990	405080	1130528	719538	410990	304382	63	61,4
Opolskie.....								
2003	502002	112495	307802	207814	99988	81705	63	61,3
2008	491443	91982	317294	202171	115123	82167	55	64,6
Podkarpackie.....								
2003	1248031	329201	724111	494319	229792	194719	72	58,0
2008	1240030	281240	762928	506643	256285	195862	63	61,5
Podlaskie.....								
2003	494358	119034	271326	178373	92953	103998	82	54,9
2008	481397	100992	280741	180093	100648	99664	71	58,3
Pomorskie								
2003	705679	203174	424748	290316	134432	77757	66	60,2
2008	744408	189197	472061	309465	162596	83150	58	63,4
Śląskie.....								
2003	994799	229505	609234	399891	209343	156060	63	61,2
2008	1010606	201398	644681	407726	236955	164527	57	63,8
Świętokrzyskie...								
2003	701980	166911	407272	262968	144304	127797	72	58,0
2008	696552	144899	426320	267560	158760	125333	63	61,2
Warmińsko..... -mazurskie								
2003	569930	154919	340141	229684	110457	74870	68	59,7
2008	572094	135293	360715	232337	128378	76086	59	63,1
Wielkopolskie								
2003	1429174	372673	868731	577673	291058	187770	65	60,8
2008	1482776	342275	943514	611685	331829	196987	57	63,6
Zachodniopo-..... morskie								
2003	520786	136232	318939	208310	110629	65615	63	61,2
2008	528899	119937	341983	213241	128742	66979	55	64,7

TABL. 2.1. LUDNOŚĆ NA WSI WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I WOJEWÓDZTW (cd.)

Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	W wieku					Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym w % ogółu ludności
		przedprodukcyjnym	produkcyjnym			poprodukcyjnym		
			razem	mobilnym	niemobilnym			
Mężczyźni								
P O L S K A ...								
2003	7309657	1897954	4645121	3002102	1643019	766582	57	63,5
2004	7321956	1845533	4707080	3012860	1694220	769343	56	64,3
2006	7343005	1754632	4820605	3035458	1785147	767768	52	65,6
2008	7384617	1684668	4946312	3072186	1874126	753637	49	67,0
Dolnośląskie								
2003	414589	102395	274549	172562	101987	37645	51	66,2
2008	421187	90740	295034	176835	118199	35413	43	70,0
Kujawsko								
2003	393648	105101	252437	163080	89357	36110	56	64,1
-pomorskie								
2008	403885	95960	272155	168804	103351	35770	48	67,4
Lubelskie								
2003	580206	146452	358682	227688	130994	75072	62	61,8
2008	572211	127352	375269	231938	143331	69590	52	65,6
Lubuskie								
2003	179190	46417	117426	75073	42353	15347	53	65,5
2008	182525	41213	126454	77112	49342	14858	44	69,3
Łódzkie								
2003	453862	108466	288914	180097	108817	56482	57	63,7
2008	451206	97348	300491	181217	119274	53367	50	66,6
Małopolskie								
2003	809346	221824	506228	337169	169059	81294	60	62,5
2008	827819	199321	545753	349363	196390	82745	52	65,9
Mazowieckie.....								
2003	905423	232479	568047	364251	203796	104897	59	62,7
2008	916802	207962	607426	374615	232811	101414	51	66,3
Opolskie.....								
2003	247121	57457	163135	106267	56868	26529	51	66,0
2008	241310	46979	166506	102219	64287	27825	45	69,0
Podkarpackie								
2003	619503	168661	385242	257427	127815	65600	61	62,2
2008	615453	144330	406471	261351	145120	64652	51	66,0
Podlaskie.....								
2003	249911	61256	150748	96494	54254	37907	66	60,3
2008	242997	52225	155026	96102	58924	35746	57	63,8
Pomorskie								
2003	355729	103882	225497	150077	75420	26350	58	63,4
2008	374762	96915	249983	158960	91023	27864	50	66,7
Śląskie.....								
2003	489138	117890	320112	203661	116451	51136	53	65,4
2008	495640	103204	336954	206800	130154	55482	47	68,0
Świętokrzyskie...								
2003	349187	85248	220593	138624	81969	43346	58	63,2
2008	345867	73988	230899	139589	91310	40980	50	66,8
Warmińsko								
2003	287908	79286	184079	121788	62291	24543	56	63,9
-mazurskie								
2008	288835	69282	194994	122271	72723	24559	48	67,5
Wielkopolskie.....								
2003	712951	191218	458429	298820	159609	63304	56	64,3
2008	738710	176366	499489	314164	185325	62855	48	67,6
Zachodniopo-.....								
2003	261945	69922	171003	109024	61979	21020	53	65,3
morskie								
2008	265408	61483	183408	110846	72562	20517	45	69,1

TABL. 2.1. LUDNOŚĆ NA WSI WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU, PŁCI I WOJEWÓDZTW (dok.)
Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	W wieku					Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym w % ogółu ludności	
		przedprodukcyjnym	produkcyjnym			poprodukcyjnym			
			razem	mobilnym	niemobilnym				
Kobiety									
P O L S K A ...	2003	7367562	1806934	4050710	2756603	1294107	1509918	82	55,0
	2004	7381793	1755682	4121438	2777090	1344348	1504673	79	55,8
	2006	7413596	1668443	4235623	2819314	1416309	1509530	75	57,1
	2008	7463078	1599422	4316744	2868938	1447806	1546912	73	57,8
Dolnośląskie.....	2003	421824	97654	241866	160014	81852	82304	74	57,3
	2008	428127	86068	258537	166104	92433	83522	66	60,4
Kujawsko	2003	393612	100302	222431	150928	71503	70879	77	56,5
-pomorskie	2008	404571	91203	238921	158184	80737	74447	69	59,1
Lubelskie.....	2003	589604	139297	304373	202022	102351	145934	94	51,6
	2008	583589	120853	317971	209558	108413	144765	84	54,5
Lubuskie	2003	180037	44459	103084	69180	33904	32494	75	57,3
	2008	183381	39226	110385	71712	38673	33770	66	60,2
Łódzkie	2003	460459	103248	246832	162068	84764	110379	87	53,6
	2008	458998	92159	255304	166400	88904	111535	80	55,6
Małopolskie	2003	820559	211661	450060	316784	133276	158838	82	54,8
	2008	842001	190354	486017	333438	152579	165630	73	57,7
Mazowieckie.....	2003	908121	220989	488598	328441	160157	198534	86	53,8
	2008	923188	197118	523102	344923	178179	202968	76	56,7
Opolskie.....	2003	254881	55038	144667	101547	43120	55176	76	56,8
	2008	250133	45003	150788	99952	50836	54342	66	60,3
Podkarpackie.....	2003	628528	160540	338869	236892	101977	129119	85	53,9
	2008	624577	136910	356457	245292	111165	131210	75	57,1
Podlaskie.....	2003	244447	57778	120578	81879	38699	66091	103	49,3
	2008	238400	48767	125715	83991	41724	63918	90	52,7
Pomorskie	2003	349950	99292	199251	140239	59012	51407	76	56,9
	2008	369646	92282	222078	150505	71573	55286	66	60,1
Śląskie.....	2003	505661	111615	289122	196230	92892	104924	75	57,2
	2008	514966	98194	307727	200926	106801	109045	67	59,8
Świętokrzyskie...	2003	352793	81663	186679	124344	62335	84451	89	52,9
	2008	350685	70911	195421	127971	67450	84353	79	55,7
Warmińsko.....	2003	282022	75633	156062	107896	48166	50327	81	55,3
-mazurskie	2008	283259	66011	165721	110066	55655	51527	71	58,5
Wielkopolskie	2003	716223	181455	410302	278853	131449	124466	75	57,3
	2008	744066	165909	444025	297521	146504	134132	68	59,7
Zachodniopo-.....	2003	258841	66310	147936	99286	48650	44595	75	57,2
morskie	2008	263491	58454	158575	102395	56180	46462	66	60,2

TABL. 2.2. LUDNOŚĆ WIEJSKA W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG ZWIĄZKU Z GOSPODARSTWEM ROLNYM, PŁCI I AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ^a W IV KWARTALE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2003	2004	2006	2008	2003	2004	2006	2008	2003	2004	2006	2008
	ludność wiejska				ludność związana z gospodarstwem rolnym				ludność niezwiązana z gospodarstwem rolnym (bezrolna)			
W tys.												
O G Ó Ł E M	11502	11626	11808	11871	5942	5857	5474	5086	5560	5769	6334	6786
mężczyźni	5664	5726	5815	5809	3023	2971	2791	2568	2640	2755	3024	3241
kobiety	5839	5900	5993	6062	2919	2885	2683	2518	2920	3014	3311	3545
Aktywni zawodowo	6463	6545	6505	6532	3859	3855	3504	3355	2605	2690	3001	3178
mężczyźni	3652	3716	3711	3704	2167	2170	1989	1890	1486	1546	1722	1814
kobiety	2811	2829	2794	2828	1692	1685	1515	1464	1119	1144	1279	1363
pracujący	5388	5485	5757	6111	3488	3500	3276	3230	1900	1985	2481	2882
mężczyźni.....	3078	3174	3343	3501	1962	1993	1878	1825	1116	1181	1465	1676
kobiety.....	2309	2311	2414	2610	1526	1507	1398	1404	783	804	1016	1206
w pełnym wymiarze czasu pracy.....	4568	4620	5021	5457	2808	2771	2710	2725	1760	1850	2311	2732
mężczyźni.....	2717	2795	3031	3253	1664	1670	1630	1631	1053	1125	1401	1622
kobiety.....	1851	1826	1990	2204	1144	1101	1080	1094	707	725	910	1110
w niepełnym wymiarze czasu pracy	820	865	736	654	680	729	566	505	140	135	170	150
mężczyźni.....	361	379	312	248	298	323	248	194	64	56	64	54
kobiety.....	458	485	424	406	383	406	318	310	76	79	106	96
bezrobotni ^b	1076	1060	748	421	370	355	228	125	705	705	520	296
mężczyźni.....	574	542	368	203	205	177	111	65	369	365	257	138
kobiety.....	502	518	380	218	166	178	117	60	336	340	263	158
Bierni zawodowo	5039	5081	5303	5339	2084	2002	1970	1731	2955	3079	3333	3608
mężczyźni	2011	2010	2103	2104	857	801	802	677	1155	1208	1301	1427
kobiety	3028	3071	3200	3235	1227	1200	1168	1054	1801	1871	2032	2181
W %												
Współczynnik aktywności zawodowej	56,2	56,3	55,1	55,0	64,9	65,8	64,0	66,0	46,9	46,6	47,4	46,8
mężczyźni.....	64,5	64,9	63,8	63,8	71,7	73,0	71,3	73,6	56,3	56,1	56,9	56,0
kobiety.....	48,1	47,9	46,6	46,7	58,0	58,4	56,5	58,1	38,3	38,0	38,6	38,4
Wskaźnik zatrudnienia.....	46,8	47,2	48,8	51,5	58,7	59,8	59,8	63,5	34,2	34,4	39,2	42,5
mężczyźni.....	54,3	55,4	57,5	60,3	64,9	67,1	67,3	71,1	42,3	42,9	48,4	51,7
kobiety.....	39,5	39,2	40,3	43,1	52,3	52,2	52,1	55,8	26,8	26,7	30,7	34,0
Stopa bezrobocia.....	16,6	16,2	11,5	6,4	9,6	9,2	6,5	3,7	27,1	26,2	17,3	9,3
mężczyźni.....	15,7	14,6	9,9	5,5	9,5	8,2	5,6	3,4	24,8	23,6	14,9	7,6
kobiety.....	17,9	18,3	13,6	7,7	9,8	10,6	7,7	4,1	30,0	29,7	20,6	11,6

^a Według BAEL. ^b Osoby w wieku 15-74 lata.

TABL. 2.3. LUDNOŚĆ WIEJSKA W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ, WIEKU I ZWIĄZKU Z GOSPODARSTWEM ROLNYM^c W IV KWARTALE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2003	2004	2006	2008	2003	2004	2006	2008	2003	2004	2006	2008
	ludność wiejska				ludność związana z gospodarstwem rolnym				ludność niezwiązana z gospodarstwem rolnym (bezrolna)			
15-19 lat												
OGÓŁEM	1220	1197	1188	1144	649	627	600	522	571	569	588	622
Aktywni zawodowo	183	166	137	104	120	108	85	53	63	58	52	50
pracujący	119	123	104	85	92	93	68	50	26	30	36	35
bezrobotni ^b	63	41	31	18	28	15	17	.	37	28	16	15
Bierni zawodowo	1037	1030	1051	1040	529	519	514	468	507	511	536	572
Współczynnik aktywności zawodowej w %	15,0	13,9	11,5	9,1	18,5	17,2	14,2	10,2	11,0	10,2	8,8	8,0
Wskaźnik zatrudnienia w %	9,8	10,3	8,8	7,4	14,2	14,8	11,3	9,6	4,6	5,3	6,1	5,6
Stopa bezrobocia w %	43,4 ^c	33,1 ^c	31,0 ^c	21,2 ^c	23,3	13,9	20,0	x	58,7	48,3	30,8	30,0
20-24												
OGÓŁEM	1124	1164	1210	1142	597	638	613	535	527	526	597	607
Aktywni zawodowo	775	799	790	712	433	462	438	368	342	338	353	344
pracujący	505	517	587	592	309	336	347	321	196	181	240	271
bezrobotni ^b	270	283	204	121	124	125	91	47	147	157	113	73
Bierni zawodowo	348	365	420	430	164	177	175	167	184	188	245	263
Współczynnik aktywności zawodowej w %	69,0	68,6	65,3	62,3	72,5	72,4	71,5	68,8	64,9	64,3	59,1	56,7
Wskaźnik zatrudnienia w %	44,9	44,4	48,5	51,8	51,8	52,7	56,6	60,0	37,2	34,4	40,2	44,6
Stopa bezrobocia w %	34,8	35,4	25,8	17,0	28,6	27,1	20,8	12,8	43,0	46,4	32,0	21,2
25-29												
OGÓŁEM	1048	1064	1080	1128	558	543	491	505	490	521	589	622
Aktywni zawodowo	868	879	885	914	485	488	425	434	383	392	461	480
pracujący	689	704	761	844	411	418	382	403	278	287	379	441
bezrobotni ^b	179	175	124	71	73	70	43	32	106	105	82	39
Bierni zawodowo	180	185	195	214	74	55	66	71	107	129	129	143
Współczynnik aktywności zawodowej w %	82,8	82,6	81,9	81,0	86,9	89,9	86,6	85,9	78,2	75,2	78,3	77,2
Wskaźnik zatrudnienia w %	65,7	66,2	70,5	74,8	73,7	77,0	77,8	79,8	56,7	55,1	64,3	70,9
Stopa bezrobocia w %	20,6	19,9	14,0	7,8	15,1	14,3	10,1	7,4	27,7	26,8	17,8	8,1
30-34												
OGÓŁEM	961	984	1014	1029	501	481	503	451	460	502	511	578
Aktywni zawodowo	813	845	861	872	449	436	450	405	364	409	412	467
pracujący	668	715	785	829	403	395	431	396	266	320	354	433
bezrobotni ^b	145	130	76	43	47	42	19	9	99	88	57	34
Bierni zawodowo	148	139	153	156	52	45	53	46	96	93	99	111
Współczynnik aktywności zawodowej w %	84,6	85,9	84,9	84,7	89,6	90,6	89,5	89,8	79,1	81,5	80,6	80,8
Wskaźnik zatrudnienia w %	69,5	72,7	77,4	80,6	80,4	82,1	85,7	87,8	57,8	63,7	69,3	74,9
Stopa bezrobocia w %	17,8	15,4	8,8	4,9	10,5	9,6	4,2	2,2	27,2	21,5	13,8	7,3
35-39												
OGÓŁEM	934	930	939	958	485	478	446	409	450	452	493	549
Aktywni zawodowo	816	817	815	826	448	451	411	381	368	366	404	444
pracujący	713	716	741	783	422	428	389	373	291	288	352	410
bezrobotni ^b	104	102	74	43	26	23	22	8	77	79	52	35
Bierni zawodowo	118	113	124	132	36	27	34	28	82	86	90	105
Współczynnik aktywności zawodowej w %	87,4	87,8	86,8	86,2	92,4	94,4	92,2	93,2	81,8	81,0	81,9	80,9
Wskaźnik zatrudnienia w %	76,3	77,0	78,9	81,7	87,0	89,5	87,2	91,2	64,7	63,7	71,4	74,7
Stopa bezrobocia w %	12,7	12,5	9,1	5,2	5,8	5,1	5,4	2,1	20,9	21,6	12,9	7,9
40-44												
OGÓŁEM	1021	998	964	931	540	524	465	425	482	474	499	505
Aktywni zawodowo	896	867	843	811	499	483	434	401	397	384	409	410
pracujący	782	749	771	780	472	455	421	391	310	295	350	389
bezrobotni ^b	114	118	72	31	27	28	13	10	88	90	59	21
Bierni zawodowo	125	131	121	119	41	41	31	24	84	89	90	95
Współczynnik aktywności zawodowej w %	87,8	86,9	87,4	87,1	92,4	92,2	93,3	94,4	82,4	81,0	82,0	81,2
Wskaźnik zatrudnienia w %	76,6	75,1	80,0	83,8	87,4	86,8	90,5	92,0	64,3	62,2	70,1	77,0
Stopa bezrobocia w %	12,7	13,6	8,5	3,8	5,4	5,8	3,0	2,5	22,2	23,4	14,4	5,1

TABL. 2.3. LUDNOŚĆ WIEJSKA W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ, WIEKU I ZWIĄZKU Z GOSPODARSTWEM ROLNYM^a W IV KWARTALE (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2003	2004	2006	2008	2003	2004	2006	2008	2003	2004	2006	2008
	ludność wiejska				ludność związana z gospodarstwem rolnym				ludność niezwiązana z gospodarstwem rolnym (bezrolna)			
45-49												
O G Ó Ł E M	1060	1078	1065	1013	567	553	505	492	492	525	559	521
Aktywni zawodowo	860	885	877	857	503	491	456	462	357	393	421	395
pracujący	758	774	800	823	480	466	449	457	277	308	350	365
bezrobotni ^b	102	111	77	35	23	26	7	5	79	85	70	30
Bierni zawodowo	200	194	188	156	64	62	49	30	136	132	139	126
Współczynnik aktywności zawodowej w %	81,1	82,1	82,3	84,6	88,7	88,8	90,3	93,9	72,6	74,9	75,3	75,8
Wskaźnik zatrudnienia w %	71,5	71,8	75,1	81,2	84,7	84,3	88,9	92,9	56,3	58,7	62,6	70,1
Stopa bezrobocia w %	11,9	12,5	8,8	4,1	4,6	5,3	1,5	1,1	22,1	21,6	16,6	7,6
50-54												
O G Ó Ł E M	931	957	1006	1040	484	506	470	468	447	451	536	572
Aktywni zawodowo	601	643	690	760	378	410	376	399	223	233	313	361
pracujący	535	578	630	720	364	391	365	390	171	187	264	330
bezrobotni ^b	65	66	60	40	14	19	11	9	52	47	49	31
Bierni zawodowo	330	314	317	280	106	96	94	69	224	218	223	211
Współczynnik aktywności zawodowej w %	64,6	67,2	68,6	73,1	78,1	81,0	80,0	85,3	49,9	51,7	58,4	63,1
Wskaźnik zatrudnienia w %	57,5	60,4	62,6	69,2	75,2	77,3	77,7	83,3	38,3	41,5	49,3	57,7
Stopa bezrobocia w %	10,8	10,3	8,7	5,3	3,7	4,6	2,9	2,3	23,3	20,2	15,7	8,6
55-59												
O G Ó Ł E M	669	733	843	901	375	370	353	379	294	363	490	522
Aktywni zawodowo	289	297	341	415	214	208	203	250	75	88	138	165
pracujący	265	268	317	398	206	201	198	249	58	67	118	150
bezrobotni ^b	24	29	25	16	8	8	5	.	17	21	20	15
Bierni zawodowo	380	436	502	487	161	161	150	129	219	274	352	358
Współczynnik aktywności zawodowej w %	43,2	40,5	40,5	46,1	57,1	56,2	57,5	66,0	25,5	24,2	28,2	31,6
Wskaźnik zatrudnienia w %	39,6	36,6	37,6	44,2	54,9	54,3	56,1	65,7	19,7	18,5	24,1	28,7
Stopa bezrobocia w %	8,3	9,8	7,3	3,9	3,7	3,8	2,5	x	22,7	23,9	14,5	9,1
60-64												
O G Ó Ł E M	541	521	528	628	272	250	234	209	269	271	294	418
Aktywni zawodowo	145	124	123	123	126	109	95	78	20	15	28	44
pracujący	141	120	120	120	125	109	94	78	16	10	26	42
bezrobotni ^b	.	5	.	.	.	-	.	-	.	5	.	.
Bierni zawodowo	396	397	404	505	146	140	138	131	250	257	266	374
Współczynnik aktywności zawodowej w %	26,8	23,8	23,3	19,6	46,3	43,6	40,6	37,3	7,4	5,5	9,5	10,5
Wskaźnik zatrudnienia w %	26,1	23,0	22,7	19,1	46,0	43,6	40,2	37,3	5,9	3,7	8,8	10,0
Stopa bezrobocia w %	.	4,0	.	x	x	-	.	-	x	33,3	.	x
65 lat i więcej												
O G Ó Ł E M	1993	2001	1970	1959	915	885	794	690	1078	1115	1176	1268
Aktywni zawodowo	216	222	141	138	204	209	130	122	12	13	11	16
pracujący	214	221	141	138	203	209	130	122	11	13	11	16
bezrobotni ^b	.	.	-	-	-	-	-	-	.	.	-	-
Bierni zawodowo	1777	1779	1829	1821	711	677	664	568	1066	1102	1165	1252
Współczynnik aktywności zawodowej w %	10,8	11,1	7,2	7,0	22,3	23,6	16,4	17,7	1,1	1,2	0,9	1,3
Wskaźnik zatrudnienia w %	10,7	11,0	7,2	7,0	22,2	23,6	16,4	17,7	1,0	1,2	0,9	1,3
Stopa bezrobocia w %	-	-	-	-	-	-	-	-	x	-	-	-

^a Według BAEL. ^b Osoby w wieku 15-74 lata. ^c Dla ludności w wieku 18-19 lat.

**TABL. 2.4. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI^a W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ
NA OBSZARACH WIEJSKICH W IV KWARTALE WEDŁUG WOJEWÓDZTW**

WOJEWÓDZTWA	Ludność	Aktywni zawodowo					Bierni zawodowo	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
		ogółem	pracujący			bezrobotni ^b				
			razem	w pełnym wymiarze czasu pracy	w niepełnym wymiarze czasu pracy					
		w tys.								
P O L S K A										
.....2003	11502	6463	5388	4568	820	1076	5039	56,2	46,8	16,6
.....2004	11626	6545	5485	4620	865	1060	5081	56,3	47,2	16,2
.....2006	11808	6505	5757	5021	736	748	5303	55,1	48,8	11,5
..... 2008	11871	6532	6111	5457	654	421	5339	55,0	51,5	6,4
Dolnośląskie.....										
.....2003	661	338	246	227	19	92	323	51,1	37,2	27,2
.....2008	726	372	339	320	19	33	354	51,2	46,7	8,9
Kujawsko ..... -pomorskie										
.....2003	695	378	297	258	39	81	318	54,4	42,7	21,4
.....2008	641	363	339	305	33	24	278	56,6	52,9	6,6
Lubelskie										
.....2003	890	515	463	335	128	52	375	57,9	52,0	10,1
.....2008	957	555	516	432	84	39	402	58,0	53,9	7,0
Lubuskie										
.....2003	310	165	128	114	14	37	145	53,2	41,3	22,4
.....2008	283	142	135	127	8	7	140	50,2	47,7	4,9
Łódzkie										
.....2003	839	498	413	337	76	85	340	59,4	49,2	17,1
.....2008	864	502	479	429	50	23	362	58,1	55,4	4,6
Małopolskie										
.....2003	1237	756	655	500	155	101	481	61,1	53,0	13,4
.....2008	1225	660	625	537	88	36	564	53,9	51,0	5,5
Mazowieckie.....										
.....2003	1344	820	719	637	82	102	524	61,0	53,5	12,4
.....2008	1523	908	855	788	66	53	615	59,6	56,1	5,8
Opolskie.....										
.....2003	353	166	142	119	23	24	186	47,0	40,2	14,5
.....2008	353	180	167	149	18	13	173	51,0	47,3	7,2
Podkarpackie.....										
.....2003	1010	593	512	413	100	81	417	58,7	50,7	13,7
.....2008	997	584	548	421	127	35	413	58,6	55,0	6,0
Podlaskie.....										
.....2003	372	210	188	151	37	23	162	56,5	50,5	11,0
.....2008	379	204	192	172	20	11	175	53,8	50,7	5,4
Pomorskie										
.....2003	477	253	204	184	20	49	224	53,0	42,8	19,4
.....2008	517	264	252	230	22	12	253	51,1	48,7	4,5
Śląskie.....										
.....2003	791	406	336	306	30	70	384	51,3	42,5	17,2
.....2008	842	402	378	353	25	25	440	47,7	44,9	6,2
Świętokrzyskie...										
.....2003	566	294	244	226	19	49	272	51,9	43,1	16,7
.....2008	636	379	348	311	37	31	257	59,6	54,7	8,2
Warmińsko..... -mazurskie										
.....2003	425	228	174	155	19	54	197	53,6	40,9	23,7
.....2008	460	234	215	205	10	19	226	50,9	46,7	8,1
Wielkopolskie										
.....2003	1107	629	511	461	50	118	478	56,8	46,2	18,8
.....2008	1083	603	563	524	39	40	480	55,7	52,0	6,6
Zachodniopo-..... morskie										
.....2003	426	214	155	147	9	59	212	50,2	36,4	27,6
.....2008	387	181	161	152	9	20	206	46,8	41,6	11,0

^a Według BAEL. ^b Osoby w wieku 15-74 lata.

TABL. 2.5. PRACUJĄCY^a NA WSI WEDŁUG PŁCI I WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	Na 1000 ludności	Mężczyźni		Kobiety	
			razem	w %	razem	w %
P O L S K A ...						
2003	3217141	219,2	1755909	54,6	1461232	45,4
2004	3238826	220,3	1774524	54,8	1464302	45,2
2006	3324381	225,3	1825560	54,9	1498821	45,1
2008	3467492	233,5	1902621	54,9	1564871	45,1
Dolnośląskie						
2003	146017	174,6	85211	58,4	60806	41,6
2008	168247	198,1	97440	57,9	70807	42,1
Kujawsko						
2003	172386	219,0	97149	56,4	75237	43,6
-pomorskie						
2008	191309	236,6	107235	56,1	84074	43,9
Lubelskie						
2003	349250	298,6	188065	53,8	161185	46,2
2008	353002	305,4	190520	54,0	162482	46,0
Lubuskie						
2003	53253	148,2	30454	57,2	22799	42,8
2008	59607	162,9	34034	57,1	25573	42,9
Łódzkie						
2003	274482	300,2	153226	55,8	121256	44,2
2008	290089	318,7	161611	55,7	128478	44,3
Małopolskie						
2003	281313	172,6	140256	49,9	141057	50,1
2008	305319	182,8	154046	50,5	151273	49,5
Mazowieckie						
2003	447976	247,0	243142	54,3	204834	45,7
2008	494848	268,9	270842	54,7	224006	45,3
Opolskie						
2003	80644	160,6	43223	53,6	37421	46,4
2008	84814	172,6	46771	55,1	38043	44,9
Podkarpackie						
2003	238169	190,8	121232	50,9	116937	49,1
2008	245842	198,3	124917	50,8	120925	49,2
Podlaskie						
2003	163614	331,0	93996	57,4	69618	42,6
2008	170523	354,2	98973	58,0	71550	42,0
Pomorskie						
2003	118967	168,6	66610	56,0	52357	44,0
2008	138957	186,7	78531	56,5	60426	43,5
Śląskie						
2003	168660	169,5	88770	52,6	79890	47,4
2008	181293	179,4	95875	52,9	85418	47,1
Świętokrzyskie						
2003	185407	264,1	97842	52,8	87565	47,2
2008	192968	277,0	102817	53,3	90151	46,7
Warmińsko						
2003	102715	180,2	59410	57,8	43305	42,2
-mazurskie						
2008	108171	189,1	62084	57,4	46087	42,6
Wielkopolskie						
2003	359141	251,3	204964	57,1	154177	42,9
2008	400854	270,3	230280	57,4	170574	42,6
Zachodniopo-						
2003	75147	144,3	42359	56,4	32788	43,6
morskie						
2008	81649	154,4	46645	57,1	35004	42,9

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (dane szacunkowe).

TABL. 2.6. PRACUJĄCY^a NA WSI WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI I WOJEWÓDZTW
Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	Rolnictwo łowiectwo i leśnictwo; rybactwo		Przemysł i budownictwo	Usługi	
		razem	w tym rolnictwo		rynkowe	nierynkowe
P O L S K A ...						
2003	3217141	2088836	2074991	523650	245538	359117
2004	3238826	2093532	2079024	543447	243280	358567
2006	3324381	2092444	2077961	595851	270429	365657
2008	3467492	2089406	2074078	666884	339634	371568
Dolnośląskie.....						
2003	146017	70118	69244	41249	15361	19289
2008	168247	69538	68636	59154	20046	19509
Kujawsko						
2003	172386	115818	114882	25074	12203	19291
-pomorskie						
2008	191309	115636	114586	39168	16924	19581
Lubelskie.....						
2003	349250	275960	275409	26947	15773	30570
2008	353002	276293	275683	26525	17523	32661
Lubuskie						
2003	53253	24610	23984	13404	5974	9265
2008	59607	24728	23844	17638	7986	9255
Łódzkie						
2003	274482	190133	189595	48665	13844	21840
2008	290089	190361	189779	57627	19210	22891
Małopolskie						
2003	281313	181258	180843	37886	23754	38415
2008	305319	181175	180797	50408	33134	40602
Mazowieckie.....						
2003	447976	315032	314297	52235	35803	44906
2008	494848	315882	315098	66587	65233	47146
Opolskie.....						
2003	80644	48537	48118	13632	6213	12262
2008	84814	47593	47143	18155	7820	11246
Podkarpackie.....						
2003	238169	156331	155365	31978	18318	31542
2008	245842	156241	155411	36336	21028	32237
Podlaskie.....						
2003	163614	136987	136227	8218	7555	10854
2008	170523	137135	136352	12429	9714	11245
Pomorskie						
2003	118967	57547	56108	32227	11750	17443
2008	138957	58017	56493	45546	16578	18816
Śląskie.....						
2003	168660	66519	65530	53624	20712	27805
2008	181293	66310	65291	61686	24937	28360
Świętokrzyskie...						
2003	185407	142440	142134	17381	7327	18259
2008	192968	142179	141924	21971	10924	17894
Warmińsko.....						
2003	102715	64057	62165	17721	7633	13304
-mazurskie						
2008	108171	64312	62170	21451	8562	13846
Wielkopolskie						
2003	359141	204461	202879	86090	35985	32605
2008	400854	203968	201985	112402	50854	33630
Zachodniopo-.....						
2003	75147	39028	38211	17319	7333	11467
morskie						
2008	81649	40038	38886	19801	9161	12649

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (dane szacunkowe).

TABL. 2.7. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI MIESZKAJĄCY NA WSI WEDŁUG GRUP WIEKU, PŁCI I WOJEWÓDZTW
Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	W wieku					Nieposiada- jący prawa do zasiłku
		do 24 lat ^a	25-34	35-44	45-54	55 lat i więcej	
w tys.							
Ogółem							
P O L S K A ... 2003	1325,8	401,1	383,3	282,3	228,4	30,8	1133,3
2004	1261,6	360,5	365,3	262,5	235,7	37,6	1087,0
2006	1004,6	250,9	288,7	202,9	210,5	51,6	874,7
2008	670,4	165,2	192,5	127,7	138,0	47,1	546,9
Dolnośląskie 2003	92,9	24,9	24,5	19,9	20,7	2,8	78,0
2008	40,6	8,6	10,8	7,0	10,1	4,1	32,5
Kujawsko..... 2003	91,3	29,0	27,0	18,6	14,8	2,0	76,0
-pomorskie 2008	50,6	12,1	14,9	10,3	10,1	3,1	40,2
Lubelskie 2003	93,9	32,1	29,9	17,4	12,8	1,8	86,6
2008	55,5	15,6	17,7	9,5	9,5	3,1	49,7
Lubuskie 2003	43,5	11,3	11,7	9,9	9,6	1,0	35,3
2008	20,3	4,7	5,6	3,6	4,8	1,6	15,6
Łódzkie 2003	76,9	24,3	22,6	14,6	13,1	2,3	66,1
2008	35,0	8,4	9,9	6,4	7,3	3,0	28,0
Małopolskie 2003	112,1	38,8	32,1	24,2	15,4	1,5	95,0
2008	54,3	16,5	14,9	10,3	9,7	2,9	44,5
Mazowieckie 2003	155,0	46,7	45,1	31,9	26,7	4,5	134,8
2008	82,5	19,2	24,3	15,4	17,1	6,5	67,8
Opolskie 2003	36,9	9,6	10,0	8,6	7,5	1,2	32,3
2008	15,8	3,6	4,0	2,9	3,7	1,6	13,0
Podkarpackie 2003	115,1	34,0	37,9	26,7	14,8	1,7	99,6
2008	72,5	17,7	22,0	16,0	13,3	3,4	60,4
Podlaskie 2003	29,4	10,3	8,2	5,5	4,4	1,0	26,4
2008	16,2	4,5	4,4	2,8	3,1	1,3	14,3
Pomorskie 2003	81,3	23,5	22,6	18,2	15,2	1,8	67,3
2008	32,4	8,2	8,7	6,0	7,1	2,4	24,7
Śląskie 2003	56,8	17,6	15,2	12,4	10,3	1,4	50,2
2008	26,2	5,8	7,3	4,9	6,0	2,2	20,4
Świętokrzyskie .. 2003	69,1	20,5	21,1	14,5	11,4	1,6	59,5
2008	43,7	10,6	13,3	8,2	8,7	3,0	37,2
Warmińsko 2003	82,4	21,8	23,0	19,5	16,2	1,9	68,4
-mazurskie 2008	44,1	9,8	12,1	9,2	10,1	2,9	34,3
Wielkopolskie 2003	113,0	37,9	31,9	22,8	18,3	2,1	94,0
2008	43,6	12,2	12,6	7,7	8,3	2,7	34,6
Zachodniopo- 2003	76,1	18,8	20,5	17,7	17,0	2,1	63,7
morskie 2008	37,2	7,7	10,0	7,2	9,1	3,2	29,5

TABL. 2.7. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI MIESZKAJĄCY NA WSI WEDŁUG GRUP WIEKU, PŁCI I WOJEWÓDZTW (cd.)

Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	W wieku					Nieposiada- jący prawa do zasiłku	
		do 24 lat ^a	25-34	35-44	45-54	55 lat i więcej		
w tys.								
Mężczyźni								
P O L S K A ... 2003	663,9	201,5	173,4	137,3	128,1	23,6	540,8	
2004	618,9	175,0	160,9	124,3	130,1	28,6	508,4	
2006	444,7	107,4	108,7	83,8	106,6	38,2	366,5	
2008	289,8	66,6	70,7	50,2	67,1	35,3	235,7	
Dolnośląskie.....	2003	45,9	11,9	10,8	9,7	11,5	2,0	36,7
2008	17,7	3,2	3,8	2,8	5,0	3,0	15,3	
Kujawsko	2003	44,0	14,2	12,2	8,6	7,6	1,4	33,6
-pomorskie	2008	19,9	4,6	5,0	3,6	4,5	2,2	14,5
Lubelskie	2003	49,9	16,8	14,5	9,4	7,9	1,5	45,2
2008	26,2	6,8	7,4	4,3	5,2	2,5	23,2	
Lubuskie	2003	21,5	5,6	5,2	4,7	5,3	0,7	16,3
2008	8,6	1,8	2,0	1,4	2,3	1,2	7,1	
Łódzkie	2003	40,7	12,4	10,7	7,7	8,0	1,9	34,0
2008	16,6	3,4	3,9	2,9	4,0	2,4	13,7	
Małopolskie	2003	55,8	20,2	14,3	11,2	8,8	1,3	44,9
2008	21,8	6,6	5,1	3,5	4,4	2,2	18,2	
Mazowieckie.....	2003	81,9	24,2	21,3	16,7	16,0	3,7	69,1
2008	39,9	8,8	10,1	6,9	9,0	5,0	32,5	
Opolskie.....	2003	16,9	4,5	3,9	3,7	3,9	1,0	14,1
2008	6,4	1,2	1,2	1,0	1,7	1,3	5,4	
Podkarpackie.....	2003	57,9	17,4	17,2	13,1	8,9	1,4	48,1
2008	32,7	7,8	8,7	6,5	7,0	2,7	26,2	
Podlaskie	2003	15,9	5,4	4,1	3,0	2,7	0,8	13,9
2008	8,3	2,0	1,9	1,4	1,8	1,1	7,4	
Pomorskie	2003	39,4	11,5	10,0	8,4	8,1	1,3	30,3
2008	11,6	2,8	2,4	1,8	3,0	1,7	8,9	
Śląskie.....	2003	27,7	8,9	6,6	5,7	5,5	1,1	23,8
2008	11,2	2,2	2,7	1,9	2,7	1,7	8,1	
Świętokrzyskie...	2003	36,1	10,4	10,2	7,5	6,8	1,3	29,8
2008	19,5	4,4	5,1	3,4	4,4	2,3	16,3	
Warmińsko.....	2003	39,8	10,6	10,2	9,2	8,5	1,3	30,2
-mazurskie	2008	18,6	3,9	4,4	3,5	4,7	2,0	13,2
Wielkopolskie	2003	53,9	18,5	13,7	10,5	9,7	1,5	42,2
2008	15,9	4,2	3,8	2,6	3,4	1,9	14,2	
Zachodniopo-.....	2003	36,6	9,1	8,8	8,3	9,0	1,5	28,7
morskie	2008	14,9	2,8	3,2	2,5	4,1	2,2	11,6

TABL. 2.7. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI MIESZKAJĄCY NA WSI WEDŁUG GRUP WIEKU, PŁCI I WOJEWÓDZTW (dok.)

Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	W wieku					Nieposiada- jący prawa do zasiłku
		do 24 lat ^a	25-34	35-44	45-54	55 lat i więcej	
w tys.							
Kobiety							
P O L S K A ... 2003	661,9	199,5	209,9	145,0	100,3	7,2	592,5
2004	642,7	185,4	204,5	138,2	105,6	9,0	578,6
2006	559,9	143,5	180,0	119,1	103,9	13,5	508,2
2008	380,6	98,6	121,8	77,5	70,9	11,8	311,2
Dolnośląskie 2003	47,0	13,0	13,7	10,2	9,3	0,8	41,4
2008	22,9	5,3	7,1	4,3	5,1	1,1	17,2
Kujawsko..... 2003	47,4	14,7	14,8	10,0	7,2	0,6	42,4
-pomorskie 2008	30,7	7,5	9,9	6,7	5,6	1,0	25,7
Lubelskie 2003	44,0	15,3	15,4	8,0	5,0	0,3	41,3
2008	29,3	8,7	10,3	5,3	4,3	0,7	26,6
Lubuskie 2003	22,0	5,7	6,5	5,2	4,3	0,2	19,0
2008	11,6	2,9	3,6	2,2	2,5	0,5	8,6
Łódzkie..... 2003	36,2	11,9	11,9	6,9	5,2	0,4	32,1
2008	18,4	5,0	6,0	3,5	3,3	0,6	14,3
Małopolskie 2003	56,3	18,6	17,9	13,0	6,6	0,3	50,1
2008	32,5	10,0	9,8	6,8	5,3	0,6	26,3
Mazowieckie 2003	73,2	22,6	23,9	15,1	10,7	0,9	65,8
2008	42,6	10,4	14,2	8,5	8,1	1,5	35,3
Opolskie 2003	20,0	5,1	6,1	4,9	3,5	0,3	18,3
2008	9,4	2,4	2,7	1,9	2,0	0,4	7,7
Podkarpackie 2003	57,2	16,6	20,7	13,6	6,0	0,3	51,5
2008	39,9	9,9	13,3	9,5	6,3	0,7	34,2
Podlaskie..... 2003	13,4	4,9	4,1	2,6	1,7	0,1	12,5
2008	7,9	2,5	2,5	1,4	1,3	0,2	7,0
Pomorskie..... 2003	41,9	12,0	12,6	9,7	7,1	0,6	37,0
2008	20,8	5,4	6,3	4,2	4,1	0,7	15,8
Śląskie 2003	29,1	8,7	8,6	6,7	4,8	0,3	26,4
2008	15,0	3,6	4,5	3,0	3,3	0,5	12,3
Świętokrzyskie .. 2003	33,0	10,1	10,9	7,0	4,6	0,3	29,7
2008	24,2	6,2	8,2	4,8	4,3	0,7	20,9
Warmińsko 2003	42,6	11,2	12,8	10,3	7,8	0,6	38,2
-mazurskie 2008	25,5	5,8	7,6	5,7	5,4	0,9	21,1
Wielkopolskie.... 2003	59,1	19,4	18,3	12,3	8,6	0,6	51,9
2008	27,7	8,0	8,8	5,2	4,8	0,9	20,4
Zachodniopo-..... 2003	39,5	9,7	11,7	9,4	8,0	0,7	35,1
morskie 2008	22,4	4,9	6,8	4,7	5,0	1,0	17,9

^a Od czerwca 2004 r. bez młodocianych absolwentów.

Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

TABL. 2.8. DOJAZDY DO PRACY LUDNOŚCI WIEJSKIEJ WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2006 R.

WOJEWÓDZTWA	Liczba osób		Saldo przyjazdów i wyjazdów	Iloraz przepływów
	wyjeżdżających do pracy	przyjeżdżających do pracy		
P O L S K A	1337023	495077	-841946	0,37
Dolnośląskie.....	89964	37571	-52393	0,42
Kujawsko-pomorskie	57774	22572	-35202	0,39
Lubelskie.....	71229	23817	-47412	0,33
Lubuskie	35609	12168	-23441	0,34
Łódzkie	80499	43091	-37408	0,54
Małopolskie	172097	42349	-129748	0,25
Mazowieckie.....	146307	56060	-90247	0,38
Opolskie.....	39093	14413	-24680	0,37
Podkarpackie.....	135811	31058	-104753	0,23
Podlaskie.....	17509	8800	-8709	0,50
Pomorskie	64085	28384	-35701	0,44
Śląskie.....	135038	43707	-91331	0,32
Świętokrzyskie.....	53331	17678	-35653	0,33
Warmińsko-mazurskie	38008	13988	-24020	0,37
Wielkopolskie	162490	84915	-77575	0,52
Zachodniopomorskie.....	38179	14506	-23673	0,38

TABL. 2.9. NOMINALNE DOCHODY DO DYSPOZYCJI BRUTTO W SEKTORZE GOSPODARSTW
DOMOWYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2003	2004	2006	2008
W mln zł				
O G Ó Ł E M	593446	633362	692681	799085
Podsektor pracodawców i pracujących na własny rachunek:				
w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie	25353	30634	35567	40604
poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie.....	174931	183395	201304	227844
Podsektor osób fizycznych:				
pracujących najemnie	259041	276701	302500	362623
otrzymujących emeryturę i rentę	117088	124217	133253	145344
utrzymujących się z niezarobkowych źródeł dochodów	15074	16345	17817	20101
pozostałych.....	1959	2070	2240	2569
NA 1 MIESZKAŃCA	15537	16589	18165	20965
W odsetkach				
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0
Podsektor pracodawców i pracujących na własny rachunek:				
w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie	4,3	4,8	5,1	5,1
poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie.....	29,5	29,0	29,1	28,5
Podsektor osób fizycznych:				
pracujących najemnie	43,7	43,7	43,7	45,4
otrzymujących emeryturę i rentę	19,7	19,6	19,2	18,2
utrzymujących się z niezarobkowych źródeł dochodów	2,5	2,6	2,6	2,5
pozostałych.....	0,3	0,3	0,3	0,3

TABL. 2.10. DYNAMIKA NOMINALNYCH I REALNYCH DOCHODÓW DO DYSPOZYCJI BRUTTO W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2003	2004	2006	2008	
	rok poprzedni=100			2003=100	
Dochody nominalne brutto					
O G Ó Ł E M	102,1	106,7	105,7	107,5	134,6
Podsektor pracodawców i pracujących na własny rachunek:					
w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie	100,2	120,8	111,5	101,5	160,2
poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie	100,8	104,8	106,1	104,8	130,3
Podsektor osób fizycznych:					
pracujących najemnie	103,2	106,8	105,3	110,3	140,1
otrzymujących emeryturę i rentę	101,8	106,1	104,5	106,6	124,2
utrzymujących się z niezarobkowych źródeł dochodów	103,0	108,4	106,0	110,3	133,2
pozostałych	105,1	105,7	105,8	111,4	131,1
NA 1 MIESZKAŃCA	102,2	106,8	105,8	107,5	134,8
Dochody realne brutto					
O G Ó Ł E M	101,3	102,5	104,7	103,3	117,8
Podsektor pracodawców i pracujących na własny rachunek:					
w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie	99,7	106,3	111,0	97,2	128,6
poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie	100,0	101,5	105,2	101,3	116,1
Podsektor osób fizycznych:					
pracujących najemnie	102,4	103,2	104,4	106,0	123,6
otrzymujących emeryturę i rentę	100,8	101,4	103,0	101,6	105,9
utrzymujących się z niezarobkowych źródeł dochodów	102,0	103,3	104,8	105,4	114,3
pozostałych	104,2	101,5	104,6	106,5	113,3
NA 1 MIESZKAŃCA	101,4	102,5	104,8	103,3	118,0

TABL. 2.11. EMERYTURY I RENTY W I-IV KWARTAŁE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2003	2004	2006	2008
O g ó ł e m				
Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.	9206	9212	9151	9257
Świadczenia w mln zł	112987,0	118055,3	129725,8	147649,7
W tym rolników indywidualnych				
R a z e m				
Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.	1755	1709	1586	1478
rolnicze ^a	966	978	960	951
z tytułu przekazania gospodarstwa rolnego:				
Skarbowi Państwa	145	133	112	93
następcy	624	579	497	421
niezwiązane z przekazaniem gospodarstwa rolnego	20	18	17	13
Świadczenia w mln zł	15312,7	15321,4	15273,2	15214,8
rolnicze ^a	7265,7	7628,2	8075,4	8598,5
z tytułu przekazania gospodarstwa rolnego:				
Skarbowi Państwa	1573,8	1486,9	1377,9	1202,0
następcy	6324,6	6063,5	5680,3	5295,2
niezwiązane z przekazaniem gospodarstwa rolnego	148,6	142,8	139,6	119,1
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł	726,97	747,25	802,52	857,91
rolnicze ^a	626,74	648,89	700,99	757,72
z tytułu przekazania gospodarstwa rolnego:				
Skarbowi Państwa	904,29	931,49	1025,22	1072,08
następcy	844,09	873,15	952,43	1040,36
niezwiązane z przekazaniem gospodarstwa rolnego	627,12	648,76	684,31	747,49
Emerytury				
Przeciętna liczba emerytów w tys.	936	963	1247	1175
Świadczenia w mln zł	8598,3	9068,9	12580,9	12642,9
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł	765,75	785,18	841,06	896,25
Renty z tytułu niezdolności do pracy				
Przeciętna liczba rencistów w tys.	776	702	295	259
Świadczenia w mln zł	6377,9	5861,4	2261,3	2106,8
Przeciętna miesięczna renta brutto w zł	684,98	696,08	638,76	679,37
Renty rodzinne				
Przeciętna liczba rencistów w tys.	43	44	44	44
Świadczenia w mln zł	336,5	391,1	431,0	465,0
Przeciętna miesięczna renta brutto w zł	646,75	737,03	813,03	886,19

^a Wprowadzone zgodnie z przepisami ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników z dnia 20 XII 1990 r. (z późniejszymi zmianami).

Źródło: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

TABL. 2.12. ZASIŁKI I ODSZKODOWANIA POWYPADKOWE Z TYTUŁU UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2003	2004	2006	2008
Liczba świadczeń w tys.				
Zasiłki:				
chorobowy (liczba dni).....	27945,7	31116,8	36567,9	36591,0
macierzyński (liczba dni) ^a	2220,5	2221,8	38,5	38,4
pogrzebowy (liczba zasiłków)	65,5	63,2	60,2	59,4
po ubezpieczonych i członkach ich rodzin	3,7	4,0	4,4	4,8
po emerytach, rencistach i członkach ich rodzin ^b	61,7	59,2	55,8	54,6
Odszkodowania powypadkowe.....	32,1	28,2	20,9	18,1
w tym z tytułu wypadków śmiertelnych	0,2	0,2	0,1	0,1
Wyплаты^c w tys. zł				
Zasiłki:				
chorobowy	153307,7	205756,2	255986,2	310444,8
macierzyński.....	12189,6	51430,7	78736,0	83705,6
pogrzebowy	284754,2	284606,1	296674,6	343666,7
po ubezpieczonych i członkach ich rodzin	16249,7	18020,8	21814,4	28029,7
po emerytach, rencistach i członkach ich rodzin ^b	268504,5	266585,4	274860,2	315637,0
Odszkodowania powypadkowe.....	122754,3	111743,4	71897,4	62075,0
w tym z tytułu wypadków śmiertelnych	10940,9	9360,7	7140,5	5925,1

^a Od 2005 r. liczba świadczeń. ^b Od 2005 r. bez członków rodzin (uwzględnieni w pozycji „po ubezpieczonych i członkach ich rodzin”). ^c Brutto.
Źródło: dane Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

TABL. 2.13. FUNDUSZ EMERYTALNO-RENTOWY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2003	2004	2006	2008
	w mln zł			
Przychody^{ab}				
O G Ó Ł E M	16101	16307	16205	16185
Składki przypisane ^c	1033	1081	1206	1224
Dotacje z budżetu państwa.....	15014	15130	14933	14868
Inne dochody.....	54	96	66	93
Wydatki^b				
O G Ó Ł E M	16227	16339	16039	16794
Emerytury i renty	13604	13626	13252	13291
Zasiłki i inne świadczenia	770	765	1034	344 ^d
Inne wydatki	393	383	395	400
Naliczone składki na ubezpieczenia zdrowotne rolników ^e	1460	1565	1358	2759

^a Bez pozostałości z roku poprzedniego. ^b Po wyeliminowaniu przepływów między funduszami. ^c 2003, 2004, 2006 – wpływy ze składek. ^d Dotyczy tylko zasiłku pogrzebowego dla rolników. ^e Finansowane z budżetu państwa.

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.

TABL. 2.14. PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2003	2004	2006	2008
	w zł			
Na 1 gospodarstwo domowe				
O G Ó Ł E M	2119,79	2081,97	2360,43	2958,09
Gospodarstwa pracowników	2526,30	2520,55	2783,85	3527,31
na stanowiskach robotniczych	2031,40	2029,47	2293,57	2983,48
na stanowiskach nierobotniczych	3082,97	3094,08	3352,31	4178,09
Gospodarstwa rolników	2395,95	2297,55	2986,33	3816,35
Gospodarstwa pracujących na własny rachunek	3115,15	3191,49	3665,16	4438,83
Gospodarstwa emerytów i rencistów	1643,71	1581,32	1734,55	1953,52
Na 1 osobę w gospodarstwie domowym rolników				
O G Ó Ł E M	474,31	539,93	689,75	887,35
Dochód z pracy najemnej	.	41,26	66,83	92,24
Dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie	325,93	356,92	464,84	616,70
Dochód z pracy na własny rachunek	7,18	9,88	9,86	12,39
Dochód z własności i z wynajmu nieruchomości	0,82	0,43	1,93	1,38
Dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych	98,37	90,86	98,27	111,93
w tym emerytury i renty z tytułu niezdolności do pracy	90,77	81,02	86,31	96,76
Dochód ze świadczeń pomocy społecznej	23,43	22,32	28,09	32,56
Pozostały dochód	18,28	18,27	19,92	20,16

TABL. 2.15. PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2003	2004 ^a	2006	2008
	w zł			
Na 1 gospodarstwo domowe				
O G Ó Ł E M	2005,58	1966,72	2106,28	2558,46
Gospodarstwa pracowników	2330,00	2322,83	2457,64	2980,27
na stanowiskach robotniczych	1863,99	1892,19	2032,93	2546,52
na stanowiskach nierobotniczych	2854,16	2825,80	2950,08	3499,34
Gospodarstwa rolników	1930,35	2165,49	2484,14	2982,93
Gospodarstwa pracujących na własny rachunek	2959,58	2917,15	3175,29	3956,30
Gospodarstwa emerytów i rencistów	1592,73	1545,24	1590,47	1770,58
Na 1 osobę w gospodarstwie domowym				
O G Ó Ł E M	643,84	694,70	744,81	904,27
Gospodarstwa pracowników	673,16	684,21	732,02	887,03
na stanowiskach robotniczych	500,92	507,01	551,97	695,79
na stanowiskach nierobotniczych	900,62	941,55	990,06	1166,14
Gospodarstwa rolników	461,20	508,90	573,76	693,57
Gospodarstwa pracujących na własny rachunek	817,24	854,74	955,26	1193,00
Gospodarstwa emerytów i rencistów	697,67	761,44	800,36	935,31

^a Łącznie z funduszem remontowym.

TABL. 2.16. PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA TOWARY I USŁUGI KONSUMPCYJNE
NA 1 OSOBE W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2003 ^a	2004 ^a	2006	2008
	w zł			
Gospodarstwa domowe				
Towary i usługi konsumpcyjne^b	648,74	665,63	712,56	865,32
Żywność i napoje bezalkoholowe	188,22	195,08	202,11	231,14
Napoje alkoholowe, wyroby tytoniowe.....	19,31	19,01	19,99	23,81
Odzież i obuwie	34,69	34,28	40,18	49,76
Użytkowanie mieszkania i nośniki energii.....	142,41	140,78	146,94	170,80
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	34,05	34,05	37,96	49,38
Zdrowie.....	33,18	35,07	36,57	43,68
Transport.....	58,06	63,02	65,30	91,08
Łączność	31,74	32,50	38,36	42,98
Rekreacja i kultura	44,42	47,04	53,20	71,86
Edukacja	10,38	10,51	10,44	11,28
Restauracje i hotele	11,71	12,26	14,63	18,08
Inne towary i usługi	34,16	35,05	37,98	47,33
Pozostałe wydatki.....	25,98	29,07	32,24	38,95
W tym Gospodarstwa domowe rolników				
Towary i usługi konsumpcyjne^b	443,58	487,48	553,68	662,98
Żywność i napoje bezalkoholowe	185,95	191,00	201,74	226,91
Napoje alkoholowe, wyroby tytoniowe.....	14,84	14,50	15,26	17,46
Odzież i obuwie	24,35	27,64	32,72	39,06
Użytkowanie mieszkania i nośniki energii.....	67,45	71,05	93,42	109,18
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	22,24	25,38	31,53	38,83
Zdrowie.....	18,64	19,38	20,45	25,30
Transport.....	39,60	57,92	64,61	77,13
Łączność	18,87	20,61	26,47	32,31
Rekreacja i kultura	20,51	22,62	25,77	37,00
Edukacja	5,45	5,01	6,34	7,61
Restauracje i hotele	2,39	3,13	3,59	8,62
Inne towary i usługi	20,51	23,82	24,39	32,64
Pozostałe wydatki.....	17,62	21,42	20,08	30,59

^a W 2003 i 2004 r. łącznie z funduszem remontowym. ^b Łącznie z kieszkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzajów wydatków.

TABL. 2.17. GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W WYBRANE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2003				2004			
	ogółem	w tym			ogółem	w tym		
		praco- wni- ków	rolni- ków	emery- tów i renci- stów		praco- wni- ków	rolni- ków	emery- tów i renci- stów
w % danej grupy gospodarstw domowych								
Odbiornik: radiofoniczny.....	52,0	43,1	59,0	62,5	55,2	46,0	60,8	66,1
televizyjny.....	98,4	98,9	98,3	97,9	97,6	98,3	98,2	97,5
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej ^b	49,7	62,4	23,0	41,8	48,9	61,4	22,5	41,9
Zestaw kina domowego.....	-	-	-	-	-	-	-	-
Zestaw do odbioru, rejestracji i odtwarzania dźwięku (wieża).....	44,9	64,3	33,3	22,2	42,3	62,4	34,7	19,9
Radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych.....	46,6	50,5	51,7	38,5	37,3	37,6	46,7	34,9
Odtwarzacz MP3.....	-	-	-	-	-	-	-	-
Odtwarzacz płyt kompaktowych.....	11,1	16,2	8,0	5,1	7,8	12,0	4,4	3,4
Magnetowid, odtwarzacz wideo.....	53,1	69,4	44,2	34,3	47,6	62,7	40,4	31,3
Odtwarzacz DVD.....	-	-	-	-	11,7	19,3	5,0	4,0
Kamera wideo.....	5,4	7,9	1,3	2,0	5,1	7,8	1,3	1,8
Cyfrowy aparat fotograficzny.....	-	-	-	-	-	-	-	-
Komputer osobisty.....	29,0	44,7	17,1	10,9	-	-	-	-
w tym z dostępem do Internetu.....	13,8	22,0	4,8	4,6	16,9	27,9	6,4	5,8
Drukarka.....	20,4	31,2	10,5	7,4	22,7	35,7	15,4	7,9
Telefon komórkowy.....	47,2	65,5	35,4	24,3	54,0	75,4	47,3	28,7
Pralka i wirówka elektryczna lub automat pralniczy ...	97,4	97,8	98,4	97,1	96,5	97,4	98,4	96,1
w tym automat pralniczy.....	77,1	88,1	58,6	68,2	77,3	88,0	60,5	69,1
Chłodziarka lub zamrażarka.....	98,5	98,8	98,7	98,4	98,3	98,6	98,9	98,2
Odkurzacz elektryczny.....	93,2	96,4	90,3	90,3	92,7	95,9	90,0	90,7
Kuchenka mikrofalowa.....	26,6	36,6	20,5	14,7	28,6	39,5	23,7	16,2
Robot kuchenny.....	55,4	64,5	60,5	42,2	54,2	65,1	61,1	41,1
Zmywarka do naczyń.....	3,4	4,5	2,9	1,3	4,0	5,7	2,9	1,6
Rower (bez dziecięcego).....	64,7	69,3	92,1	52,0	61,8	68,1	92,5	48,2
Motocykl, skuter, motorower.....	3,6	3,1	9,8	2,4	3,1	2,7	9,7	1,7
Samochód osobowy.....	48,9	58,9	73,6	29,1	46,0	56,9	72,8	27,5

TABL. 2.17. GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W WYBRANE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006				2008			
	ogółem	w tym			ogółem	w tym		
		praco- wni- ków	rolni- ków	emery- tów i renci- stów		praco- wni- ków	rolni- ków	emery- tów i renci- stów
w % danej grupy gospodarstw domowych								
Odbiornik: radiofoniczny	59,4	51,8	68,6	69,6	67,2	61,2	74,8	76,8
telewizyjny	98,5	99,1	99,5	98,5	98,5	98,7	99,4	98,8
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej ^b	48,9	56,5	22,7	42,5	55,9	63,6	32,9	47,0
Zestaw kina domowego	11,2	16,9	7,9	3,7	15,5	21,6	12,3	5,0
Zestaw do odbioru, rejestracji i odtwarzania dźwięku (wieża).....	44,1	61,0	46,7	21,3	43,3	57,2	47,1	21,0
Radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych	25,7	33,9	28,2	14,1	23,7	29,2	26,3	14,2
Odtwarzacz MP3.....	12,5	19,0	8,9	3,3	27,5	39,3	26,6	7,4
Odtwarzacz płyt kompaktowych.....	12,4	17,4	10,7	5,2	14,5	19,3	14,0	6,6
Magnetowid, odtwarzacz wideo.....	43,1	52,3	46,5	31,7	34,5	39,3	40,5	27,0
Odtwarzacz DVD.....	31,4	44,6	27,5	13,9	47,7	61,6	51,7	25,8
Kamera wideo	6,3	8,7	3,2	2,3	8,9	11,7	4,6	3,2
Cyfrowy aparat fotograficzny	18,4	26,8	10,9	6,1	38,0	52,3	33,0	13,9
Komputer osobisty	43,7	62,8	42,6	17,3	56,4	76,0	62,6	23,7
w tym z dostępem do Internetu.....	28,4	41,7	15,2	10,4	45,6	62,5	38,9	18,1
Drukarka	29,5	42,3	27,3	11,1	37,1	50,2	43,7	13,7
Telefon komórkowy	73,1	93,1	81,2	44,9	83,5	97,7	92,1	60,0
Pralka i wirówka elektryczna lub automat pralniczy....	96,8	98,0	98,8	96,4	97,3	98,4	98,9	96,5
w tym automat pralniczy	82,8	89,9	71,8	76,1	86,7	92,2	80,8	79,8
Chłodziarka lub zamrażarka.....	98,6	99,0	99,5	98,6	98,8	99,0	99,7	98,8
Odkurzacz elektryczny.....	94,2	96,3	94,1	92,7	95,1	96,5	95,2	94,0
Kuchenka mikrofalowa.....	38,0	48,5	35,4	23,4	46,1	55,8	48,9	29,4
Robot kuchenny	57,8	67,1	67,5	46,0	61,1	69,1	72,7	48,2
Zmywarka do naczyń.....	6,2	8,0	4,0	2,4	9,6	11,4	8,9	4,0
Rower (bez dziecięcego).....	62,5	71,3	92,1	49,5	63,6	71,6	91,2	49,4
Motocykl, skuter, motorower.....	3,7	4,1	11,6	2,1	5,2	6,1	16,2	2,4
Samochód osobowy	49,5	62,5	83,3	29,2	54,7	67,4	87,3	30,7

^a Opracowano na podstawie wyników badania budżetów gospodarstw domowych prowadzonego według stanu w końcu poszczególnych kwartałów.

^b Łącznie z telewizją kablową.

TABL. 2.18. WYPOSAŻENIE GOSPODARSTW DOMOWYCH W WYBRANE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gospodarstwa pracowników			Gospodarstwa rolników			Gospodarstwa emerytów i rencistów			
	na 100 gospodarstw domowych w szt.									
	ogółem	miasta	wieś	ogółem	miasta	wieś	ogółem	miasta	wieś	
Odbiornik: radiofoniczny.....	2004	48,7	48,4	49,5	63,2	68,4	62,9	69,2	68,4	70,8
	2006	54,9	53,6	58,2	71,2	69,0	71,3	73,5	72,6	75,3
	2008	65,7	63,1	72,1	82,2	71,6	82,6	81,3	80,4	83,3
televizyjny.....	2004	128,1	129,8	121,3	119,5	136,6	118,6	113,0	116,4	106,1
	2006	132,6	134,3	128,5	128,7	139,1	128,2	117,0	120,3	110,4
	2008	135,4	135,3	135,8	139,8	152,7	139,3	119,4	122,6	112,6
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej ^b	2004	62,0	66,9	42,5	22,6	51,0	21,2	42,3	53,7	19,2
	2006	57,0	64,2	38,9	23,1	41,7	22,1	42,7	54,5	19,2
	2008	64,4	69,7	51,9	33,6	54,6	32,7	47,3	57,4	26,0
Zestaw kina domowego.....	2004	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2006	17,0	18,2	13,8	7,9	10,2	7,8	3,7	4,1	2,8
	2008	21,9	23,8	17,4	12,3	22,1	11,9	5,1	5,9	3,5
Zestaw do odbioru, rejestracji i odtwarzania dźwięku (wieża).....	2004	65,1	67,4	55,9	35,7	53,4	34,8	20,4	23,1	14,9
	2006	63,3	65,7	57,3	48,5	70,9	47,3	21,9	24,2	17,2
	2008	59,4	61,3	54,8	48,1	51,8	47,9	21,6	23,5	17,5
Radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych.....	2004	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2006	34,9	36,1	32,0	29,2	44,9	28,4	14,4	15,9	11,3
	2008	30,8	31,5	29,0	27,3	35,6	26,9	14,6	16,2	11,4
Odtwarzacz MP3.....	2004	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2006	20,4	23,6	12,3	9,2	17,9	8,7	3,4	4,1	2,0
	2008	44,9	49,5	33,9	29,8	44,6	29,2	8,0	8,5	6,8
Odtwarzacz płyt kompaktowych.....	2004	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2006	18,0	20,2	12,6	10,8	23,4	10,1	5,2	5,9	3,9
	2008	20,0	21,4	16,6	14,5	26,2	13,9	6,7	7,5	5,0
Magnetowid, odtwarzacz wideo.....	2004	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2006	53,0	53,5	51,6	46,9	53,6	46,6	32,0	35,3	25,3
	2008	39,7	39,9	39,4	40,7	31,4	41,1	27,1	30,0	21,1
Odtwarzacz DVD.....	2004	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2006	45,1	46,8	40,9	27,7	40,6	27,1	14,1	15,6	11,0
	2008	62,9	63,2	62,0	52,3	60,6	52,0	26,2	28,6	20,9
Kamera wideo.....	2004	7,8	8,7	4,5	1,3	7,9	1,0	1,8	2,3	0,8
	2006	8,7	10,2	5,1	3,2	9,4	2,8	2,3	2,7	1,4
	2008	11,8	13,7	7,2	4,6	9,9	4,4	3,3	3,9	2,0
Cyfrowy aparat fotograficzny.....	2004	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2006	27,4	31,0	18,4	10,9	30,8	9,8	6,2	7,2	4,1
	2008	54,7	59,6	43,1	33,5	55,6	32,5	14,3	16,2	10,2
Komputer osobisty.....	2004	53,2	56,9	38,7	24,9	51,8	23,6	12,2	14,6	7,5
	2006	65,7	71,0	52,4	43,1	61,7	42,1	17,7	20,1	12,9
	2008	82,3	87,4	70,3	65,0	76,7	64,5	24,5	27,4	18,6
w tym z dostępem do Internetu.....	2004	28,4	31,8	15,1	6,5	29,6	5,3	5,8	7,5	2,4
	2006	43,4	51,0	24,2	15,4	38,2	14,1	10,6	13,4	5,0
	2008	67,2	75,2	48,1	40,2	56,8	39,5	18,7	22,0	11,8

TABL. 2.18. WYPOSAŻENIE GOSPODARSTW DOMOWYCH W WYBRANE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gospodarstwa pracowników			Gospodarstwa rolników			Gospodarstwa emerytów i rencistów		
	na 100 gospodarstw domowych w szt.								
	ogółem	miasta	wieś	ogółem	miasta	wieś	ogółem	miasta	wieś
Drukarka 2004	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2006	42,8	46,0	34,6	27,4	45,1	26,4	11,2	12,7	8,2
2008	50,9	53,7	44,3	44,2	55,7	43,7	13,9	15,3	11,0
Telefon komórkowy 2004	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2006	179,1	183,0	169,3	144,7	186,3	142,4	61,3	65,1	53,8
2008	224,5	224,2	225,3	201,5	228,0	200,4	87,9	92,7	77,8
Pralka i wirówka elektryczna 2004	20,4	16,2	37,1	66,8	37,3	68,3	39,5	27,6	63,5
2006	18,8	12,4	34,7	54,0	28,9	55,3	31,6	20,9	53,3
2008	14,9	9,1	28,8	44,3	16,4	45,4	26,1	16,2	47,1
Automat pralniczy 2004	88,2	90,4	79,1	60,8	82,1	59,7	69,2	79,0	49,3
2006	90,1	93,0	82,9	72,1	92,4	71,0	76,2	84,5	59,6
2008	92,5	95,0	86,5	82,3	98,2	81,6	79,9	87,5	63,8
Chłodziarka 2004	98,8	98,9	98,3	99,9	104,9	99,6	98,2	98,6	97,4
2006	99,4	99,1	100,2	101,4	100,0	101,4	98,9	99,2	98,2
2008	99,6	99,2	100,8	102,3	102,7	102,3	99,1	99,1	99,2
Zamrażarka 2004	29,5	26,2	43,0	80,6	73,9	81,0	28,5	20,6	44,4
2006	33,9	25,7	54,5	83,4	72,4	84,0	29,8	21,7	46,0
2008	35,4	27,3	54,6	86,8	65,4	87,7	31,3	23,6	47,7
Odkurzacz elektryczny 2004	96,7	97,1	95,0	91,2	94,9	91,0	91,3	95,4	82,8
2006	97,5	97,7	96,9	96,3	102,5	95,9	93,6	96,9	86,8
2008	97,7	97,8	97,5	97,7	104,3	97,4	94,9	97,4	89,6
Kuchenka mikrofalowa 2004	39,5	40,3	36,2	23,7	46,6	22,5	16,2	17,9	12,9
2006	48,6	49,7	45,8	35,7	54,0	34,7	23,4	24,9	20,6
2008	56,0	56,8	54,0	49,3	63,0	48,7	29,5	30,8	26,7
Robot kuchenny 2004	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2006	68,6	67,7	70,7	69,4	76,1	69,0	46,7	49,2	41,7
2008	69,9	69,5	71,0	74,2	80,8	73,9	48,6	51,3	43,1
Zmywarka do naczyń 2004	5,7	6,1	4,1	3,0	14,7	2,4	1,6	2,1	0,7
2006	8,0	9,2	5,2	4,0	12,5	3,5	2,5	2,9	1,6
2008	11,4	12,6	8,5	8,9	13,7	8,7	4,0	4,6	2,8
Rower (bez dziecięcego) 2004	113,8	104,4	151,7	167,3	164,7	167,4	65,3	48,3	99,6
2006	125,1	109,5	164,4	180,8	164,5	181,6	68,8	51,1	104,3
2008	127,7	111,9	165,3	178,6	158,0	179,5	68,3	53,1	100,6
Motocykl, skuter, motorower 2004	2,8	1,9	6,7	10,5	13,1	10,3	1,7	1,0	3,3
2006	4,4	2,9	8,3	12,7	10,2	12,8	2,2	1,3	4,1
2008	6,7	4,3	12,5	17,7	11,9	18,0	2,5	1,4	4,9
Samochód osobowy 2004	61,5	59,2	71,0	80,1	102,7	78,9	28,6	27,3	31,2
2006	70,2	63,9	86,2	99,0	106,8	98,5	30,7	28,6	35,1
2008	79,5	72,3	96,6	113,8	126,1	113,3	32,9	30,1	38,9

^a Opracowano na podstawie wyników badania budżetów gospodarstw domowych prowadzonego według stanu w końcu poszczególnych kwartałów.

^b Łącznie z telewizją kablową.

TABL. 3.1. ZASOBY MIESZKANIOWE^a NA WSI WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Mieszkania		Izby	Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	Przeciętna				
	ogółem	na 1000 ludności			liczba izb w mieszkaniu	liczba osób na		powierzchnia użytkowa w m ²	
						1 mieszkanie	1 izbę	1 mieszkania	na 1 osobę
P O L S K A 2003	4145475	282,4	16844710	350318,8	4,06	3,54	0,87	84,5	23,9
2004	4170321	283,6	16984880	353869,7	4,07	3,53	0,87	84,9	24,1
2006	4220724	286,0	17272756	361155,7	4,09	3,50	0,85	85,6	24,5
2008	4303567	289,8	17735158	372926,7	4,12	3,45	0,84	86,7	25,1
Dolnośląskie 2003	249009	297,7	1033562	20492,5	4,15	3,36	0,81	82,3	24,5
2008	258966	304,9	1087195	21925,4	4,20	3,28	0,78	84,7	25,8
Kujawsko..... 2003	212632	270,1	840695	17001,2	3,95	3,70	0,94	80,0	21,6
-pomorskie 2008	221251	273,7	888073	18174,9	4,01	3,65	0,91	82,1	22,5
Lubelskie 2003	345087	295,0	1294634	28797,1	3,75	3,39	0,90	83,4	24,6
2008	354673	306,9	1348476	30083,8	3,80	3,26	0,86	84,8	26,0
Lubuskie 2003	103595	288,4	432681	8417,7	4,18	3,47	0,83	81,3	23,4
2008	107869	294,8	455865	8971,8	4,23	3,39	0,80	83,2	24,5
Łódzkie 2003	282165	308,6	1096488	23324,7	3,89	3,24	0,83	82,7	25,5
2008	289614	318,2	1139756	24423,7	3,94	3,14	0,80	84,3	26,8
Małopolskie 2003	431603	264,8	1820337	38290,0	4,22	3,78	0,90	88,7	23,5
2008	449859	269,4	1930762	41076,9	4,29	3,71	0,86	91,3	24,6
Mazowieckie..... 2003	536117	295,6	2065373	44296,8	3,85	3,38	0,88	82,6	24,4
2008	563417	306,2	2216056	48144,7	3,93	3,27	0,83	85,5	26,2
Opolskie..... 2003	140752	280,4	655567	13157,3	4,66	3,57	0,77	93,5	26,2
2008	142736	290,4	667584	13505,6	4,68	3,44	0,74	94,6	27,5
Podkarpackie 2003	323874	259,5	1322423	27807,5	4,08	3,85	0,94	85,9	22,3
2008	329445	265,7	1362591	28793,1	4,14	3,76	0,91	87,4	23,2
Podlaskie..... 2003	149242	301,9	617280	12965,6	4,14	3,31	0,80	86,9	26,2
2008	153009	317,8	640269	13603,0	4,18	3,15	0,75	88,9	28,3
Pomorskie 2003	185756	263,2	776437	15631,2	4,18	3,80	0,91	84,1	22,2
2008	196212	263,6	832262	17080,6	4,24	3,79	0,89	87,1	22,9
Śląskie 2003	299901	301,5	1305871	26738,7	4,35	3,32	0,76	89,2	26,9
2008	314037	310,7	1386615	28803,5	4,42	3,22	0,73	91,7	28,5
Świętokrzyskie .. 2003	203211	289,5	767142	16412,9	3,78	3,45	0,92	80,8	23,4
2008	206767	296,8	789581	16915,6	3,82	3,37	0,88	81,8	24,3
Warmińsko 2003	161230	282,9	620958	11841,9	3,85	3,53	0,92	73,4	20,8
-mazurskie 2008	166977	291,9	651654	12619,3	3,90	3,43	0,88	75,6	22,1
Wielkopolskie..... 2003	369280	258,4	1587860	33475,3	4,30	3,87	0,90	90,7	23,4
2008	390821	263,6	1701021	36306,2	4,35	3,79	0,87	92,9	24,5
Zachodniopo- 2003	152021	291,9	607402	11668,4	4,00	3,43	0,86	76,8	22,4
morskie 2008	157914	298,6	637398	12498,6	4,04	3,35	0,83	79,1	23,6

^a Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych.

TABL. 3.2. MIESZKANIA NA WSI WYPOSAŻONE W PODSTAWOWE INSTALACJE^a
WEDŁUG WOJEWÓDZTW
Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Mieszkania ogółem	Mieszkania – w % ogółu mieszkań – wyposażone w				
		wodociąg	ustęp	łazienkę	gaz z sieci	centralne ogrzewanie
P O L S K A 2003	4145475	88,0	73,1	74,5	17,4	63,1
2004	4170321	88,1	73,3	74,7	17,5	63,3
2006	4220724	88,3	73,7	75,0	17,9	63,7
2008	4303567	88,9	74,5	75,8	18,4	64,4
Dolnośląskie 2003	249009	93,8	77,5	79,6	8,8	64,8
2008	258966	94,1	78,5	80,6	9,7	66,4
Kujawsko 2003	212632	92,2	77,1	77,5	1,8	66,3
-pomorskie 2008	221251	92,5	78,0	78,4	2,3	67,6
Lubelskie.....2003	345087	78,9	56,9	59,2	9,3	52,6
2008	354673	79,4	58,1	60,3	11,7	53,8
Lubuskie 2003	103595	93,5	80,3	81,6	6,6	61,2
2008	107869	93,8	81,1	82,4	8,1	62,7
Łódzkie 2003	282165	83,3	62,2	63,9	3,3	56,1
2008	289614	83,8	63,3	65,0	3,3	57,4
Małopolskie 2003	431603	90,7	79,8	81,4	47,3	66,6
2008	449859	91,1	80,7	82,3	48,1	67,8
Mazowieckie.....2003	536117	79,4	65,1	65,6	14,5	60,7
2008	563417	83,1	68,9	69,5	16,8	62,4
Opolskie.....2003	140752	95,6	83,4	86,0	2,5	72,4
2008	142736	95,7	83,8	86,4	2,5	73,0
Podkarpackie.....2003	323874	87,5	74,2	76,7	57,1	59,5
2008	329445	87,8	74,9	77,4	57,3	60,5
Podlaskie.....2003	149242	78,9	59,3	61,5	2,6	47,8
2008	153009	79,6	60,7	62,7	2,9	49,4
Pomorskie 2003	185756	96,0	85,0	83,9	4,6	68,0
2008	196212	96,2	85,9	84,8	5,3	69,6
Śląskie.....2003	299901	94,4	84,6	86,0	28,0	77,1
2008	314037	94,6	85,4	86,7	28,8	78,1
Świętokrzyskie...2003	203211	79,4	59,2	61,5	8,1	59,3
2008	206767	79,9	60,0	62,3	9,3	60,1
Warmińsko.....2003	161230	90,1	74,3	75,2	2,5	60,0
-mazurskie 2008	166977	90,5	75,2	76,1	2,8	61,4
Wielkopolskie 2003	369280	94,6	81,7	82,3	12,3	68,8
2008	390821	94,9	82,8	83,3	13,4	70,1
Zachodniopo-.....2003	152021	96,3	83,4	84,8	9,8	66,7
morskie 2008	157914	96,4	84,1	85,4	12,3	67,9

^a Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych.

TABL. 3.3. MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA NA WSI WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Mieszkania			Izby		Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	
	ogółem	na 1000		ogółem	na 1000 ludności	ogółem	na 1 mieszkanie
		ludności	zawartych małżeństw				
P O L S K A 2003	69151	4,7	901	383981	26,2	9273030	134,1
2004	35594	2,4	472	197571	13,4	4895974	137,6
2006	35143	2,4	395	194537	13,2	4838432	137,7
2008	55659	3,8	541	303610	20,5	7662744	137,7
Dolnośląskie 2003	3166	3,8	807	18086	21,6	446652	141,1
2008	3952	4,7	685	19908	23,5	519611	131,5
Kujawsko..... 2003	2990	3,8	717	16099	20,4	393630	131,6
-pomorskie 2008	2778	3,4	455	15482	19,2	386029	139,0
Lubelskie 2003	2347	2,0	364	13342	11,4	310498	132,3
2008	3168	2,7	401	17838	15,4	427952	135,1
Lubuskie 2003	1159	3,2	745	6201	17,3	151296	130,5
2008	1293	3,5	514	6801	18,6	158812	122,8
Łódzkie..... 2003	4321	4,7	891	23690	25,9	571955	132,4
2008	2900	3,2	493	15868	17,5	402603	138,8
Małopolskie 2003	14299	8,8	1615	81376	49,9	1925120	134,6
2008	6133	3,7	532	35720	21,5	891159	145,3
Mazowieckie 2003	8258	4,6	850	45394	25,0	1117355	135,3
2008	9005	4,9	710	49691	27,1	1297621	144,1
Opolskie 2003	1236	2,5	568	6918	13,8	174797	141,4
2008	946	1,9	323	5446	11,1	145955	154,3
Podkarpackie 2003	7093	5,7	1057	40349	32,3	911445	128,5
2008	3106	2,5	377	18010	14,6	425831	137,1
Podlaskie 2003	1152	2,3	435	6648	13,4	174280	151,3
2008	1694	3,5	513	9658	20,0	247645	146,2
Pomorskie..... 2003	5432	7,7	1445	28265	40,1	713567	131,4
2008	3818	5,2	662	19736	26,7	513743	134,6
Śląskie 2003	6717	6,8	1376	36939	37,1	902821	134,4
2008	4121	4,1	630	23459	23,3	596178	144,7
Świętokrzyskie .. 2003	2677	3,8	711	15076	21,5	353824	132,2
2008	1357	1,9	297	7815	11,2	170784	125,9
Warmińsko 2003	1608	2,8	527	8935	15,7	219397	136,4
-mazurskie 2008	1989	3,5	463	10147	17,8	263052	132,3
Wielkopolskie..... 2003	5216	3,6	659	28799	20,2	700654	134,3
2008	7537	5,1	683	38633	26,2	968706	128,5
Zachodniopo-..... 2003	1480	2,8	642	7864	15,1	205739	139,0
morskie 2008	1862	3,5	495	9398	17,8	247063	132,7

TABL. 3.4. BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA NA WSI WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Budynki				Kubatura w m ³			
	2003	2004	2006	2008	2003	2004	2006	2008
O G Ó Ł E M	80322	43371	45196	63846	69507392	45789221	55326052	75436020
Budynki mieszkalne	67637	34036	32260	51677	46898995	23931445	23128171	36646510
Budynki mieszkalne jednorodzinne	67119	33641	31770	50823	45877799	23093798	21986664	34601950
Budynki o dwóch mieszkaniach i wielo- mieszkaniowe.....	505	383	476	839	946757	774397	1037513	1967446
budynki o dwóch mieszkaniach.....	328	229	294	595	400200	267977	317606	611756
budynki o trzech i więcej mieszkaniach ..	177	154	182	244	546557	506420	719907	1355690
Budynki zbiorowego zamieszkania.....	13	12	14	15	74439	63250	103994	77114
Budynki niemieszkalne	12685	9335	12936	12169	22608397	21857776	32197881	38789510
Hotele i budynki zakwaterowania tury- stycznego	646	528	617	522	589177	553781	767997	817651
budynki hoteli.....	151	141	165	117	445564	447069	619204	577442
budynki zakwaterowania turystycznego, pozostałe	495	387	452	405	143613	106712	148793	240209
Budynki biurowe.....	167	156	169	191	427309	437586	1264626	565078
Budynki handlowo-usługowe.....	1128	1112	1083	1127	2081282	1678677	2663318	3843597
Budynki transportu i łączności.....	2568	1775	1603	2490	634377	392390	422986	890067
budynki łączności, dworców i terminali.....	9	9	8	45	29037	25829	19841	202829
budynki garaży	2559	1766	1595	2445	605340	366561	403145	687238
Budynki przemysłowe i magazynowe.....	1759	1266	1513	1615	8804665	9237496	15615745	19916435
budynki przemysłowe.....	500	583	657	587	3244989	4714674	7506348	7760015
ziomniki, silosy i budynki magazynowe.....	1259	683	856	1028	5559676	4522822	8109397	12156420
Ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyjnym, budynki szpitali i opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej.....	334	366	404	306	2945497	2592070	2609426	1820683
ogólnodostępne obiekty kulturalne.....	29	32	84	73	117792	87111	201047	211661
budynki muzeów i bibliotek	1	10	4	6	4439	28192	12722	22437
budynki szkół i instytucji badawczych	165	161	137	61	1861856	1575007	1202760	544526
budynki szpitali i zakładów opieki me- dycznej.....	42	57	51	49	148792	189314	252219	135689
budynki kultury fizycznej.....	97	106	128	117	812618	712446	940678	906370
Pozostałe budynki niemieszkalne.....	6083	4132	7547	5918	7126090	6965776	8853783	10935999
budynki gospodarstw rolnych.....	5899	4027	7432	5735	6805027	6774707	8652155	10652248
budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	59	40	35	54	175672	79786	69326	136181
pozostałe.....	125	65	80	129	145391	107033	132302	147570

^a Według Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych.

TABL. 3.5. BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA NA WSI WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Budynki ^a		Kubatura ^b w m ³	
	ogółem	w tym budynki indywidualne ^c	ogółem	w tym budynki indywidualne ^c
P O L S K A 2003	80322	78976	69507392	58483853
2004	43371	41767	45789221	34628571
2006	45196	43010	55326052	36339101
2008	63846	60368	75436020	52523528
Dolnośląskie 2003	3604	3493	3711254	2422065
2008	3622	3202	5780527	2322896
Kujawsko..... 2003	3726	3623	3386251	2749748
-pomorskie 2008	3747	3631	3777589	3080273
Lubelskie 2003	3003	2924	2652891	2130434
2008	3856	3789	3530601	3100662
Lubuskie 2003	1448	1420	1167042	938737
2008	1444	1347	1222957	912977
Łódzkie..... 2003	5516	5457	5086819	3942408
2008	3890	3775	4334274	2933664
Małopolskie 2003	15106	15006	11344438	10675436
2008	6664	6125	5854408	4705883
Mazowieckie 2003	9671	9518	9994285	7726095
2008	10222	9528	15005727	9633544
Opolskie 2003	1588	1547	1278963	1099269
2008	1275	1208	1251177	964956
Podkarpackie 2003	7770	7714	5498305	5163464
2008	3774	3638	3696736	3138407
Podlaskie 2003	1695	1654	1901939	1587708
2008	2226	2177	2719176	2158144
Pomorskie..... 2003	6437	6284	4860176	4343393
2008	3883	3695	3817789	2930817
Śląskie 2003	7281	7232	5543220	5213214
2008	4736	4664	4155603	3701205
Świętokrzyskie .. 2003	3061	3043	2248897	2146074
2008	1693	1634	1565951	1283936
Warmińsko 2003	2273	2196	2019184	1652024
-mazurskie 2008	2336	2225	2910133	1969766
Wielkopolskie.... 2003	6610	6409	7451562	5683086
2008	8332	7774	13459351	8204478
Zachodniopo-..... 2003	1533	1456	1362166	1010698
morskie 2008	2146	1956	2354021	1481920

a Nowo wybudowane. *b* Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy). *c* Realizowane przez osoby fizyczne, kościoły i związki wyznaniowe.

TABL. 3.6. ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIĘ ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH^a NA WSI WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Odbiorcy w tys. ^b	Zużycie		
		ogółem w GW·h	na 1 odbiorcę ^c	na 1 mieszkańca
			w kW·h	
P O L S K A 2003	2756,8	5743,1	2083,3	392,0
2004	3023,9	6340,0	2096,6	431,6
2006	4648,2	10182,5	2190,6	691,2
2008	4688,3	10681,5	2278,3	721,2
Dolnośląskie 2003	205,2	409,6	1996,1	490,8
2008	265,5	572,9	2157,4	676,7
Kujawsko 2003	146,9	360,8	2456,1	459,6
-pomorskie 2008	223,8	631,6	2822,2	783,8
Lubelskie 2003	132,9	265,9	2000,8	227,2
2008	377,8	724,2	1916,5	626,3
Lubuskie 2003	78,5	161,1	2052,2	449,5
2008	116,0	266,6	2298,4	730,1
Łódzkie 2003	138,9	259,4	1867,5	283,8
2008	311,7	695,3	2230,9	765,1
Małopolskie 2003	286,3	609,1	2127,5	375,1
2008	514,6	1194,9	2322,0	718,4
Mazowieckie.....2003	258,6	613,8	2373,7	338,8
2008	584,9	1455,6	2488,5	793,0
Opolskie.....2003	121,8	263,3	2161,7	523,8
2008	172,3	407,2	2362,9	828,0
Podkarpackie.....2003	175,3	298,1	1700,5	239,3
2008	355,0	654,7	1844,3	529,2
Podlaskie.....2003	52,9	91,0	1720,2	183,7
2008	204,9	401,2	1957,8	832,5
Pomorskie 2003	169,9	389,8	2294,3	555,6
2008	220,5	578,7	2624,3	781,8
Śląskie.....2003	329,9	650,8	1972,7	655,2
2008	374,3	819,8	2189,9	812,8
Świętokrzyskie...2003	102,2	162,9	1593,9	232,1
2008	224,7	386,7	1720,8	555,5
Warmińsko.....2003	126,0	263,0	2087,3	462,2
-mazurskie 2008	170,9	436,5	2554,1	763,7
Wielkopolskie 2003	309,5	708,1	2287,9	497,2
2008	415,8	1114,2	2679,6	755,6
Zachodniopo- 2003	122,0	236,4	1937,7	454,5
morskie 2008	155,4	341,5	2197,6	647,3

^a Od 2005 r. obejmują gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie. ^b Stan w dniu 31 XII. ^c Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców w roku.

Źródło: dane Ministerstwa Gospodarki.

TABL. 3.7. SIEĆ ROZDZIELCZA^a NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Wodociągowa			Kanalizacyjna			Gazowa			
	w km	w km/ 100km ²	w % sieci ogółem	w km	w km/ 100km ²	w % sieci ogółem	w km	w km/ 100km ²	w % sieci ogółem	
P O L S K A 2003	179538,2	61,6	77,3	28832,3	9,9	41,9	55279,8	19,0	53,3	
2004	185353,3	63,6	77,5	32404,1	11,1	43,9	55292,9	19,0	54,3	
2006	195522,5	67,1	77,8	40280,9	13,8	47,5	57991,2	19,9	54,4	
2008	204241,9	70,1	77,8	46942,8	16,1	49,5	60060,8	20,6	54,4	
Dolnośląskie 2003	7934,4	44,6	63,1	2257,6	12,7	38,3	1112,3	6,3	21,2	
2008	8905,1	50,2	64,1	3514,4	19,8	46,3	1527,1	8,6	25,4	
Kujawsko.....2003	16616,8	96,9	86,2	1949,1	11,4	47,5	135,0	0,8	6,7	
-pomorskie	2008	18369,2	107,1	86,4	3154,8	18,4	55,7	314,5	1,8	13,4
Lubelskie 2003	14042,6	58,1	85,8	1134,4	4,7	38,4	4335,8	18,0	68,9	
2008	16065,2	66,5	86,3	1871,1	7,7	47,0	4690,8	19,4	69,1	
Lubuskie 2003	3602,1	27,0	69,9	497,2	3,7	28,8	371,0	2,8	24,0	
2008	4168,6	31,2	69,3	931,3	7,0	37,8	1074,0	8,0	41,1	
Łódzkie.....2003	16200,2	94,8	82,1	844,8	4,9	25,5	615,1	3,6	23,2	
2008	17419,3	102,0	81,9	1496,1	8,8	34,6	757,4	4,4	25,0	
Małopolskie 2003	11623,6	85,9	76,8	2750,9	20,3	47,0	15347,7	113,4	75,0	
2008	13074,5	96,4	76,6	4763,8	35,1	54,8	15630,9	115,2	76,4	
Mazowieckie.....2003	23844,5	71,3	78,7	1823,1	5,5	27,7	4928,4	14,7	46,3	
2008	31344,6	93,8	81,4	3324,8	10,0	37,3	5516,0	16,5	46,4	
Opolskie.....2003	5063,4	58,4	79,2	659,2	7,6	40,5	135,4	1,6	11,6	
2008	5283,0	61,1	78,6	1655,4	19,1	56,9	193,3	2,2	13,7	
Podkarpackie 2003	9975,0	59,4	83,0	5126,1	30,5	72,5	13236,1	78,8	82,4	
2008	10393,2	62,1	80,8	7760,6	46,4	74,1	13281,6	79,3	81,1	
Podlaskie.....2003	8602,4	44,7	85,1	696,0	3,6	38,7	640,4	3,3	63,2	
2008	10163,5	52,8	86,2	988,7	5,1	42,9	264,0	1,4	28,0	
Pomorskie.....2003	8517,4	49,5	72,4	2258,6	13,1	45,8	783,2	4,6	23,2	
2008	9795,9	56,9	73,2	3734,2	21,7	55,2	1196,8	7,0	28,4	
Śląskie 2003	8407,7	98,4	47,8	1646,0	19,3	23,3	5526,9	64,7	39,8	
2008	9221,7	107,9	47,8	2834,6	33,2	29,0	5616,8	65,7	39,3	
Świętokrzyskie ..2003	9043,6	81,9	84,3	971,5	8,8	46,9	2053,6	18,6	67,6	
2008	10076,1	91,3	84,7	1602,5	14,5	54,3	2175,8	19,7	66,3	
Warmińsko 2003	8698,6	36,8	82,4	1975,2	8,4	50,9	412,3	1,7	26,2	
-mazurskie	2008	11178,1	47,4	84,3	2482,7	10,5	55,5	409,5	1,7	22,7
Wielkopolskie....2003	21969,5	77,5	81,8	2581,0	9,1	41,8	3925,9	13,9	47,2	
2008	22695,7	80,1	80,5	4277,9	15,1	50,2	5364,8	18,9	52,8	
Zachodniopo-.....2003	5396,4	25,1	69,5	1661,6	7,7	43,9	1720,7	8,0	26,9	
morskie	2008	6088,2	28,3	69,9	2549,9	11,8	51,1	2047,5	9,5	42,5

^a Bez połączeń prowadzących do budynków i innych obiektów.

TABL. 3.8. POŁĄCZENIA PROWADZĄCE DO BUDYNKÓW MIESZKALNYCH^a NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Wodociągowe		Kanalizacyjne		Gazowe ^b	
	w szt.	w % ogółu połączeń	w szt.	w % ogółu połączeń	w szt.	w % ogółu połączeń
P O L S K A						
2003	2577700	60,4	450072	29,8	882692	31,5
2004	2668825	60,8	522219	31,8	878315	40,6
2006	2763062	61,1	654619	35,3	916856	40,7
2008	2931740	61,4	780960	37,4	956583	40,4
Dolnośląskie.....						
2003	134262	51,2	29527	23,5	14738	12,8
2008	154704	52,9	48396	30,9	22618	16,7
Kujawsko						
2003	139708	61,3	24614	28,7	1972	3,7
-pomorskie						
2008	155864	63,3	39525	35,0	3442	6,0
Lubelskie.....						
2003	219144	74,5	20142	30,4	79826	53,6
2008	249755	75,0	33586	37,1	64116	51,5
Lubuskie						
2003	59683	56,9	7436	19,6	4290	13,3
2008	68585	57,8	14157	27,9	9632	21,0
Łódzkie						
2003	221542	67,1	17141	23,4	8615	15,8
2008	240764	67,3	31479	30,8	10225	16,8
Małopolskie						
2003	223319	63,5	48524	37,5	245013	66,8
2008	257709	65,1	85083	45,5	262774	67,0
Mazowieckie.....						
2003	318478	60,7	38545	23,9	81304	9,0
2008	414953	64,7	73091	32,0	110306	33,1
Opolskie.....						
2003	105019	71,1	12042	30,0	1971	6,1
2008	109222	71,0	34657	48,2	2858	7,7
Podkarpackie.....						
2003	186011	72,8	70189	58,3	232220	72,3
2008	201192	71,6	114382	64,3	234428	70,1
Podlaskie.....						
2003	92250	59,5	12867	26,2	15154	48,0
2008	106125	61,9	20318	29,2	3540	15,6
Pomorskie						
2003	112070	55,3	37034	33,7	9717	11,6
2008	122373	53,9	57485	40,0	16306	16,3
Śląskie.....						
2003	196722	39,1	34912	19,1	91113	30,4
2008	220491	40,0	59866	25,2	96836	30,3
Świętokrzyskie...						
2003	136110	72,5	14193	30,4	20860	39,3
2008	159999	73,7	27063	39,2	28319	44,0
Warmińsko.....						
2003	79701	58,5	17080	29,3	4505	11,5
-mazurskie						
2008	90520	61,6	25350	36,8	4169	9,8
Wielkopolskie						
2003	273519	62,1	45098	30,8	52597	27,7
2008	289158	60,1	83815	37,5	61013	29,9
Zachodniopo-						
2003	80162	55,1	20728	27,0	18797	23,7
morskie						
2008	90326	55,5	32707	33,3	26001	27,6

^a Łącznie z połączeniami prowadzącymi do budynków zbiorowego zamieszkania. ^b W 2008 r. łącznie z połączeniami prowadzącymi do budynków niemieszkalnych.

TABL. 3.9. ODBIORCY GAZU ORAZ ZUŻYCIE GAZU I WODY Z SIECI NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Odbiorcy gazu ^{ab}		Zużycie gazu z sieci				Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych		
	w tys.	w % ogółu odbiorców gazu z sieci	w hm ³	w % ogólnego zużycia gazu z sieci	na 1 odbiorcę	na 1 mieszkańca ^c	w hm ³	w % ogólnego zużycia wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	na 1 mieszkańca ^d w m ³
					w m ³				
P O L S K A 2003	842,1	12,1	906,7	19,8	1078,5	62,0	337,4	26,6	23,0
2004	734,5	10,5	632,0	16,7	859,9	43,0	332,1	27,0	22,6
2006	795,4	11,3	703,0	17,7	883,9	47,7	360,8	29,5	24,5
2008	843,4	11,8	710,5	18,7	842,4	48,0	371,7	30,7	25,1
Dolnośląskie 2003	22,6	3,4	24,1	7,6	1086,9	29,5	19,7	19,5	23,6
2008	27,7	4,2	27,8	8,5	1005,9	32,9	20,1	21,6	23,8
Kujawsko 2003	5,3	1,6	2,5	2,1	488,1	3,3	22,3	31,9	28,5
-pomorskie 2008	5,6	1,6	5,2	4,2	941,8	6,5	25,8	37,2	32,0
Lubelskie 2003	35,0	12,8	29,0	19,5	830,0	24,8	22,9	39,3	19,6
2008	43,8	15,2	32,9	22,2	752,6	28,5	24,9	43,1	21,5
Lubuskie 2003	7,3	4,2	32,0	10,1	4383,1	89,7	8,6	27,0	24,1
2008	11,8	6,3	16,1	12,7	1367,8	44,0	9,4	30,3	25,6
Łódzkie 2003	9,8	2,7	10,2	7,5	1036,7	11,1	26,4	27,1	28,9
2008	11,4	2,7	7,3	5,2	645,4	8,1	29,3	32,0	32,2
Małopolskie 2003	200,2	30,5	145,3	33,6	726,4	89,5	24,1	26,5	14,8
2008	220,2	32,1	134,1	33,4	609,0	80,6	25,1	28,7	15,1
Mazowieckie 2003	76,3	7,1	112,3	15,5	1470,8	61,9	39,5	20,2	21,8
2008	98,7	8,6	146,6	20,5	1485,7	79,9	50,2	26,2	27,3
Opolskie 2003	3,5	2,3	2,7	3,9	777,4	5,4	11,8	35,6	23,5
2008	4,1	2,6	3,7	6,0	902,3	7,5	11,7	38,5	23,9
Podkarpackie 2003	189,5	43,7	116,5	45,3	617,2	93,9	19,6	41,0	15,7
2008	195,4	43,5	99,0	41,7	506,7	80,1	19,9	42,6	16,1
Podlaskie 2003	102,1	58,6	35,7	47,3	350,5	72,3	12,2	35,0	24,7
2008	4,3	3,8	4,1	9,9	948,1	8,6	15,4	41,8	31,9
Pomorskie 2003	10,1	2,5	13,2	6,6	1295,2	18,6	18,5	24,3	26,4
2008	13,6	3,3	17,4	8,5	1277,7	23,5	21,1	28,0	28,6
Śląskie 2003	79,3	7,7	53,6	11,3	677,8	54,1	22,0	14,0	22,2
2008	84,7	8,1	56,4	13,4	666,0	55,9	22,4	15,7	22,2
Świętokrzyskie...2003	16,9	10,6	12,1	14,7	732,4	17,6	11,4	27,5	16,3
2008	19,5	12,2	12,2	15,7	626,8	17,5	13,2	42,3	19,0
Warmińsko 2003	17,0	7,7	12,1	13,0	717,7	21,5	13,1	28,7	23,0
-mazurskie 2008	5,0	2,8	5,7	6,6	1138,7	10,0	14,6	32,7	25,6
Wielkopolskie 2003	46,7	9,5	275,4	31,2	5897,6	193,6	48,4	40,0	34,0
2008	72,6	13,4	103,0	23,1	1419,6	69,8	52,1	42,7	35,3
Zachodniopo- 2003	20,6	5,8	30,0	12,8	1441,2	57,0	16,6	24,9	31,9
morskie 2008	25,3	7,0	38,9	16,6	1538,8	73,7	16,4	27,1	31,2

a Stan w dniu 31 XII. b W 2003, 2004 i 2006 r. bez odbiorców korzystających z gazomierzy zbiorczych. c Do przeliczeń przyjęto ludność ogółem bez wyodrębnienia jej w tych wsiach, w których ta sieć istniała. d Według stanu na 30 VI.

TABL. 3.10. LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z URZĄDZEŃ KOMUNALNYCH^a NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Ludność korzystająca z sieci					
	wodociągowej		kanalizacyjnej		gazowej ^b	
	w tys.	w % ogółu ludności obszarów wiejskich	w tys.	w % ogółu ludności obszarów wiejskich	w tys.	w % ogółu ludności obszarów wiejskich
P O L S K A 2003	10341,3	70,5	2331,2	15,9	2811,7	19,2
2004	10483,5	71,3	2538,4	17,3	2619,4	17,8
2006	10730,8	72,7	2976,1	20,2	2696,5	18,3
2008	11024,0	74,2	3351,4	22,6	2786,7	18,8
Dolnośląskie.....2003	633,5	75,7	162,1	19,4	77,5	9,3
2008	667,4	78,6	217,1	25,6	81,1	9,5
Kujawsko 2003	621,0	78,9	155,0	19,7	13,7	1,7
-pomorskie 2008	661,3	81,8	209,5	25,9	18,7	2,3
Lubelskie 2003	752,2	64,3	98,6	8,4	110,8	9,5
2008	792,6	68,6	138,7	12,0	139,8	12,1
Lubuskie 2003	264,4	73,6	52,4	14,6	23,6	6,6
2008	283,9	77,6	72,2	19,7	29,4	8,0
Łódzkie 2003	710,0	77,7	77,6	8,5	27,2	3,0
2008	732,8	80,5	123,6	13,6	29,2	3,2
Małopolskie 2003	837,5	51,4	198,7	12,2	852,1	52,3
2008	937,3	56,1	321,5	19,3	799,0	47,8
Mazowieckie.....2003	1085,2	59,8	169,5	9,3	277,2	15,3
2008	1262,8	68,6	279,4	15,2	289,3	15,7
Opolskie.....2003	455,9	90,8	69,1	13,8	12,0	2,4
2008	448,0	91,2	130,2	26,5	12,7	2,6
Podkarpackie.....2003	768,5	61,3	286,1	22,9	771,3	61,8
2008	788,5	63,6	404,3	32,6	711,6	57,4
Podlaskie.....2003	349,9	70,8	61,3	12,4	14,0	2,8
2008	357,4	74,3	80,5	16,7	13,1	2,7
Pomorskie 2003	558,3	79,1	214,9	30,5	34,0	4,8
2008	607,1	81,6	282,6	38,0	37,8	5,1
Śląskie.....2003	770,2	77,4	171,4	17,2	302,3	30,4
2008	805,5	79,7	240,0	23,8	291,4	28,8
Świętokrzyskie...2003	483,8	68,9	62,5	8,9	55,9	8,0
2008	511,8	73,5	109,3	15,7	63,6	9,1
Warmińsko.....2003	406,0	71,2	116,7	20,5	13,8	2,4
-mazurskie 2008	430,1	75,2	144,3	25,2	15,8	2,8
Wielkopolskie 2003	1216,9	85,1	262,7	18,4	171,8	12,0
2008	1286,7	86,8	390,6	26,3	193,6	13,1
Zachodniopo- 2003	428,0	83,8	172,6	33,8	54,5	10,7
morskie 2008	450,7	85,2	207,7	39,3	60,6	11,5

a Dane szacunkowe. b W 2003, 2004 i 2006 r. bez odbiorców korzystających z gazomierzy zbiorczych.

TABL. 3.11. GOSPODARKA ŚCIEKOWA NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Komunalne ^a i przemysłowe oczyszczalnie ścieków	Ścieki wymagające oczyszczenia w dam ³	Ścieki oczyszczone w % ścieków wymagających oczyszczenia	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogółu ludności ^b
P O L S K A 2003	2442	301302,1	92,4	16,5
2004	2537	308199,6	91,8	18,4
2006	2625	343804,0	93,2	22,0
2008	2699	376813,7	87,5	25,7
Dolnośląskie 2003	152	29591,3	88,7	20,2
2008	161	35964,7	82,0	27,8
Kujawsko..... 2003	99	9543,1	63,8	18,0
-pomorskie 2008	123	10861,0	81,2	34,1
Lubelskie 2003	234	11834,7	99,2	11,9
2008	251	13341,0	94,8	15,8
Lubuskie 2003	73	3183,4	74,2	12,9
2008	77	4044,2	89,1	25,2
Łódzkie 2003	123	28580,2	95,5	8,6
2008	155	27994,7	94,3	13,3
Małopolskie 2003	189	10605,5	92,0	12,6
2008	200	17494,5	86,4	20,9
Mazowieckie 2003	248	15871,7	82,2	10,3
2008	271	22351,8	89,3	17,1
Opolskie 2003	46	39987,4	94,8	12,5
2008	57	45873,1	95,7	26,9
Podkarpackie 2003	176	11638,4	85,3	23,7
2008	190	18440,5	87,6	37,2
Podlaskie 2003	81	2783,0	96,7	12,7
2008	94	3747,0	98,0	19,3
Pomorskie 2003	191	11427,5	85,0	29,2
2008	192	13922,7	84,8	45,2
Śląskie 2003	117	12026,4	91,0	16,9
2008	128	22258,9	52,5	26,5
Świętokrzyskie .. 2003	74	14625,8	97,0	11,7
2008	98	27782,1	61,1	16,9
Warmińsko 2003	153	5841,2	75,6	21,2
-mazurskie 2008	196	6024,2	90,1	33,3
Wielkopolskie.... 2003	232	82190,3	98,8	18,5
2008	261	91901,9	97,8	29,5
Zachodniopo-..... 2003	254	11572,2	93,5	36,0
morskie 2008	245	14811,4	95,6	40,7

a Pracujące na sieci kanalizacyjnej. *b* Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

TABL. 3.12. **DROGI PUBLICZNE ZAMIEJSKIE O TWARDEJ NAWIERZCHNI WEDŁUG WOJEWÓDZTW**
Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Ogółem					W tym o nawierzchni ulepszonej					
	razem	krajowe	woje- wódzkie	powia- towe	gminne	razem	krajowe	woje- wódzkie	powia- towe	gminne	
	w km										
P O L S K A 2003	200027,4	13908,7	24090,1	100272,4	61756,2	173737,0	13905,1	24035,0	94532,1	41264,8	
2004	201871,4	13999,0	24099,5	100644,7	63128,2	176748,1	13988,6	24045,2	95151,3	43563,0	
2006	204572,8	14200,4	24121,6	100576,6	65674,2	180963,4	14192,1	24086,8	95653,4	47031,1	
2008	209017,8	14230,8	24147,5	100778,2	69861,3	186232,4	14229,0	24115,7	96159,9	51727,8	
Dolnośląskie.....2003	13547,6	992,7	1926,0	7354,8	3274,1	12148,6	992,7	1925,7	7166,7	2063,5	
2008	13395,3	985,4	1926,1	7378,0	3105,8	12316,0	985,4	1925,8	7191,7	2213,1	
Kujawsko.....2003	11386,1	810,4	1542,7	6097,4	2935,6	9883,3	810,4	1540,0	5893,1	1639,8	
-pomorskie	2008	12227,0	843,8	1561,7	6096,1	3725,4	10498,4	843,8	1558,9	5923,9	2171,8
Lubelskie 2003	15811,1	861,3	1986,8	8449,1	4513,9	14847,8	861,3	1986,2	8378,5	3621,8	
2008	16656,9	862,1	1988,1	8503,7	5303,0	15804,9	862,1	1987,6	8456,3	4498,9	
Lubuskie 2003	6504,2	723,2	1399,1	3021,8	1360,1	5602,8	723,1	1364,2	2768,7	746,8	
2008	6572,6	695,5	1406,4	3083,4	1387,3	5721,8	695,5	1386,5	2844,9	794,9	
Łódzkie.....2003	13256,5	966,0	1029,9	6538,6	4722,0	11689,7	966,0	1029,9	6309,9	3383,9	
2008	14102,0	1024,2	1029,2	6482,2	5566,4	12628,5	1024,2	1029,2	6279,1	4296,0	
Małopolskie 2003	17487,2	703,0	1180,5	5576,0	10027,7	14252,1	703,0	1180,5	5466,5	6902,1	
2008	18466,7	711,0	1175,5	5583,5	10996,7	15875,8	711,0	1175,5	5495,9	8493,4	
Mazowieckie 2003	22518,5	1860,5	2469,0	11534,4	6654,6	20283,4	1860,0	2465,5	11000,9	4957,0	
2008	24844,7	1880,2	2468,3	12034,6	8461,6	23069,6	1880,2	2467,3	11690,8	7031,3	
Opolskie 2003	7172,6	634,0	814,6	3412,2	2311,8	6200,5	634,0	814,6	3307,2	1444,7	
2008	6962,2	631,0	849,8	3384,5	2096,9	6181,7	631,0	849,5	3287,4	1413,8	
Podkarpackie 2003	11762,0	571,9	1447,6	5724,3	4018,2	10196,9	571,9	1447,6	5507,0	2670,4	
2008	12136,1	564,6	1461,5	5779,1	4330,9	10949,8	564,6	1461,1	5579,1	3345,0	
Podlaskie.....2003	9177,5	782,0	1068,2	5896,9	1430,4	6997,5	782,0	1064,2	4264,5	886,8	
2008	9734,0	777,5	1068,2	6036,2	1852,1	8029,8	777,5	1068,2	4788,4	1395,7	
Pomorskie.....2003	8793,2	631,4	1560,5	4855,9	1745,4	7976,0	631,4	1559,0	4586,7	1198,9	
2008	9110,8	720,1	1536,1	4737,3	2117,3	8258,8	720,1	1534,7	4511,8	1492,2	
Śląskie 2003	11108,5	503,6	885,9	3680,8	6038,2	9467,6	501,9	885,9	3585,1	4494,7	
2008	11179,9	536,7	885,3	3528,7	6229,2	9921,0	534,9	885,3	3476,4	5024,4	
Świętokrzyskie ..2003	10335,3	621,7	920,1	5187,7	3605,8	7929,7	621,7	919,9	4673,8	1714,3	
2008	11026,4	624,4	923,8	5262,5	4215,7	8774,7	624,4	923,8	4907,4	2319,1	
Warmińsko 2003	10619,1	1146,3	1722,9	6372,8	1377,1	9730,1	1146,3	1719,1	5822,0	1042,7	
-mazurskie	2008	10669,2	1142,8	1718,7	6404,9	1402,8	9891,3	1142,8	1717,2	5921,7	1109,6
Wielkopolskie....2003	20004,1	1246,8	2302,8	10036,8	6417,7	17221,4	1245,6	2299,1	9794,6	3882,1	
2008	21527,3	1358,3	2321,2	10115,1	7732,7	19045,1	1358,3	2317,5	9904,1	5465,2	
Zachodniopo-.....2003	10543,9	853,9	1833,5	6532,9	1323,6	9309,6	853,8	1833,6	6006,9	615,3	
morskie	2008	10406,7	873,2	1827,6	6368,4	1337,5	9265,2	873,2	1827,6	663,4	

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

TABL. 3.13. PLACÓWKI POCZTOWE, TELEFONICZNE ŁĄCZA GŁÓWNE ORAZ APARATY TELEFONICZNE OGÓLNODOSTĘPNE SAMOINKASUJĄCE^a NA WSI WEDŁUG WOJEWÓDZTW
Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Placówki	Na 1 placówkę przypada		Telefonia przewodowa			
		powierzchni obszarów wiejskich w km ²	ludności	łącza główne		aparaty telefoniczne ogólnodostępne samoinkasujące	liczba ludności przypadającej na 1 aparat telefoniczny ogólnodostępny samoinkasujący
				w tys.	na 1000 ludności		
P O L S K A							
2003	4637	62,9	3165	2927	199	22529	651
2004	4534	64,3	3243	2866	195	20667	711
2006	4515	64,5	3268	2173	147	19518	756
2008	4504	64,7	3297	1764	119	15503	958
Dolnośląskie.....							
2003	325	54,7	2574	182	217	1535	545
2008	277	64,1	3066	102	120	849	1000
Kujawsko							
2003	265	64,7	2971	145	185	1152	683
-pomorskie							
2008	266	64,5	3039	87	108	782	1034
Lubelskie.....							
2003	397	60,8	2947	236	202	1405	833
2008	394	61,3	2934	166	144	1199	964
Lubuskie.....							
2003	162	82,4	2217	78	219	781	460
2008	157	85,0	2331	37	100	392	933
Łódzkie.....							
2003	257	66,5	3558	186	203	1477	619
2008	240	71,2	3793	119	131	979	930
Małopolskie.....							
2003	384	35,2	4245	331	203	2766	589
2008	364	37,3	4587	195	117	1705	979
Mazowieckie							
2003	452	74,0	4012	382	211	2841	638
2008	446	74,9	4126	247	134	1967	935
Opolskie							
2003	190	45,6	2642	97	193	717	700
2008	174	49,7	2824	42	86	454	1082
Podkarpackie							
2003	349	48,1	3576	209	168	1849	675
2008	341	49,1	3636	142	115	1538	806
Podlaskie							
2003	205	94,0	2412	104	210	709	697
2008	218	88,4	2208	73	151	507	950
Pomorskie.....							
2003	270	63,7	2614	132	186	1117	632
2008	275	62,6	2707	90	120	753	989
Śląskie							
2003	261	32,7	3811	213	214	1642	606
2008	238	35,9	4246	146	145	1165	867
Świętokrzyskie ..							
2003	194	56,9	3618	106	151	484	1450
2008	185	59,7	3765	73	105	646	1078
Warmińsko							
2003	251	94,1	2271	111	195	954	597
-mazurskie							
2008	260	90,7	2200	58	101	564	1014
Wielkopolskie ...							
2003	460	61,6	3107	302	212	2074	689
2008	434	65,3	3417	139	94	1423	1042
Zachodniopo-							
2003	215	100,1	2422	113	216	1026	508
morskie							
2008	235	91,6	2251	49	92	580	912

^a Dane dotyczą poczty publicznej oraz operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej.

TABL. 3.14. UŻYTKOWNICY INTERNETU WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA

Stan w dniu 30 IV

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Miasta			Wieś
		razem	o liczbie mieszkańców		
			powyżej 100 tys.	do 100 tys.	
W tys.					
Osoby w wieku 16-74 lata 2006	29419,6	18590,3	9155,7	9434,6	10829,4
2007	29410,5	18539,1	8834,2	9704,9	10871,4
2008	29056,4	18420,0	8978,9	9441,1	10636,4
Osoby korzystające z Internetu 2006	14084,6	10281,0	5532,4	4748,6	3803,6
2007	15341,2	11069,0	5705,2	5363,9	4272,1
2008	16345,0	11703,3	6011,1	5692,1	4641,7
ponad rok temu 2006	969,9	587,8	296,9	290,9	382,1
2007	1048,6	658,8	314,9	343,9	389,8
2008	906,9	548,8	239,6	309,2	358,1
od 3 do 12 miesięcy temu 2006	1293,3	803,7	340,3	463,5	489,6
2007	1315,7	820,9	335,2	485,6	494,8
2008	1194,2	704,4	304,7	399,7	489,8
w ciągu ostatnich 3 miesięcy 2006	11821,4	8889,5	4895,3	3994,3	2931,8
2007	12976,9	9589,4	5055,1	4534,3	3387,5
2008	14243,9	10450,1	5466,9	4983,2	3793,7
Osoby nigdy niekorzystające z Internetu.... 2006	15335,0	8309,2	3623,2	4686,0	7025,8
2007	14069,3	7470,1	3129,0	4341,0	6599,3
2008	12711,4	6716,8	2967,8	3749,0	5994,7
W %					
Osoby korzystające z Internetu 2006	47,9	55,3	60,4	50,3	35,1
2007	52,2	59,7	64,6	55,3	39,3
2008	56,3	63,5	66,9	60,3	43,6
ponad rok temu 2006	3,3	3,2	3,2	3,1	3,5
2007	3,6	3,6	3,6	3,5	3,6
2008	3,1	3,0	2,7	3,3	3,4
od 3 do 12 miesięcy temu 2006	4,4	4,3	3,7	4,9	4,5
2007	4,5	4,4	3,8	5,0	4,6
2008	4,1	3,8	3,4	4,2	4,6
w ciągu ostatnich 3 miesięcy 2006	40,2	47,8	53,5	42,3	27,1
2007	44,1	51,7	57,2	46,7	31,2
2008	49,0	56,7	60,9	52,8	35,7
Osoby nigdy niekorzystające z Internetu.... 2006	52,1	44,7	39,6	49,7	64,9
2007	47,8	40,3	35,4	44,7	60,7
2008	43,7	36,5	33,1	39,7	56,4

TABL. 3.15. OSOBY KORZYSTAJĄCE Z INTERNETU W SPRAWACH PRYWATNYCH WEDŁUG CELU I MIEJSCA ZAMIESZKANIA
Stan w dniu 30 IV

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Miasta			Wieś
		razem	o liczbie mieszkańców		
			powyżej 100 tys.	do 100 tys.	
W tys.					
Osoby w wieku 16-74 lata 2006	29419,6	18590,3	9155,7	9434,6	10829,4
2007	29410,5	18539,1	8834,2	9704,9	10871,4
2008	29056,4	18420,0	8978,9	9441,1	10636,4
Osoby korzystające z Internetu w ciągu ostatnich 3 miesięcy 2006	11821,4	8889,5	4895,3	3994,3	2931,8
2007	12976,9	9589,4	5055,1	4534,3	3387,5
2008	14243,9	10450,1	5466,9	4983,2	3793,7
w celu:					
komunikowania się.....2006	9897,3	7620,2	4313,8	3306,4	2277,1
2007	11153,2	8404,8	4613,3	3791,5	2748,4
2008	12289,0	9192,0	4886,2	4305,8	3096,9
wyszukiwania informacji oraz korzystania z serwisów on-line.....2006	10832,1	8252,9	4588,5	3664,4	2579,2
2007	11699,5	8772,1	4748,4	4023,6	2927,4
2008	13107,6	9707,2	5073,0	4634,2	3400,4
sprzedaży towarów oraz usług, korzystania z usług bankowych.....2006	3374,6	2895,7	1921,8	973,8	478,9
2007	4288,5	3642,4	2238,5	1404,0	646,0
2008	5675,9	4704,6	2845,9	1858,7	971,3
szkolenia i kształcenia.....2006	1309,7	967,4	563,4	404,0	342,4
2007	6447,6	4833,3	2707,1	2126,3	1614,3
2008	8721,0	6444,9	3459,2	2985,7	2276,1
W %					
Osoby w wieku 16-74 lata 2006	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2007	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2008	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Osoby korzystające z Internetu w ciągu ostatnich 3 miesięcy 2006	40,2	47,8	53,5	42,3	27,1
2007	44,1	51,7	57,2	46,7	31,2
2008	49,0	56,7	60,9	52,8	35,7
w celu:					
komunikowania się.....2006	33,6	41,0	47,1	35,0	21,0
2007	37,9	45,3	52,2	39,1	25,3
2008	42,3	49,9	54,4	45,6	29,1
wyszukiwania informacji oraz korzystania z serwisów on-line.....2006	36,8	44,4	50,1	38,8	23,8
2007	39,8	47,3	53,8	41,5	26,9
2008	45,1	52,7	56,5	49,1	32,0
sprzedaży towarów oraz usług, korzystania z usług bankowych.....2006	11,5	15,6	21,0	10,3	4,4
2007	14,6	19,6	25,3	14,5	5,9
2008	19,5	25,5	31,7	19,7	9,1
szkolenia i kształcenia.....2006	4,5	5,2	6,2	4,3	3,2
2007	21,9	26,1	30,6	21,9	14,8
2008	30,0	35,0	38,5	31,6	21,4

TABL. 4.1. WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE NA WSI WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 30 IX

WOJEWÓDZTWA	Placówki ^a		Miejsca w przed- szkolach	Dzieci w placówkach ^a				
	ogółem	w tym przed- szkola		ogółem	w tym w przedszkolach			
					razem	na 1 miejsce w przed- szkolu	w tym w wieku 3-5 lat	na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat na wsi
P O L S K A ..								
2003/04	10285	2664	138262	256745	124227	0,90	86895	167
2004/05	10475	2595	137499	250594	123331	0,90	87887	175
2006/07	10280	2579	141328	252036	130068	0,92	80208	172
2008/09	9761	2679	152991	264031	148582	0,97	100023	221
Dolnośląskie.....								
2003/04	477	105	6351	12333	5480	0,86	3942	143
2008/09	429	109	6786	12072	6317	0,93	4264	177
Kujawsko								
2003/04	522	82	4657	11958	4141	0,89	2900	101
-pomorskie								
2008/09	479	88	5154	11998	5028	0,98	3085	116
Lubelskie.....								
2003/04	824	123	6363	18448	5843	0,92	4817	122
2008/09	901	131	7506	17435	7380	0,98	5169	150
Lubuskie								
2003/04	233	58	3256	5784	2712	0,83	2110	169
2008/09	218	60	3565	5873	3351	0,94	2323	209
Łódzkie								
2003/04	636	138	6640	15130	6228	0,94	4993	167
2008/09	581	148	7626	15114	7612	1,00	4965	192
Małopolskie								
2003/04	1272	401	19449	33443	18437	0,95	12153	193
2008/09	1216	421	22910	35815	22858	1,00	15538	287
Mazowieckie.....								
2003/04	1369	266	12987	30201	12348	0,95	8701	135
2008/09	1281	302	16788	32559	16970	1,01	11962	223
Opolskie.....								
2003/04	335	242	12776	11492	9504	0,74	6714	440
2008/09	298	193	10467	10762	8404	0,80	5642	480
Podkarpackie....								
2003/04	912	202	10172	22319	9264	0,91	6688	142
2008/09	968	201	11061	22079	10707	0,97	7193	190
Podlaskie.....								
2003/04	396	22	1279	6138	1117	0,87	971	60
2008/09	326	25	1440	5386	1404	0,98	878	65
Pomorskie								
2003/04	490	129	6487	13641	5890	0,91	3604	123
2008/09	470	126	7385	14326	7399	1,00	4938	181
Śląskie.....								
2003/04	559	354	19994	21566	17985	0,90	10512	334
2008/09	532	331	20249	23886	19847	0,98	12991	474
Świętokrzyskie.								
2003/04	576	115	4535	10698	4063	0,90	2903	127
2008/09	495	108	4637	10245	4685	1,01	2913	149
Warmińsko.....								
2003/04	416	62	2805	8101	2478	0,88	1609	75
-mazurskie								
2008/09	381	59	3110	8159	3046	0,98	1913	99
Wielkopolskie ..								
2003/04	957	327	18224	28837	16786	0,92	12907	245
2008/09	905	337	21977	32100	21239	0,97	14746	301
Zachodniopo-...								
2003/04	311	38	2287	6656	1951	0,85	1371	72
morskie								
2008/09	281	40	2330	6222	2335	1,00	1503	89

^a Przedszkola i oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych, nie uwzględniono placówek przy zakładach opieki zdrowotnej.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

TABL. 4.2. SZKOŁY PODSTAWOWE^a DLA DZIECI I MŁODZIEŻY NA WSI WEDŁUG WOJEWÓDZTW
Stan w dniu 30 IX

WOJEWÓDZTWA	Szkoły	Pomieszczenia szkolne		Nauczyciele ^b	Oddziały	Uczniowie	Absolwenci ^c	
		razem	w tym sale lekcyjne					
P O L S K A ...								
2003/04	10323	83874	63975	.	66752	1174490	213341	
2004/05	10110	83324	63378	.	65166	1125118	204893	
2006/07	9840	82515	63125	86363	62628	1026373	195803	
2008/09	9388	90896	65859	83414	60569	944477	176468	
Dolnośląskie	2003/04	471	4301	3293	.	3260	58360	10471
	2008/09	414	4578	3317	3834	2888	45824	8717
Kujawsko	2003/04	523	4581	3570	.	3578	64050	11549
-pomorskie	2008/09	473	4777	3520	4505	3266	52848	9644
Lubelskie	2003/04	1021	7660	5767	.	5773	95033	17498
	2008/09	901	8089	5805	7380	5203	74433	14126
Lubuskie	2003/04	227	1895	1412	.	1491	25405	4517
	2008/09	208	2053	1504	1740	1319	19974	3637
Łódzkie	2003/04	605	4963	3618	.	3929	69876	12584
	2008/09	559	5520	3833	5002	3613	55841	10396
Małopolskie	2003/04	1192	9445	7364	.	7981	144701	26345
	2008/09	1136	10557	7800	10336	7378	120149	22272
Mazowieckie....	2003/04	1307	10213	7758	.	8437	146411	26419
	2008/09	1172	11390	8109	10646	7797	120682	22384
Opolskie.....	2003/04	312	2552	1865	.	1962	32988	6234
	2008/09	281	2695	1896	2424	1736	24814	4712
Podkarpackie ...	2003/04	1010	7860	5930	.	6314	108749	20166
	2008/09	960	8914	6433	7955	5729	85823	16023
Podlaskie.....	2003/04	406	3304	2463	.	2284	36800	6632
	2008/09	328	3151	2293	2635	1888	27582	5355
Pomorskie	2003/04	453	4162	3267	.	3440	64569	11568
	2008/09	423	4382	3338	4334	3193	55175	9831
Śląskie.....	2003/04	535	4773	3489	.	3990	76242	14150
	2008/09	505	5250	3682	5091	3654	61860	11429
Świętokrzyskie.	2003/04	572	4247	3287	.	3244	55059	10118
	2008/09	487	4454	3215	4044	2868	42078	8550
Warmińsko	2003/04	419	3466	2647	.	2645	45365	8058
-mazurskie	2008/09	377	3657	2614	3201	2372	35388	6694
Wielkopolskie..	2003/04	952	7632	6130	.	6258	112492	20389
	2008/09	886	8497	6381	7752	5768	92907	17356
Zachodniopo- ...	2003/04	318	2820	2115	.	2166	38390	6643
morskie	2008/09	278	2932	2119	2536	1898	29099	5342

^a Łącznie ze szkołami filialnymi, szkołami sportowymi i mistrzostwa sportowego, szkołami artystycznymi; bez szkół specjalnych.

^b Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty. ^c W roku szkolnym 2008/09 dane o absolwentach dotyczą roku szkolnego 2007/08.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

TABL. 4.3. WYBRANE WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE SZKÓŁ PODSTAWOWYCH^a DLA DZIECI I MŁODZIEŻY NA WSI WEDŁUG WOJEWÓDZTW
Stan w dniu 30 IX

WOJEWÓDZTWA	Liczba uczniów na 1					Współczynnik skolaryzacji		
	szkołę	pomieszczenie szkolne	salę lekcyjną	nauczyciela ^b	oddział	brutto	netto	
P O L S K A .. 2003/04	114	14	18	.	18	90,2	89,1	
2004/05	111	14	18	.	17	89,9	88,9	
2006/07	104	12	16	12	16	88,8	87,8	
2008/09	101	10	14	11	16	87,7	86,7	
Dolnośląskie.....	2003/04	124	14	18	.	18	83,9	82,7
2008/09	111	10	14	12	16	80,0	78,9	
Kujawsko	2003/04	122	14	18	.	18	88,4	86,8
-pomorskie	2008/09	112	11	15	12	16	87,5	85,8
Lubelskie.....	2003/04	93	12	16	.	16	93,7	92,9
2008/09	83	9	13	10	14	91,6	90,8	
Lubuskie	2003/04	112	13	18	.	17	80,5	79,1
2008/09	96	10	13	11	15	76,9	75,7	
Łódzkie	2003/04	115	14	19	.	18	92,2	91,2
2008/09	100	10	15	11	15	90,4	89,5	
Małopolskie	2003/04	121	15	20	.	18	94,7	94,1
2008/09	106	11	15	12	16	92,5	92,0	
Mazowieckie.....	2003/04	112	14	19	.	17	90,9	89,8
2008/09	103	11	15	11	15	89,8	88,8	
Opolskie	2003/04	106	13	18	.	17	85,8	84,7
2008/09	88	9	13	10	14	80,1	78,7	
Podkarpackie....	2003/04	108	14	18	.	17	93,6	93,1
2008/09	89	10	13	11	15	90,9	90,3	
Podlaskie.....	2003/04	91	11	15	.	16	85,8	84,8
2008/09	84	9	12	10	15	83,0	82,1	
Pomorskie	2003/04	143	16	20	.	19	92,2	90,6
2008/09	130	13	17	13	17	89,7	88,5	
Śląskie.....	2003/04	143	16	22	.	19	96,0	95,2
2008/09	122	12	17	12	17	93,5	92,8	
Świętokrzyskie.	2003/04	96	13	17	.	17	92,4	91,5
2008/09	86	9	13	10	15	89,3	88,7	
Warmińsko.....	2003/04	108	13	17	.	17	83,6	82,0
-mazurskie	2008/09	94	10	14	12	15	81,2	79,4
Wielkopolskie ..	2003/04	118	15	18	.	18	86,9	86,0
2008/09	105	11	15	12	16	84,2	83,3	
Zachodniopo- ...	2003/04	121	14	18	.	18	80,7	78,6
morskie	2008/09	105	10	14	11	15	74,6	72,2

^a Łącznie ze szkołami filialnymi, szkołami sportowymi i mistrzostwa sportowego, szkołami artystycznymi; bez szkół specjalnych.

^b Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

TABL. 4.4. GIMNAZJA^a DLA DZIECI I MŁODZIEŻY NA WSI WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 30 IX

WOJEWÓDZTWA	Szkoły	Pomieszczenia szkolne		Nauczyciele ^b	Oddziały	Uczniowie	Absolwenci ^c
		razem	w tym sale lekcyjne				
P O L S K A .. 2003/04	3138	23497	15120	.	23406	555720	180463
2004/05	3188	24265	15631	.	23644	557232	179471
2006/07	3262	24811	16406	39124	23309	535974	180508
2008/09	3320	28396	18605	37952	22200	484419	170793
Dolnośląskie 2003/04	128	1113	661	.	1004	23696	7778
2008/09	127	1236	801	1446	896	19169	6702
Kujawsko 2003/04	153	1246	782	.	1267	29950	9584
-pomorskie 2008/09	163	1664	1085	2102	1227	27049	9071
Lubelskie 2003/04	280	1957	1233	.	2023	47999	15525
2008/09	294	2486	1603	3369	1919	41426	15104
Lubuskie 2003/04	58	410	276	.	429	9822	3226
2008/09	58	470	319	617	400	8294	2682
Łódzkie 2003/04	181	1479	840	.	1350	32748	10515
2008/09	187	1737	1017	2252	1312	29607	10160
Małopolskie 2003/04	407	2888	2011	.	2953	70442	23078
2008/09	455	3468	2429	4978	2832	63137	22546
Mazowieckie.... 2003/04	407	3073	1987	.	3071	72531	23761
2008/09	422	3704	2356	5044	2992	65556	22732
Opolskie..... 2003/04	63	582	360	.	516	12254	3888
2008/09	63	665	399	795	463	9717	3410
Podkarpackie ... 2003/04	398	2413	1618	.	2368	55003	17949
2008/09	418	2776	1831	3814	2201	46505	16954
Podlaskie..... 2003/04	97	709	428	.	715	17283	5866
2008/09	94	862	591	1103	659	14416	5342
Pomorskie 2003/04	163	1143	822	.	1355	32079	10376
2008/09	181	1498	1026	2133	1282	27890	10013
Śląskie..... 2003/04	204	1795	1007	.	1669	40186	13143
2008/09	215	2082	1326	2748	1566	34114	12247
Świętokrzyskie. 2003/04	123	1041	643	.	1049	26075	8320
2008/09	129	1215	802	1793	991	22588	8263
Warmińsko 2003/04	110	840	514	.	840	19801	6310
-mazurskie 2008/09	120	1080	694	1299	777	16819	5774
Wielkopolskie.. 2003/04	285	2240	1527	.	2184	51552	16705
2008/09	307	2727	1855	3523	2104	45953	15855
Zachodniopo- ... 2003/04	81	568	411	.	613	14299	4439
morskie 2008/09	87	726	471	936	579	12179	3938

a Łącznie ze szkołami sportowymi i mistrzostwa sportowego oraz szkołami z oddziałami przysposabiającymi do pracy na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej; bez szkół specjalnych. *b* Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełnozatrudnionych. *c* W roku szkolnym 2008/09 dane o absolwentach dotyczą roku szkolnego 2007/08.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

**TABL. 4.5. WYBRANE WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE GIMNAZJÓW^a DLA DZIECI I MŁODZIEŻY
NA WSI WEDŁUG WOJEWÓDZTW**
Stan w dniu 30 IX

WOJEWÓDZTWA	Liczba uczniów na 1					Współczynnik skolaryzacji		
	szkołę	pomieszczenie szkolne	salę lekcyjną	nauczyciela ^b	oddział	brutto	netto	
P O L S K A .. 2003/04	177	24	37	.	24	77,0	74,3	
2004/05	175	23	36	.	24	77,3	74,7	
2006/07	164	22	33	14	23	77,4	74,7	
2008/09	146	17	26	13	22	76,2	73,5	
Dolnośląskie.....	2003/04	185	21	36	.	24	60,9	57,9
2008/09	151	16	24	13	21	56,4	53,5	
Kujawsko	2003/04	196	24	38	.	24	75,9	71,9
-pomorskie	2008/09	166	16	25	13	22	75,6	71,7
Lubelskie.....	2003/04	171	25	39	.	24	85,1	82,8
2008/09	141	17	26	12	22	84,3	82,1	
Lubuskie	2003/04	169	24	36	.	23	55,4	52,2
2008/09	143	18	26	13	21	53,4	50,8	
Łódzkie	2003/04	181	22	39	.	24	80,0	77,5
2008/09	158	17	29	13	23	78,9	76,7	
Małopolskie	2003/04	173	24	35	.	24	84,9	83,4
2008/09	139	18	26	13	22	84,1	82,7	
Mazowieckie....	2003/04	178	24	37	.	24	82,8	79,8
2008/09	155	18	28	13	22	82,4	79,8	
Opolskie.....	2003/04	195	21	34	.	24	53,2	50,6
2008/09	154	15	24	12	21	53,6	50,8	
Podkarpackie....	2003/04	138	23	34	.	23	84,9	83,6
2008/09	111	17	25	12	21	84,2	82,3	
Podlaskie.....	2003/04	178	24	40	.	24	73,9	71,5
2008/09	153	17	24	13	22	69,4	67,4	
Pomorskie	2003/04	197	28	39	.	24	82,0	78,1
2008/09	154	19	27	13	22	80,5	76,0	
Śląskie.....	2003/04	197	22	40	.	24	87,1	84,9
2008/09	159	16	26	12	22	87,5	85,2	
Świętokrzyskie.	2003/04	212	25	41	.	25	79,4	77,4
2008/09	175	19	28	13	23	78,1	76,1	
Warmińsko.....	2003/04	180	24	39	.	24	65,2	61,4
-mazurskie	2008/09	140	16	24	13	22	64,8	60,6
Wielkopolskie ..	2003/04	181	23	34	.	24	71,4	68,7
2008/09	150	17	25	13	22	71,8	69,1	
Zachodniopo- ...	2003/04	177	25	35	.	23	56,9	51,4
morskie	2008/09	140	17	26	13	21	55,1	49,0

^a Łącznie ze szkołami sportowymi i mistrzostwa sportowego oraz szkołami z oddziałami przysposabiającymi do pracy na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej; bez szkół specjalnych. ^b Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

TABL. 4.6. KOMPUTERY W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH^a DLA DZIECI I MŁODZIEŻY NA WSI WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Pracownie komputerowe	Komputery ^b w szkołach					Uczniowie przypadający na 1 komputer przeznaczony do użytku uczniów	
		ogółem	w tym z dostępem do Internetu	w tym przeznaczone do użytku uczniów			ogółem	w tym z dostępem do Internetu
				razem	w tym z dostępem do Internetu			
					razem	w tym szerokopasmowego		
P O L S K A .. 2003/04	6897	74842	42575	64105	36914	.	18,32	31,82
2004/05	7442	88567	55684	75008	47891	11980	15,00	23,49
2006/07	8327	124342	93646	102373	78834	38498	10,03	13,02
2008/09	8966	157843	129383	128585	109924	50046	7,35	8,59
Dolnośląskie 2003/04	355	4334	2424	3538	2025	.	16,50	28,82
2008/09	413	7888	6596	6078	5350	2177	7,54	8,57
Kujawsko 2003/04	374	3839	2052	3319	1806	.	19,30	35,47
-pomorskie 2008/09	474	8443	6879	6963	5909	2405	7,59	8,94
Lubelskie 2003/04	607	6310	3833	5526	3325	.	17,20	28,58
2008/09	863	14641	12094	12188	10443	4920	6,11	7,13
Lubuskie 2003/04	151	1508	788	1289	678	.	19,71	37,47
2008/09	190	3360	2667	2724	2229	1025	7,33	8,96
Łódzkie 2003/04	467	4841	2739	4261	2450	.	16,40	28,52
2008/09	571	10451	8585	8605	7424	3226	6,49	7,52
Małopolskie 2003/04	785	8780	5247	7457	4485	.	19,40	32,26
2008/09	1025	18855	15662	15286	13290	6466	7,86	9,04
Mazowieckie 2003/04	784	8751	4573	7667	4036	.	19,10	36,28
2008/09	1112	19185	15012	15765	12898	5756	7,66	9,36
Opolskie 2003/04	229	2440	1314	2066	1109	.	15,97	29,75
2008/09	272	4760	4042	3780	3339	1563	6,56	7,43
Podkarpackie ... 2003/04	653	7010	4101	6063	3530	.	17,94	30,81
2008/09	960	15690	13610	13216	11839	5789	6,49	7,25
Podlaskie 2003/04	287	2949	1692	2538	1534	.	14,50	23,99
2008/09	313	5154	3790	4227	3280	1759	6,53	8,41
Pomorskie 2003/04	311	3739	2329	3013	1947	.	21,43	33,16
2008/09	400	7575	6410	5889	5214	2313	9,37	10,58
Śląskie 2003/04	392	4201	2595	3522	2282	.	21,65	33,41
2008/09	467	8252	6779	6470	5638	2875	9,56	10,97
Świętokrzyskie. 2003/04	348	3241	1460	2882	1289	.	19,10	42,71
2008/09	463	7112	5657	6020	4959	2155	6,99	8,49
Warmińsko 2003/04	272	2953	1478	2522	1277	.	17,99	35,52
-mazurskie 2008/09	364	6332	5114	5240	4406	1645	6,75	8,03
Wielkopolskie.. 2003/04	652	7400	4479	6284	3879	.	17,90	29,00
2008/09	811	15060	12488	12053	10336	4390	7,71	8,99
Zachodniopo- ... 2003/04	230	2546	1471	2158	1262	.	17,79	30,42
morskie 2008/09	268	5085	3998	4081	3370	1582	7,13	8,63

^a Bez szkół specjalnych. ^b W przypadku wspólnego użytkowania komputerów przez kilka szkół – wykazane tylko raz.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

TABL. 4.7. KOMPUTERY W GIMNAZJACH^a DLA DZIECI I MŁODZIEŻY NA WSI
WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Pracownie kompute- rowe	Komputery ^b w szkołach					Uczniowie przypa- dający na 1 komputer przeznaczony do użytku uczniów	
		ogółem	w tym z dostę- pem do Internetu	w tym przeznaczone do użytku uczniów			ogółem	w tym z dostę- pem do Internetu
				razem	w tym z dostępem do Internetu			
					razem	w tym sze- rokopas- mowego		
P O L S K A ..								
..2003/04	2496	33406	29081	28536	25907	.	19,47	21,45
2004/05	2591	37396	32997	31457	28750	8419	17,71	19,38
2006/07	2705	46353	42527	37986	35956	20010	14,11	14,91
2008/09	2988	60035	54824	48334	45883	26215	10,02	10,56
Dolnośląskie.....								
2003/04	111	1536	1276	1238	1104	.	19,14	21,46
2008/09	130	2969	2708	2306	2177	1250	8,31	8,81
Kujawsko								
2003/04	127	1754	1453	1499	1323	.	19,98	22,64
-pomorskie								
2008/09	156	3204	2803	2528	2353	1301	10,70	11,50
Lubelskie.....								
2003/04	196	2599	2229	2177	1936	.	22,05	24,79
2008/09	268	5553	5062	4483	4244	2519	9,24	9,76
Lubuskie								
2003/04	47	686	550	517	476	.	19,00	20,63
2008/09	45	962	869	752	714	445	11,03	11,62
Łódzkie								
2003/04	157	1967	1694	1722	1546	.	19,02	21,18
2008/09	177	3426	3118	2735	2630	1318	10,83	11,26
Małopolskie								
2003/04	306	4119	3721	3567	3345	.	19,75	21,06
2008/09	361	7294	6773	5975	5753	3160	10,57	10,97
Mazowieckie....								
2003/04	316	4234	3651	3671	3244	.	19,76	22,36
2008/09	387	7769	6986	6214	5795	3062	10,55	11,31
Opolskie.....								
2003/04	59	837	718	701	643	.	17,48	19,06
2008/09	72	1587	1491	1208	1185	888	8,04	8,20
Podkarpackie....								
2003/04	299	3803	3328	3318	3005	.	16,58	18,30
2008/09	358	6397	6062	5463	5276	3007	8,51	8,81
Podlaskie.....								
2003/04	78	1124	1028	963	897	.	17,95	19,27
2008/09	88	1920	1714	1507	1409	916	9,57	10,23
Pomorskie								
2003/04	122	1636	1469	1350	1278	.	23,76	25,10
2008/09	167	3271	2990	2619	2477	1349	10,65	11,26
Śląskie.....								
2003/04	186	2469	2150	2085	1895	.	19,27	21,21
2008/09	212	4271	3800	3313	3075	1988	10,30	11,09
Świętokrzyskie.								
2003/04	105	1300	1146	1149	1046	.	22,69	24,93
2008/09	127	2347	2130	1933	1820	1047	11,69	12,41
Warmińsko.....								
2003/04	90	1115	1008	966	919	.	20,50	21,55
-mazurskie								
2008/09	106	2076	1879	1679	1593	913	10,02	10,56
Wielkopolskie ..								
2003/04	240	3361	2938	2870	2625	.	17,96	19,64
2008/09	264	5549	5148	4463	4307	2379	10,30	10,67
Zachodniopo-...								
2003/04	57	866	722	743	625	.	19,24	22,88
morskie								
2008/09	70	1440	1291	1156	1075	673	10,54	11,33

^a Bez szkół specjalnych. ^b W przypadku wspólnego użytkowania komputerów przez kilka szkół – wykazane tylko raz.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

TABL.4.8. UCZNIOWIE SZKÓŁ PODSTAWOWYCH^a i GIMNAZJÓW^a DOWOŻENI DO SZKOŁY WEDŁUG KLAS I ODLEGŁOŚCI MIEJSCA ZAMIESZKANIA NA WSI OD SZKOŁY ORAZ WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 30 IX

WOJEWÓDZTWA	Uczniowie szkół podstawowych				Uczniowie gimnazjów klas I-III mieszkający od szkoły w odległości		
	klas I-IV mieszkający w odległości 3-5 km od szkoły	klas V-VI mieszkający w odległości 4-5 km od szkoły	mieszkający 5-10 km od szkoły	mieszkający powyżej 10 km od szkoły	4-5 km	5-10 km	powyżej 10 km
P O L S K A .. 2003/04	172219	75641	69841	10630	101043	122496	38286
2004/05	163562	70732	73078	10361	103782	120442	37827
2006/07	145196	66547	64703	9048	103639	119070	36451
2008/09	115142	56431	55914	9598	90970	96031	28793
Dolnośląskie 2003/04	10767	4564	5410	845	4357	6100	2439
2008/09	6969	2984	4757	747	3170	4466	1513
Kujawsko 2003/04	12594	6116	5112	513	5577	7954	2533
-pomorskie 2008/09	8894	4229	4161	664	5709	7268	2244
Lubelskie 2003/04	13590	6440	5474	836	8614	13052	3656
2008/09	10031	5045	4790	808	7265	10308	2678
Lubuskie 2003/04	4398	2087	2779	554	1345	2743	1006
2008/09	2578	1310	1961	399	1563	1860	690
Łódzkie 2003/04	13462	5850	5683	506	6680	9031	2554
2008/09	9793	4805	4433	508	6518	7659	2214
Małopolskie 2003/04	11357	4656	1204	61	13518	9807	1860
2008/09	7037	3246	875	85	11824	7865	1237
Mazowieckie.... 2003/04	24991	11278	7823	597	14006	18273	4254
2008/09	15817	8536	6858	830	12508	14244	3573
Opolskie..... 2003/04	4699	2112	2036	411	2280	3042	1305
2008/09	2978	1596	1671	232	1614	2135	1012
Podkarpackie ... 2003/04	8907	3844	1463	227	8752	7763	1671
2008/09	5711	2861	1474	148	8476	5764	1051
Podlaskie..... 2003/04	6334	2643	4669	1212	2421	5178	2857
2008/09	4040	2058	4043	1092	2130	3723	1676
Pomorskie 2003/04	10321	4407	6552	1008	5176	7877	3193
2008/09	7768	3118	4825	711	4958	5493	2055
Śląskie..... 2003/04	6541	2570	998	114	7149	4502	938
2008/09	3798	1960	881	46	6231	3805	815
Świętokrzyskie. 2003/04	9195	3913	1943	79	5526	6782	1371
2008/09	5272	2838	1698	98	4751	6007	1253
Warmińsko 2003/04	8624	3670	6368	1351	2896	5736	3484
-mazurskie 2008/09	5841	2738	4425	1124	2650	3670	2836
Wielkopolskie.. 2003/04	18709	8468	6656	674	10566	10805	2577
2008/09	13774	6600	5587	738	9613	8792	1973
Zachodniopo- ... 2003/04	7730	3023	5671	1642	2180	3851	2588
morskie 2008/09	4841	2507	3475	1368	1990	2972	1973

^a Bez szkół specjalnych.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

TABL. 4.9. BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami) NA WSI WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Biblioteki		Punkty biblioteczne		Księgozbiór		Czytelnicy ^a			Wypożyczenia księgozbioru ^{ab}	
	obiekty	w % ogółu bibliotek	obiekty	w % ogółu punktów	w tys. wol.	w % ogółu księgozbiorów	w tys.	w % ogółu czytelników	na 1000 ludności	w tys. wol.	na 1 czytelnika w wol.
P O L S K A											
2003	5799	66,4	1293	69,0	55765	41,5	1943	25,6	133	40957	21,1
2004	5744	66,4	1209	66,8	55558	41,3	1926	25,7	131	40232	20,9
2006	5658	66,2	1100	65,9	55711	41,1	1835	26,1	125	37214	20,3
2008	5526	65,6	1014	65,2	54943	40,6	1707	26,1	115	34170	20,0
Dolnośląskie.....											
2003	421	62,5	107	72,8	4136	38,5	130	19,9	155	2846	22,0
2008	373	57,3	82	75,2	3821	36,6	100	19,7	118	2049	20,5
Kujawsko ..... -pomorskie											
2003	301	63,4	109	59,2	3046	39,7	107	28,0	136	2168	20,3
2008	283	62,6	79	51,0	3079	39,8	88	28,5	109	1711	19,4
Lubelskie.....											
2003	483	77,0	128	87,1	4105	58,0	171	37,0	146	3661	21,4
2008	465	77,4	126	84,0	3701	55,8	157	39,7	136	3168	20,2
Lubuskie											
2003	182	67,4	64	62,1	1567	39,9	47	22,4	132	1121	23,7
2008	176	66,9	53	53,5	1528	38,8	44	24,1	120	930	21,3
Łódzkie											
2003	379	65,9	40	48,8	3548	39,9	112	23,3	122	2160	19,4
2008	366	65,2	63	63,0	3643	40,1	100	23,3	110	1786	18,0
Małopolskie											
2003	574	74,3	39	56,5	5322	50,2	223	31,4	137	4376	19,6
2008	562	73,7	30	43,5	5524	50,8	203	30,3	122	3813	18,8
Mazowieckie.....											
2003	641	61,6	111	49,1	6367	38,9	208	22,9	115	4062	19,5
2008	598	60,1	60	40,8	6243	36,8	192	22,0	104	3551	18,5
Opolskie.....											
2003	247	75,8	9	69,2	2136	50,9	56	31,0	112	1065	18,9
2008	243	75,9	10	66,7	2094	49,8	52	32,7	105	906	17,5
Podkarpackie.....											
2003	588	83,5	38	80,9	5197	59,1	181	42,4	145	3910	21,6
2008	572	82,3	43	82,7	5264	58,9	159	43,5	128	3187	20,1
Podlaskie.....											
2003	193	74,5	67	78,8	1997	45,9	54	27,4	108	1271	23,7
2008	178	72,4	24	58,5	1970	42,9	43	26,6	90	976	22,5
Pomorskie											
2003	210	58,8	75	69,4	2220	36,5	84	22,0	120	1890	22,5
2008	199	59,2	67	65,0	2191	37,1	74	23,5	100	1535	20,8
Śląskie.....											
2003	355	42,0	27	51,9	3781	22,6	155	14,1	156	3315	21,4
2008	345	42,0	24	55,8	3846	22,5	145	15,8	143	2978	20,6
Świętokrzyskie...											
2003	234	77,0	23	92,0	2390	54,5	75	34,3	108	1546	20,5
2008	226	76,4	14	93,3	2377	53,2	67	37,4	96	1397	20,9
Warmińsko..... -mazurskie											
2003	256	71,9	103	74,6	2264	41,5	73	25,5	128	1662	22,9
2008	229	71,6	99	74,4	2126	39,8	57	24,1	100	1303	22,9
Wielkopolskie											
2003	487	64,8	255	77,5	5202	43,9	196	30,5	138	4348	22,2
2008	468	65,0	159	71,6	5202	43,2	173	31,2	117	3649	21,1
Zachodniopo-..... morskie											
2003	248	63,6	98	81,7	2487	35,1	71	20,9	137	1558	21,9
2008	243	63,9	81	79,4	2336	33,3	55	19,6	105	1232	22,2

^a W ciągu roku; łącznie z punktami bibliotecznymi. ^b Bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

TABL. 4.10. KINA STAŁE I MUZEA NA WSI WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Kina		Miejsca na widowni w kinach			Seanse ^{ab} w kinach		Widzowie ^{ab} w kinach			Muzea łącznie z oddziałami	Zwiedzający muzea i oddziały w tys. ^a
	obiekty	w % ogółu kin stałych	ogółem	w % ogółu miejsc na widowni	na 1000 ludności	ogółem	w % ogółu seansów	ogółem	w % ogółu widzów	na 1000 ludności		
P O L S K A 2003	29	5,0	7218	3,1	0,5	18880	2,31	483699	1,92	33,0	115	3219
2004	25	4,6	6414	2,8	0,4	20150	2,26	567369	1,71	38,6	115	3197
2006	25	5,0	6147	2,6	0,4	19085	1,84	505977	1,56	34,3	116	2950
2008	20	4,1	5663	2,3	0,4	22809	1,72	515997	1,47	34,8	128	2929
Dolnośląskie 2003	2	3,9	359	1,8	0,4	13	0,02	380	0,02	0,5	5	127
2008	1	2,2	139	0,6	0,2	23	0,02	216	0,01	0,3	4	102
Kujawsko 2003	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	330
-pomorskie 2008	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	342
Lubelskie 2003	2	6,1	353	3,5	0,3	30	0,24	1444	0,26	1,2	5	325
2008	1	3,2	180	1,7	0,2	19	0,06	864	0,08	0,7	6	351
Lubuskie 2003	1	5,0	110	2,1	0,3	81	1,41	1232	0,58	3,4	5	56
2008	2	14,3	362	7,1	1,0	696	3,44	17001	2,85	46,5	5	65
Łódzkie 2003	1	2,8	280	2,3	0,3	18	0,04	1546	0,11	1,7	8	124
2008	1	3,2	280	2,1	0,3	15	0,02	1028	0,05	1,1	7	124
Małopolskie 2003	2	3,8	430	2,1	0,3	120	0,13	2521	0,10	1,5	20	912
2008	1	2,2	318	1,5	0,2	23	0,02	1411	0,04	0,8	22	604
Mazowieckie 2003	2	3,0	2150	5,4	1,2	16856	7,23	435468	6,10	240,1	17	290
2008	1	1,8	1997	4,6	1,1	19352	6,68	434512	5,52	236,1	16	301
Opolskie 2003	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	25
2008	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	24
Podkarpackie 2003	4	9,5	659	5,5	0,5	55	0,25	1137	0,19	0,9	5	37
2008	1	3,1	224	2,1	0,2	10	0,05	648	0,08	0,5	5	45
Podlaskie 2003	2	8,7	327	6,2	0,7	107	0,89	2108	0,64	4,3	3	90
2008	2	10,5	327	4,6	0,7	86	0,34	2602	0,44	5,4	5	142
Pomorskie 2003	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	305
2008	1	4,3	100	0,7	0,1	60	0,07	860	0,03	1,2	11	289
Śląskie 2003	2	3,6	329	1,2	0,3	83	0,09	3009	0,11	3,0	3	8
2008	2	3,6	397	1,1	0,4	32	0,01	2595	0,05	2,6	7	26
Świętokrzyskie...2003	2	9,1	566	6,9	0,8	66	0,56	2179	0,59	3,1	7	167
2008	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	65
Warmińsko 2003	2	8,0	273	4,0	0,5	27	0,28	1261	0,37	2,2	3	61
-mazurskie 2008	1	4,3	143	2,1	0,2	19	0,07	1221	0,14	2,1	4	66
Wielkopolskie 2003	1	2,0	182	0,8	0,1	5	0,01	288	0,01	0,2	15	345
2008	1	2,4	182	0,8	0,1	4	0,00	330	0,01	0,2	19	368
Zachodniopo- 2003	6	15,8	1200	11,5	2,3	1419	6,65	31126	3,72	59,8	3	17
morskie 2008	5	20,8	1014	11,4	1,9	2470	6,25	52709	3,80	99,7	3	14

a W ciągu roku. b Dotyczy filmów długo- i krótkometrażowych.

TABL. 4.11. DZIAŁALNOŚĆ DOMÓW I OŚRODKÓW KULTURY, KLUBÓW I ŚWIETLIC NA WSI

WYSZCZEGÓLNIENIE	2003	2005	2007
Instytucje (stan w dniu 31 XII)	2195	2320	2548
Pracownie specjalistyczne (stan w dniu 31 XII)	1212	1364	1424
Imprezy	60491	58730	57557
Uczestnicy imprez.....	6880659	7057779	7042890
na 1000 ludności.....	470	480	477
na 1 instytucję.....	3135	3042	2764
Kursy.....	1142	1114	1318
w tym			
języków obcych.....	141	175	174
plastyczne.....	179	176	212
nauki gry na instrumentach.....	392	304	368
wiedzy praktycznej.....	173	165	200
tańca towarzyskiego.....	192	213	282
komputerowe.....	62	76	81
Absolwenci kursów.....	18431	20533	23988
na 1 kurs.....	16	18	18
w tym dzieci i młodzież ^a	11751	12075	14274
na 1 kurs.....	10	11	11
Zespoły artystyczne	4686	5115	5282
w tym			
teatralne.....	771	790	777
muzyczno-instrumentalne.....	939	991	940
wokalne i chóry.....	849	937	1021
folklorystyczne.....	1279	1361	1398
taneczne.....	840	1011	1127
Członkowie zespołów.....	72837	80640	83542
na 1000 ludności.....	5	5	6
na 1 zespół.....	16	16	16
w tym dzieci i młodzież ^a	40642	44940	45662
na 1000 ludności.....	23	27	27
na 1 zespół.....	9	9	9
Instruktorzy amatorskiego ruchu artystycznego.....	1831	1908	2099
Koła (kluby).....	1435	2095	2200
w tym			
komputerowe.....	116	202	227
turystyczne i sportowo-rekreacyjne.....	603	567	506
seniora.....	404	416	477
terapeutyczne.....	107	110	96
Członkowie kół.....	41382	51994	52605
na 1000 ludności.....	3	4	4
na 1 koło.....	29	25	24
w tym dzieci i młodzież ^a	14223	24148	22948
na 1000 ludności.....	8	14	14
na 1 koło.....	10	12	10

^a W wieku do lat 15.

Uwaga. Badanie jest realizowane co dwa lata.

TABL. 4.12. **DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY I ŚWIETLICE NA WSI WEDŁUG WOJEWÓDZTW**
Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Instytucje					Imprezy	Uczestnicy imprez	
	ogółem	domy kultury	ośrodki kultury	kluby	świetlice	w ciągu roku		
P O L S K A 2003	2195	276	826	114	979	60491	6880659	
2005	2320	277	850	91	1102	58730	7057779	
2007	2548	294	877	71	1306	57557	7042890	
Dolnośląskie 2003	158	10	40	12	96	4472	495036	
2007	150	12	46	6	86	3598	384565	
Kujawsko.....2003	91	21	37	3	30	2729	317903	
-pomorskie	2007	124	21	38	-	65	2763	248925
Lubelskie 2003	115	13	92	9	1	4619	717313	
2007	112	10	93	8	1	3969	667088	
Lubuskie 2003	56	3	13	1	39	1042	91300	
2007	39	4	12	-	23	896	99717	
Łódzkie.....2003	119	9	68	4	38	3171	311940	
2007	126	9	65	4	48	3177	314801	
Małopolskie 2003	311	74	96	16	125	7726	878790	
2007	321	84	90	13	134	7119	975641	
Mazowieckie.....2003	105	11	62	5	27	3097	497525	
2007	97	5	65	4	23	2712	520152	
Opolskie.....2003	141	35	19	3	84	4024	303916	
2007	174	34	18	3	119	4240	330215	
Podkarpackie 2003	251	20	117	13	101	7869	765848	
2007	250	21	121	10	98	7325	880069	
Podlaskie.....2003	102	11	44	13	34	3230	274859	
2007	116	11	52	2	51	2719	383584	
Pomorskie 2003	108	18	41	7	42	3740	440578	
2007	165	21	49	8	87	4182	453824	
Śląskie 2003	100	22	48	-	30	3139	489064	
2007	137	19	74	-	44	3107	545319	
Świętokrzyskie ..2003	75	4	30	-	41	1490	174399	
2007	62	5	23	-	34	1951	170863	
Warmińsko 2003	72	6	33	-	33	2743	242062	
-mazurskie	2007	72	4	32	-	36	2211	226866
Wielkopolskie....2003	169	16	66	7	80	3868	621335	
2007	285	30	73	2	180	3845	632201	
Zachodniopo-.....2003	222	3	20	21	178	3532	258791	
morskie	2007	318	4	26	11	277	3743	209060

Uwaga. Badanie jest realizowane co dwa lata.

TABL. 4.13. ABONENCI RADIOWI, TELEWIZYJNI I TELEFONICZNI NA WSI WEDŁUG WOJEWÓDZTWA
Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Abonenci radiowi ^a			Abonenci telewizyjni ^a			Abonenci telefoniczni ^b		
	w tys.	w % ogółu abonentów radiowych	na 1000 ludności	w tys.	w % ogółu abonentów telewizyj- nych	na 1000 ludności	w tys.	w % ogółu abonentów telefonicz- nych	na 1000 ludności
P O L S K A 2003	2718	29,9	185	2642	29,9	180	2778	25,1	189
2004	2731	29,8	186	2653	29,9	180	2716	24,3	185
2006	2301	28,5	156	2244	28,7	152	2045	20,6	139
2008	2058	28,0	139	2005	28,2	135	1660	20,6	112
Dolnośląskie.....2003	168	22,7	201	165	22,9	197	164	18,2	196
2008	130	21,0	153	127	21,2	149	93	14,1	109
Kujawsko.....2003	157	29,8	200	154	29,9	195	139	24,1	176
-pomorskie 2008	128	29,6	158	125	29,9	155	82	21,1	102
Lubelskie 2003	223	46,4	191	215	46,2	184	229	40,6	196
2008	159	43,3	137	153	43,5	133	160	38,8	139
Lubuskie 2003	78	29,9	216	76	30,1	213	71	25,0	198
2008	62	28,0	168	60	28,3	165	34	15,0	92
Łódzkie.....2003	190	28,2	208	182	27,9	200	176	22,8	193
2008	144	25,7	158	139	25,8	153	112	21,5	123
Małopolskie.....2003	246	37,2	151	237	37,2	146	314	33,4	192
2008	180	35,7	108	174	35,8	104	185	27,7	111
Mazowieckie 2003	328	27,2	181	316	27,1	174	366	20,8	202
2008	243	24,8	132	237	25,0	129	234	16,4	127
Opolskie 2003	101	41,7	202	100	41,9	199	94	34,7	187
2008	86	41,4	174	84	41,8	171	40	19,8	82
Podkarpackie 2003	153	46,6	122	147	46,4	118	201	41,9	161
2008	103	44,5	83	100	44,7	80	136	35,4	110
Podlaskie.....2003	92	36,0	187	90	36,1	182	99	29,1	201
2008	66	33,0	138	65	33,3	135	70	27,7	146
Pomorskie.....2003	117	22,7	166	115	22,9	164	124	18,5	175
2008	101	22,9	136	99	23,2	133	83	18,4	112
Śląskie 2003	197	16,1	198	193	16,1	194	203	14,9	204
2008	169	16,0	167	165	16,1	163	135	14,2	133
Świętokrzyskie ..2003	136	44,9	194	130	44,5	185	104	34,0	147
2008	83	40,6	119	81	40,7	115	71	30,3	102
Warmińsko 2003	109	32,4	191	107	32,4	188	105	27,5	184
-mazurskie 2008	80	30,5	140	78	30,8	137	54	21,6	94
Wielkopolskie....2003	304	34,9	213	298	35,1	208	281	30,2	196
2008	244	34,3	165	240	34,7	162	125	18,5	84
Zachodniopo- 2003	118	26,0	226	116	26,1	223	108	20,9	208
morskie 2008	80	23,1	152	79	23,4	150	45	12,8	85

^a Dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej. ^b Dane dotyczą operatorów sieci publicznej.

TABL. 4.14. AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA^a NA WSI WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Zakłady opieki zdro- wotnej ^{bc}	Praktyki lekarskie i stomato- logiczne ^{cd}	Porady udzielone				w % ogółu udzielonych porad	na 1 mies- kańca
			ogółem ^e	w tym				
				przez lekarzy	w tym spe- cjalistyczne			
			w tys.					
P O L S K A 2003	3053	1510	40702	36135	2005	16,2	2,8	
2004	3065	1472	40094	35710	1925	15,6	2,7	
2006	3518	1736	43765	38833	2369	16,2	3,0	
2008	3802	1607	47089	41809	5279	16,5	3,2	
Dolnośląskie 2003	160	59	2076	1881	113	11,2	2,5	
2008	227	88	2501	2268	232	11,5	2,9	
Kujawsko 2003	174	48	2310	2061	102	15,9	2,9	
-pomorskie 2008	182	61	2752	2522	230	17,7	3,4	
Lubelskie 2003	264	186	3503	3030	44	24,6	3,0	
2008	317	163	4203	3604	600	24,0	3,6	
Lubuskie 2003	59	45	662	587	22	10,6	1,8	
2008	93	42	775	705	70	11,0	2,1	
Łódzkie 2003	243	72	2917	2588	113	15,4	3,2	
2008	269	84	3330	2947	382	15,2	3,7	
Małopolskie 2003	401	161	5504	4798	300	24,5	3,4	
2008	447	127	5644	4990	655	23,0	3,4	
Mazowieckie.....2003	392	67	4794	4441	126	14,7	2,6	
2008	450	163	5837	5183	654	15,6	3,2	
Opolskie.....2003	61	102	1224	1089	32	19,3	2,4	
2008	108	91	1281	1166	116	19,2	2,6	
Podkarpackie 2003	326	120	3309	2888	88	26,9	2,7	
2008	368	161	3835	3432	403	27,2	3,1	
Podlaskie.....2003	92	54	1044	937	15	13,2	2,1	
2008	137	77	1461	1263	198	15,0	3,0	
Pomorskie 2003	108	159	2122	1783	116	14,5	3,0	
2008	152	74	2086	1846	240	13,2	2,8	
Śląskie.....2003	256	141	3598	3181	509	10,3	3,6	
2008	360	140	4250	3771	479	11,3	4,2	
Świętokrzyskie...2003	183	46	2448	2178	139	30,2	3,5	
2008	190	55	2558	2275	283	27,6	3,7	
Warmińsko 2003	96	67	1213	974	72	13,0	2,1	
-mazurskie 2008	112	62	1322	1148	174	13,7	2,3	
Wielkopolskie 2003	170	96	2962	2826	137	15,1	2,1	
2008	288	183	4190	3773	418	17,7	2,8	
Zachodniopo- 2003	68	87	1017	893	76	9,4	2,0	
morskie 2008	102	36	1063	917	146	8,4	2,0	

a Bez praktyk lekarskich i stomatologicznych działających wyłącznie w oparciu o środki niepubliczne. b Dane o zakładach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej obejmują przychodnie, ośrodki zdrowia i poradnie (samodzielne). c Stan w dniu 31 XII. d Dane obejmują podmioty, które podpisały kontrakty z kasami chorych, a od 1 IV 2003 r. z NFZ lub zakładem opieki zdrowotnej. e Łącznie z poradami udzielonymi przez lekarzy prowadzących praktyki lekarskie w ramach kontraktów z zakładami opieki zdrowotnej i kasami chorych, zastąpionymi od 1 IV 2004 r. przez NFZ, jak również z poradami udzielonymi w zakładach opieki zdrowotnej na wsi.

TABL. 4.15. APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE I PUNKTY APTECZNE^a NA WSI WEDŁUG WOJEWÓDZTW
Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Apteki ogółem	Punkty apteczne	Liczba ludności na 1	
			aptekę	aptekę i punkt apteczny
P O L S K A 2003	1711	518	8578	6585
2004	1706	786	8619	5900
2006	1767	1017	8351	5301
2008	1825	1060	8136	5147
Dolnośląskie.....2003	88	23	9505	7535
2008	88	61	9651	5700
Kujawsko.....2003	73	51	10784	6349
-pomorskie 2008	85	72	9511	5149
Lubelskie 2003	220	17	5317	4936
2008	241	52	4796	3945
Lubuskie 2003	18	26	19957	8164
2008	18	45	20328	5808
Łódzkie 2003	144	46	6349	4812
2008	151	73	6028	4063
Małopolskie 2003	208	48	7836	6367
2008	212	95	7877	5439
Mazowieckie.....2003	178	47	10188	8060
2008	203	124	9064	5627
Opolskie.....2003	53	12	9472	7723
2008	52	30	9451	5993
Podkarpackie 2003	139	44	8979	6820
2008	144	117	8611	4751
Podlaskie.....2003	37	40	13361	6420
2008	42	63	11462	4585
Pomorskie 2003	98	10	7201	6534
2008	94	31	7919	5955
Śląskie.....2003	156	35	6377	5208
2008	159	84	6356	4159
Świętokrzyskie...2003	80	38	8775	5949
2008	99	55	7036	4523
Warmińsko.....2003	35	17	16284	10960
-mazurskie 2008	37	39	15462	7528
Wielkopolskie 2003	149	48	9592	7255
2008	163	87	9097	5931
Zachodniopo-.....2003	35	16	14880	10211
morskie 2008	37	32	14295	7665

^a Bez aptek szpitalnych w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej działających na potrzeby tych zakładów.

TABL. 4.16. POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA^a NA WSI WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Zakłady stacjonarnej pomocy społecznej		Miejsca w zakładach stacjonarnej pomocy społecznej	Mieszkańcy przebywający w zakładach stacjonarnej pomocy społecznej
	ogółem	w tym domy pomocy społecznej		
P O L S K A 2003	473	406	37808	37526
2004	500	405	38896	38035
2006	530	401	39378	37794
2008	560	397	40409	39842
Dolnośląskie 2003	27	25	2786	2729
2008	31	25	2935	2870
Kujawsko..... 2003	33	32	2395	2382
-pomorskie 2008	32	28	2332	2202
Lubelskie 2003	42	32	2969	2922
2008	39	31	2946	2868
Lubuskie 2003	17	13	1400	1379
2008	14	13	1281	1278
Łódzkie..... 2003	31	27	2868	2835
2008	36	25	2755	2723
Małopolskie 2003	50	43	3265	3213
2008	49	42	3364	3333
Mazowieckie 2003	57	44	4544	4557
2008	75	44	5066	5349
Opolskie 2003	19	19	1775	1771
2008	30	19	2075	1958
Podkarpackie 2003	28	28	2782	2776
2008	32	29	2798	2673
Podlaskie..... 2003	15	13	1151	1114
2008	18	11	1147	1092
Pomorskie..... 2003	26	26	2126	2115
2008	34	24	2688	2633
Śląskie 2003	16	15	1273	1273
2008	37	19	2117	2131
Świętokrzyskie .. 2003	18	17	1504	1539
2008	26	18	1770	1721
Warmińsko 2003	14	14	949	915
-mazurskie 2008	20	15	1259	1253
Wielkopolskie.... 2003	53	39	3863	3878
2008	58	37	4052	4030
Zachodniopo-..... 2003	27	19	2158	2128
morskie 2008	29	17	1824	1728

^a Łącznie z filiami.

TABL. 4.17. TURYSTYCZNE OBIEKTY ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA NA WSI
WEDŁUG WOJEWÓDZTW
Stan w dniu 31 VII

WOJEWÓDZTWA	Obiekty		Miejsca noclegowe w obiektach			Udzielone noclegi ^a			
	ogółem	na 1000km ²	ogółem	na 1000 ludności	na 1 obiekt turystyczny	ogółem	na 1000 ludności	na 1000 miejsc no- clegowych	w tym turyści zagrani- czni
P O L S K A									
2003	3215	11	256639	17	80	14457247	985	56333	856828
2004	3031	10	240421	16	79	13788408	938	57351	1028488
2006	2876	10	237329	16	83	14374169	974	60566	1099658
2008	2854	10	238064	16	83	15693186	1057	65920	1068526
Dolnośląskie.....									
2003	162	9	9892	12	61	716511	857	72433	64816
2008	142	8	9136	11	64	754787	889	82617	82166
Kujawsko									
2003	168	10	12868	16	77	583098	741	45314	11967
-pomorskie									
2008	132	8	10467	13	79	543434	672	51919	15599
Lubelskie.....									
2003	165	7	9257	8	56	370904	317	40067	27779
2008	138	6	7319	6	53	312406	270	42684	23030
Lubuskie									
2003	147	11	9060	25	62	491034	1367	54198	54118
2008	193	14	15231	42	79	771610	2109	50660	92966
Łódzkie									
2003	111	6	7456	8	67	540834	592	72537	32490
2008	101	6	8009	9	79	739678	813	92356	51757
Małopolskie									
2003	324	24	20735	13	64	1393029	855	67182	53870
2008	275	20	17088	10	62	1415362	848	82828	61968
Mazowieckie.....									
2003	124	4	9141	5	74	530137	292	57996	30202
2008	111	3	8109	4	73	602451	327	74294	29520
Opolskie.....									
2003	47	5	3865	8	82	154053	307	39858	10211
2008	51	6	4126	8	81	228848	466	55465	18625
Podkarpackie.....									
2003	166	10	9966	8	60	717515	575	71996	29301
2008	187	11	12020	10	64	971688	784	80839	27918
Podlaskie.....									
2003	103	5	6149	12	60	233022	471	37896	24570
2008	78	4	4158	9	53	220530	458	53038	17104
Pomorskie									
2003	335	19	30911	44	92	1407411	1994	45531	37764
2008	316	18	30328	41	96	1523383	2046	50230	58886
Śląskie.....									
2003	155	18	8559	9	55	506192	509	59141	14914
2008	125	15	6878	7	55	582229	576	84651	18640
Świętokrzyskie...									
2003	76	7	4787	7	63	261582	373	54644	8000
2008	57	5	4535	7	80	380641	546	83934	13490
Warmińsko.....									
2003	167	7	13607	24	81	695120	1220	51085	77660
-mazurskie									
2008	211	9	18048	32	86	1021109	1785	56577	79716
Wielkopolskie									
2003	329	12	21031	15	64	997890	698	47449	58103
2008	278	10	18911	13	68	1072039	723	56689	72880
Zachodniopo-.....									
2003	636	30	79355	152	125	4858915	9330	61230	321063
morskie									
2008	459	21	63701	120	139	4552991	8608	71474	404261

^a W ciągu roku.

TABL. 4.18. KORZYSTAJĄCY Z NOCLEGÓW^a W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA NA WSI WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	Na 1000 ludności	W tym turyści zagraniczni	Na 1000 ludności
P O L S K A 2003	3617067	246	291773	20
2004	3673434	250	337824	23
2006	3923430	266	362519	25
2008	4522965	305	376940	25
Dolnośląskie 2003	218841	262	23436	28
2008	280629	330	36779	43
Kujawsko..... 2003	134403	171	4255	5
-pomorskie 2008	162892	201	5854	7
Lubelskie 2003	129050	110	21760	19
2008	118869	103	17066	15
Lubuskie 2003	167693	467	34153	95
2008	282955	773	67952	186
Łódzkie 2003	188677	206	14876	16
2008	329209	362	24082	26
Małopolskie 2003	386514	237	27389	17
2008	448565	269	34795	21
Mazowieckie 2003	247779	137	17619	10
2008	336164	183	16607	9
Opolskie 2003	48963	98	2855	6
2008	74338	151	4812	10
Podkarpackie 2003	199099	160	10934	9
2008	254594	205	9323	8
Podlaskie..... 2003	101129	205	12512	25
2008	106891	222	10374	22
Pomorskie 2003	283635	402	12960	18
2008	346605	466	17409	23
Śląskie 2003	186168	187	5491	6
2008	186185	184	9649	10
Świętokrzyskie .. 2003	138909	198	4323	6
2008	150504	216	4747	7
Warmińsko 2003	203110	356	21933	38
-mazurskie 2008	313266	548	25340	44
Wielkopolskie.... 2003	404581	283	30750	22
2008	493335	333	33412	23
Zachodniopo-..... 2003	578516	1111	46527	89
morskie 2008	637964	1206	58739	111

^a W ciągu roku.

TABL. 5.1. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG LICZBY PRACUJĄCYCH, SEKTORÓW WŁASNOŚCI I WOJEWÓDZTW
Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	Na 1000 ludności	O liczbie pracujących				Sektor	
			9 osób i mniej	10-49	50-249	250 osób i więcej	publiczny	prywatny
P O L S K A 2003	849345	57,9	809405	35221	4347	372	29797	819548
2004	829270	56,4	788395	36157	4354	364	30149	799121
2006	864703	58,6	821427	38555	4352	369	30905	833798
2008	928480	62,5	881934	41552	4550	444	30623	897857
Dolnośląskie 2003	53600	64,1	51302	1991	277	30	1510	52090
2008	59655	70,2	57034	2318	266	37	1600	58055
Kujawsko 2003	46329	58,8	44190	1866	254	19	1423	44906
-pomorskie 2008	50480	62,4	47877	2299	280	24	1537	48943
Lubelskie.....2003	52537	44,9	50080	2209	230	18	2688	49849
2008	53242	46,1	50539	2510	176	17	2684	50558
Lubuskie 2003	22536	62,7	21442	949	128	17	679	21857
2008	23903	65,3	22641	1131	120	11	687	23216
Łódzkie 2003	52942	57,9	50269	2387	261	25	1826	51116
2008	54908	60,3	51786	2770	314	38	1915	52993
Małopolskie 2003	94235	57,8	90295	3556	354	30	3416	90819
2008	102342	61,3	97382	4531	397	32	3510	98832
Mazowieckie.....2003	111384	61,4	106646	4215	484	39	3706	107678
2008	126688	68,9	121056	5035	535	62	3904	122784
Opolskie.....2003	25683	51,2	24389	1144	140	10	1053	24630
2008	30258	61,6	28833	1287	129	9	947	29311
Podkarpackie.....2003	58852	47,2	56194	2423	214	21	2592	56260
2008	59546	48,0	56581	2713	229	23	2703	56843
Podlaskie.....2003	23893	48,3	22900	886	103	4	1069	22824
2008	23051	47,9	22000	943	100	8	1024	22027
Pomorskie 2003	44925	63,7	42576	2055	279	15	1464	43461
2008	52976	71,2	50167	2495	294	20	1605	51371
Śląskie.....2003	70731	71,1	67457	2881	359	34	2090	68641
2008	73646	72,9	69768	3460	392	26	2134	71512
Świętokrzyskie...2003	35130	50,0	33542	1409	160	19	1369	33761
2008	37523	53,9	35725	1633	149	16	1429	36094
Warmińsko.....2003	26324	46,2	24798	1351	161	14	1215	25109
-mazurskie 2008	29705	51,9	27970	1551	168	16	1185	28520
Wielkopolskie 2003	93053	65,1	87745	4489	755	64	2777	90276
2008	107294	72,4	101017	5362	825	90	2868	104426
Zachodniopo-.....2003	37191	71,4	35580	1410	188	13	920	36271
morskie 2008	43263	81,8	41558	1514	176	15	891	42372

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

TABL. 5.2. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG SEKCJI PKD 2004 I WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	Rybacktwo	Przemysł	Budowni- ctwo	Handel i naprawy ^Δ	Hotele i restauracje	Transport, gospodarka magazynowa i łączność
P O L S K A 2003	73609	779	111285	104320	270508	28106	68636
2004	58610	751	109104	101975	266881	27864	65698
2006	62548	734	110876	110933	267893	28451	64871
2008	65282	779	114423	140731	272324	29707	69334
Dolnośląskie 2003	5154	13	6499	5584	17743	1949	4865
2008	4211	16	6645	8746	17668	2006	4692
Kujawsko.....2003	5512	28	5504	4850	15299	1129	3834
-pomorskie 2008	3888	31	5849	6926	15402	1164	4027
Lubelskie 2003	4793	16	5439	5981	18195	1105	4471
2008	3415	26	5347	7321	17256	1116	4271
Lubuskie 2003	2640	10	2338	1777	7687	810	1869
2008	2575	8	2404	3070	6887	806	1737
Łódzkie.....2003	4415	9	8207	5317	19029	1471	3732
2008	3649	9	8304	6834	18234	1281	3702
Małopolskie 2003	4714	12	15496	14757	27588	3431	8051
2008	4997	22	14801	18956	27678	3679	8406
Mazowieckie 2003	10233	20	13697	14211	37757	2325	9742
2008	8933	25	14318	17838	40709	2679	10346
Opolskie 2003	2510	5	3095	3420	7193	890	1821
2008	2786	6	3437	5189	7732	954	1904
Podkarpackie 2003	3556	10	7984	7648	18235	1617	5378
2008	2904	12	7545	9008	17185	1606	5095
Podlaskie.....2003	3726	8	2795	2630	6535	544	1664
2008	2871	11	2574	3136	6106	515	1554
Pomorskie 2003	4050	206	6701	6085	11789	2127	3261
2008	3659	209	7910	9645	12527	2341	3515
Śląskie 2003	2984	9	10681	9378	23307	2832	6012
2008	3183	13	10316	10679	22613	2808	5813
Świętokrzyskie ..2003	1716	7	3702	4927	13287	884	3085
2008	1299	10	4113	6227	13298	906	3058
Warmińsko 2003	3886	37	2805	2402	7478	985	1829
-mazurskie 2008	3682	57	3158	4251	7489	1031	1704
Wielkopolskie.....2003	9846	31	12505	11791	28656	2209	6518
2008	9685	34	13259	16692	30605	2261	6977
Zachodniopo-.....2003	3874	358	3837	3562	10730	3798	2504
morskie 2008	3545	290	4443	6213	10935	4554	2533

TABL. 5.2. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG SEKCJI PKD 2004 I WOJEWÓDZTW (dok.)

Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Pośrednictwo finansowe	Obsługa nieruchomości i firm ^Δ	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ	Edukacja	Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała
P O L S K A						
2003	20972	67929	15847	22083	19028	46189
2004	20933	70077	16363	22907	20180	47877
2006	21467	76997	17224	24718	22789	55197
2008	24092	80258	17617	26020	26532	61373
Dolnośląskie.....						
2003	1404	4921	653	1059	1086	2669
2008	1646	6373	766	1307	1687	3892
Kujawsko						
2003	1172	3746	678	1116	1019	2430
-pomorskie						
2008	1418	4374	897	1270	1812	3422
Lubelskie.....						
2003	1407	3363	1831	1799	1157	2978
2008	1554	3518	1954	2022	1520	3922
Lubuskie						
2003	608	2236	261	475	612	1213
2008	692	2440	328	517	756	1683
Łódzkie						
2003	1175	3210	1333	1267	1010	2759
2008	1304	3594	1552	1455	1351	3639
Małopolskie						
2003	2022	6324	1469	2701	1974	5682
2008	2496	7330	1496	3196	2581	6704
Mazowieckie.....						
2003	2461	8242	2209	2883	2317	5281
2008	3026	12169	2342	3630	3379	7292
Opolskie.....						
2003	763	2457	568	806	628	1527
2008	891	2944	583	817	816	2199
Podkarpackie.....						
2003	1520	5106	1048	1901	1253	3596
2008	1622	4625	1387	2324	1596	4637
Podlaskie.....						
2003	704	1775	696	672	541	1603
2008	610	1733	746	627	741	1827
Pomorskie						
2003	1150	4308	645	1032	1008	2563
2008	1250	4915	684	1381	1464	3475
Śląskie.....						
2003	1903	5313	801	1708	1572	4231
2008	2159	6074	900	1970	2003	5115
Świętokrzyskie...						
2003	852	2518	944	943	675	1588
2008	1030	2517	969	1042	863	2191
Warmińsko.....						
2003	795	2289	644	801	795	1578
-mazurskie						
2008	745	2791	646	896	1100	2153
Wielkopolskie						
2003	2088	8539	1709	2214	2170	4772
2008	2578	10771	1885	2722	3059	6766
Zachodniopo-.....						
2003	948	3582	358	706	1211	1719
morskie						
2008	1071	4090	482	844	1804	2456

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

TABL. 5.3. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI I WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	W tym				
		rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; rybactwo		przemysł i budownictwo	usługi	
		razem	w tym rolnictwo		rynkowe	nierynkowe
P O L S K A ... 2003	849345	74388	73609	215605	502340	56958
2004	829270	59361	58610	211079	499330	59450
2006	864703	63282	62548	221809	514876	64731
2008	928480	66061	65282	255154	537088	70169
Dolnośląskie 2003	53600	5167	5154	12083	33551	2798
2008	59655	4227	4211	15391	36277	3760
Kujawsko 2003	46329	5540	5512	10354	27610	2813
-pomorskie 2008	50480	3919	3888	12775	29807	3979
Lubelskie 2003	52537	4809	4793	11420	31519	4787
2008	53242	3441	3415	12668	31637	5496
Lubuskie 2003	22536	2650	2640	4115	14423	1348
2008	23903	2583	2575	5474	14245	1601
Łódzkie 2003	52942	4424	4415	13524	31376	3610
2008	54908	3658	3649	15138	31754	4358
Małopolskie 2003	94235	4726	4714	30253	53098	6144
2008	102342	5019	4997	33757	56293	7273
Mazowieckie 2003	111384	10253	10233	27908	65808	7409
2008	126688	8958	8933	32156	76221	9351
Opolskie 2003	25683	2515	2510	6515	14651	2002
2008	30258	2792	2786	8626	16624	2216
Podkarpackie 2003	58852	3566	3556	15632	35452	4202
2008	59546	2916	2904	16553	34770	5307
Podlaskie 2003	23893	3734	3726	5425	12825	1909
2008	23051	2882	2871	5710	12345	2114
Pomorskie 2003	44925	4256	4050	12786	25198	2685
2008	52976	3868	3659	17555	28023	3529
Śląskie 2003	70731	2993	2984	20059	43598	4081
2008	73646	3196	3183	20995	44582	4873
Świętokrzyskie .. 2003	35130	1723	1716	8629	22214	2562
2008	37523	1309	1299	10340	23000	2874
Warmińsko 2003	26324	3923	3886	5207	14954	2240
-mazurskie 2008	29705	3739	3682	7409	15913	2642
Wielkopolskie.... 2003	93053	9877	9846	24296	52782	6093
2008	107294	9719	9685	29951	59958	7666
Zachodniopo-..... 2003	37191	4232	3874	7399	23281	2275
morskie 2008	43263	3835	3545	10656	25639	3130

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

TABL. 5.4. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	przedsiębiorstwa państwowe	W tym						
			razem	spółki		spółdzielnie	fundacje	stowarzyszenia i organizacje społeczne	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
				handlowe	cywilne				
P O L S K A									
2003	849345	156	70043	24647	44210	5852	468	22185	704813
2004	829270	107	71808	26626	43927	5814	553	24061	679859
2006	864703	73	75885	30029	44565	5733	713	27524	703387
2008	928480	22	80659	34307	45003	5427	854	30818	759111
Dolnośląskie									
2003	53600	15	5119	2117	2977	409	42	1116	44200
2008	59655	2	5976	2848	3104	367	85	1809	48056
Kujawsko									
-pomorskie 2003	46329	9	3476	1219	2112	405	14	974	38913
2008	50480	1	4111	1728	2231	382	36	1632	41349
Lubelskie									
2003	52537	13	3488	977	2432	581	18	2095	42515
2008	53242	2	3665	1241	2332	535	39	2686	42244
Lubuskie									
2003	22536	7	2138	1049	1072	161	10	508	18606
2008	23903	2	2371	1323	1036	147	27	839	19244
Łódzkie									
2003	52942	9	4027	1208	2718	357	14	1616	44287
2008	54908	-	4321	1574	2632	323	30	2182	45051
Małopolskie									
2003	94235	17	7096	1555	5312	345	56	2459	79479
2008	102342	4	8153	2339	5549	315	92	3091	85575
Mazowieckie.....									
2003	111384	20	11307	4331	6864	692	108	2565	91469
2008	126688	3	14208	6823	7226	656	180	3319	102497
Opolskie.....									
2003	25683	3	2123	872	1212	267	9	736	20676
2008	30258	-	2361	1090	1234	249	15	1112	24613
Podkarpackie.....									
2003	58852	3	3506	941	2469	335	25	1715	49551
2008	59546	-	3615	1255	2251	302	45	2734	48823
Podlaskie.....									
2003	23893	3	1441	444	935	191	7	912	19614
2008	23051	-	1407	576	765	181	12	1089	18572
Pomorskie									
2003	44925	8	4099	1791	2248	269	31	1087	36776
2008	52976	1	4952	2445	2443	245	51	1483	43175
Śląskie.....									
2003	70731	9	6459	1747	4625	321	32	1395	59521
2008	73646	-	7085	2330	4651	303	57	1832	61013
Świętokrzyskie...									
2003	35130	13	2022	534	1474	224	15	1122	29824
2008	37523	1	2217	684	1517	200	29	1399	31562
Warmińsko.....									
-mazurskie 2003	26324	10	2045	930	1083	255	28	908	20958
2008	29705	2	2296	1165	1099	244	44	1253	23522
Wielkopolskie									
2003	93053	13	8060	3253	4734	731	37	2378	77407
2008	107294	4	9838	4760	4989	694	81	3253	87906
Zachodniopo-.....									
morskie 2003	37191	4	3637	1679	1943	309	22	599	31017
2008	43263	-	4083	2126	1944	284	31	1105	35909

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

TABL. 5.5. OSOBY FIZYCZNE^a ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG LICZBY PRACUJĄCYCH I WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	O liczbie pracujących			
		9 osób i mniej	10-49	50-249	250 osób i więcej
P O L S K A					
2003	704813	695658	8536	587	32
2004	679859	670223	8978	627	31
2006	703387	692283	10361	710	33
2008	759111	746396	11893	783	39
Dolnośląskie					
2003	44200	43694	478	24	4
2008	48056	47378	643	33	2
Kujawsko.....					
2003	38913	38402	476	32	3
-pomorskie					
2008	41349	40615	686	46	2
Lubelskie					
2003	42515	42177	322	15	1
2008	42244	41695	528	20	1
Lubuskie					
2003	18606	18342	243	18	3
2008	19244	18868	356	18	2
Łódzkie					
2003	44287	43506	729	49	3
2008	45051	43991	981	74	5
Małopolskie					
2003	79479	78518	896	64	1
2008	85575	84121	1355	96	3
Mazowieckie.....					
2003	91469	90515	896	54	4
2008	102497	101184	1238	69	6
Opolskie.....					
2003	20676	20353	306	16	1
2008	24613	24168	422	21	2
Podkarpackie					
2003	49551	49044	481	25	1
2008	48823	48199	584	39	1
Podlaskie					
2003	19614	19463	143	7	1
2008	18572	18364	192	14	2
Pomorskie					
2003	36776	36203	535	37	1
2008	43175	42370	751	53	1
Śląskie					
2003	59521	58517	930	72	2
2008	61013	59718	1201	92	2
Świętokrzyskie ..					
2003	29824	29504	303	17	-
2008	31562	31059	475	26	2
Warmińsko					
2003	20958	20632	302	22	2
-mazurskie					
2008	23522	23030	460	31	1
Wielkopolskie.....					
2003	77407	76094	1192	116	5
2008	87906	86146	1621	132	7
Zachodniopo-.....					
2003	31017	30694	304	19	-
morskie					
2008	35909	35490	400	19	-

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

**TABL. 5.6. OSOBY FIZYCZNE^a ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON PROWADZĄCE
DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG SEKCJI
PKD 2004 I WOJEWÓDZTW**

Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	Rybacktwo	Przemysł	Budowni- ctwo	Handel i naprawy ^Δ	Hotele i restauracje	Transport, gospodarka magazynowa i łączność
P O L S K A 2003	63623	587	91089	98418	244478	24442	64506
2004	48531	568	88437	95963	240518	24146	61291
2006	52372	549	89276	104454	240354	24511	60131
2008	55317	589	92095	133155	243704	25576	64229
Dolnośląskie.....2003	4394	6	4867	5076	16031	1664	4613
2008	3455	9	4847	8094	15784	1666	4364
Kujawsko .....2003 -pomorskie	4564	23	4479	4587	14081	999	3648
2008	2946	25	4631	6584	14016	1007	3785
Lubelskie 2003	4128	3	4511	5775	16601	943	4265
2008	2778	12	4400	7061	15656	943	4000
Lubuskie 2003	2195	7	1705	1611	6998	700	1759
2008	2070	6	1720	2873	6224	677	1588
Łódzkie 2003	3933	4	6789	5035	17495	1293	3507
2008	3239	6	6825	6484	16692	1097	3416
Małopolskie 2003	4136	10	13546	14023	24820	3017	7556
2008	4444	19	12661	17977	24704	3213	7820
Mazowieckie.....2003	9490	14	10718	13369	32638	1950	9013
2008	8131	17	11026	16742	34258	2200	9415
Opolskie.....2003	2020	4	2522	3170	6539	766	1697
2008	2330	4	2790	4897	7034	816	1758
Podkarpackie 2003	3179	5	6901	7356	16865	1418	5116
2008	2542	6	6434	8673	15854	1396	4827
Podlaskie.....2003	3438	2	2358	2548	5969	467	1587
2008	2608	5	2150	3040	5596	443	1458
Pomorskie 2003	3343	158	5300	5741	10668	1888	3069
2008	2970	156	6297	9146	11251	2059	3250
Śląskie.....2003	2411	6	8989	8637	20925	2422	5617
2008	2650	11	8449	9824	20147	2369	5322
Świętokrzyskie...2003	1449	3	3064	4723	12497	788	2928
2008	1032	5	3411	5980	12506	801	2892
Warmińsko.....2003 -mazurskie	3325	26	2163	2294	6961	826	1731
2008	3108	42	2432	4094	6946	859	1603
Wielkopolskie....2003	8627	19	10185	11129	25635	1907	6061
2008	8427	22	10492	15771	27144	1916	6393
Zachodniopo-.....2003 morskie	2991	297	2992	3344	9755	3394	2339
2008	2587	244	3530	5915	9892	4114	2338

TABL. 5.6. OSOBY FIZYCZNE^a ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG SEKCJI PKD 2004 I WOJEWÓDZTW (dok.)

Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Pośrednictwo finansowe	Obsługa nieruchomości i firm ^Δ	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ	Edukacja	Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała
P O L S K A						
2003	20304	55423	2	4407	15050	22432
2004	20252	57068	4	4573	16115	22346
2006	20742	62839	8	5379	18586	24183
2008	23367	64268	27	6659	22246	27873
Dolnośląskie						
2003	1373	3813	-	288	849	1225
2008	1609	4631	-	457	1450	1690
Kujawsko.....						
2003	1152	3070	-	243	839	1216
-pomorskie						
2008	1396	3461	-	358	1614	1526
Lubelskie						
2003	1361	2703	-	237	796	1190
2008	1508	2897	-	335	1156	1498
Lubuskie						
2003	589	1817	-	108	519	598
2008	675	1854	-	135	661	761
Łódzkie.....						
2003	1135	2724	-	225	750	1389
2008	1265	3031	2	331	1051	1612
Małopolskie						
2003	1936	5488	-	480	1563	2890
2008	2414	6440	5	657	2127	3094
Mazowieckie.....						
2003	2357	6651	-	651	1773	2841
2008	2890	10040	6	1103	2779	3890
Opolskie.....						
2003	743	1860	-	114	520	721
2008	869	2241	1	172	704	997
Podkarpackie						
2003	1490	4518	-	295	988	1420
2008	1592	4194	-	391	1298	1616
Podlaskie.....						
2003	681	1510	-	80	417	557
2008	586	1375	1	116	604	590
Pomorskie						
2003	1118	3360	-	237	806	1088
2008	1210	3703	-	409	1249	1474
Śląskie						
2003	1800	4484	-	513	1255	2462
2008	2055	5079	-	624	1666	2817
Świętokrzyskie ..						
2003	828	2272	-	135	463	672
2008	1005	2185	-	204	641	900
Warmińsko						
2003	777	1485	-	128	630	612
-mazurskie						
2008	725	1782	1	202	940	786
Wielkopolskie.....						
2003	2029	6836	2	490	1798	2684
2008	2515	8230	9	865	2634	3488
Zachodniopo-.....						
2003	935	2832	-	183	1084	867
morskie						
2008	1053	3125	2	300	1672	1134

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

**TABL. 5.7. OSOBY FIZYCZNE^a ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON PPROWADZĄCE
DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG RODZAJÓW
DZIAŁALNOŚCI I WOJEWÓDZTW**

Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	W tym					
		rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; rybactwo		przemysł i bu- downictwo	usługi		
		razem	w tym rolnictwo		rynkowe	nierynkowe	
P O L S K A							
2003	704813	64210	63623	189507	431585	19459	
2004	679859	49099	48531	184400	425621	20692	
2006	703387	52921	52372	193730	432760	23973	
2008	759111	55906	55317	225250	449017	28932	
Dolnośląskie.....	2003	44200	4400	4394	9943	28719	1137
2008	48056	3464	3455	12941	29744	1907	
Kujawsko	2003	38913	4587	4564	9066	24166	1082
-pomorskie	2008	41349	2971	2946	11215	25191	1972
Lubelskie.....	2003	42515	4131	4128	10286	27063	1033
2008	42244	2790	2778	11461	26502	1491	
Lubuskie	2003	18606	2202	2195	3316	12461	627
2008	19244	2076	2070	4593	11779	796	
Łódzkie	2003	44287	3937	3933	11824	27543	975
2008	45051	3245	3239	13309	27113	1384	
Małopolskie	2003	79479	4146	4136	27569	45707	2043
2008	85575	4463	4444	30638	47685	2789	
Mazowieckie.....	2003	91469	9504	9490	24087	55450	2424
2008	102497	8148	8131	27768	62693	3888	
Opolskie.....	2003	20676	2024	2020	5692	12326	634
2008	24613	2334	2330	7687	13715	877	
Podkarpackie.....	2003	49551	3184	3179	14257	30827	1283
2008	48823	2548	2542	15107	29479	1689	
Podlaskie.....	2003	19614	3440	3438	4906	10771	497
2008	18572	2613	2608	5190	10048	721	
Pomorskie	2003	36776	3501	3343	11041	21191	1043
2008	43175	3126	2970	15443	22947	1658	
Śląskie.....	2003	59521	2417	2411	17626	37710	1768
2008	61013	2661	2650	18273	37789	2290	
Świętokrzyskie...	2003	29824	1452	1449	7787	19985	598
2008	31562	1037	1032	9391	20289	845	
Warmińsko.....	2003	20958	3351	3325	4457	12392	758
-mazurskie	2008	23522	3150	3108	6526	12701	1143
Wielkopolskie	2003	77407	8646	8627	21314	45152	2290
2008	87906	8449	8427	26263	49686	3508	
Zachodniopo-.....	2003	31017	3288	2991	6336	20122	1267
morskie	2008	35909	2831	2587	9445	21656	1974

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

TABL. 5.8. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a NOWOZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG LICZBY PRACUJĄCYCH I WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	O liczbie pracujących			
		9 osób i mniej	10- 49	50-249	250 osób i więcej
P O L S K A					
2003	65653	64127	1432	91	3
2004	56712	55759	890	61	2
2006	80306	79445	799	59	3
2008	91571	90681	834	55	1
Dolnośląskie					
2003	3877	3794	79	4	-
2008	6489	6442	47	-	-
Kujawsko.....					
2003	3335	3275	58	2	-
-pomorskie					
2008	5077	5003	72	2	-
Lubelskie					
2003	4456	4390	62	4	-
2008	4863	4832	30	1	-
Lubuskie					
2003	1828	1787	37	3	1
2008	2711	2690	21	-	-
Łódzkie.....					
2003	4303	4231	69	3	-
2008	4883	4843	35	5	-
Małopolskie					
2003	7294	7109	181	4	-
2008	10702	10607	90	5	-
Mazowieckie.....					
2003	8576	8371	190	15	-
2008	11878	11773	94	11	-
Opolskie.....					
2003	1610	1573	34	3	-
2008	2655	2626	27	2	-
Podkarpackie					
2003	4730	4657	70	3	-
2008	5354	5294	56	3	1
Podlaskie					
2003	1916	1870	44	2	-
2008	2071	2052	17	2	-
Pomorskie					
2003	3822	3690	124	8	-
2008	6416	6357	55	4	-
Śląskie					
2003	4739	4613	121	5	-
2008	6186	6113	70	3	-
Świętokrzyskie ..					
2003	2709	2673	31	4	1
2008	3314	3279	33	2	-
Warmińsko					
2003	2380	2331	46	3	-
-mazurskie					
2008	3557	3509	43	5	-
Wielkopolskie.....					
2003	6982	6731	226	24	1
2008	10646	10532	108	6	-
Zachodniopo-.....					
2003	3096	3032	60	4	-
morskie					
2008	4769	4729	36	4	-

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

TABL. 5.9. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a WYREJESTROWANE^b Z REJESTRU REGON PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG LICZBY PRACUJĄCYCH I WOJEWÓDZTW
Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	O liczbie pracujących			
		9 osób i mniej	10-49	50-249	250 osób i więcej
P O L S K A 2003	31934	31144	716	62	12
2004	47407	46768	570	58	11
2006	59027	58438	537	46	6
2008	60484	59381	994	102	7
Dolnośląskie 2003	1509	1466	38	4	1
2008	3564	3503	57	4	-
Kujawsko 2003	1510	1470	37	2	1
-pomorskie 2008	3313	3250	60	2	1
Lubelskie.....2003	1507	1437	63	3	4
2008	3036	2961	67	7	1
Lubuskie 2003	1253	1227	24	1	1
2008	4256	4210	45	1	-
Łódzkie 2003	1333	1284	43	4	2
2008	3819	3750	62	7	-
Małopolskie 2003	3653	3600	52	1	-
2008	6224	6137	78	8	1
Mazowieckie.....2003	4182	4120	52	10	-
2008	6258	6141	104	13	-
Opolskie.....2003	804	770	29	5	-
2008	1720	1679	36	5	-
Podkarpackie.....2003	2233	2193	37	2	1
2008	3738	3677	61	-	-
Podlaskie.....2003	1255	1218	37	-	-
2008	1354	1320	32	2	-
Pomorskie 2003	1117	1075	37	5	-
2008	3818	3749	65	4	-
Śląskie.....2003	3300	3218	74	8	-
2008	4684	4601	72	9	2
Świętokrzyskie...2003	1028	996	31	1	-
2008	2085	2027	48	9	1
Warmińsko.....2003	2682	2638	42	2	-
-mazurskie 2008	2184	2129	48	7	-
Wielkopolskie 2003	2915	2834	73	7	1
2008	6972	6828	124	19	1
Zachodniopo- 2003	1653	1598	47	7	1
morskie 2008	3459	3419	35	5	-

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. ^b W 2003 r. według adresu siedziby.

TABL. 5.10. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a NOWOZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI I WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	W tym				
		rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; rybactwo		przemysł i budownictwo	usługi	
		razem	w tym rolnictwo		rynkowe	nierynkowe
P O L S K A 2003	65653	7243	7182	12377	42398	3634
2004	56712	3175	3132	12826	38064	2646
2006	80306	3313	3272	24462	49497	3032
2008	91571	3146	3098	33717	50676	4030
Dolnośląskie 2003	3877	390	389	682	2652	153
2008	6489	186	185	2307	3695	301
Kujawsko 2003	3335	352	349	617	2229	137
-pomorskie 2008	5077	183	182	1706	2882	306
Lubelskie 2003	4456	468	467	767	3020	201
2008	4863	158	151	1648	2838	219
Lubuskie 2003	1828	251	247	271	1233	73
2008	2711	187	187	916	1478	130
Łódzkie 2003	4303	432	431	786	2833	252
2008	4883	171	169	1710	2795	207
Małopolskie 2003	7294	726	725	1745	4335	488
2008	10702	177	175	4644	5509	372
Mazowieckie.....2003	8576	1247	1244	1454	5343	531
2008	11878	308	306	3723	7333	513
Opolskie.....2003	1610	329	329	292	913	76
2008	2655	119	118	1116	1331	89
Podkarpackie 2003	4730	292	291	991	3168	279
2008	5354	199	198	1981	2942	232
Podlaskie.....2003	1916	473	473	277	1083	83
2008	2071	132	132	701	1144	94
Pomorskie 2003	3822	292	277	840	2425	265
2008	6416	176	166	2930	3049	261
Śląskie.....2003	4739	295	294	999	3252	193
2008	6186	233	233	2033	3637	283
Świętokrzyskie...2003	2709	101	98	497	1995	116
2008	3314	85	85	1315	1813	101
Warmińsko 2003	2380	318	312	418	1487	157
-mazurskie 2008	3557	264	259	1334	1779	180
Wielkopolskie 2003	6982	1063	1062	1234	4199	486
2008	10646	372	369	3865	5932	477
Zachodniopo- 2003	3096	214	194	507	2231	144
morskie 2008	4769	196	183	1788	2519	265

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

TABL. 5.11. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a WYREJESTROWANE^b Z REJESTRU REGON PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ NA OBSZARACH WIEJSKICH WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI I WOJEWÓDZTW
Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	W tym					
		rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; rybactwo		przemysł i budownictwo	usługi		
		razem	w tym rolnictwo		rynkowe	nierynkowe	
P O L S K A							
2003	31934	3764	3735	8368	18549	1252	
2004	47407	2234	2206	12526	31405	1238	
2006	59027	2241	2186	16209	39184	1368	
2008	60484	2563	2517	17340	38380	2201	
Dolnośląskie.....							
2003	1509	104	103	367	988	50	
2008	3564	141	141	1000	2282	141	
Kujawsko ..... -pomorskie							
2003	1510	185	185	362	916	47	
2008	3313	131	131	957	2103	122	
Lubelskie.....							
2003	1507	104	104	331	957	115	
2008	3036	143	140	798	1957	138	
Lubuskie							
2003	1253	99	98	275	854	25	
2008	4256	327	327	897	2920	112	
Łódzkie							
2003	1333	97	96	313	848	75	
2008	3819	148	148	1041	2517	113	
Małopolskie							
2003	3653	153	152	1213	2165	121	
2008	6224	105	105	2090	3818	211	
Mazowieckie.....							
2003	4182	232	231	1275	2550	125	
2008	6258	198	196	1558	4236	266	
Opolskie.....							
2003	804	43	43	237	449	75	
2008	1720	83	82	476	1044	117	
Podkarpackie.....							
2003	2233	121	121	641	1383	88	
2008	3738	143	143	1068	2401	126	
Podlaskie.....							
2003	1255	569	569	195	421	70	
2008	1354	115	114	299	864	76	
Pomorskie							
2003	1117	81	78	364	624	48	
2008	3818	194	181	1441	2092	91	
Śląskie.....							
2003	3300	84	84	976	2149	91	
2008	4684	130	130	1335	3078	141	
Świętokrzyskie...							
2003	1028	60	60	297	604	67	
2008	2085	58	58	599	1346	82	
Warmińsko..... -mazurskie							
2003	2682	1526	1525	321	758	77	
2008	2184	158	154	625	1298	103	
Wielkopolskie							
2003	2915	191	191	781	1819	124	
2008	6972	292	290	2014	4414	252	
Zachodniopo-..... morskie							
2003	1653	115	95	420	1064	54	
2008	3459	197	177	1142	2010	110	

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. ^b W 2003 r. według adresu siedziby.

TABL. 6.1. STAN GEODEZYJNY^a I KIERUNKI WYKORZYSTANIA POWIERZCHNI KRAJU

Stan w dniu 1 I

LATA	Ogółem	W tym						
		użytki rolne	lasy i zadrzewienia	wody	użytki kopalne	tereny		
						komunikacyjne	osiedlowe ^b	nieużytki

W tys. ha

2003	31268,5	19184,9	9199,3	645,4	35,9	930,4	486,8	493,0
2004	31268,5	19207,2	9264,0	645,4	34,5	914,6	508,9	498,6
2006	31268,3	19098,8	9388,5	636,7	31,2	891,8	568,0	492,8
2008	31267,9	19025,0	9463,5	638,2	30,3	886,9	593,4	486,8

W odsetkach

2003	100,0	61,4	29,4	2,1	0,1	3,0	1,6	1,6
2004	100,0	61,4	29,6	2,1	0,1	2,9	1,6	1,6
2006	100,0	61,1	30,0	2,0	0,1	2,9	1,8	1,6
2008	100,0	60,8	30,3	2,0	0,1	2,8	1,9	1,6

Na 1 mieszkańca w ha

2003	0,82	0,50	0,24	0,02	0,00	0,02	0,01	0,01
2004	0,82	0,50	0,24	0,02	0,00	0,02	0,01	0,01
2006	0,82	0,50	0,25	0,02	0,00	0,02	0,01	0,01
2008	0,82	0,50	0,25	0,02	0,00	0,02	0,02	0,01

^a Od 2002 r. powierzchnia podawana jest według nowej ewidencji gruntów. ^b Mieszkaniowe, przemysłowe, inne zabudowane, zurbanizowane niezabudowane, rekreacji i wypoczynku.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

**TABL. 6.2. POWIERZCHNIA GEODEZYJNA KRAJU WEDŁUG KIERUNKÓW WYKORZYSTANIA
I WOJEWÓDZTW**
Stan w dniu 1 I

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	Użytki rolne								
		razem	grunty orne	sady	łąki trwałe	pastwiska trwałe	grunty			
							rolne zabudowane	pod stawami	pod rowami	
w ha										
P O L S K A	2003	31268502	19184894	14058687	310098	2362929	1695727	569384	30917	157152
	2004	31268502	19207214	14090607	307033	2363360	1700127	552264	38112	155712
	2006	31268315	19098822	14059171	289817	2342935	1683511	518749	55605	149033
	2008	31267938	19024975	14027060	289494	2315293	1655477	530379	61600	145672
Dolnośląskie.....	2003	1994777	1208845	870796	8324	148821	130439	32916	5394	12155
	2008	1994677	1201305	872614	7394	142668	125309	29738	12659	10923
Kujawsko	2003	1796974	1196435	995853	19088	89582	52488	27978	1217	10229
-pomorskie	2008	1797169	1183003	996817	16673	86007	48952	23448	1782	9324
Lubelskie.....	2003	2511448	1794293	1348343	33244	260289	81709	53309	5345	12054
	2008	2512250	1787388	1343044	32206	255221	79798	57941	7303	11875
Lubuskie	2003	1398920	576325	408467	3346	101928	37233	17239	389	7723
	2008	1398788	573709	407675	2892	102381	36385	14707	3289	6380
Łódzkie	2003	1821911	1320492	1026959	32314	119660	89857	39613	1861	10228
	2008	1821896	1306356	1015044	31976	117890	88501	40197	3577	9171
Małopolskie	2003	1518974	943668	669247	34465	100666	94339	42066	78	2806
	2008	1518279	936606	665747	33071	99648	93782	40832	875	2651
Mazowieckie.....	2003	3557909	2501881	1774415	86267	285128	252084	80505	4914	18568
	2008	3555814	2464130	1748677	83792	281561	250159	77236	4666	18039
Opolskie.....	2003	941247	610063	480066	4433	78009	23558	17028	1762	5207
	2008	941167	605935	489154	3651	71301	19264	13608	4013	4944
Podkarpackie.....	2003	1784404	985258	648321	13258	120067	156093	40913	432	6173
	2008	1784573	973574	634966	11742	119457	156130	42133	3196	5950
Podlaskie.....	2003	2017958	1233425	795857	6180	207799	191428	22792	661	8708
	2008	2018701	1225721	777489	5862	207396	193049	32294	1321	8310
Pomorskie	2003	1829288	891625	663066	5552	113128	72691	23219	1825	12144
	2008	1831022	935580	710351	5162	113251	72692	21376	410	12338
Śląskie.....	2003	1233064	674218	473074	12655	94318	56984	30696	2317	4173
	2008	1233351	651564	465700	9485	91688	53999	19761	7316	3613
Świętokrzyskie...	2003	1169104	769158	573778	20482	96916	46221	27818	19	3925
	2008	1171020	758163	564026	19265	96072	44138	27415	3634	3613
Warmińsko.....	2003	2420295	1351406	890550	3047	171257	238747	34524	367	12914
-mazurskie	2008	2417332	1333084	893520	2711	167000	231545	25517	1024	11767
Wielkopolskie	2003	2982559	1976132	1566043	21387	220165	90334	55180	3446	19577
	2008	2982651	1954184	1573305	18293	211789	84709	42963	5069	18056
Zachodniopo-.....	2003	2289672	1151670	873853	6056	155195	81521	23588	890	10567
morskie	2008	2289248	1134673	868931	5318	151963	77065	21213	1466	8717

TABL. 6.2. POWIERZCHNIA GEODEZYJNA KRAJU WEDŁUG KIERUNKÓW WYKORZYSTANIA
I WOJEWÓDZTWA (cd.)

Stan w dniu 1 I

WOJEWÓDZTWA	Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione			Grunty pod wodami			
	razem	lasy	grunty zadrzewione i zakrzewione	razem	morskimi wewnętrznymi	powierzchniowymi płynącymi	powierzchniowymi stojącymi
	w ha						
P O L S K A ... 2003	9199286	8968157	231129	645379	77808	460281	107289
2004	9264017	9031089	232928	645427	78358	466527	100542
2006	9388544	9152905	235639	636653	79381	475194	82079
2008	9463453	9224110	239343	638244	79380	486076	72788
Dolnośląskie 2003	590771	576926	13844	20644	-	10894	9750
2008	617955	604384	13571	17331	-	14394	2937
Kujawsko..... 2003	421609	411456	10153	46553	-	38436	8117
-pomorskie 2008	434706	424677	10029	46831	-	41439	5392
Lubelskie 2003	576343	557723	18620	20491	-	10155	10336
2008	584830	567148	17682	19625	-	10616	9009
Lubuskie 2003	685798	674895	10903	26346	-	20381	5965
2008	714205	706380	7825	24465	-	21175	3290
Łódzkie 2003	380285	375482	4803	11340	-	7383	3957
2008	391115	384832	6283	10748	-	8317	2431
Małopolskie 2003	457026	435763	21263	23044	-	16919	6125
2008	460290	439390	20900	22965	-	17680	5285
Mazowieckie 2003	807417	778563	28854	38337	-	35168	3169
2008	826618	795046	31572	39762	-	36416	3346
Opolskie 2003	255863	252827	3036	12849	-	10422	2427
2008	261066	257477	3589	11656	-	10907	749
Podkarpackie 2003	685681	655418	30263	21565	-	16440	5125
2008	700996	667714	33282	19528	-	18250	1278
Podlaskie 2003	609017	596749	12268	26925	-	23288	3637
2008	632679	618930	13750	27318	-	24501	2817
Pomorskie 2003	654003	647010	6993	67199	12790	46783	7626
2008	682562	674933	7629	73300	15266	49084	8950
Śląskie 2003	400318	393217	7100	21562	-	9793	11769
2008	408038	400042	7996	17627	-	11750	5877
Świętokrzyskie .. 2003	332000	321663	10337	10701	-	5885	4816
2008	343210	331248	11962	7981	-	6822	1159
Warmińsko 2003	754733	728257	26476	138246	18421	114041	5784
-mazurskie 2008	774047	749401	24646	137893	17439	115975	4479
Wielkopolskie.... 2003	772372	762991	9381	40856	-	30394	10462
2008	786897	777271	9626	41623	-	32576	9047
Zachodniopo- 2003	816051	799216	16835	118721	46597	63900	8224
morskie 2008	844239	825237	19002	119591	46675	66175	6741

TABL. 6.2. POWIERZCHNIA GEODEZYJNA KRAJU WEDŁUG KIERUNKÓW WYKORZYSTANIA
I WOJEWÓDZTW (cd.)

Stan w dniu 1 I

WOJEWÓDZTWA	Grunty zabudowane i zurbanizowane					
	razem	mieszkaniowe	przemysłowe	inne zabudowane	zurbanizowane niezabudowane	rekreacji i wypoczynku
	w ha					
P O L S K A						
2003	1453066	187406	94257	72107	68751	64241
2004	1458022	212506	96788	80538	55293	63736
2006	1490957	245247	104253	99413	54547	64528
2008	1510649	256578	108177	111262	52265	65130
Dolnośląskie.....						
2003	131456	15666	12398	7135	8684	8491
2008	131778	19064	13659	9742	5164	7959
Kujawsko						
2003	77879	10485	5310	2680	2602	3259
-pomorskie						
2008	79865	14942	5749	5170	2446	3192
Lubelskie.....						
2003	87724	9509	3342	4045	2100	2200
2008	87864	7910	3741	5578	1758	2267
Lubuskie						
2003	72073	7775	1972	2142	3101	3290
2008	58493	7922	2832	3444	3249	3385
Łódzkie						
2003	85456	14591	4745	4993	3532	2870
2008	90411	17300	5491	7230	4172	2949
Małopolskie						
2003	74694	9655	6647	6186	2308	3381
2008	80186	14214	6881	7624	1940	3333
Mazowieckie.....						
2003	156954	24927	8564	8758	7006	4894
2008	176478	37715	10492	15545	5884	5072
Opolskie.....						
2003	52834	5815	4636	1816	2340	3591
2008	54869	8828	4760	2736	2125	3547
Podkarpackie.....						
2003	75003	8805	4401	4372	3047	3039
2008	74673	9622	4639	5457	1962	2943
Podlaskie.....						
2003	82158	14207	1535	2231	3485	1616
2008	72972	7107	2298	3761	787	1606
Pomorskie						
2003	83189	12451	3589	3466	8607	3417
2008	87848	16184	4995	6149	5846	3695
Śląskie.....						
2003	111795	22442	19113	6463	5075	6794
2008	134573	40613	20592	10522	3615	7730
Świętokrzyskie...						
2003	45735	3774	3251	2886	718	1667
2008	51067	7275	3530	4003	900	1569
Warmińsko.....						
2003	82012	8247	1869	3158	2095	2412
-mazurskie						
2008	85708	11420	2832	5611	2534	2675
Wielkopolskie						
2003	135309	10657	6014	6387	9332	7169
2008	148414	26015	8293	10412	4625	7041
Zachodniopo-.....						
2003	98795	8401	6871	5389	4719	6152
morskie						
2008	95449	10447	7394	8277	5258	6166

TABL. 6.2. POWIERZCHNIA GEODEZYJNA KRAJU WEDŁUG KIERUNKÓW WYKORZYSTANIA
I WOJEWÓDZTW (dok.)

Stan w dniu 1 I

WOJEWÓDZTWA	Grunty zabudowane i zurbanizowane			użytki kopalne	Użytki ekologiczne	Nieużytki	Tereny różne
	tereny komunikacyjne						
	drogi	kolejowe	inne	w ha			
P O L S K A 2003	810826	106557	12993	35928	17692	493015	275171
2004	794588	106509	13533	34530	20064	498613	175145
2006	775959	103748	12059	31202	28240	492773	132325
2008	771268	103518	12143	30308	32830	486761	111025
Dolnośląskie 2003	62926	8933	254	6970	1939	11937	29184
2008	61171	8888	216	5915	3301	13043	9964
Kujawsko..... 2003	45878	6520	480	666	3736	43684	7077
-pomorskie 2008	41098	6370	425	473	4972	42484	5308
Lubelskie 2003	58778	6041	913	796	1682	22784	8131
2008	58940	6027	944	699	4334	23444	4765
Lubuskie..... 2003	47369	5151	194	1079	1284	19430	17664
2008	31680	5074	150	757	2721	17716	7479
Łódzkie..... 2003	45005	6285	439	2996	282	16646	7410
2008	44303	6231	484	2251	884	15512	6870
Małopolskie..... 2003	40443	4428	504	1141	526	8740	11277
2008	40206	4376	525	1087	573	11153	6506
Mazowieckie 2003	88913	10934	2477	481	879	36718	15723
2008	88766	10617	1964	423	1599	35752	11475
Opolskie 2003	27673	3633	426	2904	45	3877	5716
2008	26659	3763	299	2152	393	3913	3335
Podkarpackie 2003	43265	4082	1366	2626	31	6816	10050
2008	42514	4212	1434	1890	1520	9820	4461
Podlaskie..... 2003	50500	5443	513	2628	1103	59222	6108
2008	49343	5281	481	2308	1782	55855	2373
Pomorskie..... 2003	43855	6249	714	841	477	43343	89452
2008	43228	6249	761	741	1870	42661	7201
Śląskie 2003	38928	10148	1285	1547	197	16283	8691
2008	39384	9876	1140	1101	452	15367	5730
Świętokrzyskie .. 2003	26295	4711	272	2161	280	9425	1805
2008	26411	4890	193	2296	321	8937	1341
Warmińsko 2003	53079	8742	950	1460	1920	77228	14750
-mazurskie 2008	52470	6479	551	1136	2081	76809	7710
Wielkopolskie.... 2003	79823	8501	1319	6107	950	38705	18235
2008	76399	8760	1365	5504	2074	37280	12179
Zachodniopo- 2003	58095	6756	887	1525	2361	78177	23897
morskie 2008	48697	6425	1211	1574	3953	77015	14328

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

TABL. 6.3. POWIERZCHNIA GEODEZYJNA TERENÓW MIEJSKICH I WIEJSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW
Stan w dniu 1 I

WOJEWÓDZTWA	Ogółem		Tereny					
	w tys. ha	na 1 mieszkańca w ha	miejskie			wiejskie		
			w tys. ha	na 1 mieszkańca miast w ha	w % ogółem	w tys. ha	na 1 mieszkańca wsi w ha	w % ogółem
P O L S K A								
2003	31268,5	0,82	2121,1	0,09	6,8	29147,4	1,99	93,2
2004	31268,5	0,82	2124,5	0,09	6,8	29144,0	1,99	93,2
2006	31268,3	0,82	2134,5	0,09	6,8	29133,8	1,98	93,2
2008	31267,9	0,82	2136,2	0,09	6,8	29131,7	1,97	93,2
Dolnośląskie.....								
2003	1994,8	0,69	216,6	0,10	10,9	1778,2	2,13	89,1
2008	1994,7	0,69	220,2	0,11	11,0	1774,4	2,10	89,0
Kujawsko ..... -pomorskie								
2003	1797,0	0,87	82,7	0,06	4,6	1714,3	2,19	95,4
2008	1797,2	0,87	82,7	0,07	4,6	1714,5	2,13	95,4
Lubelskie.....								
2003	2511,4	1,14	96,5	0,09	3,8	2415,0	2,06	96,2
2008	2512,3	1,16	96,3	0,10	3,8	2415,9	2,09	96,2
Lubuskie								
2003	1398,9	1,39	63,5	0,10	4,5	1335,5	3,73	95,5
2008	1398,8	1,39	63,9	0,10	4,6	1334,9	3,66	95,4
Łódzkie								
2003	1821,9	0,70	112,2	0,07	6,2	1709,7	1,87	93,8
2008	1821,9	0,71	113,9	0,07	6,3	1708,0	1,88	93,7
Małopolskie								
2003	1519,0	0,47	165,8	0,10	10,9	1353,2	0,84	89,1
2008	1518,3	0,46	161,7	0,10	10,7	1356,5	0,82	89,3
Mazowieckie.....								
2003	3557,9	0,69	213,9	0,06	6,0	3344,0	1,84	94,0
2008	3555,8	0,69	215,7	0,06	6,1	3340,1	1,82	93,9
Opolskie.....								
2003	941,2	0,88	74,6	0,13	7,9	866,6	1,72	92,1
2008	941,2	0,91	76,4	0,14	8,1	864,8	1,76	91,9
Podkarpackie.....								
2003	1784,4	0,85	105,8	0,12	5,9	1678,6	1,34	94,1
2008	1784,6	0,85	110,7	0,13	6,2	1673,9	1,34	93,8
Podlaskie.....								
2003	2018,0	1,67	91,6	0,13	4,5	1926,4	3,88	95,5
2008	2018,7	1,69	92,5	0,13	4,6	1926,2	3,99	95,4
Pomorskie								
2003	1829,3	0,84	108,9	0,07	6,0	1720,4	2,46	94,0
2008	1831,0	0,83	110,4	0,07	6,0	1720,6	2,34	94,0
Śląskie.....								
2003	1233,1	0,26	378,8	0,10	30,7	854,3	0,86	69,3
2008	1233,4	0,27	379,0	0,10	30,7	854,3	0,85	69,3
Świętokrzyskie...								
2003	1169,1	0,90	65,4	0,11	5,6	1103,7	1,57	94,4
2008	1171,0	0,92	66,9	0,12	5,7	1104,1	1,59	94,3
Warmińsko..... -mazurskie								
2003	2420,3	1,69	59,6	0,07	2,5	2360,7	4,15	97,5
2008	2417,3	1,69	59,7	0,07	2,5	2357,7	4,13	97,5
Wielkopolskie								
2003	2982,6	0,89	148,8	0,08	5,0	2833,8	1,99	95,0
2008	2982,7	0,88	148,8	0,08	5,0	2833,8	1,93	95,0
Zachodniopo-..... morskie								
2003	2289,7	1,35	136,5	0,12	6,0	2153,2	4,15	94,0
2008	2289,2	1,35	137,3	0,12	6,0	2151,9	4,09	94,0

TABL. 6.4. ZAGOSPODAROWANIE GRUNTÓW^a WŁĄCZONYCH DO ZASOBÓW WŁASNOŚCI ROLNEJ SKARBU PAŃSTWA (WRSP) WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Grunty przejęte do Zasobu WRSP	Grunty rozdysponowane z Zasobu WRSP			Grunty pozostające w Zasobie WRSP					
		razem	w tym		razem	grunty przekazane w				grunty do rozdysponowania
			sprzedane	przekazane nieodpłatnie		dzierżawę	administracyjne	zarządy wieczyste użytkownika	inne zagospodarowanie	
w ha										
P O L S K A 2003	4706037	1673876	1373501	254371	3032161	2341553	3496	110606	23904	552602
2004	4708673	1791497	1478554	289460	2917176	2305076	3160	109215	15125	484600
2006	4717940	2078503	1693984	305239	2639437	1905607	2304	89181	256097	386248
2008	4725414	2358013	1876912	321947	2367401	1784017	2287	87891	162924	330282
Dolnośląskie 2003	494418	152028	125484	22738	342390	280773	-	20778	450	40389
2008	495586	207682	171902	29359	287904	231163	-	16419	3452	36870
Kujawsko.....2003	270278	93542	65011	25404	176736	158674	6	7813	1174	9069
-pomorskie 2008	275544	138196	87845	29863	137349	113463	6	6448	10350	7082
Lubelskie 2003	190336	85008	73584	8443	105328	70202	-	3953	518	30655
2008	189841	116843	100578	13987	72998	49683	-	2497	1558	19260
Lubuskie 2003	360467	111184	87530	20987	249283	174308	-	3259	-	71716
2008	355141	165520	133789	27122	189621	143649	-	3287	7587	35099
Łódzkie.....2003	79756	36446	33777	1286	43310	31683	-	4149	17	7461
2008	79856	46817	43258	2767	33039	20256	-	2395	909	9479
Małopolskie 2003	38570	14945	11236	2897	23625	16285	-	2304	514	4522
2008	38767	19699	14941	4008	19068	10459	-	3441	479	4689
Mazowieckie.....2003	116215	53014	46864	4036	63201	35769	1167	5976	388	19901
2008	117909	66677	57793	6546	51232	31242	1363	4507	711	13409
Opolskie.....2003	184381	42596	37675	3130	141785	131576	-	2090	1986	6133
2008	181112	69899	62572	6232	111213	101281	-	2231	61	7640
Podkarpackie 2003	151426	81362	62444	17579	70064	40823	-	4835	103	24303
2008	152860	102732	81704	20083	50128	30919	-	4400	41	14768
Podlaskie.....2003	127584	48505	33326	9710	79079	61039	-	2165	883	14992
2008	127992	74400	47361	13467	53592	41657	-	2302	2495	7138
Pomorskie 2003	434133	182684	160217	20322	251449	199112	821	8661	1196	41659
2008	433056	236512	200780	25973	196544	135158	-	6683	24829	29874
Śląskie 2003	83330	22181	17977	3905	61149	46254	-	2963	452	11480
2008	86599	35784	27523	7855	50815	32898	-	3115	674	14128
Świętokrzyskie ..2003	49589	18815	17153	849	30774	15180	-	938	183	14473
2008	50284	27450	25246	1979	22834	11828	-	561	325	10120
Warmińsko 2003	815440	306665	265827	34901	508775	377776	281	16113	5325	109280
-mazurskie 2008	819614	471918	371841	43799	347696	236093	273	8816	58411	44102
Wielkopolskie....2003	497113	173297	129866	35510	323816	271375	1221	15386	2179	33655
2008	499830	202682	156495	39042	297148	239310	645	11931	26613	18648
Zachodniopo-.....2003	813001	251604	205530	42674	561397	430724	-	9223	8536	112914
morskie 2008	821424	375203	293285	49866	446220	354957	-	8858	24429	57976

^a Narastająco od początku istnienia Agencji.

Źródło: dane Agencji Nieruchomości Rolnych.

**TABL. 6.5. GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI
ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE WEDŁUG WOJEWÓDZTW**

WOJEWÓDZTWA	Grunty wymagające rekultywacji ^a			Grunty ^b					
	ogółem	zde- stowa- ne	zdegra- dowane	zrekultywowane			zagospodarowane		
				ogółem	w tym na cele		ogółem	w tym na cele	
					rolnicze	leśne		rolnicze	leśne
w ha									
P O L S K A 2003	70683	64378	6305	1795	739	694	753	278	159
2004	67550	62053	5497	2342	1165	692	1618	880	570
2006	65143	59272	5871	1388	672	515	715	480	179
2008	63735	57854	5881	1319	553	369	523	270	120
Dolnośląskie.....2003	8369	6094	2275	450	84	282	83	12	2
2008	7423	5704	1719	26	16	5	120	-	1
Kujawsko.....2003	4435	4420	15	12	6	6	1	1	-
-pomorskie 2008	3843	3796	47	9	6	3	6	6	-
Lubelskie 2003	3464	3252	212	20	7	13	15	4	11
2008	3359	3142	217	54	30	8	18	14	4
Lubuskie 2003	1249	793	456	119	41	28	44	30	13
2008	1498	796	702	38	6	12	-	-	-
Łódzkie 2003	4488	4255	233	6	4	2	4	1	-
2008	4604	4378	226	82	25	57	43	5	38
Małopolskie 2003	3147	3000	147	66	35	14	41	2	2
2008	2352	2341	11	190	73	5	56	43	2
Mazowieckie.....2003	5296	5228	68	61	16	45	15	-	-
2008	4110	4093	17	56	12	9	16	-	16
Opolskie.....2003	3435	3132	303	63	5	23	31	5	23
2008	3297	2941	356	55	39	16	20	20	-
Podkarpackie.....2003	3421	3212	209	167	130	29	137	51	28
2008	1900	1819	81	82	78	4	48	44	4
Podlaskie.....2003	2857	2766	91	27	1	18	2	1	1
2008	2864	2762	102	20	6	11	10	6	3
Pomorskie 2003	2629	2257	372	61	31	30	2	-	2
2008	2853	2352	501	52	38	4	2	-	2
Śląskie.....2003	5700	4745	955	126	23	36	74	21	7
2008	4654	3750	904	28	27	1	28	27	1
Świętokrzyskie...2003	3215	3151	64	33	-	28	5	-	-
2008	2987	2928	59	51	-	48	41	-	39
Warmińsko.....2003	5011	4897	114	123	58	65	22	6	16
-mazurskie 2008	4865	4704	161	165	4	161	2	2	-
Wielkopolskie....2003	10731	10546	185	296	210	60	184	113	54
2008	10133	9947	186	383	186	25	111	101	10
Zachodniopo-.....2003	3236	2630	606	165	88	15	93	31	-
morskie 2008	2993	2401	592	28	7	-	2	2	-

^a Stan w dniu 31 XII. ^b W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

TABL. 6.6. MELIORACJE PODSTAWOWE WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Rzeki i kanały		Wały		Pojemność użytkowa zbiorników wodnych w dam ³	Stacje pomp odwadniających	
	długość	w tym rzeki uregulowane	długość	obszar chroniony w tys. ha		stacje	obszar oddziaływania w tys. ha
	w km						
P O L S K A 2003	73812	39972	8450	1074,9	261334	574	601,4
2004	73870	40084	8481	1087,1	267798	573	597,5
2006	74074	40112	8467	1086,3	238768	579	599,4
2008	74111	40399	8509	1092,7	269703	585	599,6
Dolnośląskie 2003	6180	3909	1340	143,6	4129	28	17,1
2008	6178	3932	1333	155,0	4444	33	18,0
Kujawsko 2003	3277	1932	179	40,0	13534	28	40,9
-pomorskie 2008	3281	1988	179	40,9	13690	29	41,6
Lubelskie 2003	5014	3536	196	27,2	48457	19	17,8
2008	4888	3487	199	27,3	66433	23	18,9
Lubuskie 2003	3978	1795	815	129,9	7041	42	83,1
2008	3979	1795	816	129,9	7041	44	77,8
Łódzkie 2003	3823	2258	163	10,7	10507	-	-
2008	3823	2277	163	10,6	12397	-	-
Małopolskie 2003	3491	1422	1010	108,4	220	23	36,6
2008	3678	1484	1016	108,5	420	23	37,0
Mazowieckie 2003	7958	4320	675	116,3	14063	24	70,0
2008	7941	4418	671	117,4	13829	25	70,0
Opolskie 2003	2903	2051	358	43,8	3695	6	6,7
2008	2915	2090	369	42,4	3695	5	6,0
Podkarpackie 2003	3564	1902	600	71,6	8810	6	4,6
2008	3692	1915	630	71,5	8840	6	4,6
Podlaskie 2003	4193	3002	31	7,7	79085	14	18,8
2008	4214	3013	31	7,7	59488	14	18,8
Pomorskie 2003	4557	1578	653	141,0	0	95	111,6
2008	4618	1583	656	141,0	0	95	111,6
Śląskie 2003	2490	1531	336	20,0	4449	3	1,7
2008	2389	1507	342	20,3	4402	3	1,7
Świętokrzyskie...2003	2566	1305	348	50,1	1101	7	3,1
2008	2536	1309	347	50,1	5760	8	3,3
Warmińsko 2003	6439	2741	446	37,9	3617	95	43,8
-mazurskie 2008	6463	2756	442	37,9	3654	93	43,3
Wielkopolskie 2003	7086	3553	764	76,4	55109	48	63,5
2008	7067	3563	766	76,7	57782	50	64,1
Zachodniopo- 2003	6293	3137	536	50,5	7517	136	82,1
morskie 2008	6449	3282	549	55,6	7828	134	83,1

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

TABL. 6.7. POWIERZCHNIA ZMELIOROWANYCH UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW
Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Ogółem		Grunty orne			Łąki i pastwiska		
	w tys. ha	w % ogólnej powierzchni użytków rolnych	razem	w tym		razem	w tym	
				zdrenowane	nawadniane		zdrenowane	nawadniane
w tys. ha								
P O L S K A 2003	6652,3	41,1	4723,3	3984,2	51,8	1929,0	401,3	394,0
2004	6649,3	40,7	4721,9	3983,5	50,9	1927,4	401,3	393,1
2006	6426,2	40,3	4629,5	3981,0	48,3	1796,7	400,8	365,9
2008	6421,7	39,8	4630,9	3982,3	48,6	1790,7	401,0	365,0
Dolnośląskie.....2003	487,2	46,9	346,6	240,6	1,5	140,6	37,1	2,5
2008	442,9	45,9	315,0	240,6	1,5	127,9	37,1	2,5
Kujawsko 2003	466,6	43,9	391,9	346,8	3,9	74,7	7,3	7,9
-pomorskie 2008	462,5	41,8	390,0	347,3	4,0	72,4	7,3	7,8
Lubelskie.....2003	323,8	22,6	151,2	124,8	0,3	172,6	30,3	48,7
2008	318,2	20,0	151,0	124,3	0,3	167,2	30,3	47,4
Lubuskie 2003	199,2	43,1	116,2	60,1	5,5	83,0	6,0	22,9
2008	176,2	35,3	105,0	60,1	5,3	71,1	6,0	21,0
Łódzkie 2003	474,1	43,4	401,1	384,2	0,3	73,0	10,8	15,5
2008	473,8	42,2	401,0	384,1	0,3	72,8	10,8	15,4
Małopolskie 2003	204,2	27,1	172,4	149,0	0,2	31,8	10,0	0,7
2008	204,0	28,3	172,3	148,8	0,2	31,7	9,9	0,7
Mazowieckie.....2003	785,3	37,2	562,2	510,5	1,2	223,1	25,7	58,8
2008	775,5	36,3	562,2	512,0	1,2	213,3	25,7	56,1
Opolskie 2003	248,8	46,0	187,0	131,9	1,1	61,8	14,5	4,2
2008	248,8	43,7	187,0	132,0	1,0	61,8	14,5	4,0
Podkarpackie.....2003	221,4	29,7	145,7	117,4	0,3	75,7	40,2	6,9
2008	221,2	28,6	145,6	117,3	0,3	75,6	40,1	6,8
Podlaskie.....2003	358,8	34,3	184,0	180,3	0,1	174,8	29,2	65,5
2008	350,4	31,1	185,0	181,3	0,1	165,4	29,7	60,0
Pomorskie 2003	422,9	51,7	287,4	164,3	14,7	135,5	22,5	33,8
2008	421,8	55,3	286,6	164,3	14,2	135,2	22,5	33,7
Śląskie.....2003	225,0	44,6	161,7	144,2	0,1	63,3	19,4	4,0
2008	213,5	47,9	158,9	144,1	0,0	54,6	19,4	3,6
Świętokrzyskie...2003	115,7	18,3	66,0	52,4	0,2	49,7	11,3	9,5
2008	115,7	20,0	66,0	52,4	0,2	49,6	11,3	9,5
Warmińsko.....2003	638,1	58,5	406,1	373,6	5,9	232,0	88,2	25,4
-mazurskie 2008	620,6	63,3	401,5	373,1	5,0	219,1	88,1	23,7
Wielkopolskie 2003	1051,9	58,3	870,5	760,4	12,8	181,4	12,7	45,3
2008	971,7	53,7	836,0	759,6	11,4	135,6	12,6	34,1
Zachodniopo-.....2003	429,3	41,4	273,3	243,8	3,8	156,0	36,1	42,5
morskie 2008	405,1	42,0	267,7	240,9	3,6	137,4	35,8	38,6

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

TABL. 6.8. NAWADNIANE UŻYTKI ROLNE I GRUNTY LEŚNE WEDŁUG SPOSOBU NAWADNIANIA I WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Powierzchnia nawadniana w ha					Pobór wody ^a do nawodnień w dam ³				
	ogółem	według sposobu nawadniania				ogółem	według sposobu nawadniania			
		podsiąk	deszczo- wnie	zalew	stokowe		podsiąk	deszczo- wnie	zalew	stokowe
P O L S K A										
2003	83292	78108	4974	210	-	89394	84134	4036	1224	-
2004	80099	75573	4202	324	-	88441	84463	3499	479	-
2006	78792	73930	4756	48	58	91519	84615	6826	24	54
2008	80709	74830	5722	130	27	103657	97239	5918	499	1
Dolnośląskie										
2003	419	289	130	-	-	618	543	75	-	-
2008	418	228	190	-	-	516	443	73	-	-
Kujawsko										
2003	3598	3384	214	-	-	6570	6353	217	-	-
-pomorskie										
2008	2777	2570	207	-	-	13286	12723	563	-	-
Lubelskie										
2003	8424	8404	20	-	-	4062	4042	20	-	-
2008	7924	7892	32	-	-	4697	4677	20	-	-
Lubuskie										
2003	1282	968	314	-	-	2437	2396	41	-	-
2008	1500	803	697	-	-	2200	1917	283	-	-
Łódzkie										
2003	485	111	259	115	-	1246	220	466	560	-
2008	626	181	445	-	-	2450	257	2193	-	-
Małopolskie										
2003	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2008	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mazowieckie										
2003	13216	13191	25	-	-	31320	31292	28	-	-
2008	13502	13462	40	-	-	35712	35696	16	-	-
Opolskie										
2003	1326	228	1098	-	-	1486	794	692	-	-
2008	1481	118	1363	-	-	1494	370	1124	-	-
Podkarpackie										
2003	1916	1916	-	-	-	6431	6431	-	-	-
2008	1826	1826	-	-	-	4241	4241	-	-	-
Podlaskie										
2003	15112	15112	-	-	-	1490	1490	-	-	-
2008	15704	15704	-	-	-	1579	1579	-	-	-
Pomorskie										
2003	7822	7822	-	-	-	9220	9220	-	-	-
2008	7478	7478	-	-	-	8047	8047	-	-	-
Śląskie										
2003	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2008	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Świętokrzyskie										
2003	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2008	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Warmińsko										
2003	3502	3299	203	-	-	6177	5893	284	-	-
-mazurskie										
2008	3363	3343	20	-	-	8930	8905	25	-	-
Wielkopolskie										
2003	23771	21727	1949	95	-	17326	14538	2124	664	-
2008	22005	20117	1731	130	27	19760	17733	1527	499	1
Zachodniopo-										
2003	2419	1657	762	-	-	1011	922	89	-	-
morskie										
2008	2105	1108	997	-	-	745	651	94	-	-

a Łącznie z poborem ścieków.

TABL. 6.9. RODZINNE OGRODY DZIAŁKOWE WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Ogrody		Działki	
	obiekty	powierzchnia w ha	liczba	powierzchnia w ha
P O L S K A 2003	5199	43676,2	962823	33506,6
2004	5184	43646,7	968779	33619,2
2006	4972	43662,6	967508	33625,2
2008	4970	43517,8	964682	33576,9
Dolnośląskie.....	564	6617,0	155862	5040,5
2008	546	6503,7	155332	4953,9
Kujawsko	436	2858,4	59287	2202,8
-pomorskie	419	2913,2	58844	2192,3
Lubelskie	187	1469,5	30989	1124,0
2008	181	1462,6	33328	1123,2
Lubuskie	205	2157,4	45872	1743,1
2008	194	2139,2	45665	1742,9
Łódzkie	359	2083,1	45733	1544,6
2008	316	2084,5	45756	1543,7
Małopolskie	291	1508,8	32582	1131,0
2008	281	1509,0	32478	1136,4
Mazowieckie.....	526	3829,7	87533	2964,6
2008	507	3852,1	86351	2949,4
Opolskie.....	114	1732,5	38283	1270,8
2008	112	1725,1	40543	1387,6
Podkarpackie.....	205	1588,5	34925	1192,6
2008	205	1588,5	34925	1192,6
Podlaskie.....	109	1091,9	22449	794,3
2008	104	1089,6	22489	799,1
Pomorskie	292	2998,4	67387	2373,9
2008	283	2952,7	66736	2335,9
Śląskie.....	707	4452,4	106216	3511,2
2008	688	4487,9	107255	3609,6
Świętokrzyskie...	97	840,2	19265	617,7
2008	80	830,3	19162	618,9
Warmińsko.....	264	2390,6	49068	1737,0
-mazurskie	257	2357,7	48894	1721,6
Wielkopolskie....	564	4383,9	93528	3342,4
2008	531	4383,8	93737	3359,1
Zachodniopo-.....	279	3673,9	73844	2916,1
morskie	266	3637,9	73187	2910,7

Źródło: dane Polskiego Związku Działkowców.

TABL. 6.10. ZALESIENIA UŻYTKÓW ROLNYCH NIEPRZYDATNYCH DO PRODUKCJI ROLNEJ ORAZ NIEUŻYTKÓW WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	Lasy publiczne				Lasy prywatne
		razem	Skarbu Państwa		własność gmin	
			razem	w tym w zarządzie Lasów Państwowych		
w ha						
P O L S K A 2003	26494	9314	9185	9118	129	17180
2004	12682	9897	9738	9677	159	2785
2006	16932	4567	4466	4418	101	12365
2008	7876	2929	2853	2773	77	4947
Dolnośląskie 2003	2095	1094	1083	1083	11	1001
2008	651	380	380	328	-	271
Kujawsko 2003	1304	347	346	346	1	957
-pomorskie 2008	319	97	97	97	-	222
Lubelskie 2003	1414	163	163	151	-	1251
2008	256	26	26	26	-	231
Lubuskie 2003	1105	626	626	626	-	479
2008	494	235	231	231	4	259
Łódzkie 2003	1590	160	142	142	18	1430
2008	270	44	44	44	-	227
Małopolskie 2003	563	89	68	65	21	474
2008	116	15	15	6	-	101
Mazowieckie 2003	2674	252	246	223	6	2422
2008	565	87	87	79	1	478
Opolskie 2003	665	313	307	307	6	352
2008	172	100	96	96	4	72
Podkarpackie 2003	1385	272	220	220	52	1113
2008	500	179	138	133	41	321
Podlaskie 2003	2017	800	800	800	-	1217
2008	454	210	210	208	-	244
Pomorskie 2003	1572	592	591	590	1	980
2008	342	250	233	233	17	92
Śląskie 2003	546	100	97	97	3	446
2008	72	17	10	8	7	55
Świętokrzyskie...2003	892	38	38	38	-	854
2008	322	10	10	10	-	312
Warmińsko 2003	3556	2014	2013	2013	1	1542
-mazurskie 2008	2074	641	641	641	-	1433
Wielkopolskie 2003	2321	546	542	514	4	1775
2008	443	84	82	82	2	359
Zachodniopo- 2003	2795	1908	1903	1903	5	887
morskie 2008	825	556	554	554	2	270

TABL. 7.1. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH WEDŁUG SIEDZIBY UŻYTKOWNIKA I WOJEWÓDZTW

Stan w VI

WOJEWÓDZTWA	Powierzchnia ogółem	Użytki rolne według rodzajów				Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
		razem	w tym				
			grunty orne	łąki trwałe	pastwiska trwałe		
w ha							
P O L S K A							
2003	18521257	16169423	12650528	2340803	927658	1178529	1173305
2004	18583951	16327411	12684614	2390032	975125	1105646	1150894
2006	18343529	15957290	12449286	2390176	825472	1158918	1227321
2008	18478283	16154250	12093843	2450299	734084	1203473	1120560
Dolnośląskie.....							
2003	1117342	1039153	858190	118511	55627	19800	58389
2008	1036773	964456	770587	103628	31624	18571	53747
Kujawsko							
2003	1182468	1062991	946810	83498	24114	33127	86350
-pomorskie							
2008	1250086	1107618	984099	86270	20455	32763	109705
Lubelskie.....							
2003	1715468	1430254	1154374	194242	38914	198443	86771
2008	1833800	1587672	1237209	221358	28719	156187	89941
Lubuskie							
2003	514470	462569	350793	85159	24575	9887	42014
2008	536106	499204	356065	76298	28426	10962	25940
Łódzkie							
2003	1234904	1091615	893977	125754	38728	86833	56456
2008	1282035	1123622	892055	144491	31227	95426	62987
Małopolskie							
2003	924337	752558	489237	198471	51691	109927	61852
2008	888540	722157	451439	184207	41801	110318	56065
Mazowieckie.....							
2003	2440119	2108993	1545986	336765	147167	228204	102922
2008	2477025	2138029	1449674	398237	125037	223466	115531
Opolskie.....							
2003	572648	540967	481511	48192	10419	8735	22946
2008	601673	569325	504896	49995	8879	10462	21885
Podkarpackie.....							
2003	868097	744246	535581	148328	54336	60768	63083
2008	930013	772128	466876	190502	45920	81273	76611
Podlaskie.....							
2003	1233929	1045791	706559	210103	126019	135974	52164
2008	1333885	1127514	720746	275878	113478	147781	58590
Pomorskie							
2003	987089	818392	658371	106994	50361	71912	96785
2008	909933	762307	601488	90480	38571	85956	61670
Śląskie.....							
2003	590062	503892	387155	87906	25475	36459	49711
2008	523367	445802	327652	79737	14658	35628	41937
Świętokrzyskie...							
2003	724629	633832	479406	107965	21082	49453	41344
2008	671617	577318	409775	99908	12978	54201	40099
Warmińsko.....							
2003	1278342	1091648	774738	156816	157825	34641	152053
-mazurskie							
2008	1133460	981119	640379	145047	131179	38671	113670
Wielkopolskie							
2003	1983442	1805420	1536570	206759	45719	73725	104297
2008	2000706	1810499	1546298	196923	27484	83102	107105
Zachodniopo-.....							
2003	1153911	1037102	851270	125340	55606	20641	96168
morskie							
2008	1069263	965481	734606	107338	33648	18705	85077

TABL. 7.2. UŻYTKI ROLNE WEDŁUG SIEDZIBY UŻYTKOWNIKA, FORM WŁASNOŚCI I WOJEWÓDZTW
Stan w VI

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	Sektor prywatny		Sektor publiczny
		razem	w tym gospodarstwa indywidualne	
w ha				
P O L S K A 2003	16169423	15324301	14012555	845122
2004	16327411	15587434	14317025	739977
2006	15957290	15342779	14138575	614511
2008	16154250	15618048	14442127	536202
Dolnośląskie 2003	1039153	947867	785970	91286
2008	964456	907174	760560	57281
Kujawsko..... 2003	1062991	1036311	936653	26680
-pomorskie 2008	1107618	1085564	1001528	22055
Lubelskie 2003	1430254	1392069	1355618	38185
2008	1587672	1563655	1530168	24017
Lubuskie 2003	462569	374626	307747	87943
2008	499204	454620	386877	44584
Łódzkie..... 2003	1091615	1081771	1068643	9844
2008	1123622	1116200	1105715	7422
Małopolskie 2003	752558	736908	724660	15650
2008	722157	711744	702499	10413
Mazowieckie 2003	2108993	2068490	2039156	40503
2008	2138029	2100916	2070708	37113
Opolskie 2003	540967	508480	374421	32487
2008	569325	529963	409817	39362
Podkarpackie 2003	744246	694066	680030	50180
2008	772128	737528	724465	34600
Podlaskie 2003	1045791	1024619	1012247	21172
2008	1127514	1121171	1111230	6343
Pomorskie..... 2003	818392	764225	647803	54167
2008	762307	725264	622852	37042
Śląskie 2003	503892	481010	450878	22882
2008	445802	441369	416781	4433
Świętokrzyskie .. 2003	633832	627248	620643	6584
2008	577318	574883	571065	2435
Warmińsko 2003	1091648	965092	858266	126556
-mazurskie 2008	981119	912593	830219	68526
Wielkopolskie.... 2003	1805420	1717593	1500105	87827
2008	1810499	1740015	1531018	70484
Zachodniopo-..... 2003	1037102	903926	649715	133176
morskie 2008	965481	895389	666624	70093

**TABL. 7.3. GOSPODARSTWA ROLNE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH UŻYTKÓW ROLNYCH
I WOJEWÓDZTW**
Stan w VI

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	Grupy obszarowe								
		do 1 ha	powyżej 1 ha							
			razem	1-5	5-10	10-30	30-50	50-100	100 ha i więcej	
P O L S K A										
2003	2845935	990634	1855301	1088114	409068	305314	31631	13747	7427	
2004	2844168	987939	1856229	1078373	403312	319906	32491	14568	7579	
2006	2598624	788206	1810418	1030147	415289	309475	33066	14752	7689	
2008	2565969	755598	1810371	1032371	412302	303964	36410	17111	8213	
Dolnośląskie.....										
2003	136258	61297	74961	42337	15808	13174	1745	1124	773	
2008	117138	42920	74218	40677	16012	12858	2212	1418	1041	
Kujawsko ..... -pomorskie										
2003	111708	38381	73327	22781	18936	26665	3258	1136	551	
2008	101205	25953	75252	25948	18431	24521	4288	1316	748	
Lubelskie.....										
2003	297586	87186	210400	120090	58380	29061	2022	529	318	
2008	284673	57362	227313	127924	61818	33166	3127	961	317	
Lubuskie										
2003	53794	19435	34359	21284	6618	4809	718	535	395	
2008	47924	17845	30078	17550	5837	4620	780	719	572	
Łódzkie										
2003	206139	44207	161932	84324	49055	26950	1163	277	163	
2008	192195	34496	157697	78373	48621	28420	1558	572	153	
Małopolskie										
2003	364761	163920	200841	172945	22035	5318	328	114	101	
2008	310984	119856	191129	161664	23985	4839	378	157	106	
Mazowieckie.....										
2003	355727	74758	280969	142351	80388	53218	2938	1702	372	
2008	327371	55254	272118	131434	80091	54890	4199	1158	346	
Opolskie.....										
2003	66751	25687	41064	22606	8691	7415	1287	666	399	
2008	64815	24719	40097	22806	7425	6814	1683	887	482	
Podkarpackie.....										
2003	305970	126193	179777	150584	24509	4017	275	199	193	
2008	302876	122156	180720	148432	26157	4951	665	281	234	
Podlaskie.....										
2003	118882	26860	92022	28304	23423	36694	2893	532	176	
2008	110527	15001	95526	29223	25081	36021	4063	900	238	
Pomorskie										
2003	73719	22124	51595	22342	10348	14447	2815	981	662	
2008	60541	14103	46436	18018	10660	13540	2390	1238	590	
Śląskie.....										
2003	242552	140346	102206	83978	12402	4844	510	269	203	
2008	178045	94516	83530	65691	11094	5539	637	364	205	
Świętokrzyskie...										
2003	165399	43801	121598	82326	29797	8501	393	189	392	
2008	153315	37951	115362	78531	27998	8226	379	169	59	
Warmińsko..... -mazurskie										
2003	78939	28548	50391	17113	7903	19555	3408	1657	755	
2008	65692	19669	46024	15344	7113	17287	3487	1970	823	
Wielkopolskie										
2003	199382	61964	137418	55973	33950	39095	4952	2476	972	
2008	189043	52236	136807	54053	34835	39606	4802	2409	1102	
Zachodniopo- morskie										
2003	68368	25927	42441	18776	6825	11551	2926	1361	1002	
2008	59624	21561	38062	16700	7144	8664	1763	2592	1199	

TABL. 7.4. LICZBA I POWIERZCHNIA EKOLOGICZNYCH GOSPODARSTW ROLNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Liczba gospodarstw			Powierzchnia gospodarstwa w ha		
	ogółem	z certyfikatem	w trakcie przestawiania	ogółem	z certyfikatem	w trakcie przestawiania
P O L S K A 2003	2286	1287	999	61236,1	35554,3	25681,8
2004	3760	1683	2077	104932,2	46817,2	58115,0
2006	9187	3504	5683	228038,2	75090,7	152947,5
2008	14896	8685	6211	314921,2	178732,2	136189,0
Dolnośląskie 2003	110	52	58	5686,1	3219,9	2466,2
2008	879	456	423	28466,5	16035,3	12431,2
Kujawsko 2003	62	54	8	1249,1	973,1	276,0
-pomorskie 2008	258	158	100	5942,6	3665,3	2277,3
Lubelskie 2003	263	205	58	3978,1	2883,3	1094,8
2008	1566	963	603	26891,9	16986,9	9905,0
Lubuskie 2003	20	16	4	1091,3	862,0	229,3
2008	480	235	245	18206,5	7927,9	10278,6
Łódzkie 2003	34	23	11	558,5	416,1	142,4
2008	314	190	124	4828,5	2801,8	2026,7
Małopolskie 2003	407	144	263	6405,4	2964,9	3440,5
2008	2100	1318	782	22654,9	14839,7	7815,2
Mazowieckie 2003	249	165	84	3507,8	2451,7	1056,1
2008	1481	987	494	27742,3	16567,6	11174,7
Opolskie 2003	19	12	7	303,9	101,6	202,3
2008	62	35	27	1570,7	713,1	857,6
Podkarpackie 2003	288	129	159	9286,7	4372,6	4914,1
2008	1892	1119	773	28670,5	19688,5	8982,0
Podlaskie 2003	122	45	77	2710,8	1128,6	1582,2
2008	1160	616	544	20410,5	10991,7	9418,8
Pomorskie 2003	46	29	17	2706,7	2100,8	605,9
2008	392	223	169	11366,0	5959,4	5406,6
Śląskie 2003	33	14	19	260,9	64,8	196,1
2008	176	110	66	3934,5	2301,3	1633,2
Świętokrzyskie...2003	382	261	121	4186,2	2649,4	1536,8
2008	1165	892	273	10840,7	7694,0	3146,7
Warmińsko 2003	126	67	59	7762,9	3832,9	3930,0
-mazurskie 2008	1059	573	486	28827,9	16465,6	12362,3
Wielkopolskie 2003	40	32	8	2052,8	1500,5	552,3
2008	516	239	277	20416,6	9850,3	10566,3
Zachodniopo- 2003	85	39	46	9489,3	6032,4	3456,9
morskie 2008	1396	571	825	54150,7	26243,9	27906,8

Źródło: dane Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

**TABL. 7.5. POWIERZCHNIA ZASIEWÓW WEDŁUG GRUP ZIEMIOPŁODÓW ROLNYCH
I WOJEWÓDZTW**
Stan w VI

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	Zboża ^a			Ziemniaki	Buraki cukrowe	Rzepak i rzepik	Warzywa gruntowe
		razem	w tym					
			pszenica	żyto				
w ha								
P O L S K A 2003	10888820	7769699	2308045	1479312	765771	286303	426270	198408
2004	11285410	7913042	2310742	1549637	713250	292402	538222	207752
2006	11465307	7991401	2175725	1318004	597230	262046	623853	223475
2008	11631083	8209123	2277954	1396520	548884	187484	771069	197811
Dolnośląskie.....2003	707208	458120	277760	43413	34223	27378	54302	8729
2008	741037	463089	257133	46443	28378	19926	113373	9639
Kujawsko .....2003 -pomorskie	908710	644016	206205	87802	34422	49699	45271	17489
2008	975068	639152	191868	76804	26648	30894	105451	17474
Lubelskie.....2003	1061554	784365	266559	101355	69315	40784	16831	22284
2008	1208982	912883	298339	95903	44413	29966	43097	23331
Lubuskie 2003	241622	175013	45717	42276	11745	2049	13613	3437
2008	325172	229220	66583	55252	11837	1396	26031	5236
Łódzkie 2003	804505	590563	89620	194254	86120	10807	5652	25621
2008	858100	655080	100420	180047	62901	6699	15356	22316
Małopolskie 2003	399155	243665	107238	12766	61277	2060	1510	18017
2008	421864	259913	111461	9407	46439	1034	4457	17427
Mazowieckie.....2003	1296652	955514	131527	309645	119613	21178	14985	23787
2008	1381426	1015172	130492	291586	82113	16060	28900	28147
Opolskie.....2003	449660	297685	147515	18528	13792	21112	36649	2419
2008	484881	320251	160306	18773	13688	10757	74193	2783
Podkarpackie.....2003	381628	244146	110982	30565	61763	5798	7184	6523
2008	417460	281552	130055	25195	50455	3980	11257	8435
Podlaskie.....2003	651949	491568	52446	105391	49814	6826	2313	3874
2008	705990	518204	41964	98882	24006	41	3600	3758
Pomorskie 2003	555219	410194	145362	78997	31634	13782	33201	9686
2008	573177	404345	128499	60618	28846	8520	51874	8784
Śląskie.....2003	307085	210501	59071	36893	26978	2535	9059	4370
2008	291334	207557	62665	33742	14909	1469	18192	3693
Świętokrzyskie...2003	391629	273308	83242	45006	44826	10285	1143	17913
2008	392573	287255	72417	38524	30097	5713	6265	15005
Warmińsko.....2003 -mazurskie	638098	463791	170797	48724	22925	4372	47875	3525
2008	616402	422275	137797	44784	12271	2782	58205	3463
Wielkopolskie 2003	1472356	1065066	217259	239773	71659	53954	67369	25688
2008	1528984	1097984	200357	228495	46700	39594	112393	24168
Zachodniopo-.....2003 morskie	621790	462184	196745	83924	25665	13684	69313	5049
2008	708633	495190	187596	92065	25181	8653	98425	4151

^a Zboża podstawowe, owies z jęczmieniem i inne mieszanki zbożowe, kukurydza na ziarno, gryka, proso i inne zbożowe.

TABL. 7.6. ZBIORY GŁÓWNYCH ZIEMIOPŁODÓW ROLNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Zboża ^a			Ziemniaki	Buraki cukrowe	Rzepak i rzepik	Z łąk trwałych
	razem	w tym					
		pszenica	żyto				
w dt							
P O L S K A 2003	214630124	78581603	31722399	137314991	117395087	7929707	88519708
2004	272195800	98924822	42807159	139986544	124991748	16329189	109542610
2006	204530484	70596714	26216255	89819758	114748201	16515249	92023409
2008	257378311	92749252	34485470	104620948	87151221	21058435	118427257
Dolnośląskie 2003	15286450	10345809	1055750	6176317	10023499	1049355	2985555
2008	18170137	11703326	1357142	5930036	9193770	2997386	4020421
Kujawsko..... 2003	18715815	7185161	1885276	6830021	22067882	911701	3637275
-pomorskie 2008	20402680	7975454	1808314	4887585	16111918	3065757	3695768
Lubelskie 2003	22148317	8509642	2305275	12339091	18830650	392094	7502981
2008	30143762	11351606	2566782	8965050	13626793	875400	10618363
Lubuskie 2003	3327713	1066930	704556	1974247	745674	225959	1388471
2008	5584914	2181266	1170723	2100953	570638	679503	2948816
Łódzkie 2003	13340871	2452758	3765475	13459484	4321547	112948	5110389
2008	18098040	3420703	4183239	11683188	2936560	395553	7369931
Małopolskie 2003	6959376	3150852	318508	10968956	875511	31193	7702989
2008	8387626	3885304	260771	8031681	650022	130803	8356156
Mazowieckie 2003	24198412	4286417	6674141	20713838	7671927	268054	15637019
2008	27473152	4611482	6725370	15688435	6139520	771934	22054739
Opolskie 2003	11235261	6243103	539602	2594159	8381945	782506	1863696
2008	15936961	9349093	743315	3186007	6465605	2189254	2379903
Podkarpackie 2003	6855644	3331199	717554	11672512	2811034	126344	5472182
2008	8981156	4543372	650699	9182405	1930956	270183	8336705
Podlaskie 2003	11828827	1428834	2222583	8418174	2455397	38729	9263305
2008	13833671	1302360	2328437	4558695	19296	93553	15606770
Pomorskie 2003	12175369	5943885	1659984	6645004	6352940	594769	3736947
2008	12936301	5943266	1530526	6288285	4028300	1576098	3671125
Śląskie 2003	6633981	2155106	940269	5260606	1209667	182237	3074104
2008	7235553	2589695	955871	3056968	872107	491654	3936158
Świętokrzyskie .. 2003	6971318	2351242	914367	7619848	4072100	21180	4064292
2008	8896256	2586574	936352	5443331	2396471	155797	4998352
Warmińsko 2003	15123769	6983363	1211367	4661493	2236863	862331	6259045
-mazurskie 2008	14221394	5958388	1306028	2487125	1407870	1457639	7413504
Wielkopolskie 2003	27601655	7108102	4849112	13045787	20332808	1131693	8356069
2008	31695311	7804787	5266124	7716572	17341598	3220049	9730362
Zachodniopo- 2003	12227346	6039200	1958580	4935454	5005643	1198614	2465389
morskie 2008	15381397	7542576	2695777	5414632	3459797	2687872	3290184

a Zboża podstawowe, owies z jęczmieniem i inne mieszanki zbożowe, kukurydza na ziarno, gryka, proso i inne zbożowe.

TABL. 7.7. PLONY GŁÓWNYCH ZIEMIOPŁODÓW ROLNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Zboża ^a			Ziemniaki	Buraki cukrowe	Rzepak i rzepik	Z łąk trwałych
	razem	w tym					
		pszenica	żyto				
w dt z 1 ha							
P O L S K A 2003	27,6	34,0	21,4	179	410	18,6	37,8
2004	34,4	42,8	27,6	196	428	30,3	45,8
2006	25,6	32,4	19,9	150	438	26,5	38,5
2008	31,4	40,7	24,7	191	465	27,3	48,3
Dolnośląskie 2003	33,4	37,2	24,3	180	366	19,3	25,2
2008	39,2	45,5	29,2	209	461	26,4	38,8
Kujawsko.....2003	29,1	34,8	21,5	198	444	20,1	43,6
-pomorskie 2008	31,9	41,6	23,5	183	522	29,1	42,8
Lubelskie 2003	28,2	31,9	22,7	178	462	23,3	38,6
2008	33,0	38,0	26,8	202	455	20,3	48,0
Lubuskie 2003	19,0	23,3	16,7	168	364	16,6	16,3
2008	24,4	32,8	21,2	177	409	26,1	38,6
Łódzkie 2003	22,6	27,4	19,4	156	400	20,0	40,6
2008	27,6	34,1	23,2	186	438	25,8	51,0
Małopolskie 2003	28,6	29,4	24,9	179	425	20,7	38,8
2008	32,3	34,9	27,7	173	629	29,3	45,4
Mazowieckie.....2003	25,3	32,6	21,6	173	362	17,9	46,4
2008	27,1	35,3	23,1	191	382	26,7	55,4
Opolskie.....2003	37,7	42,3	29,1	188	397	21,4	38,7
2008	49,8	58,3	39,6	233	601	29,5	47,6
Podkarpackie 2003	28,1	30,0	23,5	189	485	17,6	36,9
2008	31,9	34,9	25,8	182	485	24,0	43,8
Podlaskie.....2003	24,1	27,2	21,1	169	360	16,7	44,1
2008	26,7	31,0	23,5	190	471	26,0	56,6
Pomorskie 2003	29,7	40,9	21,0	210	461	17,9	34,9
2008	32,0	46,3	25,2	218	473	30,4	40,6
Śląskie 2003	31,5	36,5	25,5	195	477	20,1	35,0
2008	34,9	41,3	28,3	205	594	27,0	49,4
Świętokrzyskie...2003	25,5	28,2	20,3	170	396	18,5	37,6
2008	31,0	35,7	24,3	181	419	24,9	50,0
Warmińsko 2003	32,6	40,9	24,9	203	512	18,0	39,9
-mazurskie 2008	33,7	43,2	29,2	203	506	25,0	51,1
Wielkopolskie....2003	25,9	32,7	20,2	182	377	16,8	40,4
2008	28,9	39,0	23,0	165	438	28,6	49,4
Zachodniopo-.....2003	26,5	30,7	23,3	192	366	17,3	19,7
morskie 2008	31,1	40,2	29,3	215	400	27,3	30,7

^a Zboża podstawowe, owies z jęczmieniem i inne mieszanki zbożowe, kukurydza na ziarno, gryka, proso i inne zbożowe.

TABL. 7.8. POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Bydło		Trzoda chlewna	Owce	Konie	Kozy	Drób kurzy ^a	
	ogółem	w tym krowy						
w szt.								
P O L S K A ... 2003	5488943	2897425	18605266	337792	333108	192470	158772409	
2004	5353421	2795981	16987900	317585	320952	175759	147980524	
2006	5606358	2823830	18880558	300802	306992	130369	124870133	
2008	5756639	2806467	15425320	323635	325304	136114	128787962	
Dolnośląskie.....	2003	135954	61892	525431	14067	9536	12502	6407127
2008	113655	48536	370482	12873	13150	7765	5626328	
Kujawsko.....	2003	399754	167743	2262517	29290	8655	8439	10237063
-pomorskie	2008	444943	171051	1810099	19415	11455	3213	5963176
Lubelskie.....	2003	425350	260730	1380569	25191	44481	17587	8265530
2008	407827	213878	1017399	20501	43766	11898	6654231	
Lubuskie.....	2003	70207	29931	263940	4318	5621	3798	5165193
2008	71989	29853	173183	4224	6856	2715	3244632	
Łódzkie.....	2003	462510	260209	1472425	25500	18491	13975	14950687
2008	466070	236598	1147998	23271	21508	8548	13683285	
Małopolskie.....	2003	294440	183544	532674	83923	33776	25122	8169484
2008	228939	129856	436263	107153	29897	17692	5989694	
Mazowieckie	2003	924775	545118	1950517	11549	63669	14317	22712766
2008	1038652	589374	1562162	8347	59727	9233	19822239	
Opolskie	2003	125714	55693	770933	3403	3288	5812	5137529
2008	122336	49898	598741	2607	4716	3027	3814977	
Podkarpackie	2003	195051	141316	351683	14517	33538	19203	7183184
2008	163237	103725	320084	15745	22755	15782	5946831	
Podlaskie	2003	690870	378716	936504	22890	24168	4284	4392577
2008	835115	452806	602393	19701	23106	4700	3812047	
Pomorskie.....	2003	186880	81198	1092607	13437	12075	5610	9179591
2008	199072	77224	891633	13674	14245	4125	4771201	
Śląskie	2003	151030	73503	386269	22617	9140	19300	11261818
2008	142176	63100	357020	14641	10495	18226	6278990	
Świętokrzyskie ..	2003	206546	115263	398285	4382	24676	11109	6275803
2008	178822	93319	420174	3747	15873	7049	4443284	
Warmińsko	2003	398827	185172	851155	9389	17410	6536	4904658
-mazurskie	2008	429901	200109	677653	9943	18258	5021	2686923
Wielkopolskie....	2003	705204	308013	4730967	45255	18183	19561	26403174
2008	803214	302639	4623294	41866	22278	13820	29098492	
Zachodniopo-	2003	115831	49384	698790	8064	6401	5315	8126225
morskie	2008	110691	44501	416742	5927	7219	3300	6951632

^a W wieku powyżej 2 tygodni.

TABL. 7.9. OBSADA ZWIERZĄT GOSPODARSKICH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Bydło		Owce	Trzoda chlewna	Drób kurzy ^a
	ogółem	w tym krowy			
	w szt. na 100 ha użytków rolnych			w szt. na 100 ha gruntów ornych	
P O L S K A 2003	33,9	17,9	2,1	147,1	1255,1
2004	32,8	17,1	1,9	133,9	1166,6
2006	35,1	17,7	1,9	151,7	1003,0
2008	35,6	17,4	2,0	127,5	1064,9
Dolnośląskie 2003	13,1	6,0	1,4	61,2	746,6
2008	11,8	5,0	1,3	48,1	730,1
Kujawsko 2003	37,6	15,8	2,8	239,0	1081,2
-pomorskie 2008	40,2	15,4	1,8	183,9	606,0
Lubelskie.....2003	29,7	18,2	1,8	119,6	716,0
2008	25,7	13,5	1,3	82,2	537,8
Lubuskie 2003	15,2	6,5	0,9	75,2	1472,4
2008	14,4	6,0	0,8	48,6	911,2
Łódzkie 2003	42,4	23,8	2,3	164,7	1672,4
2008	41,5	21,1	2,1	128,7	1533,9
Małopolskie 2003	39,1	24,4	11,2	108,9	1669,8
2008	31,7	18,0	14,8	96,6	1326,8
Mazowieckie.....2003	43,8	25,8	0,5	126,2	1469,1
2008	48,6	27,6	0,4	107,8	1367,4
Opolskie.....2003	23,2	10,3	0,6	160,1	1067,0
2008	21,5	8,8	0,5	118,6	755,6
Podkarpackie.....2003	26,2	19,0	2,0	65,7	1341,2
2008	21,1	13,4	2,0	68,6	1273,8
Podlaskie.....2003	66,1	36,2	2,2	132,5	621,7
2008	74,1	40,2	1,7	83,6	528,9
Pomorskie 2003	22,8	9,9	1,6	166,0	1394,3
2008	26,1	10,1	1,8	148,2	793,2
Śląskie.....2003	30,0	14,6	4,5	99,8	2908,9
2008	31,9	14,2	3,3	109,0	1916,4
Świętokrzyskie...2003	32,6	18,2	0,7	83,1	1309,1
2008	31,0	16,2	0,6	102,5	1084,3
Warmińsko.....2003	36,5	17,0	0,9	109,9	633,1
-mazurskie 2008	43,8	20,4	1,0	105,8	419,6
Wielkopolskie 2003	39,1	17,1	2,5	307,9	1718,3
2008	44,4	16,7	2,3	299,0	1881,8
Zachodniopo- 2003	11,2	4,8	0,8	82,1	954,6
morskie 2008	11,5	4,6	0,6	56,7	946,3

^a W wieku powyżej 2 tygodni.

TABL. 7.10. WYBRANE DANE O PRODUKCJI ROLNICZEJ WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Produkcja żywca rzeźnego (w wadze żywej)					Produkcja mleka krowiego na 100 ha użytków rolnych w tys. l
	ogółem ^a	w tym			na 1 ha użytków rolnych w kg	
		bydło (bez cieląt)	cielęta (bez selekcji)	trzoda chlewna		
	w tys. t					
P O L S K A						
2003	4767,4	591,1	76,2	2832,5	295,4	71,4
2004	4556,7	611,1	58,7	2537,9	279,6	70,3
2006	5047,7	690,4	60,8	2776,0	316,7	72,9
2008	4968,9	722,0	65,5	2482,9	308,0	74,7
Dolnośląskie						
2003	172,3	15,9	0,8	84,7	166,1	24,8
2008	127,6	15,0	0,5	55,1	132,6	21,5
Kujawsko						
2003	420,3	42,0	2,5	288,1	395,8	65,1
-pomorskie						
2008	397,3	41,5	1,9	245,1	358,8	73,0
Lubelskie						
2003	304,7	36,1	8,1	205,9	213,7	68,0
2008	316,0	58,1	8,2	172,1	199,4	54,1
Lubuskie						
2003	114,3	8,3	0,4	42,1	247,4	28,9
2008	127,5	8,3	0,2	30,3	255,7	26,8
Łódzkie						
2003	463,6	59,2	9,5	284,6	425,3	95,4
2008	486,3	89,0	5,5	259,0	433,1	91,6
Małopolskie						
2003	192,5	40,9	6,2	87,4	257,7	85,4
2008	182,8	38,6	6,6	72,4	254,5	64,0
Mazowieckie.....						
2003	582,7	78,5	15,2	294,2	276,5	95,9
2008	618,5	109,2	14,8	229,2	289,4	115,9
Opolskie.....						
2003	136,8	15,3	0,8	90,3	253,2	53,0
2008	132,0	17,0	0,5	74,6	231,9	44,9
Podkarpackie						
2003	142,3	18,2	7,6	77,2	193,1	72,3
2008	123,3	16,1	6,1	57,6	160,9	52,8
Podlaskie.....						
2003	270,2	50,3	11,1	156,2	258,5	134,9
2008	296,6	78,5	11,6	122,3	263,2	172,3
Pomorskie						
2003	127,7	11,0	1,1	105,7	156,3	43,3
2008	177,1	17,5	0,6	141,8	232,4	44,6
Śląskie						
2003	139,9	16,4	1,0	79,6	278,7	64,8
2008	198,4	25,5	1,0	71,0	445,9	58,9
Świętokrzyskie...						
2003	129,7	20,2	3,2	70,0	205,4	72,6
2008	134,3	21,6	2,2	66,4	233,0	61,3
Warmińsko						
2003	306,1	33,8	4,6	129,7	280,5	76,5
-mazurskie						
2008	299,5	31,8	3,4	103,7	305,4	87,9
Wielkopolskie....						
2003	1073,0	132,2	3,3	736,8	594,8	71,9
2008	1141,8	137,1	1,8	709,0	631,3	80,6
Zachodniopo-.....						
2003	191,2	12,9	0,8	100,2	184,4	26,2
morskie						
2008	210,0	17,2	0,7	73,5	217,6	20,6

^a Razem 6 podstawowych gatunków, tj. bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób.

TABL. 7.11. ZUŻYCIE NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH^a ORAZ WAPNIOWYCH W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK W ROKU GOSPODARCZYM WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	W tym			Nawozy wapniowe ^b	Ogółem	W tym			Nawozy wapniowe ^b
		azotowe	fosforowe	potasowe			azotowe	fosforowe	potasowe	
	w tys. t					w kg na 1 ha użytków rolnych				
P O L S K A ..										
..2003/04	1622,1	895,0	321,9	405,2	1525,9	99,3	54,8	19,7	24,8	93,5
2004/05	1628,4	895,3	324,3	408,8	1455,6	102,4	56,3	20,4	25,7	91,5
2006/07	1970,7	1056,2	411,9	502,6	604,9	121,8	65,3	25,5	31,1	37,4
2007/08	2142,0	1142,3	462,3	537,4	622,4	132,6	70,7	28,6	33,3	38,5
Dolnośląskie.....										
2003/04	96,7	48,6	21,8	26,3	175,8	93,8	47,1	21,2	25,5	170,4
2007/08	165,6	90,0	35,6	40,0	49,2	171,8	93,3	37,0	41,5	51,1
Kujawsko										
2003/04	139,3	89,9	19,9	29,5	82,9	132,5	85,5	19,0	28,0	78,9
-pomorskie										
2007/08	210,3	116,5	42,9	50,9	39,7	189,8	105,2	38,7	45,9	35,9
Lubelskie.....										
2003/04	148,0	80,1	30,3	37,6	103,8	99,5	53,8	20,4	25,3	69,8
2007/08	198,0	96,8	46,7	54,5	57,1	124,7	61,0	29,4	34,3	35,9
Lubuskie										
2003/04	57,3	31,5	12,5	13,3	21,1	111,9	61,4	24,5	26,0	41,2
2007/08	70,1	36,9	15,2	18,0	20,3	140,4	73,9	30,4	36,1	40,7
Łódzkie										
2003/04	122,9	83,5	19,1	20,3	142,4	111,1	75,5	17,2	18,4	128,8
2007/08	159,6	85,8	34,4	39,4	50,5	142,1	76,4	30,6	35,1	44,9
Małopolskie										
2003/04	62,4	30,2	14,9	17,3	54,1	83,2	40,2	19,9	23,1	72,0
2007/08	50,9	23,3	13,4	14,3	5,6	70,5	32,3	18,5	19,7	7,7
Mazowieckie.....										
2003/04	166,4	78,6	39,4	48,4	116,9	78,0	36,8	18,5	22,7	54,7
2007/08	246,8	133,1	54,7	59,0	49,9	115,5	62,3	25,6	27,6	23,3
Opolskie.....										
2003/04	80,9	43,8	14,4	22,7	117,5	150,1	81,3	26,7	42,1	218,0
2007/08	111,7	57,8	24,5	29,4	57,1	196,2	101,4	43,1	51,7	100,4
Podkarpackie....										
2003/04	49,7	21,2	13,9	14,6	56,4	65,3	27,8	18,3	19,2	74,2
2007/08	51,1	26,3	12,5	12,4	11,4	66,1	34,0	16,1	16,0	14,8
Podlaskie.....										
2003/04	95,9	52,7	21,2	22,0	66,5	86,2	47,4	19,0	19,8	59,7
2007/08	106,5	51,9	25,6	29,0	15,1	94,5	46,1	22,7	25,7	13,4
Pomorskie										
2003/04	99,5	48,4	22,6	28,5	73,5	122,9	59,8	27,9	35,2	90,7
2007/08	99,4	53,9	20,4	25,1	35,1	130,4	70,7	26,7	33,0	46,1
Śląskie.....										
2003/04	48,1	21,8	11,3	15,0	50,2	96,0	43,5	22,5	30,0	100,2
2007/08	52,3	27,8	11,6	12,8	16,3	117,3	62,4	26,1	28,8	36,5
Świętokrzyskie.										
2003/04	46,3	24,7	11,4	10,2	37,6	73,0	39,0	19,9	16,1	59,4
2007/08	61,0	32,1	13,8	15,1	5,7	105,7	55,6	24,0	26,1	9,9
Warmińsko.....										
2003/04	91,2	55,7	15,0	20,5	184,6	88,3	53,9	14,5	19,9	178,4
-mazurskie										
2007/08	122,1	73,4	22,6	26,0	39,6	124,4	74,8	23,1	26,5	40,4
Wielkopolskie ..										
2003/04	200,6	117,9	36,1	46,6	132,2	111,1	65,3	20,0	25,8	73,2
2007/08	311,0	163,3	65,1	82,6	94,9	171,7	90,2	35,9	45,6	52,4
Zachodniopo-...										
2003/04	116,9	66,4	18,1	32,4	110,4	110,8	63,0	17,1	30,7	104,6
morskie										
2007/08	125,6	73,4	23,3	28,9	74,9	130,1	76,0	24,2	29,9	77,6

^a Łącznie z nawozami wieloskładnikowymi. ^b Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym.

TABL. 7.12. WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW (ceny bieżące)

WOJEWÓDZTWA	Ogółem		Produkty roślinne		Produkty zwierzęce	
	w mln zł	na 1 ha użytków rolnych ^a w zł	w mln zł	na 1 ha użytków rolnych ^a w zł	w mln zł	na 1 ha użytków rolnych ^a w zł
P O L S K A 2003	25331,0	1567	8334,0	516	16997,0	1051
2004	30333,5	1858	9298,3	570	21035,2	1288
2006	31296,0	1961	9002,9	564	22293,1	1397
2008	35416,5	2192	10735,0	664	24681,5	1528
Dolnośląskie 2003	1444,8	1390	948,4	913	496,4	477
2008	1828,9	1896	1236,9	1282	592,0	614
Kujawsko 2003	2227,1	2095	867,5	816	1359,6	1279
-pomorskie 2008	3016,6	2724	1061,3	958	1955,3	1765
Lubelskie 2003	2040,3	1427	983,8	688	1056,5	739
2008	2692,2	1696	1170,7	737	1521,5	958
Lubuskie 2003	550,6	1190	137,4	297	413,2	893
2008	799,8	1602	236,3	473	563,5	1129
Łódzkie 2003	1993,3	1826	419,9	385	1573,4	1441
2008	2790,8	2484	453,2	403	2337,6	2080
Małopolskie 2003	704,5	936	167,3	222	537,2	714
2008	862,0	1194	206,8	286	655,2	907
Mazowieckie 2003	3115,5	1477	757,9	359	2357,6	1118
2008	4898,1	2291	1183,2	553	3714,9	1738
Opolskie 2003	908,0	1678	470,5	869	437,5	809
2008	1357,2	2384	702,9	1235	654,3	1149
Podkarpackie 2003	535,0	719	160,4	216	374,6	503
2008	609,5	789	179,4	232	430,1	557
Podlaskie 2003	1891,7	1809	196,0	188	1695,7	1621
2008	2852,0	2530	162,2	144	2689,8	2386
Pomorskie 2003	986,2	1205	540,3	660	445,9	545
2008	1485,8	1949	685,5	899	800,3	1050
Śląskie 2003	551,5	1094	111,1	220	440,4	874
2008	908,1	2037	196,4	441	711,7	1596
Świętokrzyskie... 2003	579,1	914	203,2	321	375,9	593
2008	690,4	1196	175,4	304	515,0	892
Warmińsko 2003	1890,7	1732	585,4	536	1305,3	1196
-mazurskie 2008	2323,2	2368	596,4	608	1726,8	1760
Wielkopolskie 2003	4693,1	2599	1181,8	654	3511,3	1945
2008	6437,9	3556	1548,3	855	4889,6	2701
Zachodniopo- 2003	1219,6	1176	603,1	582	616,5	594
morskie 2008	1864,0	1931	940,1	974	923,9	957

^a Stan w VI.

TABL. 7.13. PRZECIĘTNE CENY SKUPU WYBRANYCH PRODUKTÓW ROLNYCH
WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Ziarno zbóż		Ziemniaki jadalne (bez wczesnych)	Żywiec rzeźny		Mleko krowie w zł za 1 l
	pszenica	żyto		bydło (bez cieląt)	trzoda chlewna	
	w zł za 1 dt			w zł za 1 kg wagi żywej		
P O L S K A 2003	45,51	35,35	33,89	2,50	3,19	0,72
2004	47,19	35,17	33,09	3,39	4,18	0,87
2006	44,76	38,52	43,54	4,04	3,56	0,93
2008	64,24	51,65	39,08	4,03	4,01	1,02
Dolnośląskie.....2003	45,82	35,03	28,53	2,59	3,27	0,76
2008	62,65	52,18	35,49	3,82	4,38	1,12
Kujawsko 2003	45,55	34,99	37,84	2,57	3,20	0,70
-pomorskie 2008	67,50	57,77	48,17	4,14	4,11	1,02
Lubelskie.....2003	46,48	35,40	22,07	2,62	3,07	0,67
2008	65,75	56,65	22,28	4,21	4,00	0,97
Lubuskie 2003	45,85	35,61	41,27	2,46	3,19	0,74
2008	61,92	52,44	21,09	3,65	3,95	1,01
Łódzkie 2003	48,36	38,54	28,30	2,44	3,15	0,68
2008	71,53	57,91	35,14	3,91	3,95	0,95
Małopolskie 2003	48,94	39,31	33,68	2,42	3,36	0,65
2008	67,58	58,99	34,79	4,05	3,98	0,96
Mazowieckie.....2003	45,32	35,18	30,17	2,24	3,21	0,68
2008	67,78	54,04	44,06	3,90	4,07	0,98
Opolskie.....2003	44,81	32,77	46,39	2,63	3,19	0,80
2008	67,33	51,82	49,01	4,19	4,01	1,16
Podkarpackie.....2003	45,75	34,35	33,31	2,44	3,11	0,59
2008	64,33	51,52	29,56	3,88	4,02	0,93
Podlaskie.....2003	44,49	34,11	50,95	2,47	3,15	0,79
2008	65,39	50,92	32,94	4,16	3,99	1,09
Pomorskie 2003	44,89	34,54	31,87	2,49	3,35	0,69
2008	60,22	48,99	38,30	3,77	4,01	0,97
Śląskie.....2003	46,78	38,65	39,78	2,74	3,19	0,72
2008	65,04	61,06	37,71	4,16	3,91	1,04
Świętokrzyskie...2003	46,27	38,94	36,76	2,80	3,18	0,63
2008	66,85	56,45	39,24	4,34	4,08	0,94
Warmińsko.....2003	44,75	34,15	24,74	2,66	3,23	0,73
-mazurskie 2008	59,53	51,71	40,62	3,85	4,04	1,03
Wielkopolskie 2003	46,28	36,70	38,98	2,53	3,17	0,74
2008	70,66	55,87	44,12	4,08	3,96	1,04
Zachodniopo-.....2003	44,65	34,52	38,63	2,58	3,25	0,74
morskie 2008	61,13	45,46	37,76	4,06	4,02	1,10

TABL. 7.14. GLOBALNA, KOŃCOWA I TOWAROWA PRODUKCJA ROLNICZA
WEDŁUG WOJEWÓDZTW (ceny stałe^a)

WOJEWÓDZTWA	Produkcja rolnicza			Produkcja globalna			Produkcja towarowa		
	globalna	końcowa	towarowa	ogółem	roślinna	zwierzęca	ogółem	roślinna	zwierzęca
	na 1 ha użytków rolnych			w odsetkach					
P O L S K A 2003	3420	2576	2270	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2004	3674	2709	2297	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2006	3803	3021	2665	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2007	4107	3190	2696	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Dolnośląskie 2003	2542	2019	1857	4,8	6,2	3,5	5,1	7,5	3,6
2007	3162	2556	2246	4,6	6,6	2,6	4,8	8,3	2,6
Kujawsko..... 2003	3853	2882	2733	7,5	7,5	7,4	7,7	7,7	7,7
-pomorskie 2007	4616	3582	3238	7,3	7,6	7,0	7,5	7,7	7,3
Lubelskie 2003	3383	2414	2148	8,8	10,8	6,9	8,1	10,4	6,7
2007	3522	2678	2207	8,3	9,8	6,8	7,6	9,3	6,5
Lubuskie 2003	2010	1559	1524	1,7	1,5	1,9	1,9	1,5	2,1
2007	3091	2448	2129	2,2	2,5	2,0	2,3	2,5	2,1
Łódzkie..... 2003	4374	3372	3008	8,7	8,2	9,2	8,7	8,7	8,6
2007	5408	4348	3784	9,0	9,0	9,0	9,1	9,9	8,7
Małopolskie 2003	3799	2726	2205	5,2	5,5	5,0	4,4	4,7	4,2
2007	4721	3677	2897	5,1	5,2	4,9	4,5	4,9	4,3
Mazowieckie 2003	3803	3028	2648	14,7	15,3	14,0	14,7	17,4	13,1
2007	4335	3572	3060	14,2	13,6	14,9	14,7	15,2	14,3
Opolskie 2003	3335	2539	2334	3,3	3,7	2,9	3,3	4,2	2,8
2007	4121	3290	2961	3,4	4,2	2,7	3,6	5,1	2,7
Podkarpackie 2003	2833	1890	1585	3,9	3,8	3,9	3,1	2,0	3,8
2007	3193	2304	1771	3,7	3,7	3,7	3,0	2,2	3,4
Podlaskie 2003	3102	2209	2074	5,9	4,2	7,6	5,7	2,0	8,0
2007	3771	2852	2539	6,4	3,7	8,9	6,2	1,5	9,2
Pomorskie 2003	2537	1864	1852	3,8	4,5	3,1	4,0	5,3	3,2
2007	3437	2728	2417	4,0	4,8	3,2	4,1	5,3	3,3
Śląskie 2003	3571	2713	2411	3,3	3,5	3,1	3,2	3,3	3,1
2007	4354	3476	2834	3,0	2,9	3,1	2,8	2,8	2,9
Świętokrzyskie .. 2003	3707	2839	2373	4,3	5,3	3,3	4,0	5,5	3,1
2007	4194	3333	2573	3,7	4,4	3,1	3,3	4,3	2,8
Warmińsko 2003	2713	2111	2054	5,4	4,6	6,2	5,9	4,5	6,8
-mazurskie 2007	3216	2511	2347	4,9	4,0	5,7	5,2	3,4	6,3
Wielkopolskie..... 2003	4557	3560	3380	15,0	11,2	18,7	16,1	10,2	19,7
2007	5951	4810	4301	16,2	12,9	19,5	17,1	11,6	20,5
Zachodniopo- 2003	1972	1576	1511	3,7	4,2	3,3	4,1	5,1	3,5
morskie 2007	2724	2166	1989	4,0	5,1	2,9	4,2	6,0	3,1

^a Ceny stałe z roku poprzedniego.

TABL. 7.15. STRUKTURA TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ WEDŁUG WOJEWÓDZTW (ceny stałe^a)

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	Produkcja roślinna						Produkcja zwierzęca					
		razem	w tym					razem	w tym				
			zboża	przemysłowe	ziemniaki	warzywa	owoce		żywiec			jaja	mleko
									wołowy	wieprzowy	drobiowy		
w %													
P O L S K A 2003	100,0	37,6	10,4	5,9	3,5	7,5	8,0	62,4	4,1	24,2	9,4	4,8	17,9
2004	100,0	43,0	11,9	8,9	3,3	8,1	7,9	57,0	3,8	18,6	10,2	4,9	17,6
2006	100,0	35,3	6,7	8,9	3,1	6,8	6,8	64,7	6,1	21,7	10,9	4,7	19,4
2007	100,0	36,9	8,6	8,7	4,5	7,6	4,2	63,1	6,1	19,7	10,1	5,1	20,0
Dolnośląskie.....2003	100,0	55,7	32,5	10,9	2,3	6,2	2,7	44,3	2,1	13,9	11,0	7,3	8,8
2007	100,0	66,9	31,1	20,0	3,1	6,7	3,3	33,1	2,9	7,9	7,5	5,7	8,4
Kujawsko .....2003 -pomorskie	100,0	38,0	10,8	11,7	2,8	8,9	2,9	62,0	3,8	32,5	8,4	2,9	13,5
2007	100,0	39,6	8,0	17,2	2,4	8,7	2,3	60,4	6,6	26,3	7,0	2,7	17,1
Lubelskie.....2003	100,0	48,5	9,7	10,4	2,5	9,1	16,0	51,5	3,0	21,0	4,4	2,6	18,0
2007	100,0	46,8	8,2	11,3	2,4	8,4	15,4	53,2	5,7	17,7	5,2	3,0	18,2
Lubuskie 2003	100,0	30,5	13,0	4,5	1,9	6,7	3,4	69,5	3,0	19,1	26,3	6,5	12,1
2007	100,0	42,6	11,0	8,9	3,0	9,5	3,4	57,4	3,2	13,8	22,8	6,2	10,1
Łódzkie 2003	100,0	38,1	3,2	1,9	6,4	11,7	13,8	61,9	4,6	27,0	9,1	3,0	16,8
2007	100,0	41,6	2,9	2,4	16,9	11,2	6,8	58,4	7,0	22,5	8,2	2,8	16,8
Małopolskie 2003	100,0	40,2	4,2	1,4	3,1	18,4	9,9	59,8	6,5	15,0	7,9	6,6	18,5
2007	100,0	41,2	4,0	1,8	4,2	21,6	6,7	58,8	9,5	14,3	8,0	7,3	14,4
Mazowieckie.....2003	100,0	44,6	7,5	2,1	4,7	9,3	19,6	55,4	3,8	16,4	9,7	4,2	18,7
2007	100,0	39,8	7,0	3,0	9,7	10,8	6,4	60,2	6,0	13,3	9,2	5,4	23,8
Opolskie.....2003	100,0	47,5	29,4	12,9	0,8	2,6	1,1	52,5	3,2	21,5	6,7	5,7	14,9
2007	100,0	53,8	25,4	21,9	1,0	3,1	1,4	46,2	3,9	17,2	6,5	3,9	14,1
Podkarpackie.....2003	100,0	24,7	4,8	5,1	0,9	6,7	6,6	75,3	4,0	20,5	8,0	6,4	30,6
2007	100,0	28,4	5,8	5,3	1,2	9,8	5,4	71,6	4,9	15,0	13,1	7,5	25,9
Podlaskie.....2003	100,0	13,1	4,7	1,8	2,6	2,2	1,6	86,9	6,0	22,5	6,6	2,6	45,6
2007	100,0	9,5	2,6	2,0	2,0	1,9	0,9	90,5	8,3	14,9	8,5	1,3	54,0
Pomorskie 2003	100,0	49,6	21,2	8,3	5,8	7,9	4,1	50,4	1,9	24,4	2,0	4,4	17,2
2007	100,0	50,4	15,7	11,4	10,6	7,3	2,9	49,6	2,3	23,6	3,0	4,1	16,1
Śląskie.....2003	100,0	39,0	10,2	2,0	3,9	10,1	9,1	61,0	3,5	20,9	9,3	10,6	15,6
2007	100,0	37,4	9,5	4,4	4,8	9,6	3,9	62,6	6,8	19,0	14,1	7,8	13,1
Świętokrzyskie...2003	100,0	51,9	5,3	4,3	3,8	16,9	20,2	48,1	3,5	14,6	6,2	3,5	18,1
2007	100,0	49,2	5,5	5,1	5,1	17,8	13,1	50,8	5,2	12,8	8,7	4,3	17,7
Warmińsko.....2003 -mazurskie	100,0	28,5	18,3	4,4	1,4	2,1	1,5	71,5	4,1	19,8	18,0	1,6	27,1
2007	100,0	25,0	12,5	6,8	1,6	2,4	0,9	75,0	5,3	17,3	16,9	1,3	32,9
Wielkopolskie 2003	100,0	24,0	6,0	5,4	1,8	4,6	1,9	76,0	5,8	38,7	9,5	6,8	14,1
2007	100,0	26,1	4,2	8,1	1,3	5,8	1,3	73,9	7,0	31,2	10,5	8,7	16,0
Zachodniopo- .....2003 morskie	100,0	46,7	23,5	8,3	5,4	4,1	3,9	53,3	2,2	21,6	14,5	4,1	9,9
2007	100,0	54,5	23,1	16,0	7,0	4,2	2,4	45,5	3,6	15,2	12,8	3,6	9,5

a Ceny stałe z roku poprzedniego.

TABL. 8.1. DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW GMIN ORAZ DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO Z TYTUŁU PODATKU ROLNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTWA

WOJEWÓDZTWA	Budżety gmin ^a						Dochody z tytułu podatku rolnego	
	miejskich		miejsko-wiejskich		wiejskich		ogółem	w tym gminy ^a
	dochody	wydatki	dochody	wydatki	dochody	wydatki		
w mln zł								
P O L S K A 2003	8666,6	8709,2	11699,4	11917,7	15680,4	15968,3	878,2	863,5
2004	9653,1	9676,5	13130,4	13367,2	17525,0	17898,1	921,8	906,0
2006	12172,4	12540,6	16903,3	17425,5	22648,6	23213,6	809,1	795,8
2008	14672,4	14858,9	20609,6	20933,5	27035,9	27100,3	1227,9	1203,7
Dolnośląskie 2003	1236,1	1246,4	1082,1	1095,3	813,0	810,1	69,0	68,0
2008	1986,6	2019,5	1888,1	1958,1	1411,9	1467,9	105,1	103,6
Kujawsko 2003	320,6	317,0	659,5	670,1	831,3	850,0	64,2	63,9
-pomorskie 2008	536,9	565,1	1175,3	1167,6	1478,9	1465,9	84,0	83,6
Lubelskie 2003	471,5	469,2	315,2	325,8	1416,2	1436,4	90,8	89,8
2008	758,4	759,6	511,7	497,5	2322,4	2286,2	115,2	113,7
Lubuskie 2003	206,8	212,3	596,3	620,5	313,7	322,3	21,5	21,1
2008	342,6	335,9	990,5	1016,9	542,6	538,6	33,1	32,8
Łódzkie 2003	725,3	723,2	481,3	497,4	1141,3	1123,0	53,4	52,5
2008	1264,4	1285,9	871,4	879,5	1920,3	1945,9	70,1	68,7
Małopolskie 2003	344,8	353,5	1190,3	1220,0	1639,8	1707,9	51,3	49,3
2008	537,2	533,3	2147,8	2189,4	2814,1	2878,8	75,9	72,3
Mazowieckie 2003	968,6	980,8	1182,8	1189,1	2081,2	2098,6	97,7	96,0
2008	1794,5	1846,5	2177,4	2363,1	3755,0	3841,6	123,2	120,6
Opolskie 2003	165,0	156,2	723,0	716,1	374,5	387,0	42,8	42,5
2008	261,2	253,1	1244,8	1237,4	584,3	557,9	66,0	65,6
Podkarpackie 2003	491,9	494,2	600,7	610,8	1339,0	1381,8	51,5	50,5
2008	834,9	822,7	1054,4	1062,7	2222,3	2224,1	67,4	65,5
Podlaskie 2003	252,7	263,2	281,4	284,0	559,1	563,4	31,7	31,5
2008	357,4	353,1	481,1	471,4	931,9	900,7	48,3	48,0
Pomorskie 2003	720,5	721,6	383,8	404,3	925,1	928,2	42,8	42,3
2008	1289,6	1308,6	677,4	679,8	1730,5	1759,7	66,0	64,9
Śląskie 2003	1097,2	1130,1	474,8	499,5	1178,0	1234,2	34,4	30,6
2008	1863,0	1887,7	833,3	845,0	1997,6	1926,2	51,6	45,2
Świętokrzyskie... 2003	273,6	256,9	494,5	497,0	713,6	724,4	34,9	34,8
2008	442,3	442,5	848,7	840,0	1140,6	1126,0	47,2	47,0
Warmińsko 2003	471,9	473,2	561,5	573,3	609,3	635,6	57,5	57,4
-mazurskie 2008	790,6	816,6	1013,2	1001,9	1098,6	1077,1	86,5	86,2
Wielkopolskie 2003	564,7	559,9	1758,9	1795,4	1247,9	1266,8	83,3	82,6
2008	975,0	995,7	3110,4	3107,1	2208,9	2220,6	111,2	110,0
Zachodniopo- 2003	355,2	351,5	913,5	919,3	497,2	498,6	51,4	50,8
morskie 2008	637,7	633,1	1583,9	1616,1	876,0	883,1	76,9	75,9

^a Gminy bez miast na prawach powiatu.

**TABL. 8.2. KWOTA DOKONANYCH PŁATNOŚCI W RAMACH PROGRAMU SAPARD
WEDŁUG WOJEWÓDZTW**
Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Poprawa przetwórstwa i marketingu artyku- łów rolnych i rybnych	Inwestycje w gospo- darstwach rolnych	Rozwój i poprawa infrastruktury obszarów wiejskich	Różnicowanie dział- ności gospodarczej na obszarach wiejskich	
	w tys. zł				
P O L S K A	2004	459832	393577	398804	72866
	2005	573940	104078	941685	209519
	2006	1187643	565920	1970253	290325
Dolnośląskie.....	2004	16552	6858	15062	2461
	2005	4205	2286	48612	8126
	2006	22781	10516	93621	11131
Kujawsko-pomorskie ...	2004	23574	40206	20230	4194
	2005	43918	7586	58388	10541
	2006	74141	53549	115678	15278
Lubelskie.....	2004	27450	48301	30900	5823
	2005	35064	6557	75761	12325
	2006	68635	60044	160463	18706
Lubuskie	2004	7070	3115	6802	1716
	2005	9795	1194	31378	5570
	2006	19439	5660	62845	7357
Łódzkie	2004	49121	24804	33963	3378
	2005	51814	11259	44322	12338
	2006	122498	39368	106032	16453
Małopolskie	2004	25377	24236	41008	9130
	2005	24972	2755	92099	27152
	2006	59118	34080	197184	37158
Mazowieckie.....	2004	70928	88834	62454	6781
	2005	89255	27812	65657	16267
	2006	173115	130537	182374	23308
Opolskie.....	2004	10429	6278	8627	1551
	2005	6444	1449	25554	4327
	2006	18241	9374	44405	5878
Podkarpackie.....	2004	20156	5938	55157	10771
	2005	8066	1799	84526	19883
	2006	32190	9281	221612	31137
Podlaskie.....	2004	34909	18146	16785	2674
	2005	41514	2843	41465	7292
	2006	94478	25131	87836	9963
Pomorskie	2004	21916	18518	13228	4557
	2005	19814	5224	37047	11383
	2006	57941	28173	81275	16354
Śląskie.....	2004	36443	8069	16802	5948
	2005	59785	1713	72951	16822
	2006	100744	10707	135702	24140
Świętokrzyskie.....	2004	9480	28282	19320	6019
	2005	24437	6800	70042	6905
	2006	36275	41640	124910	13238
Warmińsko-mazurskie .	2004	18326	11497	13177	3511
	2005	38733	3384	37883	11665
	2006	76912	17059	75749	15632
Wielkopolskie	2004	77293	56890	33414	3220
	2005	89629	20007	124992	31872
	2006	189254	84841	217961	35982
Zachodniopomorskie....	2004	10808	3605	11872	1132
	2005	26495	1412	31008	7051
	2006	41879	5959	62607	8610

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

TABL. 8.3. WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW FINANSOWYCH Z SEKTOROWEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO (SPO) „RESTRUKTURYZACJA I MODERNIZACJA SEKTORA ŻYWNOŚCIOWEGO ORAZ ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH 2004-2006”^a

Stan w dniu 31 XII 2008 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Dostępny limit środków na lata 2004-2006				Liczba złożonych wniosków o dofinansowanie projektu
	w mln euro		w mln zł ^b		
	ogółem ^c	w tym z UE	ogółem ^c	w tym z UE	
O G Ó Ł E M	1787,8	1192,7	6712,7	4476,6	80709
Inwestycje w gospodarstwach rolnych	586,6	315,9	2212,4	1191,3	42582
Ułatwianie startu młodym rolnikom	178,9	134,2	708,7	531,5	18858
Szkolenia	19,4	15,5	72,6	58,1	660
Wsparcie doradztwa rolniczego	42,8	34,2	164,1	131,3	56
Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych.....	502,7	347,4	1870,3	1292,5	1646
Przywracanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego naturalną katastrofą lub pożarem oraz wprowadzenie odpowiednich instrumentów zapobiegawczych	13,9	10,7	51,7	39,8	57
Scalanie gruntów	21,3	17,0	78,1	62,5	46
Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego	112,5	90,0	418,1	334,5	3426
Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów	81,1	56,8	307,8	215,5	7170
Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi	132,0	100,0	471,0	356,8	307
Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem.....	42,2	29,5	157,4	110,2	4953
Pilotażowy Program Leader + ...	30,4	23,5	110,6	85,2	435
Wsparcie systemu zarządzania i wdrażania SPO	12,4	9,3	49,5	37,1	220
Rozwój instytucjonalny	8,6	6,4	32,6	24,4	142
Informowanie i promocja SPO	3,0	2,3	7,9	5,9	151

TABL. 8.3. WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW FINANSOWYCH Z SEKTOROWEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO (SPO) „RESTRUKTURYZACJA I MODERNIZACJA SEKTORA ŻYWNOŚCIOWEGO ORAZ ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH 2004-2006”^a (dok.)

Stan w dniu 31 XII 2008 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Zawarte umowy/decyzje o dofinansowanie projektu			Pomoc wypłacona beneficjentom (projekty zrealizowane)			
	liczba	wartość w mln zł		liczba	wartość w mln zł		w % dostępnego limitu środków finansowych
		ogółem	w tym z UE		ogółem	w tym z UE	
OGÓŁEM	50308	6958,8	4690,3	43321	6421,3	4312,1	95,7
Inwestycje w gospodarstwach rolnych.....	24231	2491,1	1341,3	19984	2403,5	1299,4	108,6
Ułatwianie startu młodym rolnikom	14151	707,6	530,7	14151	707,6	530,7	99,8
Szkolenia.....	182	78,2	62,6	76	66,2	52,9	91,1
Wsparcie doradztwa rolniczego	33	167,8	134,2	33	161,8	129,4	98,6
Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych.....	1114	1801,7	1261,2	798	1545,9	1070,4	82,7
Przywracanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego naturalną katastrofą lub pożarem oraz wprowadzenie odpowiednich instrumentów zapobiegawczych.....	39	52,1	41,7	33	51,6	39,8	99,8
Scalanie gruntów.....	32	91,5	64,5	4	63,1	45,4	80,7
Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego.....	2023	398,6	398,6	1459	391,2	391,2	93,6
Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów	4108	297,0	207,9	3463	278,3	194,8	90,4
Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi.....	255	506,3	374,1	45	454,7	334,7	96,5
Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem	3394	153,8	107,7	2867	145,8	102,0	92,6
Pilotażowy Program Leader +.....	316	118,6	94,9	167	101,7	78,4	92,0
Wsparcie systemu zarządzania i wdrażania SPO	180	50,6	38,0	84	22,1	20,2	44,6
Rozwój instytucjonalny.....	132	34,5	25,8	83	25,1	19,7	77,0
Informowanie i promocja SPO.....	118	9,4	7,0	74	3,2	3,0	40,2

^a Narastająco od uruchomienia SPO. ^b Według kursu EBC z przedostatniego dnia roboczego Komisji Europejskiej miesiąca poprzedzającego miesiąc, dla którego dokonuje się wyliczenia limitu alokacji środków wspólnotowych (3,7745), zgodnie z metodyką wyliczania limitów środków.

^c Środki publiczne (krajowe + UE) Sektorowego Programu Operacyjnego.

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

TABL. 8.4. WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW FINANSOWYCH Z PLANU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH NA LATA 2004-2006^a

Stan w dniu 31 XII 2008 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Dostępny limit środków finansowych ^b w mln euro		Liczba złożonych wniosków o przyznanie pomocy	Liczba decyzji przyznających płatności/ podpisanych umów ^c
	ogółem	w tym z UE		
O G Ó Ł E M	3592,4	2866,4	6692037	6579753
Renty strukturalne.....	534,7	427,8	56179	54014
Wspieranie gospodarstw niskotowarowych.....	340,6	272,4	172728	157656
Grupy producentów rolnych	6,4	5,1	103	100
Wspieranie działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)	944,7	754,7	2052698	2007334
Wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt.....	208,3	166,6	75500	70600
Zalesianie gruntów rolnych.....	100,0	79,9	10513	9006
Dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów UE	630,9	504,7	72591	71385
Pomoc techniczna	29,8	23,7	110	96
Uzupełnienie płatności obszarowych.....	677,6	542,1	4249786	4208344
Projekty w ramach rozporządzenia KE nr 1268/1999 (SAPARD)...	119,3	89,5	1829	1218

(dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Wysokość zrealizowanych płatności ^b				
	w mln zł		w mln euro		w % dostępnego limitu środków finansowych z budżetu UE
	ogółem	w tym z UE	ogółem	w tym z UE	
O G Ó Ł E M	14176,0	11315,2	3590,6	2865,9	99,98
Renty strukturalne.....	2083,1	1666,5	534,7	427,8	100,00
Wspieranie gospodarstw niskotowarowych.....	1312,7	1049,8	340,5	272,3	99,99
Grupy producentów rolnych	24,2	19,2	6,4	5,1	100,00
Wspieranie działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)	3690,7	2952,1	943,4	754,6	99,98
Wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt.....	812,4	649,6	208,3	166,6	99,99
Zalesianie gruntów rolnych.....	383,6	306,7	100,0	79,9	100,00
Dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów UE	2427,5	1941,8	630,8	504,5	99,97
Pomoc techniczna	108,3	86,2	29,8	23,7	100,00
Uzupełnienie płatności obszarowych.....	2866,0	2292,8	677,4	541,9	99,97
Projekty w ramach rozporządzenia KE nr 1268/1999 (SAPARD)...	467,4	350,5	119,3	89,5	100,00

^a Narastająco od uruchomienia płatności w ramach Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006 (18 X 2004 r.). ^b Kurs euro na podstawie art. 56 ust. 2 rozporządzenia KE nr 817/2004. ^c Działania „Pomoc techniczna” i „Projekty w ramach rozporządzenia KE nr 1268/1999 (SAPARD)” – umowy z beneficjentem; pozostałe działania – decyzje administracyjne.

Źródło: dane Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

TABL. 8.5. WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW FINANSOWYCH Z PLANU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH NA LATA 2004-2006^{ab} WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII 2008 r.

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	Renty strukturalne	Wspieranie gospodarstw niskotowarowych	Grupy producentów rolnych	Wspieranie działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)
P O L S K A	14212,5	2083,8	1316,4	24,2	3708,3
Dolnośląskie.....	563,0	111,1	25,4	1,7	134,8
Kujawsko-pomorskie	1166,0	164,1	51,6	6,1	198,3
Lubelskie.....	1188,2	206,2	235,1	0,7	248,6
Lubuskie	330,9	22,1	10,1	2,1	112,9
Łódzkie	1094,5	226,8	164,7	-	279,9
Małopolskie	532,9	84,0	118,3	0,8	150,2
Mazowieckie.....	2371,8	361,6	214,5	1,0	684,4
Opolskie.....	289,6	60,6	15,2	2,7	30,8
Podkarpackie.....	515,3	93,5	91,8	0,5	120,5
Podlaskie.....	1254,5	190,2	64,7	-	495,8
Pomorskie	692,3	64,0	29,7	1,5	180,6
Śląskie.....	284,4	53,6	21,8	-	54,2
Świętokrzyskie.....	578,8	122,9	162,8	-	102,8
Warmińsko-mazurskie	905,0	76,8	20,6	0,9	274,1
Wielkopolskie	1838,7	194,3	77,1	5,1	474,3
Zachodniopomorskie.....	606,7	52,1	13,0	1,0	166,2

(dok.)

WOJEWÓDZTWA	Wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt	Zalesianie gruntów rolnych	Dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów UE	Pomoc techniczna	Uzupełnienie płatności obszarowych	Projekty w ramach rozporządzenia 1268/1999 (SAPARD)
P O L S K A	814,9	384,5	2437,5	108,3	2866,9	467,7
Dolnośląskie.....	55,9	24,0	17,9	-	183,1	9,1
Kujawsko-pomorskie	41,1	21,2	440,7	2,6	211,3	28,9
Lubelskie.....	79,1	25,7	85,5	2,6	255,6	49,2
Lubuskie	53,8	15,7	20,4	0,1	77,5	16,2
Łódzkie	25,6	19,2	172,4	-	190,3	15,8
Małopolskie	25,0	4,0	24,6	1,0	100,8	24,3
Mazowieckie.....	55,1	61,3	479,5	89,8	370,4	54,4
Opolskie.....	27,5	3,5	22,0	0,1	107,6	19,6
Podkarpackie.....	48,3	27,5	18,0	2,3	105,1	7,8
Podlaskie.....	31,6	19,7	213,8	0,7	220,8	17,2
Pomorskie	69,8	26,2	133,9	3,5	147,0	36,0
Śląskie.....	12,7	10,1	19,9	-	71,5	40,6
Świętokrzyskie.....	29,9	12,4	37,1	-	92,3	18,7
Warmińsko-mazurskie	54,1	73,6	171,0	1,5	209,9	22,5
Wielkopolskie	86,8	20,5	541,8	4,2	357,1	77,6
Zachodniopomorskie.....	118,6	20,0	39,2	-	166,7	29,9

a Narastająco od uruchomienia płatności w ramach Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004-2006 (18 X 2004 r.). b Kurs euro na podstawie art. 56 ust. 2 rozporządzenia KE nr 817/2004.

Źródło: dane Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

TABL. 8.6. KWOTA ZREALIZOWANYCH PŁATNOŚCI W RAMACH PŁATNOŚCI BEZPOŚREDNICH DO GRUNTÓW ROLNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Jednolita płatność obszarowa	Uzupełniająca płatność obszarowa		Dopłaty do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)
		chmiel	inne rośliny	
w tys. zł				
P O L S K A 2004	2853420	2284	3486687	1144945
2006	3880079	2139	3914816	1295235
2008	2382844	303	1274313	885595
Dolnośląskie 2004	181441	38	225387	41768
2008	124331	7	77506	27662
Kujawsko-pomorskie... 2004	214562	14	259929	62836
2008	225426	2	142683	53205
Lubelskie 2004	262741	1851	306556	76625
2008	173930	248	96880	56824
Lubuskie 2004	74923	15	91772	34514
2008	65177	-	36978	25590
Łódzkie 2004	196559	8	229838	86204
2008	202751	-	109055	74802
Małopolskie 2004	101842	-	120726	45859
2008	113064	-	43716	41136
Mazowieckie..... 2004	377682	17	447423	209620
2008	314837	-	145030	154513
Opolskie..... 2004	104022	102	133373	9826
2008	76969	11	51975	6460
Podkarpackie 2004	103197	21	124553	36572
2008	97613	4	37280	31091
Podlaskie..... 2004	206578	-	269564	149724
2008	191387	-	83145	128931
Pomorskie 2004	145516	-	179742	55639
2008	118830	-	69231	45467
Śląskie..... 2004	67917	1	85758	15527
2008	47358	0	25347	12988
Świętokrzyskie..... 2004	100774	11	111464	30576
2008	76245	1	35670	23314
Warmińsko-mazurskie.. 2004	197628	-	259355	86401
2008	155934	-	74322	58882
Wielkopolskie..... 2004	353384	194	438311	151401
2008	308163	31	190395	114760
Zachodniopomorskie ... 2004	164653	12	202936	51853
2008	90828	-	55099	29969

Źródło: dane Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (www.arimr.gov.pl).

**TABL. 8.7. LICZBA WNIOSKÓW I POWIERZCHNIA DEKLAROWANA W ZAKRESIE PŁATNOŚCI
BEZPOŚREDNICH DO GRUNTÓW ROLNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW**

Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Jednolita płatność obszarowa ^a		Uzupełniająca płatność obszarowa ^b			Liczba złożonych wniosków o dopłaty do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) ^b
	liczba złożonych wniosków	powierzchnia deklarowana w ha	liczba złożonych wniosków	powierzchnia deklarowana w ha		
				chmiel	inne rośliny	
P O L S K A						
2004	1400370	13689141	1366055	2288	12031873	628762
2006	1468614	14241826	1431879	2247	12673294	717601
2008	1419465	14218277	1256100	2208	9550323	755704
Dolnośląskie.....						
2004	61459	870076	59943	41	777898	18283
2008	59141	881952	50463	39	675412	21322
Kujawsko-pomorskie ...						
2004	69303	1024227	67757	14	892795	27893
2008	67524	1034177	63220	11	817098	31289
Lubelskie.....						
2004	173373	1268462	169109	1837	1066423	56230
2008	181563	1354298	169190	1820	919391	68540
Lubuskie						
2004	20342	360299	19526	18	317237	13670
2008	20607	401979	16980	15	276847	16864
Łódzkie						
2004	127818	941809	124325	15	792377	64623
2008	129098	972638	119151	-	660398	77664
Małopolskie						
2004	131907	489394	130241	1	417611	48831
2008	132840	514048	108249	1	247458	56292
Mazowieckie.....						
2004	207851	1823174	197573	20	1554450	113516
2008	214463	1901744	181405	16	1094828	144260
Opolskie.....						
2004	30539	500891	30301	104	462234	6143
2008	28723	504117	27462	95	435291	7160
Podkarpackie.....						
2004	119279	494491	118426	22	429437	38654
2008	124444	542250	108984	27	266489	46445
Podlaskie.....						
2004	80675	983782	80312	1	923296	57199
2008	82644	1022101	76666	-	559974	71179
Pomorskie						
2004	39091	697703	37931	-	620380	19672
2008	39152	711881	34421	-	520558	24399
Śląskie.....						
2004	52978	327752	52290	1	298212	15539
2008	52231	344372	44567	1	239758	20717
Świętokrzyskie.....						
2004	92108	483416	88737	11	385024	34024
2008	92397	510254	81213	6	286659	40355
Warmińsko-mazurskie .						
2004	41864	946012	41292	-	893166	26979
2008	43101	965956	34654	-	595014	31562
Wielkopolskie						
2004	122592	1692807	120448	192	1507415	70805
2008	122894	1731620	116054	177	1336252	78801
Zachodniopomorskie....						
2004	29191	784850	27844	12	693919	16701
2008	28643	824889	23421	-	618896	18855

^a Nie uwzględnia wniosków umorzonych. ^b Nie uwzględnia wniosków wycofanych.

Źródło: dane Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (www.arimr.gov.pl).

TABL. 8.8. PŁATNOŚCI ZREALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH NA LATA 2007-2013 WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Oś 1. Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego	Oś 2. Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich	Oś 3. Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej	Oś 4. LEADER
	w tys. zł			
P O L S K A 2007	130578,8	-	-	-
2008	1942541,3	795171,8	-	-
Dolnośląskie 2007	6966,1	-	-	-
2008	79267,1	55146,1	-	-
Kujawsko-pomorskie ... 2007	10919,4	-	-	-
2008	133944,6	40555,1	-	-
Lubelskie 2007	13326,8	-	-	-
2008	247169,7	70671,3	-	-
Lubuskie 2007	1319,4	-	-	-
2008	19717,5	48148,6	-	-
Łódzkie 2007	13975,4	-	-	-
2008	213589,2	25249,8	-	-
Małopolskie 2007	5130,7	-	-	-
2008	112507,5	17881,9	-	-
Mazowieckie..... 2007	22855,3	-	-	-
2008	328894,9	64382,6	-	-
Opolskie..... 2007	3670,2	-	-	-
2008	45521,7	24519,9	-	-
Podkarpackie 2007	5506,8	-	-	-
2008	91885,2	43018,3	-	-
Podlaskie..... 2007	10878,5	-	-	-
2008	138657,1	33620,7	-	-
Pomorskie 2007	3969,7	-	-	-
2008	56377,1	63680,5	-	-
Śląskie..... 2007	3399,7	-	-	-
2008	43960,1	13935,7	-	-
Świętokrzyskie..... 2007	7692,8	-	-	-
2008	159714,5	25687,1	-	-
Warmińsko-mazurskie . 2007	4995,3	-	-	-
2008	59815,4	63158,1	-	-
Wielkopolskie 2007	12304,4	-	-	-
2008	169933,8	93551,4	-	-
Zachodniopomorskie ... 2007	3668,1	-	-	-
2008	41585,9	111964,8	-	-

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

TABL. 8.9. KREDYTY INWESTYCYJNE Z DOPLATAMI AGENCJI RESTRUKTURYZACJI I MODERNIZACJI ROLNICTWA

LINIA KREDYTOWA	Liczba kredytów			
	2003	2004	2006	2008
Na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa przez grupy producentów rolnych powstałe na mocy ustawy z dnia 15 IX 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (GP)	9	10	5	3
Na zakup nieruchomości rolnych przeznaczonych na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rodzinnego w rozumieniu ustawy z dnia 11 IV 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (GR)	-	398	501	357
Na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa (IP)	6210	4814	5173	1174
Na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działkach specjalnych produkcji rolnej znajdujących się na obszarach dotkniętych klęską suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi (KL)	136	35	103	162
Na zakup gruntów rolnych (KZ)	7073	6077	6377	4719
Na przedsięwzięcia inwestycyjne tworzące nowe stałe miejsca pracy w działalnościach pozarolniczych w gminach wiejskich, gminach miejsko-wiejskich oraz miastach do 20 tys. mieszkańców gwarantujących zatrudnienie ludności wiejskiej (MP)	361	85	-	-
Na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które które nie przekroczyły 40 roku życia (MR)	13469	7659	9933	6223
Na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych, w zakresie nowych technologii produkcji w rolnictwie, w tym wytwarzania surowców do produkcji bioetanolu i biokomponentów, zapewniających wysoką jakość produktu lub w zakresie dostosowania produkcji zwierzęcej do wymogów sanitarnych, ochrony środowiska i utrzymywania zwierząt (NT)	-	336	1149	1372
W ramach „Branżowego programu wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych” (BR/10)	169	74	63	10
Na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w ramach „Branżowego programu rozwoju rybołówstwa w Polsce na lata 2000-2006” (BR/12)	38	5	-	-
W ramach „Branżowego programu restrukturyzacji przetwórstwa ziemniaka na skrobię w Polsce” (BR/13)	6	3	-	-
W ramach „Programu wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego i przetwórstwa jaj w Polsce” (BR/14)	363	144	53	15
W ramach „Branżowego programu mleczarskiego” (BR/15)	1156	807	437	164
W ramach „Branżowego programu wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu utylizacyjnego w Polsce” (BR/16)	8	-	2	-
Na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rolnego w ramach realizacji, zaakceptowanego przez Ministrów Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej oraz Finansów, programu osadnictwa rolniczego na gruntach Skarbu Państwa (OR)	1	-	2	-

TABL. 8.9. KREDYTY INWESTYCYJNE Z DOPLATAMI AGENCJI RESTRUKTURYZACJI I MODERNIZACJI ROLNICTWA (dok.)

LINIA KREDYTOWA	Kwota kredytów w tys. zł			
	2003	2004	2006	2008
Na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa przez grupy producentów rolnych powstałe na mocy ustawy z dnia 15 IX 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (GP).....	7251,0	3668,6	3167,0	2154,7
Na zakup nieruchomości rolnych przeznaczonych na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rodzinnego w rozumieniu ustawy z dnia 11 IV 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (GR)	-	38681,0	74955,2	78821,2
Na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa (IP)	659848,6	355819,4	455869,9	182172,9
Na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej znajdujących się na obszarach dotkniętych klęską suszy, gradobicia, nadmiernych opadów atmosferycznych, powodzi, huraganu, pożaru, plagi gryzoni lub osuwisk ziemi (KL)	2185,3	792,2	1871,0	3072,3
Na zakup gruntów rolnych (KZ).....	241057,5	254397,2	460060,8	524108,2
Na przedsięwzięcia inwestycyjne tworzące nowe stałe miejsca pracy w działalnościach pozarolniczych w gminach wiejskich, gminach miejsko-wiejskich oraz miastach do 20 tys. mieszkańców gwarantujących zatrudnienie ludności wiejskiej (MP).....	50473,5	7616,2	-	-
Na utworzenie lub urządzenie gospodarstw rolnych przez osoby, które które nie przekroczyły 40 roku życia (MR).....	1815239,4	883347,0	1421152,9	1077953,6
Na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych, w zakresie nowych technologii produkcji w rolnictwie, w tym wytwarzania surowców do produkcji bioetanolu i biokomponentów, zapewniających wysoką jakość produktu lub w zakresie dostosowania produkcji zwierzęcej do wymogów sanitarnych, ochrony środowiska i utrzymywania zwierząt (NT)	-	109373,4	320232,0	358957,8
W ramach „Branżowego programu wspólnego użytkowania maszyn i urządzeń rolniczych” (BR/10).....	33049,3	17271,5	20421,1	2569,5
Na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w ramach „Branżowego programu rozwoju rybołówstwa w Polsce na lata 2000-2006”(BR/12)	26043,6	1022,7	-	-
W ramach „Branżowego programu restrukturyzacji przetwórstwa ziemniaka na skrobię w Polsce” (BR/13).....	3773,0	9587,0	-	-
W ramach „Programu wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego i przetwórstwa jaj w Polsce” (BR/14).....	567870,9	128475,9	44768,7	12331,4
W ramach „Branżowego programu mleczarskiego” (BR/15)	232754,8	98047,3	106231,1	31444,6
W ramach „Branżowego programu wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu utylizacyjnego w Polsce” (BR/16)	16182,6	-	380,0	-
Na utworzenie lub urządzenie gospodarstwa rolnego w ramach realizacji, zaakceptowanego przez Ministrów Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej oraz Finansów, programu osadnictwa rolniczego na gruntach Skarbu Państwa (OR)	190,0	-	1336,5	-

Źródło: dane Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (www.arimr.gov.pl).

TABL. 9.1. NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ (ceny bieżące)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2003	2004	2006	2008
	w mln zł			
Ochrona środowiska	5141,4	5337,4	6877,8	8528,6
w tym:				
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu.....	1500,2	1155,1	1804,6	1969,2
Gospodarka ściekowa i ochrona wód.....	2915,1	3126,7	3938,6	5433,1
Gospodarka odpadami, ochrona gleb i wód podziemnych i powierzchniowych.....	576,9	736,1	724,8	612,9
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	3,7	10,1	10,9	3,0
Zmniejszenie hałasu i wibracji	35,9	88,1	76,0	147,3
Gospodarka wodna	1698,6	1970,5	2001,6	2264,8
Ujęcia i doprowadzenia wody.....	771,1	1006,8	1049,2	1363,8
Stacje uzdatniania wody	223,3	250,4	357,4	399,8
Zbiorniki i stopnie wodne.....	240,2	249,6	282,1	210,8
Regulacja i zabudowa rzek i potoków	241,1	213,2	155,9	145,9
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp	222,9	250,5	156,9	144,4

TABL. 9.2. EFEKTY RZECZOWE INWESTYCJI ODDANYCH DO UŻYTKU W ZAKRESIE WODOCIĄGÓW ZBIOROWYCH I STACJI UZDATNIANIA WODY NA WSI WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Przyłącza do budynków		Sieć wodociągowa w km	Stacje uzdatniania wody w szt.		
	w km	w szt.		ogółem	nowe	zmodernizowane
P O L S K A						
2003	2670,9	103946	6610,7	308	126	182
2004	2764,2	83364	7058,9	320	87	233
2006	2184,4	67146	5462,9	220	56	164
2008	2134,8	72197	4054,0	344	57	287
Dolnośląskie						
2003	117,0	24537	329,4	12	10	2
2008	123,6	5169	219,4	6	1	5
Kujawsko.....						
2003	104,2	2908	310,2	17	-	17
-pomorskie 2008	113,9	4673	509,4	14	3	11
Lubelskie						
2003	236,1	5555	430,3	19	6	13
2008	162,3	4608	189,3	18	1	17
Lubuskie						
2003	76,2	2763	236,3	11	8	3
2008	21,8	1110	87,7	21	9	12
Łódzkie.....						
2003	130,3	5376	384,9	28	-	28
2008	124,0	5070	189,8	29	4	25
Małopolskie						
2003	295,5	8814	434,9	11	7	4
2008	251,6	7279	263,2	8	8	-
Mazowieckie						
2003	660,3	21250	1787,5	37	15	22
2008	382,0	15218	965,5	45	11	34
Opolskie						
2003	38,5	1418	95,9	5	-	5
2008	21,2	898	52,1	5	-	5
Podkarpackie						
2003	210,9	6083	338,5	17	6	11
2008	92,6	3284	108,3	13	1	12
Podlaskie						
2003	157,9	3234	419,5	7	1	6
2008	92,5	1517	123,6	15	-	15
Pomorskie.....						
2003	83,3	2570	261,3	29	15	14
2008	107,1	4127	210,7	26	9	17
Śląskie						
2003	113,4	4044	114,8	3	2	1
2008	133,4	4140	108,0	68	1	67
Świętokrzyskie						
2003	160,3	5529	349,0	2	2	-
2008	82,4	3187	154,4	4	1	3
Warmińsko						
2003	92,6	2773	498,1	40	25	15
-mazurskie 2008	91,4	2886	358,5	15	1	14
Wielkopolskie.....						
2003	152,7	5702	437,3	26	5	21
2008	287,8	6969	379,4	40	3	37
Zachodniopo-.....						
2003	41,7	1390	182,8	44	24	20
morskie 2008	47,2	2062	134,6	17	4	13

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

TABL. 9.3. NAKŁADY INWESTYCYJNE W ZAKRESIE WODOCIĄGÓW ZBIOROWYCH I STACJI UZDATNIANIA WODY NA WSI WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Wodociągi zbiorowe								Stacje uzdatniania wody	
	ogółem	ze środków								
		budżetu państwa	samorządów gmin	mieszkańców wsi	funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej		Unii Europejskiej ^a	innych		
					razem	w tym pożyczki				
w tys. zł										
P O L S K A										
2003	647054,4	14860,1	372951,0	36704,8	75137,2	63734,5	-	147401,3	79394,6	
2004	831813,9	7462,3	442382,2	35479,1	138185,5	114554,3	183689,5	24615,3	117105,8	
2006	654764,5	15950,6	404485,2	26237,8	87609,8	76449,9	81698,0	38783,1	111277,2	
2008	599834,6	12630,0	380614,0	22372,9	101981,6	91742,5	31109,5	51126,6	149814,1	
Dolnośląskie										
2003	49580,4	10060,0	14484,4	1218,4	11614,5	8058,3	-	12203,1	3353,8	
2008	42870,7	-	22945,1	1987,8	7182,3	6391,4	6881,0	3874,5	3547,4	
Kujawsko.....										
2003	149930,6	25,2	142256,2	1137,0	617,0	315,2	-	5895,2	2661,4	
-pomorskie										
2008	35774,1	2697,0	19527,7	826,9	10589,8	10510,6	964,1	1168,6	9671,0	
Lubelskie										
2003	38678,7	-	17398,6	3820,7	2868,8	2838,3	-	14590,6	4668,0	
2008	33652,5	590,4	24987,4	1920,8	4855,3	4529,5	946,4	352,2	14831,5	
Lubuskie										
2003	26509,0	1159,9	15146,4	536,8	617,4	426,2	-	9048,5	2728,1	
2008	13714,1	119,0	8267,6	37,0	4053,5	3454,5	148,3	1088,7	4905,3	
Łódzkie.....										
2003	30072,8	-	17786,8	2644,6	4608,8	4285,4	-	5032,6	7823,5	
2008	39186,4	1316,1	27479,4	1424,2	6303,3	5386,9	2097,1	566,3	14662,7	
Małopolskie.....										
2003	37723,8	264,0	19977,6	2867,6	536,8	382,1	-	14077,8	4286,3	
2008	47774,0	532,8	30096,5	1774,1	3343,5	2915,4	6288,3	5738,8	7382,6	
Mazowieckie										
2003	109367,8	850,1	43560,1	12065,5	35181,0	33383,8	-	17711,1	21984,1	
2008	136339,1	3214,9	71575,7	6859,1	44272,6	41592,3	360,4	10056,4	46381,4	
Opolskie										
2003	10324,7	90,9	5678,1	584,2	1366,1	1293,1	-	2605,4	1669,8	
2008	12076,0	473,6	7243,7	45,5	-	-	396,9	3916,3	2973,9	
Podkarpackie										
2003	26354,2	1846,3	10415,1	2323,2	4646,0	4106,2	-	7123,6	2197,9	
2008	28453,0	800,0	20871,9	1104,5	739,4	707,4	4336,8	600,4	5694,1	
Podlaskie.....										
2003	20545,6	116,0	9609,8	2437,0	1536,9	1391,0	-	6845,9	2144,9	
2008	11455,5	-	7201,4	601,3	2795,6	2733,6	857,2	-	689,5	
Pomorskie.....										
2003	24424,0	141,7	13969,3	921,5	945,7	692,8	-	8445,8	6845,7	
2008	34620,1	-	27648,2	381,3	3062,3	2167,6	-	3528,3	12370,4	
Śląskie										
2003	15953,8	-	5944,8	1277,2	3525,6	3384,6	-	5206,2	1426,8	
2008	23537,2	-	11837,8	1272,5	5945,5	5945,5	2161,2	2320,2	193,1	
Świętokrzyskie ..										
2003	31468,2	147,0	16326,1	2705,0	474,7	310,0	-	11815,4	1516,5	
2008	25287,2	1605,1	21025,2	580,6	662,0	-	1203,8	210,5	677,6	
Warmińsko										
2003	24865,9	86,2	14722,3	826,8	385,9	203,4	-	8844,7	2867,4	
-mazurskie										
2008	32271,7	962,5	22832,6	191,1	3453,2	2686,6	897,7	3934,6	8334,1	
Wielkopolskie.....										
2003	33656,0	72,8	15567,1	1239,4	5041,9	2066,0	-	11734,8	10310,1	
2008	62980,3	318,6	46666,4	1363,7	2314,3	679,7	1327,1	10990,2	12226,6	
Zachodniopo-.....										
2003	17598,9	-	10108,3	99,9	1170,1	598,1	-	6220,6	2910,3	
morskie										
2008	19842,7	-	10407,4	2002,5	2409,0	2041,5	2243,2	2780,6	5272,9	

^a W 2004 r. ze środków przedakcesyjnych i funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. W latach 2006 i 2008 z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

TABL. 9.4. NAKŁADY INWESTYCYJNE W ZAKRESIE KANALIZACJI ZBIORCZEJ NA WSI
WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	Ze środków						Unii Europejskiej ^a	innych
		budżetu państwa	samorządów gmin	mieszkańców wsi	funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej				
					razem	w tym pożyczki			
w tys. zł									
P O L S K A 2003	1303913,2	18156,4	373916,9	40057,3	542509,9	477004,4	-	329272,7	
2004	1104915,1	13234,1	336288,4	31070,4	384182,0	340258,6	310430,0	29710,2	
2006	1130407,6	23506,8	378478,1	21561,3	368098,0	331980,3	305752,3	33011,1	
2008	1110145,3	13240,2	506160,4	18080,4	368177,9	324367,8	148108,7	56377,7	
Dolnośląskie.....2003	72581,0	2658,7	18039,5	660,4	31301,8	14589,4	-	19920,6	
2008	95052,8	238,7	35364,7	445,3	46937,9	30694,6	7274,0	4792,2	
Kujawsko 2003	269581,7	1016,8	68882,5	1992,1	172847,5	171815,8	-	24842,8	
-pomorskie 2008	34265,3	563,0	15992,6	148,9	17278,3	17074,6	-	282,5	
Lubelskie.....2003	34504,5	541,7	6798,3	1413,1	9394,3	7887,3	-	16357,1	
2008	26016,0	2030,5	11821,3	983,4	10021,4	9723,4	1159,4	-	
Lubuskie 2003	24536,0	1794,0	10296,7	330,4	3705,7	3557,6	-	8409,2	
2008	15792,9	-	11305,3	-	4487,6	3682,6	-	-	
Łódzkie 2003	42148,5	158,0	13218,5	1557,7	15337,9	13071,6	-	11876,4	
2008	41100,2	-	21604,3	346,2	16998,1	15670,5	2042,2	109,4	
Małopolskie 2003	110738,8	436,8	28342,9	4328,6	47787,4	41800,0	-	29843,1	
2008	147396,5	178,9	42368,5	1868,6	36453,5	32842,1	45458,8	21068,2	
Mazowieckie.....2003	80778,0	891,2	29543,3	7603,1	28467,8	25495,1	-	14272,6	
2008	218521,5	3391,5	99864,9	5620,0	90578,9	88474,7	18391,8	674,4	
Opolskie.....2003	46967,7	31,9	21915,9	687,0	15410,7	13223,8	-	8922,2	
2008	103181,0	3212,4	87545,0	249,0	7861,9	7861,9	3955,3	357,4	
Podkarpackie.....2003	154976,6	2522,8	46817,0	9931,4	42193,9	39750,7	-	53511,5	
2008	97155,6	229,6	37433,4	1690,6	15278,2	15211,3	42164,3	359,5	
Podlaskie.....2003	20352,0	247,0	5480,5	1190,9	7650,0	4961,2	-	5783,6	
2008	7501,5	-	3191,9	32,2	2210,0	1960,0	2067,4	-	
Pomorskie 2003	59938,1	454,8	20106,5	2532,7	21766,4	16668,5	-	15077,7	
2008	76153,5	190,0	32969,9	2258,7	33247,0	19893,0	1275,7	6212,2	
Śląskie.....2003	98076,2	629,8	28468,9	1770,4	38574,0	30022,5	-	28633,1	
2008	65517,5	149,0	29876,0	2179,2	28968,9	28538,9	4344,4	-	
Świętokrzyskie...2003	47376,5	1808,9	11021,5	1782,0	18802,0	14616,1	-	13962,1	
2008	39569,1	-	13884,1	90,9	8265,0	7737,0	15963,9	1365,2	
Warmińsko.....2003	54771,9	3809,2	11849,1	1287,2	16226,9	16010,9	-	21599,5	
-mazurskie 2008	19212,6	1195,8	13122,5	193,6	2154,5	1669,5	-	2546,2	
Wielkopolskie 2003	133377,5	849,9	36986,7	2858,7	54489,2	49348,4	-	38193,0	
2008	102752,2	1860,8	40680,3	954,8	40757,2	37567,1	1705,8	16793,3	
Zachodniopo- 2003	53208,2	304,9	16149,1	131,6	18554,4	14185,5	-	18068,2	
morskie 2008	20957,1	-	9135,7	1019,0	6679,5	5766,6	2305,7	1817,2	

^a W 2004 r. ze środków przedakcesyjnych i z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. W latach 2006 i 2008 z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

TABL. 9.5. NAKŁADY INWESTYCYJNE W ZAKRESIE ZBIORCZYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW NA WSI WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	W tym na modernizację	Ze środków						Unii Europejskiej ^a	innych
			budżetu państwa	samorządów gmin	mieszkańców wsi	funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej				
						razem	w tym pożyczki			
w tys. zł										
P O L S K A ...										
2003	554344,3	397421,8	5581,6	370317,4	935,8	114352,4	100088,3	-	63157,1	
2004	325934,9	93739,3	2402,3	142445,9	1344,8	111082,2	97343,4	44636,5	24023,2	
2006	273190,4	136063,5	9379,2	72161,2	131,5	89553,0	83456,6	85073,2	16892,3	
2008	347665,4	120345,0	3740,6	77630,6	48,2	98770,6	89094,8	40679,6	126795,8	
Dolnośląskie										
2003	15210,1	8979,0	360,4	9101,2	-	4217,4	2471,1	-	1531,1	
2008	27167,0	819,8	299,0	7597,9	-	18338,4	12843,5	-	931,7	
Kujawsko.....										
2003	311257,7	304567,1	161,0	300121,5	21,5	8199,0	7785,9	-	2754,7	
-pomorskie	2008	3644,9	1780,6	-	1591,1	-	2053,8	2018,8	-	
Lubelskie										
2003	18086,5	4069,3	1132,9	2870,0	70,0	8626,7	8165,3	-	5386,9	
2008	16039,8	6025,6	383,9	7906,4	-	4777,6	4547,6	2971,9	-	
Lubuskie										
2003	4991,2	645,0	1565,8	2628,3	-	460,0	460,0	-	337,1	
2008	560,6	318,9	-	560,6	-	-	-	-	-	
Łódzkie.....										
2003	17193,8	1612,1	-	5794,5	35,6	6960,2	6133,7	-	4403,5	
2008	9622,7	4585,9	-	4946,3	-	4308,0	4143,0	218,4	150,0	
Małopolskie										
2003	34284,4	5047,6	425,0	6367,1	324,5	19174,0	18015,7	-	7993,8	
2008	37483,9	20796,4	699,8	8717,4	-	11985,4	11985,4	13205,3	2876,0	
Mazowieckie										
2003	24991,5	14674,7	400,0	10803,3	107,1	10604,5	10255,6	-	3076,6	
2008	50958,1	30788,0	50,0	14064,3	48,2	28950,4	28950,4	7350,4	494,8	
Opolskie										
2003	1129,2	1091,2	-	77,8	0,0	400,0	400,0	-	651,4	
2008	1498,8	758,1	281,7	257,0	-	90,0	90,0	-	870,1	
Podkarpackie										
2003	25402,7	13709,1	56,0	5762,4	285,1	8001,6	7939,0	-	11297,6	
2008	26375,4	6296,7	684,9	7190,5	-	7079,8	6679,8	11233,7	186,5	
Podlaskie.....										
2003	8394,3	5757,9	-	1349,9	44,0	3692,1	2340,5	-	3308,3	
2008	7,2	7,2	-	7,2	-	-	-	-	-	
Pomorskie.....										
2003	11818,9	7141,7	-	3619,8	-	4160,2	3964,0	-	4038,9	
2008	12161,4	11088,1	360,0	3591,7	-	5321,9	2780,0	-	2887,8	
Śląskie										
2003	16720,9	2958,5	-	5045,5	-	10207,0	7743,1	-	1468,4	
2008	6024,0	1609,7	-	5177,4	-	846,6	846,6	-	-	
Świętokrzyskie ..										
2003	9116,1	1577,4	1136,4	2439,0	-	5086,4	4201,6	-	454,3	
2008	2345,9	1791,4	-	1102,6	-	105,9	105,9	857,8	279,6	
Warmińsko										
2003	14311,6	8887,8	344,1	3218,9	-	3865,7	3431,1	-	6882,9	
-mazurskie	2008	3873,9	3668,1	538,3	594,0	-	527,9	-	2213,7	
Wielkopolskie.....										
2003	35404,6	13221,0	-	10018,5	14,0	16795,6	14501,5	-	8576,5	
2008	141530,8	25665,1	443,0	12385,1	-	8026,1	7958,9	4793,0	115883,6	
Zachodniopo.....										
2003	6030,8	3482,4	-	1099,7	34,0	3902,0	2280,2	-	995,1	
morskie	2008	8371,0	4345,4	-	1941,1	-	6358,8	6144,9	49,1	

^a W 2004 r. ze środków przedakcesyjnych i z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. W latach 2006 i 2008 z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

TABL. 9.6. NAKŁADY INWESTYCYJNE W ZAKRESIE INDYWIDUALNYCH WIEJSKICH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	Ze środków						Unii Europejskiej ^a	innych
		budżetu państwa	samorządów gmin	mieszkańców wsi	funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej				
					razem	w tym pożyczki			
w tys. zł									
P O L S K A									
2003	220861,9	112,8	3431,8	29832,5	183476,4	182475,8	-	4008,4	
2004	28909,0	251,3	7310,4	4697,1	7675,6	6289,3	8904,6	70,0	
2006	27158,0	6,0	7681,9	5723,9	12766,1	11328,9	616,4	363,7	
2008	38696,9	930,9	14203,9	8796,8	14531,5	12207,2	80,5	153,3	
Dolnośląskie.....									
2003	2293,2	-	237,0	861,0	247,5	26,3	-	947,7	
2008	1691,6	-	91,8	1089,0	470,8	-	-	40,0	
Kujawsko ..... -pomorskie									
2003	210262,4	-	387,1	27519,4	180794,3	180770,2	-	1561,6	
2008	7264,7	-	2614,7	1552,1	3097,9	2741,3	-	-	
Lubelskie.....									
2003	1008,0	-	129,9	319,9	558,2	538,2	-	-	
2008	6281,4	-	1978,6	1618,1	2684,7	2636,5	-	-	
Lubuskie									
2003	10,0	-	10,0	-	-	-	-	-	
2008	345,1	-	189,4	39,4	60,4	-	-	55,9	
Łódzkie									
2003	2201,6	-	1379,3	172,5	634,1	579,0	-	15,7	
2008	1579,6	3,9	997,6	33,6	512,6	301,4	30,5	1,4	
Małopolskie									
2003	815,4	-	114,2	368,7	63,0	-	-	269,5	
2008	310,2	-	112,3	104,9	93,0	-	-	-	
Mazowieckie.....									
2003	392,9	-	127,7	63,1	165,0	105,0	-	37,1	
2008	12577,3	785,0	5560,8	947,7	5233,8	5182,5	50,0	-	
Opolskie.....									
2003	27,3	-	5,6	21,7	-	-	-	-	
2008	405,4	142,0	103,0	126,9	33,5	-	-	-	
Podkarpackie.....									
2003	4,6	-	4,6	-	-	-	-	-	
2008	227,8	-	227,8	-	-	-	-	-	
Podlaskie.....									
2003	2939,6	112,8	647,5	385,9	668,5	432,1	-	1124,9	
2008	2293,5	-	754,3	923,1	616,1	556,4	-	-	
Pomorskie									
2003	-	-	-	-	-	-	-	-	
2008	1135,1	-	157,4	456,7	521,0	490,0	-	-	
Śląskie.....									
2003	91,4	-	26,0	40,0	25,4	-	-	-	
2008	297,8	-	112,4	156,0	29,4	-	-	-	
Świętokrzyskie...									
2003	15,1	-	-	15,1	-	-	-	-	
2008	801,6	-	172,5	330,0	299,1	299,1	-	-	
Warmińsko..... -mazurskie									
2003	44,3	-	23,1	21,2	-	-	-	-	
2008	480,7	-	212,2	168,6	99,9	-	-	-	
Wielkopolskie									
2003	598,4	-	329,8	9,0	259,6	25,0	-	-	
2008	2516,2	-	827,1	1074,2	558,9	-	-	56,0	
Zachodniopo-..... morskie									
2003	157,7	-	10,0	35,0	60,8	-	-	51,9	
2008	488,9	-	92,0	176,5	220,4	-	-	-	

^a W 2004 r. ze środków przedakcesyjnych Unii Europejskiej. W latach 2006 i 2008 z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

TABL. 9.7. NAKŁADY INWESTYCYJNE W ZAKRESIE WYSYPISK ODPADÓW NA WSI
WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	Ze środków						Unii Europejskiej ^a	innych
		budżetu państwa	samorządów gmin	mieszkańców wsi	funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej				
					razem	w tym pożyczki			
w tys. zł									
P O L S K A									
2003	232748,0	164,1	10001,4	27519,4	189419,8	186815,3	-	5643,3	
2004	29278,1	36,0	11109,9	-	10019,3	6761,8	6227,4	1885,5	
2006	28976,1	976,1	17320,3	77,5	5209,6	3425,9	4721,6	671,0	
2008	19632,8	1223,3	8982,4	251,9	2515,6	2124,7	594,0	6065,6	
Dolnośląskie									
2003	3193,0	164,1	371,0	-	1631,7	795,6	-	1026,2	
2008	4302,3	198,0	2122,4	-	8,9	-	594,0	1379,0	
Kujawsko..... -pomorskie									
2003	210262,4	-	387,1	27519,4	180794,3	180770,2	-	1561,6	
2008	917,3	-	563,0	124,2	230,1	230,1	-	-	
Lubelskie									
2003	4044,6	-	997,5	-	2907,1	2791,9	-	140,0	
2008	665,1	-	570,7	-	94,4	-	-	-	
Lubuskie									
2003	267,0	-	267,0	-	-	-	-	-	
2008	58,9	-	58,9	-	-	-	-	-	
Łódzkie.....									
2003	195,1	-	195,1	-	-	-	-	-	
2008	-	-	-	-	-	-	-	-	
Małopolskie									
2003	3413,2	-	1293,7	-	968,0	-	-	1151,5	
2008	5808,7	-	594,0	-	564,1	564,1	-	4650,6	
Mazowieckie.....									
2003	292,4	-	256,8	-	35,6	-	-	-	
2008	1313,6	-	545,3	-	768,3	738,3	-	-	
Opolskie.....									
2003	256,5	-	99,2	-	151,5	22,5	-	5,8	
2008	850,2	338,8	313,8	49,4	148,2	148,2	-	-	
Podkarpackie									
2003	2559,2	-	2351,2	-	208,0	119,0	-	-	
2008	438,7	-	169,4	78,3	155,0	-	-	36,0	
Podlaskie.....									
2003	682,0	-	100,0	-	289,6	97,5	-	292,4	
2008	91,1	-	91,1	-	-	-	-	-	
Pomorskie									
2003	-	-	-	-	-	-	-	-	
2008	60,7	-	18,7	-	42,0	-	-	-	
Śląskie									
2003	58,3	-	58,3	-	-	-	-	-	
2008	143,6	-	91,3	-	52,3	-	-	-	
Świętokrzyskie ..									
2003	-	-	-	-	-	-	-	-	
2008	158,6	-	158,6	-	-	-	-	-	
Warmińsko									
2003	121,2	-	40,8	-	64,5	-	-	15,9	
-mazurskie									
2008	1170,6	-	1170,6	-	-	-	-	-	
Wielkopolskie.....									
2003	7300,1	-	3490,3	-	2367,9	2218,6	-	1441,9	
2008	3399,4	686,5	2260,6	-	452,3	444,0	-	-	
Zachodniopo-.....									
2003	103,0	0,0	93,4	-	1,6	-	-	8,0	
morskie									
2008	254,0	-	254,0	-	-	-	-	-	

^a W 2004 r. ze środków przedakcesyjnych i z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. W latach 2006 i 2008 z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

TABL. 9.8. EFEKTY RZECZOWE INWESTYCJI ODDANYCH DO UŻYTKU W ZAKRESIE SIECI KANALIZACYJNEJ, OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW I WYSYPISK ODPADÓW NA WSI WEDŁUG WOJEWÓDZTWA

WOJEWÓDZTWA	Sieć kanalizacyjna			Oczyszczalnie ścieków			Wysypiska	
	zbiorcza	przykanaliki do budynków		zbiorcze		indywidualne wiejskie	obiekty	powierzchnia w ha
	w km	w szt.		obiekty (nowe i zmodernizowane)	przepustowość w m ³ /dobę			
P O L S K A 2003	5622,0	1482,9	92133	174	73879,9	2532	13	45,4
2004	4680,9	1328,0	79418	130	40565,9	4030	18	75,2
2006	4403,5	1062,9	67227	122	59498,0	4597	11	34,7
2008	2575,7	908,1	53381	128	18626,1	6432	2	16,2
Dolnośląskie.....2003	292,6	63,2	10975	14	11530,7	205	1	2,0
2008	199,9	64,8	4841	8	1432,1	274	-	-
Kujawsko 2003	303,9	66,6	3587	12	5270,0	532	2	0,5
-pomorskie 2008	126,8	30,8	1429	-	-	1342	-	-
Lubelskie.....2003	149,3	81,1	2719	19	2469,0	312	2	2,5
2008	74,4	42,9	1629	10	433,5	979	-	-
Lubuskie 2003	113,3	32,8	1930	2	158,0	44	1	10,0
2008	36,6	14,1	669	7	1558,0	158	-	-
Łódzkie 2003	151,0	52,0	3665	13	2378,0	162	-	-
2008	121,9	42,1	3130	10	925,0	185	1	1,5
Małopolskie 2003	700,6	198,0	10654	15	4473,8	493	1	1,2
2008	314,9	114,5	6373	15	2795,0	258	-	-
Mazowieckie.....2003	481,3	122,2	7930	15	4712,5	113	1	1,6
2008	274,9	89,6	5889	13	687,5	1187	-	0,2
Opolskie.....2003	145,6	57,5	2896	5	4494,0	52	-	-
2008	81,8	58,7	3631	6	-	69	-	-
Podkarpackie.....2003	1142,1	294,9	15599	11	4302,9	73	1	2,3
2008	530,0	167,2	8142	7	3856,0	47	-	0,3
Podlaskie.....2003	91,1	29,6	2178	6	1351,0	257	1	1,8
2008	24,0	20,2	472	1	-	329	-	-
Pomorskie 2003	359,7	72,6	5363	9	11436,0	40	-	-
2008	174,7	53,2	3617	7	475,1	197	-	-
Śląskie.....2003	273,1	95,0	6839	7	1491,5	79	-	-
2008	200,3	59,2	4610	9	1696,4	169	-	-
Świętokrzyskie...2003	213,7	71,8	3106	2	560,0	20	-	-
2008	34,2	37,3	1273	2	-	63	-	-
Warmińsko.....2003	352,2	49,0	2802	18	10718,0	10	-	-
-mazurskie 2008	75,2	14,9	970	11	1178,1	178	-	-
Wielkopolskie 2003	587,3	143,9	10052	21	8512,5	122	3	23,5
2008	221,4	72,8	5616	21	3561,5	810	-	3,1
Zachodniopo- 2003	265,2	52,7	1838	5	22,0	18	-	-
morskie 2008	84,7	25,9	1090	1	28,0	187	1	11,1

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

TABL. 9.9. WYPOSAŻENIE WSI W NIEKTÓRE URZĄDZENIA ORAZ OBIEKTY OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Wodociągi zbiorowe			Stacje uzdatniania wody w szt.	Kanalizacja zbiorcza		
	przyłącza do budynków		sieć wodociągowa w km		przykanaliki do budynków		zbiorcza sieć kanalizacyjna w km
	w km	w szt.			w km	w szt.	
P O L S K A 2003	70748,2	2635530	187456,6	7294	9021,2	502876	29761,9
2004	73301,1	2733281	193686,5	7347	10269,3	578995	34446,4
2006	78296,9	2868119	204060,9	7329	12643,1	733959	43397,4
2008	82763,4	3033407	212844,2	7268	14558,2	847143	50654,0
Dolnośląskie 2003	2906,2	153362	9404,9	340	449,2	37649	2311,6
2008	3333,9	174171	10546,4	337	694,4	57174	3526,8
Kujawsko..... 2003	4915,4	141210	17197,9	406	419,8	27065	2043,4
-pomorskie 2008	5470,0	161810	19022,1	412	815,5	42157	3212,5
Lubelskie 2003	8038,9	219362	14261,4	519	454,4	19620	1082,9
2008	9156,3	249027	16286,0	466	783,7	33899	1814,6
Lubuskie 2003	1290,2	57208	3795,3	364	242,3	7712	538,4
2008	1458,3	64607	4083,5	333	247,1	14654	2035,9
Łódzkie..... 2003	5776,0	214757	16196,5	551	285,6	18336	829,5
2008	6516,3	248544	17799,3	539	536,8	35385	1606,8
Małopolskie 2003	5685,4	231042	12040,8	162	1137,7	51183	2943,6
2008	6958,0	269445	13550,6	172	1672,4	88341	4976,5
Mazowieckie 2003	9017,0	322486	24095,4	703	610,2	49991	1804,1
2008	12000,8	410690	31097,3	747	1290,6	87018	3422,0
Opolskie 2003	2773,8	106935	5442,1	130	285,3	17558	810,4
2008	2957,9	114999	5960,9	171	790,1	33990	1577,9
Podkarpackie 2003	5794,5	189507	10971,0	229	1543,8	75848	5379,0
2008	6258,7	204685	11400,6	243	2224,1	117628	8440,2
Podlaskie..... 2003	3064,0	94097	8718,8	270	205,8	14686	708,6
2008	3653,0	105282	10138,3	269	335,4	21497	1000,8
Pomorskie 2003	2300,0	118063	8486,0	685	558,5	38968	2338,4
2008	2925,5	134372	9804,9	710	862,5	58861	3725,4
Śląskie 2003	4493,7	202726	9259,3	91	638,7	37901	1689,6
2008	5046,4	228038	9818,5	111	1060,6	65636	2935,3
Świętokrzyskie .. 2003	3211,3	137406	9296,6	74	580,2	13395	708,3
2008	3847,2	158834	10349,7	77	597,3	28917	1663,9
Warmińsko 2003	2311,7	83696	9362,1	693	362,7	16266	1814,4
-mazurskie 2008	2915,2	100337	11941,8	648	522,5	30519	2849,4
Wielkopolskie.... 2003	7367,2	283886	22211,4	1013	802,5	51861	2747,8
2008	8322,7	316649	24224,8	973	1466,8	95073	4893,1
Zachodniopo-..... 2003	1802,9	79787	6717,1	1064	444,5	24837	2011,9
morskie 2008	1943,4	91917	6819,5	1060	658,4	36394	2972,9

TABL. 9.9. WYPOSAŻENIE WSI W NIEKTÓRE URZĄDZENIA ORAZ OBIEKTY OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ WEDŁUG WOJEWÓDZTW (dok.)
Stan w dniu 31 XII

WOJEWÓDZTWA	Oczyszczalnie ścieków			Wysypiska odpadów	
	zbiorcze		indywidualne wiejskie	obiekty	powierzchnia w ha
	obiekty	przepustowość w m ³ /dobę			
P O L S K A					
2003	2321	1010892,0	25446	1041	2379,2
2004	2416	1087557,5	28869	991	2403,8
2006	2551	1214291,6	35249	904	2342,0
2008	2649	1543394,3	43410	806	2204,2
Dolnośląskie.....					
2003	134	102966,7	3574	100	217,0
2008	147	113628,9	3665	71	206,4
Kujawsko					
2003	113	46506,6	2847	83	175,8
-pomorskie					
2008	119	68807,7	7291	91	193,6
Lubelskie.....					
2003	170	35641,0	1064	124	202,6
2008	222	42676,2	6523	96	182,8
Lubuskie					
2003	69	44403,0	75	34	67,5
2008	72	60618,6	474	16	36,0
Łódzkie					
2003	121	31760,9	1414	69	123,0
2008	143	48540,8	2511	44	97,1
Małopolskie					
2003	205	138817,3	5518	29	65,1
2008	206	155931,8	5337	25	62,4
Mazowieckie.....					
2003	156	70445,1	1166	92	168,3
2008	231	127711,4	3446	74	155,1
Opolskie.....					
2003	49	56987,9	274	41	115,4
2008	62	70474,1	457	35	113,2
Podkarpackie.....					
2003	198	59882,2	5431	41	77,8
2008	216	75508,7	3232	28	27,8
Podlaskie.....					
2003	71	24923,0	1684	91	135,7
2008	80	24832,0	2684	74	138,2
Pomorskie					
2003	187	87404,0	265	47	161,9
2008	181	80730,0	1112	35	145,1
Śląskie.....					
2003	100	68334,4	454	11	16,4
2008	122	87929,5	1208	15	45,0
Świętokrzyskie...					
2003	75	34553,1	121	24	43,0
2008	99	51258,4	430	16	31,3
Warmińsko.....					
2003	140	45785,1	416	56	148,0
-mazurskie					
2008	186	68243,0	760	39	142,0
Wielkopolskie					
2003	280	79565,9	893	139	372,7
2008	316	366862,3	3471	104	356,7
Zachodniopo-					
2003	253	82915,8	250	60	289,0
morskie					
2008	247	99641,1	809	43	271,5

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

TABL. 9.10. GROMADZENIE ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH FUNDUSZU OCHRONY GRUNTÓW ROLNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Ogółem		Rodzaje opłat							
			jednorazowe należności		roczne		roczne podwyższone		inne	
	wymie-rzono	wpły-nęło	wymie-rzono	wpły-nęło	wymie-rzono	wpły-nęło	wymie-rzono	wpły-nęło	wymie-rzono	wpły-nęło
w tys. zł										
P O L S K A 2003	95378,4	92995,1	9648,0	8173,0	79799,3	77918,6	7,9	5,3	5923,1	6898,2
2004	104249,8	101800,3	10902,6	7765,3	92685,9	88628,5	1,3	-	659,9	5406,5
2006	97679,4	94829,6	5798,6	5368,4	90987,4	85737,2	45,6	0,1	847,9	3723,9
2008	210972,7	203701,9	11163,5	7376,9	198452,1	188136,2	263,5	-	1093,5	8188,7
Dolnośląskie 2003	17900,6	18084,1	1772,9	1507,9	16127,7	14823,2	-	-	-	1753,0
2008	42765,4	40921,4	1057,8	872,2	41707,7	38964,6	-	-	-	1084,6
Kujawsko 2003	2928,7	3259,5	464,3	509,3	2464,4	2448,4	-	-	-	301,7
-pomorskie 2008	6909,1	8468,2	1152,3	994,5	5756,8	7018,4	-	-	-	455,4
Lubelskie 2003	6671,2	5834,8	877,3	608,3	5793,9	5010,2	-	-	-	216,3
2008	13362,1	12858,6	558,5	518,5	12803,6	11790,3	-	-	-	549,8
Lubuskie 2003	1281,7	1385,2	23,5	23,5	1258,2	1274,0	-	-	-	87,7
2008	3048,2	3179,3	98,2	41,2	2950,0	2953,1	-	-	-	185,0
Łódzkie 2003	4878,3	5780,7	187,7	491,0	4536,4	4904,4	-	-	154,2	385,4
2008	16616,3	15331,1	1097,4	324,4	15368,0	14649,7	-	-	150,9	357,0
Małopolskie 2003	5039,1	5417,1	478,3	201,6	4543,9	4385,7	2,1	-	14,7	829,7
2008	14618,1	13824,7	434,2	241,0	13914,9	13212,5	254,4	-	14,6	371,2
Mazowieckie 2003	14618,8	11930,0	716,3	713,5	9376,7	9974,1	-	-	4525,8	1242,4
2008	22471,4	22539,5	742,7	605,4	21562,2	20238,7	-	-	166,5	1695,4
Opolskie 2003	3874,5	3919,2	416,0	218,2	3386,4	3250,2	-	-	72,1	450,8
2008	7375,5	7313,3	651,8	616,8	6683,9	6495,2	-	-	39,8	201,3
Podkarpackie 2003	5538,3	3527,4	1014,3	467,7	4523,9	2966,3	-	-	-	93,4
2008	14791,7	11235,3	1821,7	1182,2	12970,0	9482,6	-	-	-	570,5
Podlaskie 2003	667,5	723,6	15,8	20,7	651,7	641,3	-	-	-	61,7
2008	2255,5	2250,3	214,8	148,5	2040,7	1996,3	-	-	-	105,5
Pomorskie 2003	2526,1	2511,4	308,5	296,3	1769,7	1987,6	5,3	5,3	442,5	222,2
2008	7817,4	7164,4	808,8	437,7	7008,6	6380,8	-	-	-	345,9
Śląskie 2003	7188,8	6764,8	810,6	815,9	6378,1	5743,5	-	-	-	205,4
2008	12893,6	13231,6	387,4	339,5	12506,2	12211,1	-	-	-	681,0
Świętokrzyskie .. 2003	2210,1	1948,7	1440,2	1202,2	769,3	716,3	0,5	-	-	30,3
2008	1766,3	1986,4	230,7	220,5	1534,7	1708,3	0,9	-	-	57,6
Warmińsko 2003	1417,6	1452,2	541,8	541,1	875,8	862,3	-	-	-	48,7
-mazurskie 2008	2667,8	2366,6	385,0	270,8	2282,8	2094,8	-	-	-	0,9
Wielkopolskie 2003	15060,6	16926,1	278,9	261,4	14067,8	15950,9	-	-	713,8	713,8
2008	33900,5	33359,5	845,8	340,3	32333,1	32297,6	-	-	721,6	721,6
Zachodniopo- 2003	3576,8	3530,2	301,5	294,5	3275,3	2980,1	-	-	-	255,6
morskie 2008	7713,8	7671,6	676,4	223,5	7029,1	6642,3	8,2	-	-	805,8

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

TABL. 9.11. WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW FUNDUSZU OCHRONY GRUNTÓW ROLNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Wydatki ogółem	Rekultywacja gruntów na cele rolnicze	Rolnicze zagospodarowanie gruntów zrehabilitowanych	Użyźnianie i ulepszenie gleb, usuwanie kamieni, odkrzaczanie	Przeciwdziałanie erozji gleb na gruntach rolnych	Budowa i renowacja zbiorników wodnych służących małej retencji wodnej	Budowa i modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych	Inne
P O L S K A 2003	107881,3	704,2	121,9	2171,7	168,8	5392,4	91878,9	7443,5
2004	103407,2	388,3	61,7	2534,5	30,0	3955,6	88088,6	8348,6
2006	109475,8	417,8	87,1	902,1	3,0	4839,5	96178,0	7048,5
2008	183188,3	302,7	22,1	1360,2	-	3518,2	169754,8	8230,4
Dolnośląskie.....2003	16539,0	97,0	-	1640,9	-	1051,6	9925,5	3824,0
2008	33061,3	26,5	-	1042,4	-	1495,7	25238,5	5258,1
Kujawsko 2003	3952,0	27,4	-	-	-	22,0	3618,8	283,8
-pomorskie 2008	7196,6	24,3	-	-	-	-	7079,9	92,4
Lubelskie.....2003	6100,1	-	-	-	-	-	5988,4	111,7
2008	14511,1	-	-	-	-	-	14459,6	51,5
Lubuskie 2003	2604,1	46,7	-	73,6	-	208,0	2121,8	153,9
2008	2670,4	-	-	25,7	-	200,8	2232,3	211,5
Łódzkie 2003	6366,9	-	-	294,2	-	31,0	5927,2	114,6
2008	11820,7	-	-	-	-	-	11702,2	118,5
Małopolskie 2003	5790,5	-	-	-	-	34,3	5501,1	255,0
2008	12708,9	-	-	-	-	-	12646,1	62,7
Mazowieckie.....2003	10941,2	346,5	-	3,4	-	63,8	9918,9	608,7
2008	15043,7	-	-	-	-	-	14311,6	732,1
Opolskie.....2003	7584,7	36,0	-	-	-	-	7488,6	60,1
2008	7018,2	172,0	-	-	-	-	6779,7	66,5
Podkarpackie.....2003	5212,5	2,7	-	-	-	-	5147,3	62,5
2008	11304,0	79,9	-	-	-	-	10968,7	255,3
Podlaskie.....2003	1631,4	-	-	159,6	-	-	1152,0	319,8
2008	3526,8	-	-	292,0	-	38,0	3085,0	111,9
Pomorskie 2003	3800,4	111,0	-	-	-	-	2823,3	866,1
2008	8265,1	-	-	-	-	-	7754,1	511,0
Śląskie.....2003	6382,5	-	-	-	-	388,8	5811,8	181,9
2008	12287,3	-	-	-	-	-	12139,4	147,9
Świętokrzyskie...2003	1932,0	3,0	-	-	-	-	1893,0	35,9
2008	3949,3	-	-	-	-	30,0	3894,5	24,8
Warmińsko.....2003	2654,2	-	-	-	-	50,0	2505,2	99,0
-mazurskie 2008	2894,6	-	-	-	-	20,0	2794,7	79,9
Wielkopolskie 2003	23393,4	-	121,9	-	168,8	3423,8	19270,0	408,8
2008	28113,3	-	22,1	-	-	1733,6	26023,3	334,2
Zachodniopo- 2003	2996,5	33,9	-	-	-	119,1	2785,9	57,6
morskie 2008	8817,1	-	-	-	-	-	8645,0	172,0

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

TABL. 9.12. PRACE I PRZEDSIĘWZIĘCIA ZREALIZOWANE W OPARCIU O ŚRODKI FUNDUSZU OCHRONY GRUNTÓW ROLNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW

WOJEWÓDZTWA	Ogółem	W tym				Budowa i modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych w km
		rekultywacja gruntów na cele rolnicze	rolnicze zagospodarowanie gruntów zrehabilitowanych	użyźnianie i ulepszanie gleb, usuwanie kamieni, odkrzaczanie	budowa i renowacja zbiorników wodnych służących małej retencji	
w ha						
P O L S K A 2003	22198	705	107	20995	361	2361
2004	22573	419	21	21877	249	2080
2006	4140	42	38	3679	375	1890
2008	5835	57	-	5347	431	2364
Dolnośląskie 2003	15476	10	-	15362	104	145
2008	4794	23	-	4387	384	180
Kujawsko.....2003	11	7	-	-	4	188
-pomorskie 2008	26	26	-	-	-	115
Lubelskie 2003	-	-	-	-	-	111
2008	-	-	-	-	-	176
Lubuskie 2003	1053	360	-	692	1	114
2008	169	-	-	167	2	78
Łódzkie.....2003	4141	-	-	4127	14	288
2008	-	-	-	-	-	342
Małopolskie.....2003	31	-	-	-	31	206
2008	-	-	-	-	-	201
Mazowieckie 2003	365	318	-	39	8	308
2008	-	-	-	-	-	250
Opolskie 2003	3	3	-	-	-	50
2008	1	1	-	-	-	41
Podkarpackie 2003	-	-	-	-	-	176
2008	7	7	-	-	-	202
Podlaskie.....2003	775	-	-	775	-	67
2008	793	-	-	793	-	69
Pomorskie.....2003	6	6	-	-	-	213
2008	-	-	-	-	-	145
Śląskie 2003	58	-	-	-	58	125
2008	-	-	-	-	-	115
Świętokrzyskie ..2003	1	1	-	-	-	65
2008	1	-	-	-	1	79
Warmińsko 2003	-	-	-	-	-	91
-mazurskie 2008	-	-	-	-	-	50
Wielkopolskie....2003	278	-	107	-	141	214
2008	44	-	-	-	44	260
Zachodniopo-.....2003	-	-	-	-	-	-
morskie 2008	-	-	-	-	-	61

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi..